This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital utgave av en bok som i generasjoner har vært oppbevart i bibliotekshyller før den omhyggelig ble skannet av Google som del av et prosjekt for å gjøre verdens bøker tilgjengelige på nettet.

Den har levd så lenge at opphavretten er utløpt, og boken kan legges ut på offentlig domene. En offentlig domene-bok er en bok som aldri har vært underlagt opphavsrett eller hvis juridiske opphavrettigheter har utløpt. Det kan variere fra land til land om en bok finnes på det offentlige domenet. Offentlig domene-bøker er vår port til fortiden, med et vell av historie, kultur og kunnskap som ofte er vanskelig å finne fram til.

Merker, notater og andre anmerkninger i margen som finnes i det originale eksemplaret, vises også i denne filen - en påminnelse om bokens lange ferd fra utgiver til bibiliotek, og til den ender hos deg.

Retningslinjer for bruk

Google er stolt over å kunne digitalisere offentlig domene-materiale sammen med biblioteker, og gjøre det bredt tilgjengelig. Offentlig domene-bøker tilhører offentligheten, og vi er simpelthen deres "oppsynsmenn". Dette arbeidet er imidlertid kostbart, så for å kunne opprettholde denne tjenesten, har vi tatt noen forholdsregler for å hindre misbruk av kommersielle aktører, inkludert innføring av tekniske restriksjoner på automatiske søk.

Vi ber deg også om følgende:

- Bruk bare filene til ikke-kommersielle formål
  Google Book Search er designet for bruk av enkeltpersoner, og vi ber deg om å bruke disse filene til personlige, ikke-kommersielle formål.
- Ikke bruk automatiske søk
  Ikke send automatiske søk av noe slag til Googles system. Ta kontakt med oss hvis du driver forskning innen maskinoversettelse, optisk tegngjenkjenning eller andre områder der tilgang til store mengder tekst kan være nyttig. Vi er positive til bruk av offentlig domene-materiale til slike formål, og kan være til hjelp.
- Behold henvisning
  Google-"vannmerket" som du finner i hver fil, er viktig for å informere brukere om dette prosjektet og hjelpe dem med å finne også annet materiale via Google Book Search. Vennligst ikke fjern.
- Hold deg innenfor loven
  Uansett hvordan du bruker materialet, husk at du er ansvarlig for at du opptrer innenfor loven. Du kan ikke trekke den slutningen at vår vurdering av en bok som tilhørende det offentlige domene for brukere i USA, impliserer at boken også er offentlig tilgjengelig for brukere i andre land. Det varierer fra land til land om boken fremdeles er underlagt opphavrett, og vi kan ikke gi veiledning knyttet til om en bestemt anvendelse av en bestemt bok, er tillatt. Trekk derfor ikke den slutningen at en bok som dukker opp på Google Book Search kan brukes på hvilken som helst måte, hvor som helst i verden. Erstatningsansvaret ved brudd på opphavsrettigheter kan bli ganske stort.

Om Google Book Search

Googles mål er å organisere informasjonen i verden og gjøre den universelt tilgjengelig og utnyttbar. Google Book Search hjelper leserne med å oppdage verdens bøker samtidig som vi hjelper forfattere og utgivere med å nå frem til nytt publikum. Du kan søke gjennom hele teksten i denne boken på `http://books.google.com/`

3 3433 00104857 2

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1899

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 6te marts 1900

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1900

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1899

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 6te marts 1900

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1900

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
495704A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1930 L

Indhold.

Pag.
Bestyrelsens beretning 3
Ekstrakt af regnskabet 15
Beretning fra bibliothekaren 22
— fra den naturhistoriske afdeling 39
— fra den historisk-antikvariske afdeling 52
— fra den biologiske station 61
Beretning om Bergens museums sommerkursus 63
— om „Foredrag for hvermand“ 68
Medlemsfortegnelse 70
Love for Bergens museum 75

BESTYRELSENS BERETNING.

I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægter og udgifter. Idet man henviser til medfølgende regnskabsextrakt kap. I, skal man som nærmere forklaring til denne anføre følgende:

De offentlige bidrag er de samme som i forrige regnskabsaar, idet dog statens bidrag, som fra 1ste juli 1898 forhøiedes med 2000 kr. er kommen til indtægt med 22000 mod 11000 i forr. aar.

Ved medlemskontingent, leie af foredragssalen etc. er indkommet kr. 4247.12 mod 3133.70 i forr. aar. Forøgelsen skriver sig især fra sterkere benyttelse af foredragssalen, men delvis ogsaa fra stigning af den i aarets løb indbetalte medlemskontingent.

Til inventar i nybygningen har staten bevilget 10000 kr. mod at lige meget tilveiebringes paa anden maade. Af dette beløb har desværre kun halvdelen kunnet hæves, da der til ekvivalering af statsbidraget alene har kunnet disponeres over et bidrag paa 5000 kr fra samlaget. Til dækkelse af udgifterne ved anskaffelse af inventar har man derfor maattet optage et laan paa ca. 11000 kr., hvilket laan det i indeværende aar vil være nødvendigt yderligere at forøge, da inventar med nødvendighed maa anskaffes efterhvert som samlingsrummene tages i brug. Af staten vil der iaar bevilges yderligere 10000 kr til inventar, — idet bevilgningen er 20000 kr. fordelt paa to terminer — og det er altsaa i det hele 15000 kr., som paa denne konto maa tilveiebringes extraordinært for at ekvivalere statens tilskud. Man har iaar søgt samlaget om et bidrag en gang for alle af 10000 kr. Opnaaes dette bidrag vil der yderligere maatte søges tilveiebragt 5000 kr., men da vil man ogsaa have et saa stort beløb disponibelt, at den hele gjæld kan betales og det endnu manglende inventar anskaffes.

Regnskabet for forrige aar afsluttedes med et underskud paa kr. 2615.96. Dette er i aarets løb øget med ca. 800 kr. og udgjør pr. $^{31}/_{12}$ kr. 3420.71. Grunden til dette uheldige forhold er især en betydelig overskridelse paa kontoen fællesudgifter, en overskridelse, som for en del er bevirket ved at man fandt at maatte tilstille hr. arkitekt Sparre et honorar for de af ham i sin tid leverede udkast til nybygningen, dels ved at man havde vanskeligt for at opgjøre den ved indflytningen i den nye bygning bevirkede merudgift til lys og brænde etc. Desuden har den antikvariske afdeling overskredet sit annuum med over 800 kr. Den naturhistoriske afdeling havde til samlingerne og vedligehold af haven faaet til disposition 5200 kr., men har brugt ca. 240 kr. mere. Til fuldførelse af haveanlægget var der af kommunen bevilget 1000 kr. Der medgik hertil vel 1600 kr. mere, som imidlertid for en væsentlig del er dækket ved private bidrag fra d'hrr. konsul Joachim Grieg, assessor Vedeler og en anonym (tilsammen kr. 1060), samt ved indtægter af udmineret sten (ca. kr. 250). For disse gaver, saavelsom for kommunens bidrag, frembærer bestyrelsen herved sin erkjendtlige tak. Ogsaa paa kontoen gager og lønninger er der en liden opgang, idet der i midten af aaret blev ansat en dame — frk. Wingaard — som assistent ved læseværelset med en maanedlig gage af 25 kr.

Til bibliotheket var stillet til disposition vel 7000 kr. Naar der ikke er ført til udgift mere end ca. 6000 kr., saa skriver det sig alene fra, at man paa grund af regnskabets slette stilling har overført en del regninger til indeværende aar. Besparelsen paa denne konto er derfor kun tilsyneladende og overskridelsen adskillig større end regnskabet udviser. Bestyrelsen vil være opmærksom paa nødvendigheden af at faa underskuddet dækket i løbet af de to eller tre nærmeste regnskabsaar.

Man ansøgte ifjor staten om en forhøielse af dens bidrag med 2000 kr., dels under henvisning til de øgede udgifter ved det større lokale, dels paa grund af det ønskelige i at kunne forhøie gagen for den antikvariske konservator. Kirkedepartementet erkjendte nødvendigheden af den ansøgte forhøielse, men fandt ikke for næste budgettermin — af hensyn til den extraordinære bevilgning til inventar — at kunne opføre det øgede tilskud paa sit budgetforslag. Fra begyndelsen af næste termin haaber man sikkert at erholde det øgede statsbidrag, som er absolut nødvendigt, hvis budgettet ikke skal blive altfor knapt. Hverken af sparebanken eller samlaget kan man for tiden vente forhøielse af det ordinære bidrag.

Besøget i samlingerne. I de sidste maaneder af 1899 maatte samlingerne holdes ganske lukkede paa grund af omordningsarbeiderne og ogsaa tidligere — den største del af aaret — var det kun en mindre del af samlingen, som kunde holdes aaben. Dette har bevirket en betydelig nedgang i antallet af besøgende. Det samlede antal besøg udgjør kun 36137, fordelt paa maanederne som følger:

Januar	2038
Februar	2324
Marts	3208
April	3679
Mai	2840
Juni	3922
Juli	4948
August	6339
September	3706
Oktober	3133

Paa de forskjellige aabningsdage fordeler besøget sig som følgende oversigt viser:

Søndage:	Gratis hverdage:	Betalingsdage:	Skoler og kort:[1]
26091	6071	1112	2863

Samlingerne har været aabne til de samme tider som forrige aar: Om sommeren hver dag kl. 12—2 og 4—6 (tirsdag, torsdag og lørdag mod betaling af 25 øre, ellers frit), om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag kl. 11—2. Foranlediget ved en henvendelse fra Søndagsforeningen har man taget under overveielse at udskyde aabningstidens begyndelse om søndagen i det mindste en halv time. Nogen endelig afgjørelse herom er dog ikke endnu truffet, da museet alligevel indtil videre maa holdes lukket (antagelig til henimod udgangen af april).

Samlingernes og bibliothekets forøgelse. Blandt gjenstande indkomne til den naturhistoriske afdeling kan fremhæves en moskusko fra Grønland — gave fra hr. bundtmager Brandt — og en hest fra Lofoten af en race, som er paa vei til at uddø (erhvervet ved velvillig bistand af landbrugsskolebestyrer Nilssen, Bodø). Forøvrigt har alt arbeide været lagt paa indflytningen i de nye lokaler. Denne ventes at være omtrentlig afsluttet ved udgangen af første kvartal dette aar.

---

[1] Til muséforeningens medlemmer, sommerkursets deltagere og endel andre udstedes kort, som giver fri adgang paa alle aabningsdage.

Til den antikvariske afdeling er bl. a. indkommet: En meget værdifuld samling franske medaljer (100 stk.), gave fra hr. konsul Børs og endel mynter og medaljer indkjøbte paa Lynges myntauktion i Kjøbenhavn for midler, som i dette øiemed velvillig blev stillede til disposition af forskjellige interesserede privatmænd. Forøvrigt henvises til afdelingernes beretninger.

Bibliothekets forøgelse andrager til 1600 nummere mod 1442 i forrige beretning. Heraf er 556 erhvervet ved kjøb, resten ved bytte eller som gave. Det Fastingske bibliothek medregnet omfatter bibliotheket nu ca. 23000 bind.

Læseværelset har været aabent alle hverdage fra 10—2 og 5—8. I formiddagstimerne, og i den lyse aarstid tillige kl. 5—6, har udlaan fundet sted.

II. Museets bygninger og eiendom.

I forbindelse med indflytningen i de nye fløie mod nord, der er bestemte til udvidelse af samlingerne, er de gamle samlingslokaler underkastede en grundig oppudsning. Vægge og tage er malede og gulvene vil i den nærmeste fremtid ogsaa blive oppudsede, saasnart omflytningen er færdig. Disse arbeider — ligesom ombytningen af den nuværende hovedtrappe til den zoologiske samling med en trappe af marmormosaik, hvilket arbeide nu er sat i gang — udføres for kommunens regning og opføres ikke paa museets regnskab.

Oparbeidelsen af haven er fuldført efter dr. Brunchorsts planer og under hans ledelse, med assistance af vagtmesteren Jac. Ørdahl. Som ovenfor anført er udgifterne bestridte ved bidrag af kommunen og forskjellige private. En strimmel af tomten mod nordre villavei er afstaaet til kommunen til gadeudvidelse. Museets grund mod nordre villavei er nu begrændset paa en saadan maade, at man sikkert haaber, at der ikke blir tale om yderligere grundafstaaelser. Omkring den hele tomt, som tilhører museet og som støder til oparbeidet gade, er af kommunen opsat jerngitter, mens resten af grunden er midlertidig indgjærdet med staaltraadhegn.

III. Museets faste kapitaler.

De første to terminer af den museet tilkommende andel af præmieobligationslaanets udbytte er modtagne med 250000 kr. De to gjenstaaende terminer forfalder den 1ste april og 1ste oktober d. aa., idet dog renterne af dette beløb, beregnet efter 3½ %, allerede nu tilfalder museet. Bestyrelsen har for anvendelsen af præmieobligationsfondets renter vedtaget en del bestemmelser, som her hidsættes:

§ 1.

Fondets kapital maa ikke angribes, men skal under tilsyn af Bergens formandskab gjøres rentebærende ved at udsættes mod betryggende sikkerhed efter de for umyndiges midler gjældende regler.

§ 2.

Af de indvundne renter skal alt, hvad der ikke medgaar til de i § 3 nævnte formaal, men hvert aar i det mindste de nedenfor anførte beløb, tillægges den oprindelige kapital:

I	1899	10000 kr.
-	1900	15000 „
-	1901	14000 „
-	1902	13000 „
-	1903	12000 „
-	1904	11000 „
-	1905	10000 „

Derefter fattes ny bestemmelse om, hvilket beløb der aarlig skal afsættes. Tillige forøges kapitalen med samtlige renter og rentes renter af det saaledes afsatte beløb.

§ 3.

Resten af renteindtægten af den oprindelige kapital kan efter bestyrelsens nærmere bestemmelse anvendes i overensstemmelse med lov af 5te juni 1897 til „Udvidelse af museets videnskabelige virksomhed og dets arbeide i oplysningens tjeneste“, idet dog intet maa anvendes til formaal, som retteligen henhører under museets almindelige udgifter, saasom samlingernes bestyrelse eller forøgelse, bygningernes vedligehold etc.

Derimod kan renterne anvendes til fremme af videnskabelige undersøgelser og videnskabeligt arbeide, fortrinsvis derved, at der knyttes videnskabsmænd til museet enten i faste poster eller ved aarligt bevilgede stipendier; desuden kan der ydes bidrag til bestemte videnskabelige formaal.

Til ansættelse i saadanne faste poster og til bevilgningen af disse stipendier kan der knyttes forpligtelse til gjennem systematiske foredragsrækker at undervise i vedkommende videnskab, og ligeledes skal der intet være til hinder for, at en del af fondets renteindtægt anvendes til systematiske foredragsrækker, der afholdes af inden- eller udenbys videnskabsmænd, som ikke har nogen fast gage eller stipendium af fondet. Dog maa intet anvendes til rent populære foredrag af den art, som henhører under arbeiderakademiernes virksomhedsomraade.

§ 4.

Har fondet ved renter, gaver eller paa anden maade naaet en størrelse af en million kr., skal nærværende fundats ansees ophævet og nye bestemmelser for fondet vedtages med det formaal snarest muligt at faa igangsat en videnskabelig høiskole i Bergen.

§ 5.

Bestemmelserne i nærværende fundats maa ikke forandres, uden at mindst to trediedele af bestyrelsens medlemmer deri er enige.

HENRIK SUNDTS legat til fremme af lægevidenskaben er ved tillæg af legatets egne renter og halvdelen af renterne af SUNDTS legat til fremme af naturvidenskabelige undersøgelser forøget fra kr. 8308.30 til kr. 9878.63. Iberegnet de 500000 af præmieobligationslaanets udbytte og de denne kapital tillagte renter (kr. 7604.55), udgjør museets kapitalformue nu kr. 873483.18.

IV. Anvendelsen af legatmidlernes og præmieobligationsfondets renter.

I beretningsaaret er udgivet Aarbog for 1898, hvis indhold er angivet i forrige aarsberetning, det første hefte af Aarbogen for 1899 samt et bind i kvart: Report on norwegian marine investigations by JOHAN HJORTH, O. NORDGAARD and H. H. GRAN. Andet (sidste) hefte af aarbogen for 1899 er færdig samtidig med denne beretning.

Indholdet i Aarbogen for 1899 er følgende:

No. 1. Gabriel Gustafson: En stenalders boplads paa Jæderen. (Med 1 pl. og 32 fig. i teksten).

„ 2. E. Jørgensen: Ueber die Tintinnodeen der norwegischen Westküste (Mit 3 Tafeln).

„ 3. James A. Grieg: Om en ved Golten strandet regalecus glesne, Asc. (med 3 fig. i teksten).

„ 4. J. Rekstad: Jordskjælv i Norge i aarene 1895—1898.

„ 5. Johan Havaas: Nye findesteder for nogle sjeldnere lichener.

„ 6. E. Jørgensen: Protophyten und Protozoën im Plankton aus der norwegischen Westküste. (Mit 5 Tafeln).

„ 7. O. J. Lie-Pettersen: Biologisches über norwegische Collembola.

„ 8. O. Nordgaard: Some hydrographical Results from an expedition to the North of Norway during the winter of 1899.

„ 9. Carl Fred. Kolderup: Jordskjælv i Norge i 1899. (Mit einem resumé in deutscher sprache).

Til udgivelsen af Aarbogen for 1898 er medgaaet kr. 5725.00, som har maattet fordeles mellem Frieles, Sundts og Danielssens legater, saaledes som regnskabet (kap. 2) udviser. Til udgivelsen af det hydrografiske arbeide af Hjorth, Nordgaard og Gran er i dette regnskabsaar anvendt kr. 3065.00, som er taget af Sundts og Danielssens legater. Udgifterne ved Aarbogen for 1899 kommer som sædvanlig først til udgift i kommende regnskabsaar (1900).

Af Frieles legat var i 1897 udsat en prisbelønning paa 400 kr. for et arbeide over Norges fugle. Ved udløbet af Indleveringstiden indkom en (anonym) anmodning om, at indleveringsfristen maatte blive udsat til udgangen af februar, hvilket blev imødekommet.

Til zoologiske og hydrografiske undersøgelser ved Bergenskysten er anvendt kr. 883.40 af Frieles legat nr. I. Beløbet er medgaaet til kortere exkursioner under ledelse af museets zoologer eller O. Nordgaard.

Til stipendier til foretagelse af undersøgelser er anvendt kr. 1620, saaledes fordelt:

Johan Havaas til fortsatte botaniske undersøgelser paa Hardangervidden kr. 200.

Dr. A. Appelløff til undersøgelse over bundfaunaen i den Bergenske skjærgaard kr. 300.

J. Grieg til fortsatte undersøgelser over evertebratfaunaen i Nordfjord Kr. 300.

Carl Fred. Kolderup til geologisk undersøgelsesreise i Nord Bergenhus amt kr. 300.

O. J. Lie-Pettersen til fortsatte undersøgelser over vestland insektfauna Kr. 200.

E. Jørgensen til undersøgelser over planktonfaunaen og -flora i Kristianiafjorden og nogle ferskvande kr. 200.

Sparre Schneider, Tromsø, til fuldførelse af et arbeide ov vestlandets insektfauna kr. 120.

Samtlige disse stipendier er udredede af konsul Chr. Bø legat. Af dette er tillige udbetalt de faste aarsstipendier til d'h Kolderup og Jørgensen for den første halvdel af regnskabsaar med kr. 350 til hver. Fra 1ste juli er disse faste stipendier f høiede til kr. 1000 for hver af stipendiaterne og overførte til pr mieobligationsfondet.

Af dette fond er videre udredet kr. 2000 som tilskud til af hr. O. Nordgaard med bidrag af staten foretagne fiskeriunde søgelser i Lofoten og Finmarken, samt kr. 500 til en af den sam iværksat expedition til undersøgelse af de hydrografiske forhol ved Bergenskysten — fra fjorden til ud i den norske rende — september maaned. Endelig er der afsat kr. 400 til et foredra kursus, særlig beregnet paa lærere ved de herværende folkeskol Forslag om afholdelse af to aarlige kurser af denne art fremk i begyndelsen af aaret fra dr. Brunchorst, paa foranledning af henvendelse fra en hel del lærere, men paa grund af forskjelli omstændigheder maatte afholdelsen udsættes til vaaren 1900. D vil iaar søges istandbragt et lignende kursus i et andet fag høsten — det første kursus vil have til emne en udsigt over be artlære og geologi — idet dog begge disse kurser er at opfat som forsøg, efter hvis afslutning man vil tage det op til ny ove veielse, om der bør fortsættes paa samme maade eller om und visningsvirksomheden hensigtsmæssigere kan ordnes paa anden v Foreløbig er det meningen, at hvert kursus skal omfatte ca. foredrag. Der vil til kurserne blive adgang ikke blot for lære men ogsaa for andre interesserede.

Naar i det foreliggende regnskab et mindre beløb end det planen bestemte er tillagt kapitalen, saa skriver det sig fra, endel af renterne for det sidste kvartal ikke indkommer før he holdsvis 1ste april og 11te juni. I virkeligheden er det uanvend rentebeløb større end i planen fastsat.

V. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Fra begyndelsen af regnskabsaaret er akvariet og sælparken udskilte fra biologisk station under egen bestyrelse og med særskilt regnskab (se nedenfor). Indtægten af entré til akvariet etc. kommer derfor ikke mere til indtægt i biologisk stations regnskab.

Statens bidrag til stationen er fra 1ste juli 1899 forhøiet med kr. 500. For terminen 1ste juli 1899 til 31te marts 1900 bevilgedes ialt kr. 4900, hvoraf $^2/_3$ er kommet til indtægt i regnskabsaaret sammen med halvdelen af bidraget for terminen 1898—99. Tiltrods for forhøielsen har det desværre ikke lykkes at komme ud med de disponible indtægter. Overskridelsen udgjør dog ikke mere end kr. 100, hvormed det fra forrige regnskab overtagne underskud er forøget. Man vil efter al rimelighed blive nødt til at ansøge Staten om et extraordinært bidrag en gang for alle til dækkelse af denne gjæld. Foreløbig har man ikke gjort dette, da man vil afvente afgjørelsen af spørgsmaalet om den fremtidige ordning af fiskeriundersøgelserne og stationens stilling til disse. Forhaabentlig kan afgjørelsen heraf ventes i en nær fremtid.

Bestyrelsen bestaar af de d'hrr BRUNCHORST (formand), G. A. HANSEN og APPELLÖF.

Akvariet og sælparken. For disse institutioner er valgt en særskilt bestyrelse, bestaaende af d'hrr. BRUNCHORST (formand), FRIELE og GERH. SUNDT. Til fuldførelse af anlægget er bestyrelsen bleven bemyndiget til at optage et Laan af indtil kr. 5000, hvoraf kr. 3690.50 hidtil er anvendt. Der er anlagt plæner paa det hele museet tilhørende terræn, opsat jerngitter mod gaden og bygget endel større bur til fugle. I regnskabet er medtaget alle udgifter ved anlægget af sælbassinet, ogsaa de, som der er redegjort for i sidste aarsberetning (pag. 34), idet disse ikke var indtagne i det da afgivne regnskab.

Museets sommerkursus. Det 6te sommerkursus afholdtes fra 7de til 19de august paa museet. Det samlede antal deltagere var 106, men antallet af tilhørere oftest adskilligt større, idet der gaves

adgang til at paahøre enkelte foredragsrækker ogsaa for saadanne, som ikke var indtegnede som faste deltagere.

Efter derom udtalt ønske af kursets deltagere androg man om øget bevilgning til næste aars kursus, saavel til de almindelige udgifter som til stipendier, for derved at sættes istand til at udstrække kursets varighed fra to til tre uger. Departementet og kirkekomiteen har begge indstillet paa bevilgning af kr. 6400, deraf kr. 4000 til stipendier (mod tils. 4600 i indeværende aar).

Forøvrigt henvises til vedlagte beretning fra kursets bestyrer, dr. Brunchorst.

Foredrag for hvermand. Samtlige foredrag — 93 — har været afholdte i museets foredragssal. Bidragene har været de sædvanlige af stat, kommune og samlag. Bestyrelsen har bestaaet af d'hr dr. Brunchorst (formand), konsul Falch og konservator Gustafson, valgte af museet, samt arbeider Elias Olsen, valgt af arbeiderforeningen og bogbinder Edv. Helgesen, valgt af haandværksvendenes forening. Med hensyn til tilhørerantal etc. henvises til vedlagte beretning fra bestyrelsens formand.

Af **professor Sars** værk **"An account of the Crustacea of Norway"** er andet bind afsluttet og tredie paabegyndt. Der er af dette (Cumaceæ) udgivet to hefter. Den for nogle aar siden af staten givne bevilgning til dette værks udgivelse er opbrugt og andragende om ny bevilgning indsendt. Forudsætningen for det nye andragende er det samme som for den første bevilgning: at museet af sine legatmidler bestrider halvdelen af omkostningerne.

„Naturen“ har modtaget det sædvanlige bidrag paa 1000 kr mod at indtil 400 exemplarer kan abonneres af statsunderstøttede bibliotheker for halv pris (kr. 2.50).

VII. Høiskolesagen.

Efter forslag af dr. Brunchorst blev det i september bestem at der skulde nedsættes en komite med det opdrag at udarbeide e saavidt muligt nøiagtigt omkostningsoverslag over udgifterne ve

istandbringelse og drift af en medicinsk høiskole i Bergen. I komiteen indtraadte d'hrr. G. A. Hansen, Klaus Hanssen, J. D. Irgens, Kjeldsberg, H. P. Lie, Sigv. Madsen og Myhre. Komiteen har til formand valgt hr. G. A. Hansen og har begyndt sine møder.

VIII. Museets personale.

Ved læseværelset er som ovenfor omtalt ansat en dame som assistent, særlig af hensyn til aabningstiden om eftermiddagen. Ellers er personalet uforandret. Den ene af de faste stipendiater, hr. Kolderup, har velvillig fremdeles havt tilsyn med mineralsamlingen. Denne er nu saa stor, at det i en nær fremtid vil være nødvendigt at faa en lønnet konservator knyttet til den.

Konservator Gustafson har i antikvariske øiemed foretaget kortere reiser til Kjøbenhavn og til Holland og har desuden opholdt sig en tid paa Jæderen forat fortsætte sine udgravninger. De zoologiske konservatorer Appelløf og Grieg har hver i ca. en maaned været fraværende i anledning zoologiske undersøgelser ved vestkysten. Den første har desuden havt permission i ca. 6 uger for paa Hvitingsø at fortsætte sine undersøgelser over hummerudklækning.

IX. Foreningsanliggender.

For sidste aars generalforsamling fremsattes forslag til endel forandringer i lovene. Forslaget er refereret i forrige aarsberetning (pag. 37—38) og vedtoges uforandret hvad paragraferne 4, 6, 7 og 10 angaar. I § 3 vedtoges den af bestyrelsen accepterede forandring, at foreningens medlemmer har stemme paa generalforsamlingen, forsaavidt der er hengaaet to maaneder siden deres indmeldelse i foreningen. De efter disse forandringer gjældende love er aftrykte som bilag til denne beretning.

Ved generalforsamlingen aftraadte efter tur d'hrr. Arctander og Gerh. Sundt, som begge gjenvalgtes.

I henhold til bestemmelsen i lov om præmieobligationslaanet og den forandrede § 4 i museets love er bestyrelsen tiltraadt af to af kirkedepartementet opnævnte medlemmer, d'hrr. rektor Brekke.

og CHR. MICHELSEN, der vil have at fungere til generalforsamlingen i 1902.

Afgang blandt de af foreningen valgte bestyrelsesmedlemmer finder ikke sted før i 1901.

I bestyrelsen for Bergens museum den 26de februar 1900.

G. A. Hansen. **Sofus Arctander.** **B. E. Bendixen.**
K. Brekke. **Herm. Friele, B. S.**
Klaus Hanssen. **A. Høyer.** **Konow.** **Johan Lothe.**
Chr. Michelsen. **G. Sundt.**

Brunchorst.

REGNSKABSEXTRAKT FOR BERGENS MUSEUM 1899.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	a.	Statens bidrag mod at et tilsvarende beløb tilveiebringes paa anden maade	kr.	20000.00		
	b.	Tilskud til gage for konservator ved antikvarisk afdeling	„	2000.00	kr.	22000.00
2.		Bidrag af samlaget og af bibliothekfondets renter:				
	a.	Af bibliothekfondets renter	kr.	4592.03		
		Beholdning f. f. aar	„	465.13		
	b.	Til anvendelse for bibliotheket	„	2000.00		
	c.	Til national etnogr. samling	„	2000.00	„	9057.16
3.		Bidrag af sparebanken			„	9000.00
4.		Andre indtægter:				
	a.	Medlemskontingent	kr.	2457.00		
	b.	Entré etc.	„	337.60		
	c.	Leie af foredragssalen	„	1420.52		
	d.	Renter	„	32.00	„	4247.12
5.		Extraordinært til inventar tilveiebragt ved laan eller bidrag:				
	a.	Samlagets bidrag	kr.	5000.00		
	b.	Statens bidrag	„	5000.00		
	c.	Laan i kreditbanken	„	10761.58	„	20761.58
6.		Til fuldførelse af haveanlægget:				
	a.	Extraordinært af kommunen	kr.	1000.00		
		Lateris	kr.	1000.00	kr.	65065.86

Transport	kr.	1000.00	kr.	65065.86
b. Gave fra konsul Joachim Grieg .	„	500.00		
c. Gave fra assessor Vedeler......	„	460.00		
d. Privat bidrag.................	„	100.00		
e. Diverse indtægter.............	„	249.30	„	2309.30
Underskud til næste regnskab..............			„	3420.71
			kr.	70795.87

Kap. 2. Legatmidler.

7. Joachim Frieles legat no. 1:				
a. Beholdning f. f. aar.........	kr.	1595.19		
b. Indvundne renter............	„	1353.26	„	2948.45
8. Joachim Frieles legat no. 2:				
a. Beholdning f. f. aar.........	kr.	554.54		
b. Indvundne renter............	„	1945.40	„	2499.94
9. Henr. Sundts legat no. 1:				
a. Beholdning f. f. aar.........	kr.	1385.63		
b. Indvundne renter............	„	2408.98	„	3794.61
10. Henr. Sundts legat no. 2:				
a. ½ del renter af Sundts legat no. 1	kr.	1187.50		
b. Renter af kapitalen..........	„	382.83	„	1570.33
11. F. Danielsen og A. Larsens legat:				
Indvundne renter................	kr.	1140.00		
12. F. Hansen og H. Danielsens legat:				
Indvundne renter..............	„	1140.00		
13. Bertha Marie Danielsens legat:				
a. Beholdning f. f. aar.........	„	509.17		
b. Indvundne renter............	„	1906.11	„	4695.28
14. Konsul Chr. Børs's legat:				
a. Beholdning f. f. aar..........	kr.	596.39		
b. Indvundne renter............	„	2390.66	„	2987.05

Kap. 3. Særformaal under museets administration.

16. Biologiske station:				
a. Statens bidrag..............	kr.	5866.67		
b. Pladsafgift og salg af materiel	„	318.16		
c. Underskud til næste regnskab.	„	1107.43	kr.	7292.26
		Lateris	kr.	7292.26

	Transport			kr.	7292.26
	Laxeudklækningsforsøg:				
	Beholdning f. forr. aar			„	228.03
	Fiskeriundersøgelser:				
	a. Statens bidrag	kr.	7000.00		
	b. Af præmieobligationsfondets renter	„	2500.00	„	9500.00
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Entré etc.	kr.	1095.14		
	Underskud til næste regnskab	„	214.41	„	1309.55
	b. Bidrag og gaver til anlægget	kr.	9506.26		
	Laan i privatbanken	„	3690.50	„	13196.76
18.	Sommerkurset:				
	a. Statens bidrag	kr.	4570.00		
	b. Kontingent	„	233.00		
	c. Renter	„	2.27		
	d. Beholdning f. forr. regnskab	„	49.66	„	4854.93
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Statens bidrag	kr.	1200.00		
	b. Kommunens bidrag	„	1500.00		
	c. Samlagets bidrag	„	900.00		
	d. Entré etc.	„	442.95		
	e. Lysbilleder	„	8.00		
	f. Renter i 1899	„	13.47		
	Beholdning f. f. aar	„	40.21	„	4104.63
20.	Statens bidrag til „Naturen“			„	1000.00
21.	Sars's „Crustacea“:				
	Beholdning f. f. aar			„	809.55
				kr.	42295.71

Kap. 4. Museets tilbygning.

Beholdning f. f. aar	kr.	6904.71		
Bidrag af samlaget	„	5000.00		
Gave fra konsul Ole Johannessen L. P. S.	„	1000.00		
Renter	„	325.04	kr.	13229.75

Kap. 5. Præmieobligationsfondet.

Indvundne renter.......................... kr. 11838.11

Udgift:

Kap. 1. Museets samlinger og bibliothek.

1.	Gager og lønninger:				
a.	Dr. Brunchorst	kr.	4500.00		
b.	Gustafson	„	3200.00		
c.	Appelløf	„	2800.00		
d.	Grieg	„	2000.00		
e.	Fru Brunchorst	„	1200.00		
f.	Bucher	„	400.00		
g.	Ørdal, frit hus, lys og	„	1000.00		
h.	Glimme (cfr. kap. 3)	„	200.00		
i.	Dahl	„	1200.00		
k.	Hoffmann	„	400.00		
l.	Frk. Tellefsen	„	360.00		
m.	Frk. Wingaard	„	175.00	kr.	17435.00
2.	Bibliotheket:				
a.	Naturhistoriske afdeling	kr.	3419.06		
b.	Historisk-antikv. afdeling	„	1617.62		
c.	Fællesindkjøb og indbinding	„	1024.60	„	6061.28
3.	Fællesudgifter:				
a.	Lys og brænde	kr.	2473.70		
b.	Opsyn i samlingen	„	591.10		
c.	Rengjøring	„	687.99		
d.	Fragt, porto etc.	„	987.77		
e.	Kontorrekvisita	„	757.60		
f.	Diverse og tilfældige udgifter	„	1341.51	„	6839.67
4.	Naturhistorisk afdeling:				
a.	Samlingen etc.	kr.	3486.82		
b.	Haven	„	1956.05		
c.	Til fuldførelse af haveanlægget	„	2635.76	„	8078.63
5.	Historisk-antikv. afdeling			„	8868.50
			Lateris	kr.	47283.08

	Transport		kr. 47283.08
6.	Inventar til nybygningen:		
	a. Gjæld pr. $^{31}/_{12}$ 98	kr. 11355.62	
	b. Nyanskaffelser i 99 og renter af gjæld	„ 9405.96	„ 20761.58
	Renter for overtrasseret i Kreditbanken		„ 135.25
	Underskud f. f. aar		„ 2615.96
			kr. 70795.87

Kap. 2. Legatmidler.

7.	Joachim Frieles legat no. 1:		
	a. Til udførelse af naturhistoriske tegninger (aarbogen)	kr. 400.00	
	b. Udgivelse af aarbogen	„ 1593.19	
	c. Zoologiske undersøgelser ved Bergen og hydrografiske undersøgelser	„ 883.40	
	d. Beholdning til næste regnskab	„ 71.86	kr. 2948.45
8.	Joachim Frieles legat no. 2:		
	a. Udgivelse af aarbogen	kr. 2357.00	
	b. Beholdning til næste regnskab	„ 142.94	„ 2499.94
9.	Henr. Sundts legat no. 1:		
	a. Til udgivelse af hydrografisk arbeide	kr. 1425.00	
	b. Til udgivelse af aarbogen	„ 1085.63	
	c. $^1/_2$ del renter af kr. 50,000.00 overført til Sundts legat no. 2	„ 1187.50	
	d. Beholdning til næste regnskab	„ 96.48	„ 3794.61
10.	Henr. Sundts legat no. 2:		
	Tillagt Kapitalen[1]		„ 1570.33
11.	F. Danielsens og A. Larsens legat:		
	Livrente Kathrine Danielsen	kr. 1140.00	
12.	F. Hansen og H. Danielsens legat:		
	Livrenter	„ 1140.00	
13.	Berthe Marie Danielsens legat:		
	a. Til udgivelse af hydrogr. arbeider	„ 1640.00	
	Lateris	kr. 3920.00	kr. 10813.33

	Transport	kr.	3920.00	kr.	10813.33
	b. Tilskud til aarbogen	„	689.18		
	c. Beholdning til næste regnskab.	„	86.10	„	4695.28
14.	Konsul Chr. Børs's legat:				
	a. Aarsstipendium til adj. Jørgensen	kr.	350.00		
	b. Do. til cand. Kolderup	„	350.00		
	c. Stipendier til undersøgelser	„	1620.00		
	d. Beholdning til næste regnskab	„	667.05	„	2987.05
				kr.	18495.66

Kap. 3. Særformaal under museets administration.

16.	Biologiske station:				
	a. Underskud f. forr. aar	kr.	1007.42		
	b. Gage: Cand. Nordgaard	„	2400.00		
	Do. Glimme	„	1000.00		
	c. Reiseudgifter	„	675.10		
	d. Udgifter ved laboratoriet	„	2209.74	kr.	7292.26
	Laxeudklækningsforsøg:				
	Diverse udgifter	kr.	63.00		
	Indbetalt statskassen	„	165.03	„	228.03
	Fiskeriundersøgelser:				
	a. Diverse udgifter	kr.	9365.60		
	b. Beholdning til næste regnskab	„	134.40	„	9500.00
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Driftsudgifter			„	1309.55
	b. Udgifter ved anlægget og renter af gjæld			„	13196.76
18.	Sommerkurset:				
	a. Stipendier	kr.	2970.00		
	b. Honorar	„	1200.00		
	c. Trykning og lærebøger	„	208.10		
	d. Assistance, lokale etc.	„	476.83	„	4854.93
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Honorar	kr.	1860.00		
	b. Lokale, gas etc.	„	940.00		
	c. Trykningsomkostninger	„	38.50		
	Lateris	kr.	2838.50	kr.	36381.53

	Transport	kr. 2838.50	kr. 36381.53
d.	Undervisningsmateriel og diverse	„ 840.00	
e.	Kontrol, assistance	„ 393.10	
	Beholdning til næste regnskab	„ 33.03	„ 4104.63
20.	Tilskud til „Naturen“		„ 1000.00
21.	Sars's „Crustacea“:		
	Diverse udgifter	kr. 786.10	
	Beholdning til næste regnskab	„ 23.45	„ 809.55
			kr. 42295.71

Kap. 4. Museets tilbygning.

Diverse udgifter	kr. 1107.88	
Beholdning til næste regnskab	„ 12121.87	kr. 13229.75

Kap. 5. Præmieobligationsfondet.

a.	Stipendier til Jørgensen og Kolderup	kr. 1000.00	
b.	Til fiskeriundersøgelser i Lofoten, Finmarken og ved Bergen	„ 2500.00	
c.	Udgift ved laanets istandbringelse	„ 333.56	
d.	Renter tillagt kapitalen	„ 7604.55	
e.	Afsat til foredragskursus	„ 400.00	kr. 11838.11

Bergen, januar 1900.

Hj. Hoffmann.

BIBLIOTHEKARENS BERETNING.

Tilvekst. Katalogisering.

Museets bibliothek er i aaret 1899 bleven forøget med 1315 bind, 253 dissertatser og separataftryk, samt 32 blade karter, fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabs-skrifter.				
Ved gave eller bytte	327	64	301	692
Ved kjøb	101	67	7	175
	428	131	308	867
Bøger.				
Ved gave eller bytte	54	27	45	126
Ved kjøb	115	129	78	322
	169	156	123	448
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	186	2	6	194
Ved kjøb	24	33	2	59
	210	35	8	253

Desuden fortsættes subskriptionen paa 94 endnu ikke afslutted verker, hvoraf 46 falder paa den naturhistoriske og 48 paa de historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden d ovennævnte, endnu 175, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkomm i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar, hvori bind afsluttes. Det samme er tilfældet med 59 verker, der erholdes so gave eller bytte.

Efter den foreløbige optælling af bibliothekets bøger, som foretoges i 1892, vil antallet med tilveksten iaar beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter	5169	1530	2700	9399
Bøger	3822	3467	1373	8662
Dissertatser og separataftryk	3224	548	81	3853
	12215	5545	4154	21914

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter og fotografier.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo.

Korrespondancen beløb sig — foruden de talrige takkeskrivelser — til 182 skrivelser.

Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 13:

1) U. S. Department of Agriculture. Washington.
2) Wisconsin Geological and Natural History Survey. Madison.
3) La Faculté des Sciences de l'Université de Toulouse.
4) Cincinnati Society of Natural History. Cincinnati, Ohio.
5) The Editor of The American Journal of Science. New Haven Coun.
6) The American Philosophical Society. Philadelphia.
7) Naturforsch. Gesellschaft zu Halle. Halle.
8) Philosophical Society of Washington. Washington D. C.
9) Geologiske Kommissionen. Helsingfors.
10) Dansk geologisk Forening. Kjøbenhavn.
11) Free Museum of Science and arts. Philadelphia.
12) Museu Paraense. Para (Brasil).
13) Red. af Aarbog for dansk Kulturhistorie. Kjøbenhavn.

Gaver til bibliotheket

er indkommet fra følgende:

Bendixen, B. E., Skolebest., Bergen.
Benemann, Carl, Arkivar, Bergen.
Beneden, Edv. van., Prof., Paris.
Bergh, R., Prof. Dr., Kjøbenhavn.

Biologiska Föreningen, Stockholm.
Brunchorst, J., Dr., Bergen.
Cambridge Univ. Press., Cambridge, Engl.
Centralbureau, Det statistiske, Kristiania.
Collett, R., Prof., Kristiania.
Collin, Dr., Jonas, Lyngby.
Department, Kirke- og Undervisnings, Kristiania.
Flemming, W., Prof., Dr., Kiel.
Foslie, M., Konservator, Trondhjem.
Furness, Dr. W. H., Wallingford.
Garstang, Dr., London.
Haeckel, E., Prof. Dr., Jena.
Hampel, József, Prof. Dr., Budapest.
Henrichsen, Frk. Inga, Bergen.
Herdman, W. A., Prof., Liverpool.
Institut, Det meteorologiske, Kristiania.
Isdahl, I. C., Konsul, Bergen.
Janet, Ch., Dr., Beauvais.
Kildeskriftkommissionen, Den norske, historiske, Kristiania.
Kirkedepartementet, Kristiania.
Kommissionen for vidensk. undersøgelse af de danske farvande, Kjøbenhavn.
Konow, I. v. d. Lippe, Bergen.
Kreyberg, P. C., Læge, Bergen.
Krohn, Fru Lucie, Bergen.
Krohn, W. C., Konsul, Bergen.
Landmark, Fiskeriinspektør, Kristiania.
Lampe, Kapt., Bergen.
Ljungman, Dr., Varekil.
Ministère de la marine, Paris.
Monaco, Albert I, Prince de, Paris.
Nordstedt, C. F., Dr., Lund.
Opmaaling, Den geogr., Kristiania.
Olsson, P., Lektor, Østersund.
Paulsen, Kjøbm., Bergen.
Redeke, Dr., Amsterdam.
Rigsarkivet, Kristiania.
Ross, I., Bergen.
Schneider, J. Sparre, Konservator, Tromsø.
Schultze, L. S., Dr., Jena.

ØYEN, W. M., Statsentomolog, Kristiania.
ØNING, Postmester, Bergen.
JNEGER, Dr., Washington.
R. SIG., Konservator, Kristiania.
ARO, Prof., Roma.

Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser.

.	Åbo Stads hist. Museum: *Bidrag til Åbo stads historie.* 1ste serie 10.
laide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXII pt. 2.
any.	New York State Museum of Nat. Hist.: *State Library Report* 78—80. Bulletin: *Legislation* 9, 10. Do. *Library School* 2. 1887—96.
sburg.	Natnrwissensch. Verein f. Schwaben u. Neuburg: *Bericht.* 33. 1898.
timore.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XVIII 139—41. *Bulletin.* Vol. IX. 92. 93. X. 94—96. *Memoirs.* II. IV. pt. 1—2. *Register.* 1890—99. *Journal of Mathematics.* X—XX. XXI. 1—2. *Report.* 1890—98.
timore.	Maryland Geological Survey: Vol. I. II.
avia.	Koninklije Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.* Ser. 10. II.
fast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report & Preceedings.* 1897—98.
gen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1899. 1—3. *Aarsberetning.* 1899.
–	Beretning om den internat. Fiskerikongres. 1899.
–	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1898.
–	*Medicinsk Revue:* 1899.
in.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Abhandlungen.* 1898. *Sitzungsberichte.* 1897—98. 1899. 1—38.
	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 30. 4—6, 31, 1—4. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. IX. 4—6. X. 1—4.

Berlin.	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1898. 5— 1899. 1—4. *Verhandlungen.* 1898. 1899. 1—
—	Gesellschaft Urania: *Himmel* und Erde. XI 4— 11—12. XII 1—2.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzung berichte.* Jahrg. 1898.
—	Königl. Museum für Naturkunde. *Mitteilungen* a der zool. Sammlung. I. 2—3.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift: *Natu wissch. Wochenschrift.* Bd. XIII. 12. XIV. 1—1
—	Redaktion der Entomolog. Nachrichten: *Entomolo Nachrichten.* Jahrg. XXV. 1—23.
—	Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *Ve handlungen.* Jahr. 40.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korr spondenzblatt.* Jahrg. 47.
Bern.	Die Schweizerische naturforsch. Gesellschaft: *Ve handlungen.* Jahrg. LXXX 1897. LXXXI 189
—	Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: *Mitthei ungen.* Jahrg. 1897.
Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinland *Jahrbücher.* Heft. 104.
—	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Wes phalens etc.: *Verhandlungen.* 55. 56, 1.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur u Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1898. 1899, 1.
Boston.	The American Academy of Arts and Science *Proceedings* New. Ser. 34. 35, 1—3.
—	Boston Society of Natural History: *Proceedin* XXVIII. 13—16. *Memoirs.* V. 4—5.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geog Blätter.* XXI. 4. XXII. 1—3.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlunge* XVII 2.
Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd. 3 1897. *Bericht* der meteorolog. Commission d naturf. Vereins. XVI.
Bruxelles.	Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beau arts. de Belgique: *Annuaire* 64. 65. *Bulletin* 34. 35. 36. *Tables des Bulletins* T. 1—XXX.

Bruxelles.	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* X. 4. XI. 1—3. XII. 1.
—	Société Belge de Microscopie: *Bulletin.* Année 25. *Annales.* Tom. XXIII. XXIV.
—	La Société Royale Malacologique de Belgique: *Annales.* Tom. XXVIII—XXXIII. *Proces-verbaux.* 1895 juni—decbr. 1896—1898.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1898. *Közlemenyek.* XXVII. 3.
-	Ung. Nat. Museum: *Természetrajzi Füsetek.* Zeitschrift f. Zoologie, Botan., Mineral., Geol. XXII. *Aquila.* IV.
Buenos Aires.	Museo Nacional: *Comunicaciones.* I. 2—4. *Anales.* T. III.
Cambridge (Engl.)	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* X. 1—3.
— (U. S. A.)	Museum of comp. Zoölogy at Harvard College: *Bulletin.* XXXII. 9—10. XXXIII. XXXV. 1—2. *Annual Report.* 1897—98. 1898—99.
Cincinnati.	Cincinnati Museum Association: *Annual Report.* 18th 1898.
—	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. II. 1. 2. 4. III. 1. 3. 4. IV—XVIII. XIX. 1—4.
Cordoba.	Academia National de Ciencias exactas. *Boletin.* XVI. 1.
Danzig.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Schriften.* Bd. IX. 3. 4.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Verhandlungen.* Bd. XIX. XX. 1. Sitzka: *Archæolog.* Karte von Liv-, Est- und Kurland. Jurjew 1896. 8.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* XII. 1.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1898. Juli—Decbr. 1899. Jan.—Juni.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* V. 1—3. *Transactions.* 31. 7.
—	The Royal Dublin Society: *Proceedings.* VIII. 6. *Transactions.* VI. 14—16. VII. 1.

Edinburgh.	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* 3 Series. 8. 1897—98.
—	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XV. I—III.
—	Geological Society: *Transactions.* VII. 4.
—	The Royal Physical Society: *Proceedings.* XIV. 1.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch.: *Jahrbücher.* N. F. XXV.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Biologisches *Centralblatt.* Bd. XIX.
—	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte* 30.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 24. 4.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: „*Helios*“. 16. *Societatum Litterae.* Jahrg. 12. 5—12.
Freiburg.	Nie Naturforschende Gesellschaft. *Berichte.* 11. 1.
St. Gallen.	Naturwissensch. Gesellschaft: *Bericht.* 1896—97.
Genève.	Société de Physique et d'Histoire Naturelle: *Mémoires.* Tom. XXXIII. 1.
Genova.	Museo Civico di Storia Naturale. *Annali.* Ser. 2. Vol. XIX.
—	Societá Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* IX. 4. X. 1—2.
Giessen.	Die Universität: 16 St. Inaugural-Dissertationen.
—	Die Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde: *Bericht.* 32. 1897—98—99.
Glasgow	Natural History Society: *Proceedings & Transactions* V. 2.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VI. 2—3.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 35. 1898.
Greenwich.	Royal Observatory: *Introductions.* 1896. *Results.* 1896.
Greifswald.	Naturwissch. Verein für Neu Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 30. 1898.
Göteborg.	Göteborg och Bohuslän Fornminnesförening: *Bidrag.* Bd. VI. 4.

öteborg.	Stadsbiblioteket: Göteborgs högskolas *Årsskrift* IV. Wilh. Berg: Anteckningar om Göteborgs äldre teatrar. II.
öttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenshaften: *Nachrichten*, Mathm.-Phys. Klasse 1899. 1—2. *Geschäftl. Mith.* 1898, 2. 1899, 1.
alifax.	The Nova Scotian Institute of Science: *Prooceedings & Transactions.* 2 Ser. II. 4.
alle a/S.	Kaisrl. Leopoldinisch—Carolinischen Akademie. Frobenius: *Masken.* Grevé: *Perissodactyla.* Lepoldina H. 34.
—	Naturforsch. Gesellschaft. *Abhandlungen.* Bd. XXI.
—	Redaction der Natur. *Die Natur.* Jahrg. 48. 1—11.
—	Verein für Erdkunde: *Mittheilungen* 1899.
—	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 69, 3—6. 71, 4—6. 72, 1—2.
amburg.	Naturhistorisches Museum. *Mitteilungen*: Jahrg. XIV, XV.
—	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge, VI. 1898.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* 1899.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 6, 1—2.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdsschrift.* Ser. II. Del. VI, 1—2.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. III. Abth. Helgoland 1. N. F. IV. Abth. Kiel.
Helsingfors.	Commission Géologique de Finlande: *Bulletin.* No. 1—8.
—	Finska Fornminnesföreningen: *Finskt Museum.* 1898.
—	Finska Vetenskaps-Societen: *Acta.* XXIII, XXIV. Bidrag til Kännedom af Finlands Natur og Folk. H. 57.
—	Societatis pro Fauna & Flora Fennica: *Acta.* Vol. XIII, XIV. *Meddelanden.* H. 23.

Helsingfors.	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* XI. Årg.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen* und Mittheilungen 48.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift* des Fernandeums. 3 Folge. 43.
—	Naturwissensch.-Medicinisch. Verein: *Berichte.* Jahrg. XXIV.
Ichaca N. Y.	Cornell University: *The Ten-Year Book.* III. 1868—98.
Kjøbenhavn.	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1898.
—	Botaniske Forening: *Botanisk Tidsskrift.* 21, 2. 22, 1—3.
—	Dansk geologisk Forening: *Meddelelser.* No. 1—5.
—	Aarbog for dansk Kulturhistorie. 1893—99.
—	Dansk Høiskoleforenings Aarsberetning. 3—5.
—	Tidsskrift for land og by: „*Danskeren*“. I—XII.
—	Meddelelser fra den udvidede Folkehøiskole i Askov. 1885—1897.
—	Komm. for Danmarks geolog. Undersøgelse. I R. 3—6. II R. 8—10.
—	Det zoologiske Museum: *Den danske Ingolf Expedition.* Bd. I, 2. II, 1—3, III, 1.
—	Det kongl. danske geogr. Selskab: *Geografisk Tidsskrift.* Bd. XV. 1—4.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger.* 1898. 4. 1899. 1—3.
—	Nyt Tidsskrift for Matematik. IX, 5—8. X. A, 1—8.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1898, 4—6. 1899, 1—3. *Skrifter:* Naturv. mathm. afd. Række 6. Bd. IX, 1—2. X, 1. Hist. phil. afd. Række 6. Bd. IV. 5. 6.
Knin.	Hrvatskoga Starirnarskog Druztva: *Starohrvatska Prosvjeta.* IV. 2—4.
Kristiania.	Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 15.

istiania.	Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1880—82. 1884—86. 1898 *Bulletin.* 1898. *Aarbog* 1873. *Meteorolog. Iagttagelser* 1848—55 Lief. 3. 4. 1856—63. 1865.
—	Den norske Forstforening: *Tidsskrift.* VII.
—	Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* 1898. 2—4 1899. 1.
—	Forening til norske fortidsmindesm. bevaring: *Aarsberetning 1897.*
—	Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 18de. 1899.
—	Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 19de Aarg.
—	Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 60de Aarg.
—	Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 17de Aarg. 1899.
—	Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 19de Aarg. 1899.
—	Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1898. *Skrifter.* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1898.
nigsberg.	Die physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 39. 1898.
wrence.	The Kansas University: *Quarterly* VII. 3—4. VIII. 1—3. *Geological Survey.* Vol. II—V. Annual Bulletin on Mineral Resources. 1897. Report of the board of irrigation Survey and experiment 1895—96. The Experimental Station. Annual Report. I. 1891. VI. 1896—97. Hunter. The honey-bee and its food-plants. The more destructive grasshoppers of Kansas. Hunter: Alfalfa, grashoppers, bees. Kellogg: Common injurious insects of Kansas.
zig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* d. mathem. phys. Classe. 24. 6. 25. 1—5. *Berichte.* 50. 6. 51. 1—5.
-	Die Naturforsch. Gesellschaft. *Sitzungsberichte.* 1897—98.
-	Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen* 1897. *Wissensch. Veröffentlichungen.* Bd. III. 3. IV.

Liège.	La Société Royale des Sciences: *Mémoires.* Se 3. Tom. I.
Lisboa.	Academia Real dos Sciencias: *Jornal* T. V. No. 2
—	Commissao dos Trabalhos Geologicas de Portuga Communicaçoes da direcçao. III. 2.
Liverpool.	Liverpool Biological Society: *Proceedings* XII Lancachire Sea-Fisheries Memoir. I. Report 189
London.	Geological *Magazine.* N. S. Decade IV. Vol. VI
—	*Natural Science.* Vol. XIV. No. 83. XV. 92
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 59. 60.
—	The Editor of Entomologist's Record: *Entomologist's Record* XI.
—	The Linnean Society: *Journal, Botany.* Vol. 34 235—39. *Proceedings.* 1898—99. *Bulletin Zoology.* XXVI. 172. XXVII. 173—176. *List* 1898—99.
—	The Royal Society. *Proceedings.* Vol. 64. 65 413—421. *Philos. Transaction.* 188. B. 191. A
—	The Zoological Society: *Transaction.* Vol. XV 2—3. *Proceedings* 1898. 4. 1899. 1—3. *Lis* of the fellows etc. 1899.
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XV 2. XVI.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* Heft 12. 13.
Lund.	Redaktionen of botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1899.
—	Universitets-Bibliotheket: *Acta* Universitatis Lundensis T. XXXIV.
—	Kulturhistoriska Föreningen för södre Sverige *Meddelanden.* III. 3. *Redogörelse.* 1897—99.
Lyon.	Musée des Sciences Naturelles: *Archives.* Tom. VI
Madison.	Wisconsin Academy of Sciences, Art & Letter *Tcansactions* XII. 1898.
—	Wisconsin Geological & Natural History Surve *Bulletin.* I, II.
Marseille.	Facalté des Sciences: *Annales* IX. 1—5.
—	Musée d'Histoire Naturelle. *Annales.* Ton. 2. Serie II. Tom. I. I.
Milwaukee.	The Public Museum: *Annual Report.* 1897—9

Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte* 1898.
Modena.	R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti. *Memorie.* Ser. 3. I.
—	Società dei Naturalisti di Modena: *Atti.* Ser. III. XVI. 3.
Montevideo.	Museo Nacional. *Anales* II. 11. III. 10.
Montreal.	Numismatic and Antiquarian Society: *Journal.* 3 Ser. I. 4. II. 1.
Moscou.	La Société Imperiale des Naturalistes: *Bulletin.* Année 1898. 2—4. *Nouveaux Mémoires.* Tom. XV. 7. XVI.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1898. 4. 1899. 1—2. *Abhandlungen* 19. 3. 20. 1.
—	Die meteorolog. Centalstation für Bayern: *Uebersicht über die Witterungsverhältnisse.* 1899. Februar—August. Oktober. *Beobachtungen.* Jahr. XIX. 4. XX. 1—3.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* XV. 32. 1897. XVI. 33. 1898.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* VIII. 2—4. IX. 1—2.
Neuchatel.	Société des Sciences Naturelles. *Bulletin.* XXI—XXV.
Neudamm.	Redaction der Illustr. Wochenschr. für Entomologie: *Illustr. Wochenschrift.* IV. 1—23.
New Haven.	Connecticut Academy of Sciences and Arts: *Transactions.* Vol. X. 1.
New York.	Academy of Sciences: *Annals.* Vol. X. XI. 2—3.
Nürnberg.	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1898. 6. 1899. 1—5.
Osnabrück.	Der Naturwissensch. Verein: *Jahresbericht.* 13. 1898.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel* IX. *Contrib. Canad. Palæontology.* V. *Palæozoic Fossils.* II. 1.
Padova.	Società Veneto-Trentina di Scienze Naturali: *Bullettino.* VI. 4.

Paris.	*Bulletin* scientifique de la France et de la E gique. Tom. XXVIII. 2. XXXI.
—	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1898. 18 1—5.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scien fique.* 4 Serie. XI. XII.
—	Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXI
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: *Proceedin* 1898. 23. 1899. 1.
—	The Editor af the American Naturalist: *T American Naturalist.* Vol 33. 1—11.
—	The Wagner Free Institute: *Transactions.* V 1899.
—	Free Museum of Sciense and Art. *Bulletin.* Vo I. 1—4. II. 1—2.
—	The American Philos. Soc. f. promoting usef Knowledge: *Proceedings.* Vol. XXXVII. 189 XXXVIII. 1899.
Pisa.	Societas Toscana di Science Naturali: *At* Vol. XVI.
Plymouth.	Marine Biological Association: *Journal.* Ne Series. Vol. V. 4.
Porto.	Redacteur Dr. Augusto Nobre: *Annaes de Scienci Naturaes.* V. 4.
Prag.	Die böhm. kaiser. Franz Josef Akademie der Wiss Literatur und Kunst: *Bulletin Internation* V. 1—2.
—	Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Si ungsberichte math. naturw. Classe.* 1898. *Jahr bericht.* 1898.
Riga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde d Ostseeprovinzen Russlands: *Mittheilungen.* B 17. 2. *Sitzungsberichte.* 1897—98.
—	Der Naturforscher-Verein: *Arbeiten.* H. 8. 9.
Roma.	Reale Academia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5 V VIII. 1.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commerc *Annali di agricoltura.* 218. 219. 222.

int Étienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* XII. 3—4. XIII. 1—2. *Comptes-rendus.* 1898 Decbr. 1899 Janvier—Novb.
lem.	The Essex Institute: *Bulletin.* 28. 7—12. 29. 7—12. 30.
ntiago.	Société Scientifique du Chili. *Actes.* VIII. 1—4.
n Francisco.	California Academy of Sciences: *Proceedings.* Vol. VI. Ser. 3. Zoology. I. 5—10. Botany. I. 3—5. Geology. I. 4. Math. Phys. I. 1—4.
. Louis.	The Academy of Science: *Transactions.* Vol. VII. 17—20. VIII. IX. 1—5. 7.
—	The Missouri Botan. Garden. *Report.* III. 1892. IX. 1898. X. 1899.
. Petersbourg.	Académie Impériale des Sciences: *Mémoires.* T. VIII. 1—2. *Bulletin.* 5 Ser. VIII. 5. IX. X. 1—4. *Annuaire* 1898. 2—4. 1899. 1—3.
—	La Commission Impériale d'Archéologie: *Compte-Rendu.* 1895. *Matériaux.* 21.
hwerin.	Verein f. Meklenb. Geschichte und Alterthumskunde *Jahrbücher.* Jahrg. 63. 64.
èvres près Paris.	Comité Intern. d. Poids et Mesures: *Travaux et Mémoires.* T. IX.
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning* 1898.
Stettin.	Gesellsch. für Pommersche Geschichte und Alterthumskunde: *Baltische Studien.* N. F. II.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift.* 1898. 5. 6. 1899. 1—4.
—	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Öfversigt af Akad. Förhandl.* 55. 56. 1—7. *Handlingar.* 31. *Bihang* 24. *Lefnadsteckninger.* Bd. 4. 1. *Meteorologiska Iakttagelser.* Vol. 35.
—	Kongl. Visterhets-, Hist. och Antiqv. Akademien: *Månadsblad* 1895. *Tidskrift* XIII. 2—3. XV. 1.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift.* Bd. 19.
—	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift.* Bd. X. 3—4.
—	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar.* Bd. 20. 6—7. 21. 1—6.
—	Nordiska Museet: *Meddelanden.* 1897.

Stockholm.	Svenska Slöjdföreningen: *Meddelanden.* 1897. *Mönster.* XXIV. 1897.
—	Sveriges geologiska Undersökning: Serien A a no. 1—114. S. A b no. 1—15. S. A c No. 34. S. B a no. 1—5. S. B b no. 1—8. S. C no. 1—17. 19—22. 24—63. 65—102. 104—171. 173—79. 181—82.
Stuttgart.	Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen* 7—10.
—	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte.* Jahrg. 55.
Sydney.	The Australian Museum: *Records.* III. 5. *Memoirs.* III. 7—10. *Report of Trustees.* 1896—98.
—	The Royal Society of New South Wales: *Journal and Proceedings.* Vol. 32.
—	The Geological Survey: *Records.* Vol. VI. 1—3. *Mineral resourses.* 4—6. *Memoirs.* Ethnolog. Ser. no. 1.
Tokyo.	The College of Science: *Journal.* Vol. IX. 3. X. XI. 3. XII. 1—3. *The Callendar.* 1897—98.
—	Zoological Society of Tokyo: *Annotationes* zoologicæ japonenses. II. 4. III. 1.
Torino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 34. *Osservezioni Meteorologiche.* 1898.
Toronto.	The Canadian Institute: *Proceedings.* N. S. I. 5—6. II. 1.
—	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1898 Oct.—Dcbr. 1899 Jan.—Sept. *Report* 1890. 1896. 1—2.
—	The University: *Papers* no. 11. *Quarterly.* Vol. III. 4. *Studies.* Biolog. Ser. no. 1. Psycholog. Ser. no. 1.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 20. *Aarsberetning* 1897.
Trondhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1898. Håkonson-Hansen: *Ti og et* $^1/_2$ *aars meteor. Iagttagelser i Trondhjem.*
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXX. 1898.

Upsala.	Kgl. Vetenskaps Societeten: *Nova Acta Regiæ Soc. Sci. Upsaliensis.* Vol. XVIII. 1.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: 5 Akad. Afhandlinger, *Accessions* Katalog. 13. 1898. *Bulletin* of the Geol. Inst. IV. Pt. 1, no. 7. *Årsskrift* 1897—98.
bana.	Illinois State Laboratory of nat. hist.: *Bulletin.* V. 6. *Biennial Report of the Director.* 1897—98.
ashington.	U. S. Fish Commission: *Report* 1898. *Bulletin.* Vol. XVII. 1897.
—	Smitsonian Institution: *Annual Report* of the Bureau of Ethnology 16. 1894—95. *Annual Report* of the Board of Regents. 1896—97. *Miscellaneous Collections* 41, no. 1171. *Internat. Exchange List.* 1897. *North American Fauna* no. 15. 16.
—	U. S. National Museum: *Proceedings* 20. *Bulletin* 47. 1—3.
—	The Biological Society: *Proceedings.* Vol. XII, pag. 89—188. XIII. 1—108.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1897.
—	U. S. Geological Survey: *Monographs* 29—31. 35. *Report.* 17. 1—2. 18. 19. 1. 4. 6.
ien.	Kaisl. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1898. II a. 1—10. II b. 1—10. III. 1—10. *Register* 101—105. *Denkschriften* 65. 66. 67. *Almanach* 48. 1898.
—	K. K. Central-Anstalt für Meteorologi und Erdmagnetisme: *Jahrbücher* 1894. 2. 1895. 2. 1896. 2.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1898. 2—4. 1899. 1—3. *Verhandlungen* 1898. 14—16. 1899. 1—10.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen.* XLVIII.
—	Verein d. Geographen an d. Universität. *Bericht.* 23. 24.
rzburg.	Physikal.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1898.

York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1898.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLIII. 4. XLIV. 1—2.

Bergens Museum d. 13de Januar 1900.

Ellen Brunchorst.

BERGENS MUSEUMS NATURHISTORISKE AFDELING.
INDBERETNING FOR 1899.

Med hensyn til samlingernes forøgelse henvises til efterfølgende redegjørelser fra de enkelte samlingers konservatorer og fra bestyreren af den botaniske have, idet jeg her alene forudskikker nogle bemerkninger om de foretagne arbeider ianledning indflytningen i de nye lokaler.

Til brug for de naturhistoriske samlinger har man faaet raadighed over 2den og 3die etage i den nordre fløi af tilbygningen. Indflytningen i disse lokaler vovede man dog af hensyn til fugtigheden først at paabegynde i midten af aaret, efterat det hele lokale tillige var bleven forsynet med lystætte gardiner.

Hele den norske samling af pattedyr, fugle og fiske er ikke berørt af den derefter foretagne ordning, som derimod har bevirket en fuldstændig omvæltning i hele den generelle vertebratsamling. Det er egentlig kun de store i taget ophængte hvalskeletter, som har beholdt sin tidligere plads, alt andet har maattet flyttes. Samtidig er der anskaffet nye skabe til hele den nye fløi og skabene i den ældre del af bygningen er dels forandrede og reparerede, dels har de maattet ombyttes med nye. En betydelig hindring for en hurtig fremme af omordningsarbeidet har det været, at lokalerne samtidig er malede og oppudsede. Dette har bevirket adskillig omflytning paa skabe og gjenstande udenfor den, som ellers havde været nødvendig. En anden hindring ligger i, at samlingslokalerne ikke er opvarmede og ikke har kunstig belysning. I vintertiden er derfor arbeidstiden kort og arbeidet besværliggjort af den lave temperatur. Alligevel er omordningen nu saa langt fremskreden, at hele den nye fløi er færdig monteret med de fornødne skabe, pulter etc., saavel i anden som tredie etage. Desuden er skabene færdige til indflytning i den største del af den omordnede nedre del

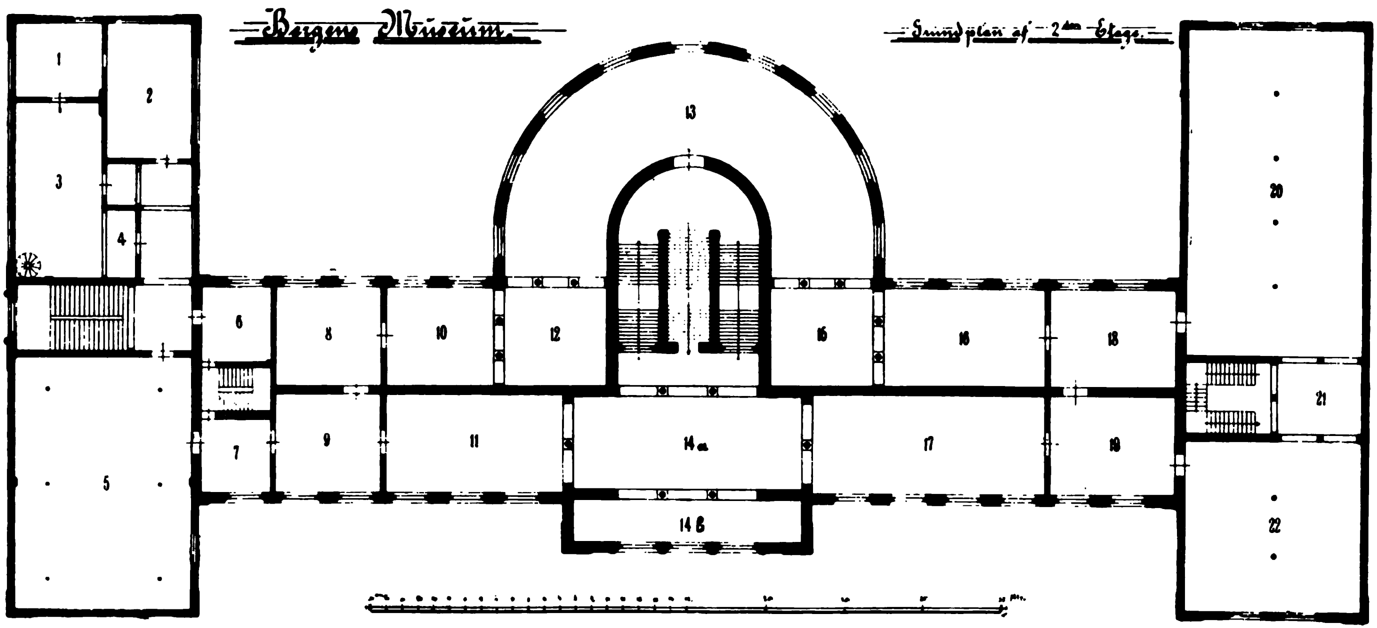
Bergens Museum
Grundplan af 2den Etage.
14 a
14 B
Mtr.

af bygningen; der gjenstaar her ikke mere end et par rum, som endnu ikke har kunnet bringes istand.

I den nordre fløis anden etage har hele samlingen af hovdyr med tilhørende skeletter faaet plads i rummet no. 20. Det tilstødende rum i den gamle bygning (no. 18) er optaget af grupperne hvaler og søkjør. I den nordre halvdel af rum 13, samt i rummene 15 og 16 faar de øvrige pattedyr sin plads, med undtagelse af pungdyr og edentater, som vil blive anbragte i det lille rum no. 21. I den samme fløis østre del (no. 22) faar den almindelige systematiske fuglesamling sin plads, i no. 19 reptilia og batrachia, i no. 17 fiskene. I 14 a begynder den norske fiskesamling, idet brygden og de andre større stoppede fiske har faaet plads her. Resten af den norske samling indtager ligesom tidligere rummene 11, 9, 7, 6, 8, 10, 12 og den ene halvdel af 13. De store hvalskeletter er anbragte i taget i rummene, 11, 14 a og 17, mens de mindre har faaet plads i 18 og 19, dels i taget, dels paa stativer paa gulvet eller væggene (i rum 18). Det som 14 b betegnede rum vil blive benyttet til en systematisk oversigtssamling over de vigtigere grupper af hvirvelløse dyr, saaledes at taarnsalen — den ældre bygnings tredie etage — kan forbeholdes den videnskabelige evertebratsamling, der er uden større interesse for det store publikum.

3die etage i den nordre fløi er forbeholdt de mineralogiske, geologiske og botaniske samlinger. Mineralsamlingen er saagodtsom færdig opstillet og et norsk herbarium er færdig til udstilling, medens ordningen af det geologiske og palæontologiske materiale er i fuld gang. Derimod vil den generelle botaniske samling først til sommeren kunne blive indordnet i de dertil anskaffede skabe, da samlingen maa kompletteres endel.

Der er desværre ikke overflødig plads i de saaledes udvidede samlingsrum, men de udstillede gjenstande vil selvfølgelig komme ganske anderledes til sin ret i den nye opstilling end det tidligere var tilfældet. Beklageligt er det, at det har været umuligt at faa plads til at opstille selv et eneste af de store hvalskeletter paa gulvet. Disse store gjenstande er i det hele yderst vanskelige at faa anbragte i en samling sammen med gjenstande af almindelig størrelse. Det hensigtsmæssigste vilde uden sammenligning være, om disse sager kunde faa plads i en egen bygning, opført i dette øiemed alene, saaledes som tilfældet f. eks. er i Londonnermuseet. Bergens Museum har en saa betydelig hvalsamling, at det synes mig et af de nærmeste desiderata at kunne faa indrettet en egen bygning til dette brug. Muligens kunde denne opføres i linie med værkstedsbygningen, langs den nyanlagte „Danielssens gade“. Denne er nu begrændset mod museets tomt af en yderst hæslig mur – rettere en jetté — som vilde skjules paa en meget heldig maade ved en der optørt bygning. Bygningens hele indredning og udstyr kunde være ganske enkel, idet der til det omhandlede brug alene vilde behøves en stor hal med galleri indvendig. Størrelsen maatte dog være ganske betydelig, idet det største hvalskelet har en længde af over 25 meter. Desuden maatte bredden være en saadan, at der kunde anbringes to hvalskeletter ved siden af hinanden indenfor galleriet, mens mindst tre burde kunne faa plads paa gulvet Imidlertid er den eventuelle opførelse af en saadan egen bygning for hvalsamlingen en plan, som ikke kan ventes realiseret i nogen ganske nær fremtid og jeg har her kunnet villet berøre tanken, for at sagen kunde være i bestyrelsens erindring, naar der muligens blev spørgsmaal om disposition af endel af museets grund i andetøiemed.

A. Vertebratafdelingen.

Konservator: James A. Grieg.

Af de i aarets løb indkomne hvirveldyr maa særlig nævnes: ét kvindeligt skelet, gave fra herr dr. F. W. Stabell.

Moskusko (*ovibos moschatus*) fra Grønlands østkyst, gave fra herr bundtmager C. Brandt.

Foussa (*cryptoprocta ferox*) og en samling fugleskind (33 no.) fra Madagaskar, gave fra den paa Madagaskar bosatte bergenser H. M. Andersen.

Grønlandssæl (*phoca grønlandica*) fra Vardø.

Klapmyds (*cystophora cristata*) skudt ved Dale i Søndfjord den 7de april 1898.

Et typisk eksemplar af Lofotens udgangerhest, erhvervet ved velvillig assistance af herr landbrugsskolebestyrer Nilssen, Bodø.

Steril aarhøne (*tetrao tetrix*) fra Søndhordland.

Lysfarvet varietet af aarhøne fra Kløven, Senjen.

Pragtedderfugl (*somateria spectabilis*) fra Hjeltefjord.

Perleugle (*nyctala tengmalmi*) fra Odda.

Klapperslange (*crotalus durissus*).

Sildekonge (*gymnetrus glesne*) fra Golten, Glæsvær. Eksemplaret er nærmere beskrevet i denne aarbog (no. 3).

En samling lakseyngel fra Hougsunds udklækningsanstalt (6 stadier), gave fra herr fiskeriinspektør LANDMARK.

En samling lakseyngel fra Jæderen (24 stadier), gave fra herr J. K. GRUDE.

En samling fisk og fiskeyngel fra skjærgaarden, hvoriblandt kan nævnes *gobius orca, ammodytes cicerellus* og *amphioxus lanceolatus*, indsamlede dels af dr. APPELLÖFF dels ved ekskursioner fra den biologiske station.

Ferskvandslampretten (*petromyzon planeri*) fra Otteraaen.

Paddeulk (*cottunculus microps*) fra Lyngenfjord.

Ørrettvilling (*salmo fario*) fra Aurehopvandet, Feie.

Den indenlandske pattedyr- og fuglesamling har i det forløbne aar ikke faaet nogen væsentlig forøgelse. Derimod er der i fiskesamlingen udstillet flere arter, som tidligere manglede. Ligeledes er enkelte mindre gode eksemplarer blevne udrangerede og erstattede med nye. Den ovenomtalte sildekonge fra Glæsvær, som ved indkomsten til museet var adskillig ramponeret og beskadiget, er saavidt muligt restaureret, hvorpaa den udstilledes i samlingen i en særskilt kasse. De tidligere i museet opbevarede sildekonger (3 eksemplarer) er derimod blevne magasinerede. Ogsaa til en større bredflad (*lophius piscatorius*) blev der forarbeidet en særskilt kasse. Dette eksemplar er dog endnu ikke bleven udstillet, da det ikke er færdig præpareret. Af en usædvanlig stor flekstenbit (*anarrhichas minor*) toges der gibsafstøbning.

Af hvalfostersamlingen, som i flere aar af mangel paa plads har været magasineret, monteredes i firkantede glas nogle serier af de ved kysten hyppigst forekommende arter, vaagehval, nise, springer og spækhugger, der viser disse dyrs udvikling. Hvalskeletsamlingen er i aarets løb efterseet og oppudset. En serie diapositiver af vaagehvalfangsten i Skogsvaag, fotograferet i april 1899 af dr. BRUNCHORST, udstilledes i et af vinduerne i den norske afdeling. Egsamlingen er omordnet og etiketteret.

En fører over den norske pattedyrsamling, udarbeidet af dr. BRUNCHORST og afdelingens konservator, udkom i mai.

Aarets tilvekst beløber sig til 126 nummere, deraf 13 pattedyr, 57 fugle, 2 reptiler og 54 fiske.

Af fremmede forskere, som har benyttet samlingerne kan nævnes professor COLLETT, Kristiania (norske vertebrater) og privatdocent

RAWITZ, Berlin (cetacea). Naturalier har været sendte til professo RICHIARDI, Pisa (*mergulus alle* og *parus borealis*) og prof. GIGLIOLI Firenze (kranium af *orca gladiator*). Til professor COLLETT ha været udlaant to unge *raja clavata* og eg af *raja vomer*.

For den i Nordre Bergenhus amt nedsatte efuglekommission ha konservator undersøgt maveindholdet af en del ældre og yngr fugle, ialt 12. Hos 9 af disse fandtes *mytilus edulis*, tildels i stor mængder, saaledes taltes hos et eksemplar 110 hele skjæl, hvora de største var 28 mm., hos et andet 225 skjæl, hvoraf de størst var 17 mm. Hos et af eksemplarerne fandtes desuden levninge af en *carcinus mænas*, hos et andet to *littorina rudis*, hos et tredi *lima hians*, *gibbula cineraria* og et lidet stykke af en algestilk Hos to eksemplarer fandtes blot *lima hians*, hos et fragmenter a *toxopneustes drøbachiensis* samt 3 *gibbula cineraria* og 1 *littorin littorea*. Fiskelevninger og fiskeyngel kunde ikke paavises i noge af de undersøgte ventrikler.

B. Evertebratsamlingen.

(Konservator: Dr. A. APPELLÖF.)

I aarets løb har afdelingen i bytte fra herr GEO. E. MASO London, erhvervet en mindre samling blinde evertebrater (arthr poder) fra Mammuthulen i Kentucky.

Afdelingens videnskabelige materiale er desuden blevet forøg med flere interessante former fra vor egen kyst, indsamlede v ekskursioner fra museet. Konservator foretog med stipendium museet faunistiske undersøgelser i skjærgaarden fra Solsvik 10 kilom. syd for samme. Ved siden af dybvandsskrabninger fo toges undersøgelser af faunaen i det egentlige strandbelte (fuc og laminariaregionen), da denne del af havfaunaen tidligere mere mangelfuldt repræsenteret i museets samlinger. Ude v havkysten lever imidlertid i dette belte en overmaade rig faun hovedsagelig bestaaende af synascidier, spongier, hydroider og br ozoer; blandt disse fastsiddende former har amphipoder, nog annelid- og nudibranchie-arter etc. taget sit ophold og forekomm som regel i meget stort individantal. En rig høst kunde alts her gjøres. Blandt andre former som ved ekskursioner er in komne kan nævnes en neomenid fra større dyb, som erholdt i flere eks., krybende paa hydroiden *sertularella gayi*. Desud

3 eks. af den meget sjeldne krabbe *atelecyclus;* begge disse former er nye for museets samlinger.

Med forløbne sommers undersøgelser maa indsamlingen af materiale for en bearbeidelse af Bergens havfauna — foreløbig ialtfald — betragtes som afsluttet, idet undersøgelserne nu har strakt sig over et saa stort omraade, at materialet maa antages at ville give et godt billede af vedkommende fauna. Konservator har for en stor del i systematiske grupper udlagt det i aarenes løb indsamlede materiale, som det er meningen efterhvert at faa bearbeidet.

Som en særdeles interessant erhvervelse maa endvidere nævnes en udviklingsserie af *pennatula phosphorea* fra den biologiske stations akvarium, prepareret for embryologiske undersøgelser. Af specielt interesse er en saadan serie derved at de tidligere udviklingsstadier af denne form ligesom af de typiske pennatulider overhovedet hidtil har været ukjendte.

For videnskabelige arbeider er material bleven sendt til prof. BERGENDAL og doc. WALLENGREN i Lund. Prof. B. har nemlig velvilligst lovet at bearbeide de ved senere aars faunistiske undersøgelser i Bergens omegn indsamlede turbellarier, mens doc. W. i samme øiemed har erklæret sig villig at overtage gephyreerne. Mindre forsendelser af material har efter anmodning fundet sted til dr. J. W. ASHWORTH, Owens College, Manchester *(scalibregma)* og til dr. H. J. HANSEN, Zool. museum, Kjøbenhavn (*ampelisca*). Konservator HELLIESEN, Stavanger museum, har til laans erholdt en del biller af den herværende norske samling.

Dr. PHILIPSON fra Liège har en kortere tid hersteds studeret museets samlinger af annelider.

Til prof. RICHIARDI, Pisa, er afsendt en større samling havevertebrater, for hvilke der i bytte vil blive udtaget en samling evertebrater fra den zoologiske station i Neapel. Til herr GEO. E. MASON, London, er i bytte for ovennævnte arthropoder sendt en del norske nudibranchier.

Prof. EHLERS, Göttingen, har tilbagesendt de i forrige indberetning nævnte annelider. Fil. lic. ÖSTERGREN og ARWIDSSON, Upsala, dr. LUNDBECK og dr. MORTENSEN, Kjøbenhavn, har fremdeles til laans det i forrige indberetning nævnte material.

Foruden ovennævnte fravær paa 4 uger for faunistiske undersøgelser, har konservator været permitteret i 6 uger for paa Hvidingsø at anstille undersøgelser over hummeren.

Konservator **Grieg** har med stipendium fra musee sine undersøgelser over den marine evertebratfauna ve gen, Nordfjord. Paa nordsiden af fjorden omfatter un serne strækningen fra Almendingen til Aasenæs (13 ki paa sydsiden fra Rugsund til Endal (8 kilometer), desu toges en række skrabekast midtfjords. Som allerede ifjor er faunaen ved Bryggen høist merkelig. Den er meget men dog individrig, hvad der antagelig skriver sig fra eiendommelige formation, idet landet paa de fleste steder sig steilt ned mod fjorddybet; hvor stranden sænkede langsomt og terassevis ned mod dybet, er bunden som rege af grov singel med et yderst fattigt dyreliv. Faunaen besta af former, som lever paa haard bund saasom alcyonider, svamp echinodermer o. s. v. eller af de for vore fjorddyb karak arter saasom *kophobelemnon, amphiura norvegica, cucumari* o s. v. Af de indsamlede arter kan nævnes *lamellari stichopus tizardii, anthothela grandiflora, gersemiopsis sp.,* stykke af *isidella hippuris, pentagonaster hispidus,* som in gens stift tidligere kun var kjendt fra Moldøen. *Echinus stichopus griegi, lima excavata* og *sarcophyton purpureum* gje i talrige eksemplarer, særlig synes sidstnævnte art at væ almindelig paa de nederste styrtninger mod fjorddybet.

C. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. J. **Brunchorst.**

Samlingen er forøget med:

1) Phaneogamer og karkryptogamer ....

Af disse er 15 eksplarer af sjeldnere arter fra Hardangervidden, indsamlede af hr. **Havaas.**

Resten er phanerogamer og bregner fra fremmede lande, endel fra fremmede verdensdele, indkomne ved hr. adjunkt **Jørgensen.**

2) Moser 1

Deraf er 55 fra hr. **Havaas** (Hardanger), resten (udenl. og norske) fra adjunkt **Jørgensen.**

3) Lichener ....

fra hr. **Havaas** (norske).

4) **Fungi** .... ca. 120 eks.
dels fra hr. **Havaas** dels fra lærer **Selland** (Graven).

955 eks.

Ordningen af det nu temmelig store herbarium har været drevet med stor kraft, i den sidste halvdel af aaret med assistance af to dertil engagerede damer.

Herbariet er bestemt at skulle bestaa af følgende samlinger:

a) Et skandinavisk Phanerogam- og karkryptogamherbarium.

Grundstammen til dette udgjordes af det af konservator i sin tid til museet skjænkede herbarium, der var en noksaa fuldstændig norsk samling; men ikke rigt paa eksemplarer. Hertil kom senere en af afd. presten **Greve** skjænket samling og museets andel af prof. M. N. **Blytt**'s i sin tid af staten indkjøbte herbarium. Desuden havde man fra tidligere tid endel uordnet materiale, indsamlet af **Blytt**, **Danielssen** o. fl. Disse samlinger sammensloges for nogle aar siden og ordnedes paa den i tidligere beretninger angivne maade. Til disse herbarier kom senere en af dr. **Crawford** til museet skjænket samling, væsentling af skandinaviske planter. samt de af fru amtmandinde **Meinich** for et par aar siden indkjøbte, temmelig store, men kun delvis ordnede samlinger af skandinaviske karplanter (afdøde amtmand **Meinichs** samlinger). Disse to herbarier er nu indordnede i den skandinaviske samling, som derved er vokset meget betydelig. Den omfatter nu saagodtsom alle de i Hartmanns flora optagne arter og endel deri ikke medtagne. Antallet af eksemplarer udgjør over 6500, og herbariet er vistnok næst universitetets det største norske herbarium.

Under indordningen af de **Crawford**ske og **Meinich**ske samlinger i herbariet blev der udtaget en samling af de almindeligste norske karplanter til

b) Et udstillet norsk herbarium.

Et eller nogle faa eksemplarer af hver art blev opklæbede paa store kartonplader, som er indsatte i dobbelrammer. Disse bliver atter anbragte paa opstaaende søiler i passelig høide og dreielige om sine hængsler. Paa denne maade tar samlingen en forholdsvis liden plads og hvert eksemplar er godt

synligt. Samlingen omfatter 1040 arter, opklæbede paa kartonplader og anbragte i 48 rammer paa to søiler.

c. Det almindelige herbarium.

Indordningen af karplanterne i dette, forbundet med sub mering og opklæbning, er fortsat. Den færdige del omfatt 58 æsker med omkring 7000 eksemplarer og tilnærmelsesv det samme antal forskjellige arter. Blandt karplanterne e der meget faa skandinaviske og næsten ingen norske arter.

I mosherbariet er endel nye arter — indenlandske o udenlandske indlagte. I samlingerne af lichener, sop og alge har derimod tiden ikke tilladt indordning af de nye erhvervelser

D. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. J. Brunchorst.

Af kommunen fik man efter andragende et bidrag paa 100 kr. til oparbeidelse af den gjenstaaende del af haven. Arbeidet ble færdig og stykket tilplantet i løbet af sommeren, men udgifterne ble særlig paa grund af vidløftige mineringsarbeider, ganske store. D dækkedes ved private bidrag, som der er redegjort for i bestyre sens beretning.

Fra Tøienhaven modtog man gjennem professor Wille høste 1898 en stor samling, væsentlig udenlandske, perennerende plante som udplantedes vaaren 1899. Fra samme sted modtog man ogsaa en hel hel del frø, særlig af indenlandske planter. Indenlan ske planter indsamledes ogsaa af Jac. Ørdahl omkring Bergen af flere lærere ved folkeskolen, særlig d'hrr. Slettemark, Ber og Finne. Meget interessante ting — særlig fjeldplanter — modt man i sommerens løb fra Havaas og Selland (Graven) og f Apold, Odda. Tillige maa nævnes, at hr. gartner Børs skjænke til haven flere værdifulde udenlandske planter, deriblandt en st *phormium tenax*. Adskilligt blev ogsaa indkjøbt fra Sanved planteskole og paa auctioner her i byen.

Anlallet af indenlandske planter (incl. træer og buske) udgjorde henimod 400 forskjellige arter, antallet af udenlandske mindst 300.

Der er samlet frø af henimod 200 planter, mest indenlandske.

Det er hensigten til sommeren at istandbringe i en særlig afdeling af haven en samling af de almindeligste her vildtvoksend planter i saa stort antal, at der kan udleveres de nødvendige eksemplarer til brug for skolernes botanikundervisning.

E. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Cand. real. CARL FRED. KOLDERUP.

I indeværende aar er den af hr. grosserer SUNDT skjænkede store mineralsamling sammen med de 3 sidste aars gaver bleven udpakkede og samtidig er den gamle samling fra kjælderen ført over i det nye lokale. En foreløbig udstilling af mineralerne foretoges allerede i juli og begyndelsen af august af hensyn til eleverne ved sommerkurset. Da man imidlertid den gang ikke havde faaet pulter nok, kunde udstillingen ikke blive saa fyldig som ønskelig, og adskillige forandringer er derfor foretaget udover høsten. Da de sidst anskaffede pulter endnu ikke er fuldstændig færdig, har den endelige udstilling af mineralerne ikke kunnet finde sted; etiketteringen er imidlertid langt fremskredet, og mineralsamlingen antages blive færdig i begyndelsen af februar. Ordningen og etiketteringen er nu afsluttet og efterat skabene til bergarterne og fossilerne er færdige, er udstillingen af disse gjenstande paabegyndt. Desværre er arbeidet i den mørke aarstid betydelig sinket ved at maatte drives om eftermiddagen, væsentlig ved lygteskin. Da denne belysning er yderst uheldig, naar der arbeides med mineraler, var det en stor hjælp, at hr. dr. philos. MAGNUS velvilligst i nogle uger assisterede ved den foreløbige etikettering og sortering i et par formiddagstimer.

Af norske mineraler er i aarets løb kjøbt endel berylller og vesuvianer. Forøgelsen har dog været ringe. Af bergarter er dermod indkommet en samling paa ca. 150 stykker fra Sogn, Søndfjord og Nordfjord, samlet under den fungerende konservators reiser i nævnte distrikter. Reisen foretoges med stipendium fra museet.

Af bergartpreparater er anskaffet ca. 40 stkr.

Under sommerkurset veiledendes eleverne ved besøgene i samlingen, og en ekstraforelæsning holdtes over jordskjælv, væsentlig for at skaffe en del medarbeidere ved de norske jordskjælvsundersøgelser, som museet under samvirken med Norges geologiske undersøgelse har overtaget. I løbet af høsten er endvidere holdt en række paa 9 Forelæsninger for Hvermand over Norges geologi. Mange forespørgsler om mineraler og bergarter er blevne besvarede.

F. Gaver til afdelingen.

Vertebrater.

STABELL, F. W., læge: et kvindeligt skelet.

HANSSEN, KLAUS, overlæge: et 4 ugers gammelt menneskefoster.

Brandt, C., bundtmager: moskusko *(ovibos moschatus)*.

Rosendahl, ingeniør, Vardø: grønlandssæl *(phoca grønlandica)*.

Andersen, H. M., Madagaskar: foussa *(cryptoprocta ferox)* og en samling fugleskind (33 no.).

Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund: norske fugle.

Jahnsen, Adolf, kjøbmand: farvevaritet af aarhøne *(tetrao tetrix)*.

Koch, R. A., fyrvogter, Hellisø fyr: spurvehøg *(astur nisus)*.

Røskeland, Askell, lærer, Vennesla pr. Kristiansand S.: sortspætte *(picus martius)* og flodlampret *(petromyzon planeri)*.

Bjotveidt, A., skrædder, Eidfjord, Hardanger: blishøne *(fulica atra)*.

Kampstrup, Stedje, Sogn: grønbenet sneppe *(gallinula chloropus)*.

Collett, R., professor, Kristiania: sandløber *(calidris arenaria)*.

Iversen, Wilh., fabrikbestyrer, Valestrandsfossen: ringtrost *(turdus torquatus)* og grønbenet sneppe *(gallinula chloropus)*.

Apold, Joh., kirkesanger, Odda: perleugle *(nyctala tengmalmi)*.

Høyland, Ivar, bygmester: kamæleon *(chamaeleo vulgaris)*.

Landmark, fiskeriinspektør: en samling lakseyngel fra Hougsunds udklækningsanstalt (6 stadier).

Grude, C., Jæderen: en samling lakseyngel (24 stadier) og rør *(salmo alpinus)* fra Seydisfjord, Island.

Gjertsen, G. G., fyrvogter, Hellisø fyr: ørretvilling.

Monsen, hoteleier, Evanger: laks *(salmo salar)*.

Nordvig, Ivar, gaardbruger, Nautnes: kelt *(mugil chelo)*.

Evertebrater.

Olsen, amtmand, Bergen: en del sommerfugle fra Calcutta.

Meyer, styrmand, Bergen: eksemplarer af kjæmpemusling *(tridacna gigas)*

Dahl, J. F., skræddermester, Bergen: nogle eksotiske evertebrater paa spiritus.

Friele, H., kjøbmand, Bergen: caligider og trematoder fra *Hippoglossus vulgaris*.

Kaland, Frithiof, Bergen: en del skorpioner paa spiritus.

Iversen, styrmand, Bergen: *galathea strigosa*.

Fasmer, fabrikeier, Alvøen: *gordius aquaticus* fra Alvøen.

Isaksen, Ole, Vanelven: *gordius aquaticus*.

Lie, Knud S., Bergen: *primnoa lepadifera* og 2 spongier fra 18—20 mil vest for Aalesund, dybde 500 m.

Hytten, L., Bergen: *lophohelia* fra Nordland, dybde 250 m.

Planter:

Stoltz, fru E., Bergen: forskjellige træer og buske til haven.
Selland, K., lærer, Granvin: indenlandske planter til haven.
Apold, Johs., Odda: ligesaa.
Havaas, Joh., Granvin: ligesaa.
Slettemark, lærer, Bergen: ligesaa.
Universitetets botaniske have ved prof. Wille: en stor samling planter og frø.
Beyer, fru Marie: indenlandske planter til haven.
Bergo, lærer, Bergen: ligesaa.
Finne, lærer, Bergen: ligesaa.
Havaas, Joh., Granvin: Samling forskj. planter til herbariet.
Selland, K., Bergen: ligesaa.
Jørgensen, adj., Bergen: ligesaa.

Bergen den 10de februar 1900.

Dr. J. Brunchorst.

Oversendes bestyrelsen forat indtages i beretningen til generalforsamlingen, idet afdelingen frembærer sir erkjendtlige tak for de modtagne gaver og den velvillig ydede assistance.

Bergens Museums naturhistoriske afdeling den 19de februar 1900.

G. A. Hansen. **H. Friele B. S.** **Joh. Lothe.**
Chr. Michelsen. **Klaus Hanssen.** **A. Høyer.**

BERGENS MUSEUMS HISTORISK-ANTIKVARISKE AFDELING.
INDBERETNING FOR 1899.

I. Samlingernes tilvekst.

A. Den norske kulturhistoriske samling.

For den forhistoriske og middelalderske samlings aarstilvekst redegjøres som sedvanlig i paa andet sted trykt detaljeret fortegnelse, hvortil henvises.

Nyere tid (tiden efter reformationen; for bybefolkningens vedkommende). Blandt erhvervelserne fortjener særlig at nævnes en kontorvæg og andet fast inventar fra Leppen, skjænket af Tyskebryggekonsortiet ved hr. sagfører Kr. Faye, samt endel møbler og andet løst inventar fra Tyskebryggens gaarde. En guitar forfærdiget af Amund Hansen i Friedrikshald 1793 er et interessant modstykke til et tidligere erhvervet lignende musikinstrument af bergensk fabrikat. Et portræt i olie af „Grønlands apostel“ Hans Egede er indkjøbt fra Søndmør; billedet har tidligere været opbevaret i Helgeland og traditionen angiver at det forestiller Egede, hvilket ogsaa efter sammenligning med autentiske portræter har vist sig at være sandsynligt. Samlingen af ældre prospekter af Bergen er forøget med en af Dreiers akvareller fra 1821 og man har haab om yderligere at kunne erhverve et par af disse for byens historie interessante malerier. En bergensk vægterfane med lygt er paa anmodning overleveret fra arsenalet i Kristiania som gave fra Forsvarsdepartementet og desuden er en del ting vedkommende Bergen indkommet ved kjøb eller gave. Forøvrigt er der blandt denne afdelings tilvekst som sædvanlig endel ældre brugsgjenstande og andet af forskjellig slags.

Bygde-afdelingen (den national-etnografiske samling) har faaet en rig og værdifuld forøgelse ved flere større indkjøb, denne gang mest fra Telemarken, Sætersdalen, Numedalen, Mandalsegnen og andre østlandske bygder, men ogsaa fra Ryfylke og andre vestlandske landskaber. De indkjøbte ting bestaar af dragter, redskaber, møbler, brugsgjenstande, sølvsager, udskaarne træarbeider etc. af sedvanligt slags, men af former, der ikke tidligere var repræsenteret i samlingen eller fandtes i mindre gode eksemplarer. Den nødvendige oversigt over den nu betydelige bygde-samling mangler desværre endnu, og kan først faaes, naar denne samling i sommer ordnes til opstilling i den dertil bestemte del af de nye lokaler.

B. Den udenlandske kulturhistoriske samling.

Den etnografiske samling. Hr. Erichsen i Chili har hjemsendt som gave en del buer og pile fra Bolivia. En velkommen forøgelse af samlingen erhvervedes fra bergenseren maskinist Anton Johannesen, der ved et besøg i hjemmet medførte en del sager fra egnen om Uelle og den øvre Nil, altsaa fra omraader, der tidligere ikke var representerede i museets samlinger fra Centralafrika. En del kinesiske sager er ligeledes erhvervede fra arvingerne efter en bergenser, der i forrige aar døde i Kina efter mange aars ophold dersteds. Forøvrigt er der i dette aar kun indkommet mindre betydelige ting.

Saa meget rigere forøgelse er i stedet tilfaldt

C. Myntkabinettet.

Som sedvanlig er adskillige gaver af mynter, medaljer og pengesedler indkommet, hvorfor henvises til gavefortegnelsen. Særlig skal nævnes kongens fortjenstmedalje i guld, i 1885 tildelt hr. H. J. Arentz, senest bosat i Kjøbenhavn, og ifølge testamentarisk bestemmelse efter hans død overleveret museet ved hr. skattefoged F. Arentz i Kristiania. Endvidere har hr. Andr. A. Eide ved gaver fra sin samling fremdeles kraftig bidraget til kabinettets komplettering, hr. bestyrer Ellerhusen har givet en hidtil ukjendt bergensk privat ortseddel fra 1811 og kamrer W. Berg i Gøteborg afstøbning af et brakteatstempel fra middelalderen, det eneste hidtil kjendte fra Skandinavien. Bestyrelsens medlem, hr. brugseier W. Konow har foræret en gammel kostbar hollandsk sølvmedalje over admiral Tromp og ved undertegnedes besøg i Holland erhvervedes nogle andre hollandske medaljer samt et udvalg af de interessante jetoner fra frihedskrigen; da indkjøbet endnu ikke er afsluttet, bliver dog denne tilvekst at overføre paa næste aar.

Ved henvendelse til endel private personer i Bergen, der gjentagende har vist sin velvilje mod museet, blev der tegnet et større beløb til myntsamlingens komplettering. Anledningen var den, at der til april maaned var tillyst auktion i Kjøbenhavn over afdøde boghandler LYNGES betydelige samling af nordiske mynter, medaljer og sedler. Der var her en særlig god anledning til at komplettere vor norske og danske myntsamling og ved den velvillig ydede hjælp lykkedes det at gjøre ret betydelige erhvervelser i dette øiemed. Ved udmerket imødekommenhed fra flere danske myntsamlere erholdt samlingen til en rimelig pris mange sjeldne og smukke stykker. Særlig skal nævnes den kjendte samler, grosserer L. BRUUN, der desuden viste sin velvilje ved at forære museet et eksemplar af den danske Holberg-medalje i sølv. Blandt det indkjøbte kan særlig nævnes adskillige af de meget sjeldne Bergensmynter, en Kristian II's Joachimsdaler af 1523, en Kristian III's species af 1546 (den første norske species, antagelig præget paa Glomsberg), en af Kristian IV's tidligste specier, en firedobbelt species af 1624, mange norske specier og nogle dobbeltspecier samt en dobbelt „skuedaler“ i et udmerket eksemplar, alt fra Kristian IV, mange specier, firemarkstykker etc. fra Fredrik III og Kristian V, samt mange mynter fra senere tid, næsten alle norske. Da alle de erhvervede stykker er udmærkede gode eksemplarer og mange væsentlige huller i den norske samling nu er fyldt, har man al grund til her at udtale museets varmeste tak til de velvillige hjælpere. Desuden erhvervedes adskillige medaljer vedkommende Norge og Bergen, som f. eks. medaljer over WESSEL, over bergenseren prof. MARTIN VAHL, over RYE og SCHLEPPEGRELL m. fl., samt nogle ældre norske og danske pengesedler.

Men den smukkeste forøgelse har myntkabinettet i aaret faaet ved en stor gave af franske medaljer fra konsul CHRISTIAN BØRS i Paris. Konsul BØRS har i en aarrække kraftig støttet museets udvikling; hans sidste storartede gave viser, at han fremdeles følger Bergens museum, ligesom mange andre almennyttige institutioner i sin fødeby med varm og levende interesse. Ved at skjænke mynt- og medaljekabinettet 100 stk. franske medaljer, omfattende tiden fra LOUIS XIII lige ned til de moderneste arbeider, har han gjort det mulig at give vort publikum en forestilling om denne smukke kunstarts udvikling i Frankrige gjennem de sidste aarhundreder. Og da man ved, at Frankrige længe har staaet og endnu i vore dage uden sammenligning staar høiest i denne kunst, og da museet tidligere kun eiede nogle enkelte prøver deraf, saa vil det være klart, hvilken overordentlig stor betydning hans gave har for museet. Konsul Børs har selv med smag og forstaaelse gjort udvalget, der tar hensyn til baade den kunstneriske og historiske side af sagen. Flere ældre portrætmedaljer, f. eks. af kardinalerne Richelieu, Mazarin og Fleury, mange glimrende billeder af Louis XIII, XIV, XV og XVI etc., viser kunstens blomstring i Frankriges glandsperiode; en suite medaljer over Napoleon og hans mænd, de tre konsuler, brødrene Louis og Joseph, Murat, Lannes, Talleyrand m. fl. har paa grund af de verdensbekjendte navne maaske endnu større interesse som portræter end som kunstværker; et passende antal stykker illustrerer den følgende, i kunstnerisk, som i saa mange henseender, tørre og nøgterne tid. Men hovedvægten er lagt paa at faa den i vore dage paany kraftig opblomstrende kunst smukt og værdigt repræsenteret. Foruden nogle prøver fra overgangstiden er saaledes den nye kunsts fører, Chaplain, representeret af 8 ældre og yngre arbeider, deriblandt de glimrende portrætmedaljer over Casimir Périer og Felix Faure; af den anden store fører O. Roty finder vi de bekjendte medaljer over Gambetta og Chevreul, den berømte expositionsmedalje fra Rouen 1895 og endnu tre andre. Daniel Dupuis er repræsenteret ved flere af hans nydelige plaquetter, portrætmedaljen over Jules Grévy m. fl.; Alphée Dubois af medaljer over Sadi Carnot, Leverrier, Janssen og Norman-Lockyer. Af Patey, en af de i de sidste aar mest bemærkede kunstnere, findes den deilige medalje over den fransk-tyske krig, tre arbeider fra 80- og 90-aarene, samt hans nyeste plaquette „Henriette“, af 1899. Desuden findes flere andre mestere, som Degeorge, Mouchon, Vernon, Bottée m. fl., og de allernyeste representeres ved A. Charpentier og L. Coudray. I det hele er den moderne franske medaljekunst representeret af over 40 udvalgte arbeider.

Da myntkabinettet i sin nye orden ikke blir færdigt til at aabnes førend senere, agter man i løbet af vaaren i en separatudstilling at give vort publikum adgang at gjøre sig bekjendt med de af konsul Børs skjænkede medaljer samt med det vigtigste af det som blev indkjøbt paa Lynges myntauktion for midler givne af flere af museets velyndere her i byen.

II. Arbeider ved afdelingen.

Den store nyordning af alle afdelingens samlinger er desværr endnu ikke langt fremskredet. Budgethensyn og vanskeligheden a erholde øvet arbeidshjælp har herved lagt hindringer i veien. I de gamle opstilling blev samlingerne holdt aaben for publikum hel sommeren over, og først henpaa høsten blev den største del lukket indtil ogsaa de to forhistoriske sale, og dermed hele museet ble afstængt. Paa høsten og forvinteren var det vanskeligt at skaff arbeidsfolk for indredningen, og i vintermaanederne er arbeidstide kort, da lokalerne ikke kan oplyses, og desuden gjør kulden de umuligt i længere tid at arbeide i museumssalene. Det staar ogsa tilbage at rive nogle mure i rotundaen og at male en del af d gamle sale. Imidlertid er en del nye skabe i den nordlige fl færdige og en stor del af de middelalderske, senere kirkelige, o større profane gjenstande fra tiden efter reformationen indflytte til de for dem bestemte lokaler, saa at om nogen tid den vestli og større del af den nordlige fløi vil staa færdig indredet. Fo beredelse er endvidere gjort til ombygning af de ældre mu skaber, der kan benyttes ved den nye opstilling, og arbeidet v dette vil i de nærmeste maaneder blive afsluttet. De fleste midd alderske træsager er revideret og prepareret samt færdige til defini opstilling. Myntkabinettet og medaljesamlingen er udflyttet af p terne, det udstillede atter indordnet i suiterne og den allerstør del af samlingen, der nu antagelig beløber sig til omtrent 120 stykker, underkastet en yderst nødvendig rengjøring. De i æl tider indkomne mynter var nemlig indlagt i samlingen uden at ren Pulterne er ombygget og forandret saa at de passer til den kabinettet bestemte sal, indflyttet dertil og færdigmalet. Det ti spildende arbeide ved at gjøre et udvalg, passende til udstilling i nu forandrede montrer, samt at oplægge disse, skal i løbet af vaa udføres.

Det for en del aar siden i Trier indkjøbte store stykke rome gulvmosaik fra den senere keisertid, er fra kjælderen opflyttet det vordende antikkabinet og indsat i en ramme, der er malet færdig opstillet paa sin plads. De to første sale af den udenlands afdeling vil altsaa i løbet af vaaren være færdige.

Rengjøringen og restaurationen af vaabensamlingen er forts paa bekostning af hr. Aug. Wallendahl, der i flere aar kraf har støttet denne del af afdelingens samlinger. Dette arbeide nu foreløbig afsluttet og samlingen er færdig til opstilling i den nordlige fløis sydvestlige del, i skabe, der tildels allerede er færdige.

Rengjøringen, prepareringen og restaureringen af de til bondesamlingen hørende talrige gjenstande er fortsat og for største delen fuldført. De foreløbige arbeider ved denne afdeling er nu saa langt fremskredet, at samlingen forhaabentlig kan opstilles i løbet af sommeren eller høsten.

Katalogiseringen af de ældre dele af afdelingens samlinger, der tidligere aldrig har været nøiagtig katalogiseret, er fortsat. En større del af den nu meget betydelige bygdesamling er derved bleven katalogiseret og beskreven paa sedler, og et udkast til beskrivende katalog over de etnografiske gjenstande fra Asien affattet.

Volontørarbeide er ogsaa i dette aar udført af d'hrr. ANDR. A. EIDE og dr. HAGB. MAGNUS samt frøken SUSANNE GRIEG, væsentlig kun under vaarmaanederne.

I april maaned afreiste undertegnede til Kjøbenhavn for at være tilstede ved LYNGES myntauktion; foruden museerne i Kjøbenhavn studerte jeg ogsaa museerne i Lund og Kristiania, samt det nu nyordnede museum i Gøteborg, der i flere henseender indtager en lignende stilling som vort eget. I juni og juli besøgte jeg Holland og Belgien, var tilstede ved en større vaabenauktion i Hertogenbosch og studerte museerne i Haag, Amsterdam, Rotterdam, Brüssel, Brügge og Antwerpen. I september maaned fortsatte jeg i et par ugers tid mine undersøgelser paa Jæderen, søgte efter en tabt runesten med ældre runer, besøgte flere flintemarker og gjorde forberedelse til fremtidige undersøgelser samt udgrov en stor haug ved Børshaug i Bore og nogle mindre paa samme sted. I den store haug fandtes et gravkammer med skelet, uden tvivl fra bronsealderen, dog uden karakteristiske oldsager; men andre forhold var af interesse, særlig flere rundtom centrum placerede heller, der antagelig i bronsealderen har været reist fritstaaende, men som tildels var brugt som dækheller over brændte grave. En af disse, der har spiralornamenter, desværre meget ødelagte, blev indbragt til museet. Nogle mindre reiser til Granvin og til Jæderen m. m. blev ligeledes foretaget i løbet af høsten; fra Granvin erhvervedes derved et interessant gravfund fra den ældre jernalder og gravkammeret fotograferedes.

I december afreiste undertegnede i private anliggender til Stockholm, hvorved jeg fik anledning til at studere de vigtigste i de senere aar til Statens Historiske Museum indkomne fund, den norske afdeling af nordiska museet, samt dr Hazelius' storartede friluftsmuseum paa Skansen.

Ved museets sommerkursus og i „foredrag for hvermand“ har undertegnede forelæst om Europas étnografi.

Til en textiludstilling i kunstindustrimuseet i Kjøbenhavn er udlaant en del af museets bedre aaklæder. Efter benyttelsen er de atter tilbageleveret i ubeskadiget stand.

III. Fortegnelse over indkomne gaver.

1. Slagtermester Peder Knudsen ved dyrlæge Nielsen: 4 ældre mynter.
2. Hr. Andr. A. Eide: 5 jetoner.
3. Observator Åstrand: 4 mynter.
4. Ifølge testamentarisk bestemmelse af H. J. Arentz, ved hr. skattefoged F. Arentz i Kristiania: H. M. kong Oscars fortjenstmedalje i guld, tildelt hr. H. J. Arentz i 1885.
5. Hr. Kr. Bendixen: nogle asiatiske mynter og sedler.
6. Frk. Juditha Johnsen: en hvid vest fra omtr. 1800.
7. Eksekutivkomiteen for Bergensudstillingen: tre eksemplarer af udstillingsmedaljen.
8. Gaardbruger Engel Bjørøen: en sabel.
9. Hr. Andr. A. Eide: en ukjendt medalje i sølv.
10. Hr. Erichsen, Chile: buer og pile fra Bolivia.
11. Hr. bestyrer Ellerhusen: en bergensk privat ortseddel fra 1810.
12. Det kgl. forsvarsdepartement: en vægterfane fra Bergen.
13. Tyskebryggekonsortiet ved overretssagfører Kr. Faye: kontorvæg etc. fra Leppen.
14. Hr. Gerh. Sundt: 5 franske mynter af det nye præg.
15. Hr. grosserer C. Sundt: 400 kr. til indkjøb paa Lynges myntauktion i Kjøbenhavn.
16. Fru Sophie Jebsen: 300 kr. til do.
17. Hr. Conrad Johannesen: 100 kr. til do.
18. Hr. konsul Joach. Grieg: 100 kr. til do.
19. Hr. Alb. J. Mohn: 50 kr. til do.
20. Hr. Gerh. Sundt: 50 kr. til do.
21. Hr. E. A. Wallendahl: 50 kr. til do.
22. Hr. konsul J. B. Knudtzon: 50 kr. til do.

23. Hr. bankchef O. E. Henrikssen: 50 kr. til do.
24. Hr. kjøbmand C. Fred. Kolderup: 25 kr. til do.
25. Hr. borgermester Arctander: 20 kr. til do.
26. Hr. Conrad Kroepelien: 20 kr. til do.
27. Kamrer W. Berg, Gøteborg: afstøbning af en brakteatstempel fra middelalderen, funden ved Lødøse.
28. Grosserer L. Bruun, Kjøbenhavn: den danske Holbergsmedalje i sølv.
29. Birgit Tallaksdatter Haslemo, Bykle i Sætersdalen: en dukke med model af sæterdalsk børnedragt.
30. Fru Lucie Krohn, Allégaden 44: 4 ældre billeder i rammer.
31. Unævnt: Vue de Sarpsfoss gravé par Haas, peint par Lorentzen.
32. Fru statsraadinde Qvam: kopier af to smaa akvareller af Dreier med bergensk motiv, der eies af giverinden.
33. Brugseier W. Konow: en gammel kostbar hollandsk medalje i sølv over admiral Tromp, samt nogle hollandske historiske jetoner.
34. Hr. kjøbmand Aug. Wallendahl: midler til fortsat restaurering af vaabensamlingen.
35. Hr. cand. I. Ross: menneskebillede af klebersten, fundet i en gravhoug paa Hauge i Strandvik.
36. Hr. lagtingspresident Glestad: to fotografier.
37. Frkn. Catharine Eger: to karter.
38. Bergens skovplantningsselskab ved forstkandidat Kaurin: fund af kleberstenssager etc. fra Søfteland.
39. Hr. A. Utne: ældre jernalders lerkar fra Gjerstad, Tysnes.
40. Konsul Chr. Børs i Paris: to franske medaljer.
41. Tyskebryggekonsortiet: to hjørneskabe fra Finnegaarden.
42. Hr. Andr. A. Eide: en tysk schützenjeton.
43. Veibestyrelsen, Granvin: ældre jernalders gravfund fra Lillegraven i Hardanger.
44. Konsul Chr. Børs: en rig og smuk samling af 94 st. ældre og moderne franske medaljer i sølv og bronse i fortrinlige eksemplarer.
45. Den samme: de nye franske skillemynter i eksemplarer med stempelglans.
46. Hr. bankchef Ege: to sølvmynter.

47. Røldals kommune: 7 fragmenter af bretter med malerier fra en tidlig del af middelalderen.
48. Hr. ALEXANDER B. GRIEG: medalje over Kølnerdomen 1856.
49. Hr. GERH. SUNDT: en fransk synkronistisk tabel.
50. Hr. konsul CHR. BØRS, Paris: 4 moderne franske medaljer af ROTY og PATEY.

Bergen den 30te januar 1900.

Gabriel Gustafson.

Oversendes bestyrelsen til fremlæggelse for generalforsamlingen, idet afdelingen frembærer sin tak for de ovenfor omtalte gaver.

Bergens museums hist.-antikv. afdeling den 19de febr. 1900.

B. E. Bendixen. **Sofus Arctander.** **K. Brekke.**
Konow. **Gerh. Sundt.**

Gabriel Gustafson.

DEN BIOLOGISKE STATION.
BERETNING FOR 1899.

I det forløbne aar har følgende arbeidet ved stationen:

MARC de SELYS, Longchamps, Liège.
EDMOND de SELYS, Longchamps, Liège.
HJ. ØSTERGREN, Upsala.
F. K. STUDNICKA, Prag.
BERNHARD RAWITZ, Berlin.
KRISTIAN HØYE, Bergen.
Frk. GULLAKSEN, do.

Dr. APPELLÖF har fortsat sine hummerundersøgelser og har desuden arbeidet med aktinie-udvikling. Adjunkt JÖRGENSEN har fortsat sine planktonundersøgelser og der foreligger fra hans haand to større afhandlinger til aarbogen.

Vagtmester GLIMMES arbeide har været det sædvanlige og hans tid har været optaget for størstedeleden ved stationen.

I aarets løb er der foretaget flere ekskursioner til de nærmeste fjorde, dels for at tilveiebringe zoologisk materiale, dels for at faa en oversigt den hydrografiske tilstand. I september maaned leiedes dampskib „Alert" til en tur til Korsfjorden og den norske rende. Resultaterne af denne tur og af de øvrige fjordundersøgelser skal senere blive offentliggjorte.

Ogsaa i det forløbne aar har skipperne H. ANDRESEN og H. C. JOHANNESEN foretaget observationer i Ishavet, og af det saaledes indsamlede materiale har jeg tænkt at levere en sammenstilling i indeværende aar.

Fra januar til mai var jeg optaget med undersøgelser langs den nordlige kyst og i de nordlige fjorde. Til det brug leiedes dampskib „Gunnar Berg", som hører hjemme i Svolvær. Hr. NILS HAAGENSEN var min assistent den hele tid. Foruden os to var der ombord skipper, bedstmand, maskinist, fyrbøder og kok. En foreløbig indberetning om denne reise, har jeg havt den ære at indlevere til den ærede bestyrelse. Det ret betydelige materiale (ogsaa det zoologiske) er nu under bearbeidelse af dertil kvalificerede fagmænd. Endel hydrografiske kjendsgjerninger er meddelt i aarbogen.

Med offentligt stipendium foretog jeg forleden sommer en reise til England og Skotland forat studere trawlfisket. Besøgte ogsaa den biologiske station i St. Andrews. Med en damptrawler fra Fleetwood fulgte kand. DAHL og jeg ud til den irske sjø (ud af Bristol-Kanalen), hvor især „hake“ (*merlucius vulgaris)* var gjenstand for fangst. Der trawledes paa en dybde af 50—60 eng. favne. Næsten i hvert kast forekom store mængder af bogstavhummer, som imidlertid ikke blev tilgodegjort. Selv storseien blev kastet overbord, efterat leveren var udtagen.

Paa hjemveien besøgtes den danske biologiske station i Nyborg ved Storebelt, hvor jeg saa forskjellige fiskeredskaber i brug. Ligeledes gjæstedes de to centra for Snurrevadfisket efter rødspætte (Esbjerg og Fredrikshavn).

Stationens virksomhed vil efter al sandsynlighed i indeværende aar komme til at omfatte de samme opgaver som omtales i min forrige indberetning. Som ny post kommer muligens undersøgelser under vaarsildfisket. Det vilde ogsaa være ønskeligt om de lokale fjordundersøgelser kunde drives efter en noget større maalestok.

Bergen, 2den Januar 1900.

O. Nordgaard.

Oversendes museets bestyrelse til indtagelse i aarsberetningen.

Bestyrelsen for biologiske station den 10de januar 1900.

Brunchorst. **G. A. Hansen.** **A. Appellöf.**

BERETNING OM MUSEETS 6TE SOMMERKURSUS 1899.

Museets 6te sommerkursus afholdtes i museets lokaler fra mandag den 7de til lørdag den 19de aug. begge dage indbefattede. Efter opdrag af museets bestyrelse fungerede undertegnede ligesom tidligere som kursets bestyrer. Medens der tidligere har været læst over fem forskjellige fag, der hvert har havt 10 foredragstimer til disposition, bestemte jeg mig iaar til forsøgsvis at indskrænke fagenes antal til fire og lade hvert af disse faa 12 foredragstimer. Denne forandring anser jeg for heldig, dels fordi 10 timer er noget lidet for hvert fag, dels fordi fem forskjellige fag er noget meget for tilhørerne. Som det vil sees af det nedenfor anførte er ogsaa deltagerne enige heri.

Fagene og foredragsholderne var iaar følgende:

Fysik: Bølgetheori, lys og varme: overlærer ved Bergens tekniske skole, A. Hoel.

Europas folkeslag: konservator G. A. Gustafson.

Norges historie efter 1814: professor Ernst Sars.

Kemiens elementer: kemiker E. Simonsen.

Desuden afholdtes fem ekstraforedrag, et væsentlig over teknisk kemi af hr. Simonsen, to over skogkultur, skogenes betydning og gjenreisning af forstcand. Dahll, et om bakterier af dr. Brunchorst, og et om jordskjælv af cand. real. Kolderup.

Foredragene over fysik og kemi illustreredes i stor udstrækning ved eksperimenter og — ligesom Gustafsons foredrag — ved lysbilleder. Til de fysikalske foredrag udarbeidedes et særskilt trykt resumé, medens der ved de kemiske foredrag kunde henvises til Roscoes kemi, som uddeltes til deltagerne. Særlig ved de kemiske foredrag lagdes der vægt paa at give deltagerne veiledning i maaden, hvorpaa de selv kunde udføre eksperimenterne med de enklest mulige apparater.

Der læstes hver formiddag fra 9—12 og 1—2, idet en mellemtime maatte holdes aaben til forberedelsen af de kemiske foredrag i sidste formiddagstime.

Ekstraforedragene var henlagt til eftermiddagene med undtagelse af undertegnedes, der benyttedes til udfyldning af en formiddagstime, i hvilken den ordinære foredragsholder havde sygdomsforfald. Forøvrigt benyttedes eftermiddagene til besøg i museets samlinger under veiledning af konservatorerne, samt til besøg i byens øvrige museer, i billedgalleriet, Haakonshallen og akvariet. De udgivne førere over museets samlinger uddeltes til deltagerne.

Ved kursets begyndelse foretoges opraab af de lærere og lærerinder, ialt 86, til hvilke stipendier var bevilget af kirkedepartementet. Af disse fremmødte 81, medens 5 udeblev.

Efter departementets bemyndigelse uddeltes det ledige stipendiebeløb til 9 af de uden stipendium fremmødte, saa det samlede antal deltagere med stipendium udgjorde 90, fordelt paa stifterne som nedenstaaende oversigt viser. De øvrige fremmødte deltagere anmodedes om at tegne sig paa en udlagt liste, der udviser 16 deltagere uden stipendium. Efter dette skulde det samlede antal deltagere være 106.

Imidlertid har desværre endel deltagere forsømt at tegne sig saa antallet af deltagere i det hele kursus i virkeligheden var større end dette. 25, væsentlig bergenske lærere og lærerinder indskreves som deltagere i enkelte fag eller en kortere tid og tilhørerantallet gik derfor stadig op til 120 à 130.

De paa listerne indskrevne faste deltagere og antallet af stipendiater fordeler sig paa de forskjellige stifter som følger:

I. Kristiania stift 4 deltagere, 4 stipendier à 45 kr.
II. Hamar stift 3 deltagere, 3 stipendier à 50 kr.
III. Kr.sand stift 24 deltagere, 23 stipendier à 35—40 kr.
IV. Bergens stift 64 deltagere, 49 stipendier à 20—35 kr.
V. Trondhjems stift 8 deltagere, 8 stipendier à 40 kr.
VI. Tromsø stift 3 deltagere, 3 stipendier à 60—65 kr.[1])
Tilsammen; 106 deltagere, 90 stipendier à 20—65 kr.

---

[1]) Af departementet bevilgedes 2 stipendier à 80 kr., men begge udeblev.

I den tale, hvormed jeg aabnede indeværende aars kursus, berørte jeg den tanke, at det burde tages under overveielse, om ikke kursernes varighed kunde udstrækkes endel, ligesom det muligens kunde være nyttigt for fremtidige kurser, om forskjellige spørgsmaal vedkommende fagordningen etc. kunde blive behandlede paa et møde af kursets deltagere. Efter konferance med forskjellige af disse foreslog jeg derefter, at der skulde opnævnes et medlem fra hvert stift til at forberede mulige spørgsmaal vedkommende kursernes ordning til forelæggelse for et fællesmøde af deltagerne. Denne komite blev ogsaa opnævnt, og der opnaaedes blandt medlemmerne fuld enighed om endel punkter. Disse blev derefter forelagt et omtrent fuldtalligt møde af deltagere i form af forslag til følgende udtalelser:

Resolutioner

vedtagne af Bergens Museums 6te sommerkursus 1899
den 17de august.

I.

Bergens museums sommerkursus 1899 anbefaler, at sommerkursernes varighed udstrækkes til tre uger (istedenfor som hidtil to) under forudsætning af, at stipendiernes størrelse øges i forhold til de øgede udgifter ved deltagelsen i de forlængede kurser.

II.

Den hensigtsmæssigste tid for kursets afholdelse anser man for at være de første to — eventuelt tre — uger af august maaned.

III.

Selv under forudsætning af kursernes udvidelse til tre uger anbefaler man, at antallet af fag som regel ikke fastsættes til mere end fire.

IV.

Man anser det ikke hensigtsmæssigt og gjennemførligt, at kurserne indrettes saaledes, at flere af dem danner en sammenhængende række. Hvert kursus bør udgjøre et selvstændigt hele, omfattende saavel naturvidenskabelige som humanistiske fag.

V.

Man anser det ønskeligt at en af foredragsrækkerne bliver a holdt paa landsmaal, forsaavidt dette kan ske uden tilsidesættel af hensynet til den bedst mulige besættelse af fagene.

Samtlige disse udtalelser blev af mødet, delvis efter nogle fa bemærkninger, vedtagne, I og V mod 3 stemmer, de øvrige e stemmigt.

Af disse udtalelser er særlig I af betydning, idet de øvri angaar anliggender, der væsentlig kun har interesse for den, d bestyrer kurset. Endnu større vægt faar resolution I derigjenne at den paa fællesmødet var gjort til gjenstand for behandling p møde af hvert stifts deltagere og altsaa meget grundig overveiet.

Den deri udtalte mening stemmer ogsaa ganske med, hvad j efter seks aars erfaring som bestyrer af disse kurser anser f hensigtsmæssigt. Ved tre ugers kurser kan man naa til at faa giv hvert fag 18 foredragstimer. Fagets behandling kan da blive lan mere tilfredsstillende baade for tilhørerne og foredragsholderne e det nu er muligt, og det jag, der gjerne bliver over de sidste dages foredrag, fordi man ikke rækker ud med tiden, vil forsvinde. Tillige bør det tages i betragtning, skjønt det særlig gjælder de længere borte boende deltagere, at omkostningerne ved deltagelse i et 3 ugers kursus bliver forholdsvis mindre end ved et to-ugers, idet reiseudgifterne jo bliver de samme og kun opholdsudgifterne øgede. Selvfølgelig kan det for endel lærere, særlig af hensyn til gaardsarbeidet, blive vanskeligere at deltage i 3-ugers end i to-ugers kurser, men dette hensyn fandt altsaa lærerne selv at maatte skyde tilside ligeoverfor fordelene ved det forlængede kursus.

At kurserne i det hele gjør nytte og sættes pris paa af lærerne behøver den, der selv har holdt foredrag ved et kursus og havt anledning til at iagttage den opmerksomhed, hvormed foredragene følges, intet bevis paa. Særlig kan jeg støtte mig til private udtalelser fra en universitetslærer, som har foredraget ved kurserne, angaaende dette punkt. Men et direkte bevis turde ogsaa for andre ligge i den ovenfor anførte resolution I, hvori kursets længde ønskes udvidet. En saadan udtalelse vilde visselig ikke være vedtaget, dersom ikke lærerne havde tro paa kursernes gavnlighed.

Jeg tillader mig derfor at foreslaa, at museets bestyrelse søger udvirket en forøgelse af bevilgningen til kurset, saa dette kan udstrækkes til tre uger.

Bergens Museum den 22de August 1899.

Dr. J. Brunchorst.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

(ARBEIDERFOREDRAG).

Der har i 1899 været læst fra 15de januar til 28de marts og fra 12te oktober til 14de december. I begge semestre holdtes ligesom i høstsemestret 1898, 5 ugentlige foredrag, samtlige i museets foredragssal, et søndag formiddag kl. 12—1, to søndag eftermiddag kl. 5—6 og $^1/_2$7—$^1/_2$8, et tirsdag og et torsdag kl. $^1/_2$8—$^1/_2$9.

Foredragsholderne og fagene var følgende:

Vaarsemestret.

Konservator Gustafson: Vikingetiden i Norge	5	foredrag
Skolebestyrer Hambro: Østasiens folk	4	—
Dr. H. P. Lie: Sundhedslære med særlig hensyn paa hygienen	8	—
Dr. Brunchorst: Fra Europas storbyer	8	—
Skolebestyrer Bendixen: Vitalinernes angreb paa Bergen	1	—
Dr. H. Magnus: Samfærdselsgeografi	8	—
Ingeniør Schieldrop: Moderne belysningsmidler	1	—
Konservator Grieg: Zoologi	3	—
Dr. Appellöf: Zoologi	3	—
Bestyrer Bull: Kemi	4	—
Konrektor Høyer: Rhinen	2	—
— — Jostedalsbræen	1	—
	48	foredrag

Høstsemestret.

Lagmand DAHL: Træk af vor politiske historie	5	foredrag
Overlærer HOEL: Telegrafering uden traad	2	—
Konservator GRIEG: Fuglevær og fuglebjerge	1	—
— — Fuglenes redebygning	1	—
— — Fuglenes vandringer	1	—
— — Lax og ørret	1	—
Dr. APPELLÖF: Indvoldsorme og deres udvikling	1	—
— — Hvepsene og deres instinkter	1	—
— — Kolonidannende insekter	1	—
— — De i samfund levende hvepse	1	—
Dr. H. MAGNUS: Politiske og geografiske forholde i Sydafrika	1	—
Konservator GUSTAFSON: Europas folkeslag	9	—
Kand. real. KOLDERUP: Norges geologiske udviklingshistorie	9	—
Dr. BRUNCHORST: Fra Amerika	6	—
Sogneprest BRUN: Den norsk-danske kirkes historie efter reformationen	6	—
	46	foredrag

Tilhørerantallet var følgende:

I vaarsemestret tilsammen 8351, gjennemsnitlig pr. foredrag 174
I høstsemestret tilsammen 7143, gjennemsnitlig pr. foredrag 155
15494, gjennemsnitlig pr. foredrag 165

Inventaret er bleven forøget med en hel del lysbilleder.

Bergen den 10de januar 1900.

Dr. J. Brunchorst.

495704A

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN I BERGEN.

Æresmedlemmer.

Børs, Chr., konsul, Paris.
Nansen, dr. F., professor, Kristiania.
Sundt, C., grosserer, Bergen.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse —

Brandt, C., bundtmager, Bergen.
Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Crawfurd, Th., adjunkt, dr., Bergen.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Eide, Andr. A., papirhandler, Bergen.
Flower, Sir William, director, nat. hist. museum, London.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannesen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Kindt, C., overlæge, Trondhjem.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A , kjøbmand, Bergen.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Steineger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Thomsen, Carlo, konsul, Guatemala.
Voss, V., rektor, Aalesund.

Medlemmer med aarsbidrag.

Indenbyes:

	Kontingent Kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvig, L. L., kjøbmand	25
Abel, C., cand. mag.	4
Algaard, A., ingeniør	4
Allers, A., kjøbmand	5
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, H. A.	10
Andersen, M., tandlæge	10
Andersen, Sebbe, kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, sagfører	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Arctander, S., borgermester	4
Arentz, F., overlærer	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bentzon, Joh. L., mægler	10
Bergh, K., sorenskriver	4
Berstad, jernhandler	15
Beyer, F. C., dispachør	4
Beyer, Th., boghandler	25
Bjørneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blytt, H. S., kjøbmand	4
Blytt, Peter M., mægler	4
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Brekke, rektor	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	10
Brun, M., kjøbmand	4
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., konservator	4
Brynildsen, D. A., bager	4
Brøgelmann, Johr. jr., kjøbmand.	4
Bugge, Jens, kjøbmand	10
Bugge, Johan, kjøbmand	5

	Kontingent Kr.
Bull, Schak, arkitekt	10
Bogh, Johan, direktør	10
Christie, O., læge	4
Daae, H., stadsingeniør	10
Dekke, fru Rebekka	10
Ege, C., kjøbmand	4
Ege, C., bankdirektør	4
Eyde, P. A., forgylder	4
Ellermann, C., apotheker	10
Ellingsen, E., kjøbmand	4
Erichsen, C., paraplymager	20
Falch, S., konsul	10
Fasting, overlærer	4
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	10
Faye, Kr., sagfører	4
Fleischer, Joh., fiskerisekretær	10
Flood, P., smedemester	4
Floor, C., sen., boghandler	4
Floor, C., jr., boghandler	20
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Gade, F. G., konsul	4
Geelmuyden, overlærer	4
Geelmuyden, Joh., direktør	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, Christen, mægler	4
Gran, Gerh., professor	4
Gran, H. K., konsul	4
Gran, Jens, C. K. S.	4
Greve, A. W., konsul	4
Greve, Jan, cand. theol.	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, Alf	4
Grieg, Egil	4
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, John, bogtrykker	40

	Kr.
Grieg, John, konsul	4
Grieg, Sigurd	4
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Gustafson, konservator	4
Halvorsen, Severin, kjøbmand	10
Hammer, M., juveler	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Gustav, kjøbmand	10
Hansen, Hans, murmester	20
Hansen, O., hoteleier	4
Hansen, Otto, skibsmægler	4
Hanssen, Klaus, overlæge	4
Harmens, Chr., kjøbmand	4
Harmens, J. C., kjøbmand	4
Hartwig, Chr., læge	4
Hartwig, Wilh.	4
Hauge, N., agent	5
Helland, Georg, cand. mag.	4
Helland, P., disponent	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Henrikssen, N. Bøgh. sagfører	20
Henrikssen, O. E., bankchef	10
Hermansen, stiftsarkivar	4
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hoffmann, stiftamtmand	4
Hvoslef, F. W., biskop	4
Høegh, Chr., sen., kjøbmand	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
Jacobsen, F. C., kjøbmand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Jens, fabrikeier	4
Jebsen, Jürg, kjøbmand	10
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophie	20
Jensen, Johan, farver	4

Jersin, Ludvig, uhrmager	
Johannesen, A. Wilh., direktør	
Jørgensen. E., adjunkt	
Jørgensen, J. G., frisør	
Jørgensen, P., læge	
Kahrs, L. D., kjøbmand	
Kindt, J. E., fabrikeier	
Kjær, Chr.	
Knudsen, fotograf	
Knudsen, Henr., fabrikbestyrer	
Knudsen, K., advokat	
Knudtzon, I. B., konsul	
Kolderup, C. Fred., kjøbm.	
Kolderup, Karl	
Kreyberg, P. C.	
Krohn, C., optikus	
Krøepelien, C. J., kjøbmand	
Krøepelien, J., sen., kjøbmand	
Krøepelien, J., jr., kjøbmand	
Lampe, C. F., bankbogholder	
Larm, B., fotograf	
Larsen, Conrad, kjøbmand	
Lehmkuhl, J. E., kjøbmand	
Lehmkuhl, Kr., kjøbmand	
Løpsøe, Alb., kjøbmand	
Lie, H. P., læge	
Lie, Oluf, kontorchef	
Lindholm, stadsfysikus	
Lippe, Fr. v. d., stadskonduktør	
Loennecken, læge	
Losting, læge	
Lothe, J., apotheker	
Lothe. O., læge	
Madsen, S., læge	
Martens, Alfred, major	
Martens, Broch, læge	
Martens, J. B., papirhandler	
Martens, W. S., cand. filos.	
Meyer, Rasmus, kjøbmand	
Meyer, Konr., kjøbmand	
Meyer, Laur.	
Meyer, W., cand.	
Michelsen, Kr., sagfører	
Michelsen, J. A., konsul	
Michelsen, P., konditor	
Michelsen, Sam., kjøbmand	
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	

	Kr.
Mohn, Ferd.	10
Mohn, H., ingeniør	4
Mohr, August, rebslager	4
Mohr, Conr., konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	20
Mowinckel, Joh., Ludv.	4
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Müller, Tobias, kjøbmand	10
Neumann, W., ingeniør	4
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, murmester	4
Nilsen, Jens F., kjøbmand	4
Nordgaard, O., cand. real	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R. disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Jul., politimester	4
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F.	4
Olsvig, cand. mag.	4
Pedersen, Henr. B.	5
Pedersen, L., Chr., kjøbmand	10
Pettersen, Andr., frisør	6
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Pommerenk, hoteleier	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz, kjøbmand	4
Riege, Jacob, kaptein	25
Riisnæs, H., pianofabrikant	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10
Rolfsen, R., fabrikeier	15
Rosendal, frk. W.	20
Rosæter, Lars K.	10
Rusten, Erik, expeditør	10
Ræmisch, boghandler	4

	Kr.
Sandberg, overlæge	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Smith, sanitetsmajor	4
Stabell, F. W., læge	4
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Stokstad, Chr.	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun.	20
Sundt, Fr., Skibsmægler	4
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Svendsen, Hans, direktør	5
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Torkildsen, R., læge	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, sagfører	20
Vedeler, F., mægler	4
Vogt, J. H., overlæge	4
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L. S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wold, apotheker	10
Zuckermann, M. F.	20

Udenbyes:

	Kr.
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	4
Gill, general, Fjøsanger	10
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn	4
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5
Hoff-Rosenkrone, Baron H., Rosend.	40
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Johannesen, Conrad, kjøbmand, Fjøsanger	4

	Kr.
Knipowitsch. prof., Vardø	10
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4

	K
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	1
Meyer, Joh., arkitekt, Kristiania	
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	
Selland, lærer, Hardanger	

Love for Bergens Museum

vedtagne i generalforsamlingen den 20de april 1892. Med forandringer vedtagne i generalforsamlingen den 13de februar 1899.

---

§ 1.

Foreningens formaal er at fremme videnskabelig forskning og sprede videnskabelig kundskab.

I den hensigt vil den underholde, forøge og udvide de i Bergens Museum opbevarede samlinger af naturalier og historisk-antikvariske gjenstande, samt fremme de til Museet knyttede institutioner og arbeide for oprettelse af en høiskole for vestlandet i Bergen.

§ 2.

Foreningens medlemmer er a) æresmedlemmer, b) livsvarige medlemmer, c) ordentlige medlemmer.

Til æresmedlemmer udnævnes af bestyrelsen saadanne personer, som har ydet foreningen eller nogen af dens institutioner særlig fremtrædende tjenester. Antallet af saadanne medlemmer maa aldrig overstige ti. Til saadan udnævnelse kræves enstemmig bestyrelsesbeslutning.

Livsvarigt medlem bliver enhver, som betaler et beløb af mindst 100 kr. en gang for alle eller som af bestyrelsen, paa grund af fortjenester af foreningen, dertil udnævnes.

Ordentligt medlem er enhver, som betaler en aarlig kontingent af 4 kr.

§ 3.

Hvert aar i januar maaned afholdes en generalforsamling, ved hvilken samtlige fremmødende medlemmer har stemme, forsaavidt der er hengaaet to maaneder siden deres indmeldelse i foreningen. Paa denne generalforsamling vælges medlemmer af foreningens bestyrelse paa den maade, som § 4 bestemmer.

	Kr.
Knipowitsch. prof., Vardø	10
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Meyer, Joh, arkitekt, Kristiania	4
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	4
Selland, lærer, Hardanger	4

Love for Bergens Museum

vedtagne i generalforsamlingen den 20de april 1892. Med forandringer vedtagne i generalforsamlingen den 13de februar 1899.

---

§ 1.

Foreningens formaal er at fremme videnskabelig forskning og sprede videnskabelig kundskab.

I den hensigt vil den underholde, forøge og udvide de i Bergens Museum opbevarede samlinger af naturalier og historisk-antikvariske gjenstande, samt fremme de til Museet knyttede institutioner og arbeide for oprettelse af en høiskole for vestlandet i Bergen.

§ 2.

Foreningens medlemmer er a) æresmedlemmer, b) livsvarige medlemmer, c) ordentlige medlemmer.

Til æresmedlemmer udnævnes af bestyrelsen saadanne personer, som har ydet foreningen eller nogen af dens institutioner særlig fremtrædende tjenester. Antallet af saadanne medlemmer maa aldrig overstige ti. Til saadan udnævnelse kræves enstemmig bestyrelsesbeslutning.

Livsvarigt medlem bliver enhver, som betaler et beløb af mindst 100 kr. en gang for alle eller som af bestyrelsen, paa grund af fortjenester af foreningen, dertil udnævnes.

Ordentligt medlem er enhver, som betaler en aarlig kontingent af 4 kr.

§ 3.

Hvert aar i januar maaned afholdes en generalforsamling, ved hvilken samtlige fremmødende medlemmer har stemme, forsaavidt der er hengaaet to maaneder siden deres indmeldelse i foreningen. Paa denne generalforsamling vælges medlemmer af foreningens bestyrelse paa den maade, som § 4 bestemmer.

§ 4.

Foreningens anliggender ledes af en bestyrelse, som skal bestaa af to medlemmer, opnævnte for to aar ad gangen af det regjeringsdepartement, under hvilket museet sorterer, og af mindst 5 medlemmer, valgte af generalforsamlingen.

Af disse sidste fratræder ved hvert andet aars generalforsamling, afvekslende med de af departementet opnævnte, de to medlemmer, som har fungeret længst, i fornødent fald efter lodtrækning.

For hver ledig plads, saavelsom for hver ny plads, den ønsker besat, foreslaar bestyrelsen to mænd, som den anser særlig skikkede for hvervet.

§ 5.

Bestyrelsen har den øverste ledelse af alle foreningens anliggender, men er forpligtet til, hvis et antal af mindst 20 af foreningens medlemmer forlanger nogen af dens beslutninger underkastet en ekstraordinær generalforsamlings afgjørelse, da snarest at sammenkalde en saadan og der forelægge sagen.

Denne generalforsamlings beslutning er dog kun bindende for bestyrelsen, hvis den fattes med $^2/_3$ pluralitet.

§ 6.

Hvertandet aar vælger bestyrelsen inden sin midte præses og vicepræses. Den ansætter en sekretær, der vælges blandt foreningens faste funktionærer, og som har at udføre bestyrelsens beslutninger, og i det hele, efter dens anvisning og under dens tilsyn, at varetage foreningens fællesanliggender.

Bestyrelsen holder regelmæssige møder mindst 4 gange om aaret; paa disse møder fremlægges alle vigtigere sager til bestyrelsens afgjørelse samt redegjøres for virksomheden i den siden sidste møde forløbne tid.

§ 7.

Bestyrelsen deler sig i det fornødne antal afdelinger, der hver fører tilsyn med og afgiver beretning om de den underlagte grene af foreningens virksomhed.

Hver afdeling vælger sin særskilte formand og disponerer de midler, som af den samlede bestyrelse stilles til dens raadighed.

For hver afdeling ansætter bestyrelsen, efter indstilling af afdelingen, en sekretær, der vælges blandt foreningens faste funktionærer, og som har at udføre afdelingens beslutninger og i det hele, efter dens anvisning og under dens tilsyn, at lede vedkommende grene af foreningens virksomhed.

Afdelingerne afholder regelmæssige møder mindst 4 gange om aaret; paa disse møder fremlægges alle vigtigere sager til afdelingens afgjørelse samt redegjøres for virksomheden i den siden sidste møde forløbne tid.

§ 8.

Bestyrelsen indkalder den ordinære generalforsamling, der bekjengtgjøres i byens aviser med 14 dages varsel. Naar det findes fornødent eller paa den i § 5 bestemte maade forlanges, kan ekstraordinær generalforsamling afholdes med otte dages varsel, idet bestyrelsen samtidig med bekjendtgjørelsen oplyser, hvad forhandlingernes gjenstand er.

Generalforsamlingerne ledes af bestyrelsens præses eller i hans forfald af vicepræses.

§ 9.

Bestyrelsen bestemmer foreningens budget, ansætter foreningens funktionærer og udfærdiger instruks for deres virksomhed.

Paa den ordinære generalforsamling fremlægger bestyrelsen beretning om foreningens virksomhed i det forløbne aar, revideret regnskab over anvendelsen af foreningens midler, redegjørelse for dens økonomiske stilling i det hele, samt beretninger fra de respektive afdelinger.

§ 10.

Uden kommunestyrets samtykke maa bestyrelsen ikke paadrage indretningen gjæld. Regnskabet med bilage blir hvert aar at tilstille formandskabet til revision og decision paa samme maade som kommunens regnskaber.

Denne bestemmelse maa ikke forandres uden at kommunestyrets samtykke indhentes.

§ 11.

Forandringer i eller tillæg til disse love kan kun vedtages paa den ordinære generalforsamling med $^2/_3$ pluralitet.

Forslag til forandringer eller tillæg indleveres til bestyrelsen mindst tre maaneder før generalforsamlingens afholdelse og undergives forberedende behandling af en komite paa fem medlemmer, af hvilke de fire opnævnes af bestyrelsen, medens det femte vælges af den eller de, der fremsætter forslaget. Denne komite afgiver til generalforsamlingen sin betænkning om forslaget, hvilken betænkning bekjendtgjøres for medlemmerne mindst 14 dage før generalforsamlingens afholdelse.

Forslag om foreningens opløsning fattes paa samme maade som her angivet, men maa, for at være gyldig, gjentages ved tre paa hinanden følgende ordinære generalforsamlinger.

§ 12.

Foreningens eiendele maa ingensinde afhændes eller bortgives eller deles mellem foreningens medlemmer.

Skulde nogensinde det tilfælde indtræffe, at foreningen opløses, da tilfalder dens samtlige eiendele Bergens kommune og stilles under saadan bestyrelse, som kommunestyret med regjeringens approbation, bestemmer, dog med det vilkaar, at Bergens by fremdeles bliver sædet for de af foreningen istandbragte indretninger, og at dens eiendele og midler disponeres i overensstemmelse med disse loves første paragraf.

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1900

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 25de februar 1901

MUSEUM
BERGENSE

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1901

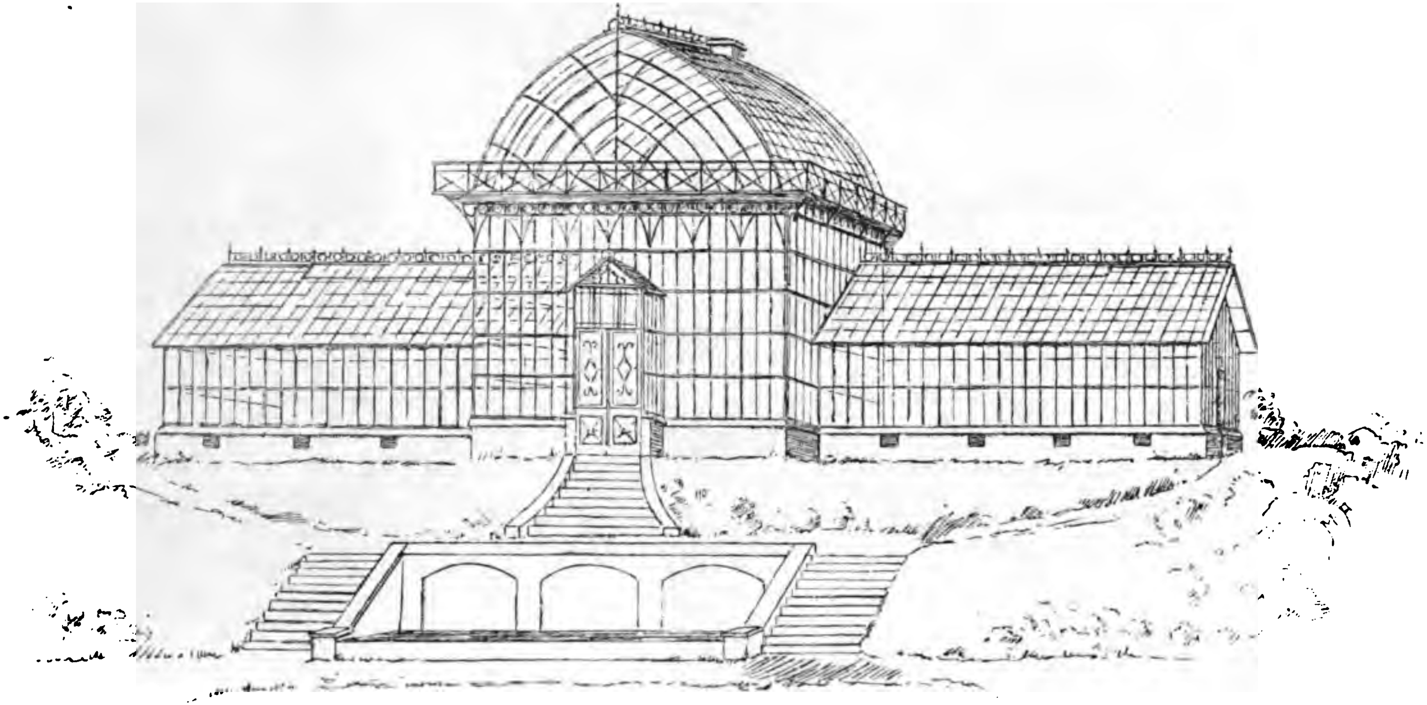

Det af hr. konsul Mohn til Museet skjænkede veksthus.

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1900

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 25de februar 1901

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1901

Indhold.

Pag.
Bestyrelsens beretning 5
Ekstrakt af regnskabet 27
Beretning fra bibliothekaren 34
— fra den naturhistoriske afdeling 50
— fra den biologiske station 63
Beretning om Bergens museums sommerkursus 66
— om „Foredrag for hvermand“ 70
Plan og overslag for medicinsk høiskole 72
Medlemsfortegnelse 77

BESTYRELSENS BERETNING.

I. Almindelige bemerkninger.

De nyé fløie var færdige i 1898, og søndre fløi, som helt optages af arbeidsrum, bibliothek og foredragssale, blev allerede da taget i brug. Derimod fandtes det ikke raadeligt at foretage nogen indflytning i nordre fløi, før bygningen havde faaet tid til at tørre ordentlig. Den del af bygningen, hvori samlingerne har sin plads, er uden opvarmning og ved indflytning i en raa bygning vilde samlingerne været udsatte for beskadigelse ved fugtighed.

Først omkring midten af 1899 begyndte derfor indordningen af samlingerne i den nye del af bygningen og den dermed sammenhængende omordning i den ældre del. Denne maatte samtidig i sin helhed oppudses, idet der siden fiskeriudstillingens slutning i midten af 60-aarene ikke var foretaget nogen større reparation af samlingslokalerne, bortseet fra maling af gulvene. I løbet af 1899 og den første del af 1900 blev tage, vægge og gulve hele bygningen over reparerede og malede, samtidig som hovedtrappen mellem 1ste og 2den etage blev ombygget. Istedenfor den gamle trætrappe med dens uheldige stigningsforholde blev anbragt en magelig trappe af marmormosaik.

Som bekjendt paaligger vedligeholdet af museets bygning Bergens kommune. Udgifterne herved er kommunens eneste aarlige bidrag til museet. Ved de store reparationsarbeider, som forrige aar maatte gjøres, og som ikke kunde opsættes, uden at samlingernes indflytning og omordning blev end yderligere hindret og opholdt, blev det til vedligehold disponible beløb overskredet med ca. 1000 kr. Dette beløb har kommunen foreløbig nægtet at betale, saa de har maattet dækkes ved et laan, som man dog mener at kunne opfatte som rent midlertidigt, og som derfor ikke er opført i regnskabet.

Tildels samtidig som oppudsningsarbeiderne foregik, efter deres afslutning, blev indflytningen af samlingerne i fløie og anskaffelsen af inventar til disse igangsat, liges inventar i de ældre dele af bygningen blev oppudset og re eller delvis erstattet med nyt. Henimod midten af aaret v etage i nordre fløi, hvor den geologiske, mineralogiske, palæ giske og botaniske samling har sin plads, hele 2den etage - vel i nordre fløi som i den ældre bygning — og endel af ru i 1ste etage saavidt færdige, at de kunde aabnes for pu Der stod jo endnu endel tilbage at gjøre, før samlinger aabnede dele af bygningen var ganske i orden, men det væsentl dog gjort, og endel af de gjenstaaende ordningsarbeider e sidste del af aaret udførte.

En betydningsfuld udvidelse har den til museet knytted dragsvirksomhed i aarets løb faaet. Siden 1894 har de sa „Foredrag for Hvermand“ (Arbeiderforedrag) været ledede seet og fra samme tid har der aarlig været afholdt et paa 14 dage à 3 uger med foredrag i forskjellige fag, sær regnede paa udenbys lærere og lærerinder. I forbindel disse kurser kan nævnes, at der i høst, efter foranstaltn Bergenhusamternes landhusholdningsselskaber, men med l Museet, afholdtes et to-ugers kursus for landmænd.

I nærmere forbindelse med museet staar dog endel and dragskurser, som iaar er afholdte. Efter forslag af dr. Brun ydedes bevilgning til to kurser, et om vaaren, et i høstsem hvert paa ca. 20 foredrag og særlig beregnede paa indenbys og lærerinder, men med adgang ogsaa for andre. Ved side er der i høstsemestret afholdt en foredragsrække i literaturl af hr. Hjalmar Christensen, som fra 1ste jan. 1900 er som stipendiat med forelæsningspligt.

En anden udvidelse af museets virksomhed er man br paa derigjennem, at hr. konsul Conrad Mohr tilbød at s museet et veksthus i fuldt færdig stand og et beløb til det styr med planter, særlig palmer. Vekstshusets udseende fr af det foran indheftede billede. Det høie midtparti maa meter under gavlen og er 8 meter i kvadrat, de to sidefl $9^1/_2 \times 6$ m.

Til driften af veksthuset, som vil begynde til sommeren, haaber man at faa de nødvendige midler gjennem forhøielse af statens ordinære bidrag til museet og gjennem en tilsvarende forøgelse af det paa anden maade tilveiebragte beløb, saa den nye udvidelse af museets virksomhed ikke vil bevirke nogen indskrænkning i budgettets øvrige poster, som med nødvendighed trænger de beløb, som hidtil har staaet til deres disposition.

Bestyrelsen vil paa dette sted bringe hr. konsul Mohr sin varme tak for den stor gave, han ved denne leilighed har skjænket museet. Det veksthus, som museet ved hans liberalitet har faaet, danner et overordentlig interessant og kjærkomment supplement til de botaniske samlinger og til haven og muliggjør, at man kan vise det besøgende publikum ikke alene vort eget lands, men ogsaa eksotiske egnes plantevekst i en ganske fyldig repræsentation.

Der var i 1900 75 aar siden museet stiftedes, idet Christies indbydelse til oprettelse af et museum er dateret 25de april 1825, og det konstituerende direktionsmøde holdtes 1ste juni s. a. I anledning af dette jubilæum udgav museet et større festskrift („Bergens Museum 1825—1900.“ 340 + 104 pag.), som giver en historisk fremstilling af museets udvikling i de første 75 aar af dets tilværelse. Dr. Brunchorst paatog sig udarbeidelsen af dette festskrift uden noget honorar, og bestyrelsen bringer ham paa dette sted sin tak for det betydelige arbeide, han har nedlagt i dette værk.

I forrige beretning meddeltes, at en komité af læger var anmodet om at fremkomme med en udredning af, hvilke udgifter oprettelsen og driften af en medicinsk høiskole i Bergen vilde bevirke. Komitéen afgav i december den forestilling, som er trykt som bilag til denne beretning. Det fremgaar af den her leverede udredning af spørgsmaalet, at de aarlige udgifter vilde udgjøre:

For 1ste afdelings vedkommende	kr.	23700
For 2den — —	„	38000
Tilsammen	kr.	61700

Hertil kommer udgifterne til laboranter og vagtmestre, saa den hele aarlige udgift vil andrage til henimod 70000 kr.

Udgifterne en gang for alle udgjøres af udgifterne til bygning for de forskjellige instituter samt til udstyr af dem. Byggeomkos ningerne har komitéen ikke beregnet, idet den dog angiver, at d nødvendige gulvflade for de til 1ste afdeling nødvendige institut vil udgjøre ca. 1500 kv. meter, for anden afdeling ca. 2000. O kostningerne ved instituternes udstyr er anslaaede til følgen beløb:

For 1ste afdeling	kr.	33000
For 2den —	„	26000
Tilsammen	kr.	59000

Komitéen udtaler, at der vel neppe kan blive tale om en fuld stændig medicinsk høiskole for tiden, men mener, at man ialfal foreløbig kunde indskrænke sig til at igangsætte 2den og 3di afdeling. De for disse afdelinger nødvendige instituter vilde vær et bakteriologisk-hygienisk institut, et pathologisk-anatomisk og farmakologisk. Desuden vilde tiltrænges det nødvendige appar for den kliniske undervisning. De to førstnævnte af institute samt de polikliniker etc., som tiltrænges for den kliniske unde visning, antyder komitéen, at kommunen burde oprette for eg regning eller indrette i forbindelse med det kommunale sygehu ligesom kommunen forudsættes at overtage driften af poliklinikern Paa skolens ‚part skulde derefter falde oprettelsen og udstyret det farmakologiske institut samt det ovenfor anførte driftsbudg paa 38000 kr. (i de første aar 36000).

Museets bestyrelse mener for sit vedkommende, at udgifter selv ved en høiskole med et saapas indskrænket program som d her antydede, er saa betydelige, at sagen endnu i en aarrække ma stilles i bero. Man mener dog, at der ved planlæggelsen af d nye sygehus for Bergen bør tages det hensyn til tanken om e blivende medicinsk høiskole, at der bliver bygget paa en saada maade, at de udvidelser, høiskolen vil kræve, ikke bliver umuli gjorte. Videre end til at holde sig muligheden for en udvidel aaben bør man for tiden neppe gaa, da der vel er liden udsigt t at staten og kommunen i de nærmeste aar vil paatage sig de u gifter, som en høiskoles oprettelse vilde kræve. En anmodning i d her antydede retning er, tilligemed afskrift af komitéens indstillin oversendt kommunestyret.

Museets bestyrelse vil paa dette sted tillade sig at fremb sin tak til de herrer, som velvilligen indtraadte i høiskolekomitée for det arbeide, de har ofret paa denne sag.

II. Museets personale.

I oktober ansattes konservator Gustafson, som siden 1889 har bestyret museets historisk-antikvariske samlinger, som professor ved universitetet efter afdøde O. Rygh. Den efter ham ledige post besluttedes delt i to konservatorposter og samtidig blev der, efterat sagen var forberedt af en komité, vedtaget et nyt lønningsregulativ for museets personale. Dette gaar ud paa, at der oprettes en direktørpost, under hvilken den administrative ledelse af museets anliggender er henlagt, mens samtidig konservatorposterne deles i poster af 1ste og 2den klasse. Direktørposten tænker man sig kombineret med en konservatorpost, som regel med en post af anden klasse, idet de samlinger, som paa grund af sin vidløftighed kræver en konservator af første klasse, vil optage vedkommendes tid saa sterkt, at der ikke bliver levnet tilstrækkelig tid til de administrative forretninger. Posterne af 1ste klasse lønnes med en begyndelsesgage af 2400 kr. med stigning gjennem tre alderstillæg, efter 3, 6 og 9 aars ansættelse, til 3600. Det forudsættes, at disse poster ikke skal kombineres med fast lønnet bierhverv. Posterne af 2den klasse lønnes med 1600 kr. med stigning til 2200 efter de samme tidsrum som ovenfor. Disse stillinger opfattes som overgangsposter for yngre mænd. Forbliver deres indehavere i en længere aarrække ved museet, forudsættes det, at posterne kan kombineres med anden lønnet beskjæftigelse, med mindre der bevilges vedkommende et fast stipendium af de i saadant øiemed disponible midler, for derigjennem at sikre ham adgangen til at kunne lægge sit hele arbeide i videnskabelig retning. Det nye lønningsregulativ for konservatorerne er approberet af departementet.

Direktørpostens aflønning er for nærværende fastsat til 2600 kr. med stigning til 3800 gjennem 3 tillæg, som indtræder efter 3, 6 og 9 aars forløb. Efter bestyrelsens anmodning har dr. Brunchorst fra 1ste januar 1901 overtaget denne stilling, som træder istedenfor hans tidligere post som bestyrelsens sekretær.

Af konservatorposter af 1ste klasse er der oprettet 2, en for den zoologiske samling (evertebrater), en for oldsamlingen. Den første indehaves af dr. Appelløf, den anden er fra 15de jan. d. a. besat med cand. filos. Haakon Schetelig.

Af konservatorposter af 2den klasse er der oprettet tre: en for zoologi (vertebrater), der indehaves af James A. Grieg, en for botanik, der indehaves af dr. Brunchorst. Under denne post sorterer foruden samlingen ogsaa haven og veksthuset. Endelig der ved oldsamlingen oprettet en ny post af 2den klasse, hvis ind haver vil have at bestyre den udenlandske etnografiske samling af den historiske samling den del, som vedkommer tiden efter r formationen, og hvis vigtigste bestanddel er samlingen af norsk bondegjenstande fra de senere aarhundreder. I posten er ansa hr. cand. filos. Kristofer Visted (fra 15de jan. 1901).

Museets kassererforretninger har i de sidste aar været besørget af hr. o.r.sagfører Hoffmann, og kassereren har havt kontor i byen og kun en formiddag i ugen været tilstede paa museet Da denne ordning i mange henseender viste sig uhensigtsmæssig idet bl. a. forskjellige funktionærer maatte holde kasser for daglige udbetalinger, og da hr. Hoffmann tillige i slutten af aare blev ansat som politiinspektør, besluttede man at ansætte en kasserer med fast daglig kontortid paa museet. Posten blev fra 1st jan. 1901 besat med frk. Kaia Johnsen.

III. Samlinger og bibliothek.

Indtægter og udgifter. Idet man henviser til medfølgenc ekstrakt af regnskabet, kap. I, skal som nærmere forklaring t denne anføres.

Statens bidrag til museet „mod at ligemeget tilveiebringes pa anden maade“ forhøiedes fra 1ste april med 2000 kr., hvoraf 15 er kommen til indtægt i det forløbne regnskabsaar. Forøvrigt de offentlige bidrag uforandrede.

Medlemskontingenten er gaaet ned med ca. 200 kr., men til gjegjæld er der som leie af foredragssalen indkommet vel 1000 k mere end i forrige regnskabsaar. Dette er dog selvfølgelig ik ren indtægt, idet et betydelig beløb medgaar til opvarmning, b lysning og renhold. Som ny indtægtspost er opført refusion legaterne for regnskabshold, administration etc. med tils. kr. 1416.0

Til arbeider i haven er indkommet som gave kr. 600 f hr. Ellert Wallendahl, kr. 100 fra dr. Rogge. Videre er d til bestridelse af de ekstraordinære udgifter ved indflytningen de nye fløie og den dermed sammenhængende omordning af samlingerne indkommet kr. 1000 fra hr. Lothe og kr. 500 fra h Gerh. Sundt. For disse gaver aflægger man herved museets er kjendtligste tak. Ved hjælp af de sidstnævnte to bidrag og e ekstraordinært bidrag paa kr. 3000 af samlaget har man kunnet hæve kr. 4500 af statens ekstraordinære bevilgning til inventar for terminen 1899—1900. Bidraget for denne termin var ialt kr. 10000, hvoraf halvdelen hævedes i 1899. Der gjenstaar saaledes af statens bidrag for forrige termin kr. 500, foruden det hele bidrag paa 10000 i samme øiemed for indeværende termin. Disse beløb kommer til afdrag paa den i regnskabet opførte gjæld til kreditbanken, saasnart det lykkes at ekvivalere statens bidrag ved et tilsvarende beløb, tilveiebragt paa anden maade.

Hvad udgifterne angaar, saa er gagekontoen noget høiere end forrige aar, idet GUSTAFSONS gage fra 1ste jan. blev forhøiet med 500 kr. Samtlige gager forøvrigt er for 1900 uforandrede.

Til udgifter ved bibliotheket er medgaaet det hele disponible beløb, kr. 8700, deri indbefattet kr. 1000, som var anvendt allerede i 1899, men ikke kommet til udgift i regnskabet.

Til fællesudgifter er anvendt vel 100 kr. mere end i forrige regnskab, og ca. 800 mere end budgetteret. Den naturhistoriske afdeling har overskredet det den bevilgede annuum med ca. 1400, den historisk antikvariske afdeling med ca. 2200 kr. Det fra forrige regnskab overtagne underskud er ved disse overskridelser og ved renter af gjæld forøget med ca. 3400 kr. og udgjør ialt kr. 6797.76. Den naturhistoriske afdelings overskridelse vil blive dækket ved en ekstraordinær indtægt, som blir medtaget i næste regnskab, mens derimod den største del af den antikvariske afdelings overskridelse maa dækkes af afdelingens ordinære annuum. Alligevel vil der blive et betydeligt underskud tilbage, som man ikke ser udvei til at komme bort fra, med mindre de offentlige bidrag bliver forhøiede. Man har haab om, at staten vil forhøie sit bidrag til museet, men denne forhøielse strækker ikke til, hvorfor man vil se sig nødt til paany at henvende sig til Sparebanken for at opnaa forøgelse af dens bidrag med ialfald 1000 kr. Ligeledes vil man søge at faa det bidrag, som i form af medlemskontingent indkommer fra private, mest mulig forøget, idet det er af den største betydning, at man snarest muligt kan komme ud af det meget trykkende underskud, som flere aar har været i stadig stigning og som vil stige fremdeles, hvis ikke forøgede indtægter kan opdrives.

Besøget i samlingerne. Paa grund af omordningsarbeiderne i begge etager holdtes samlingerne ganske lukkede i den første halvdel af aaret (til 11te juli), og ogsaa efter denne tid var det kun anden og tredie etage, som i sin helhed kunde aabnes for publi-

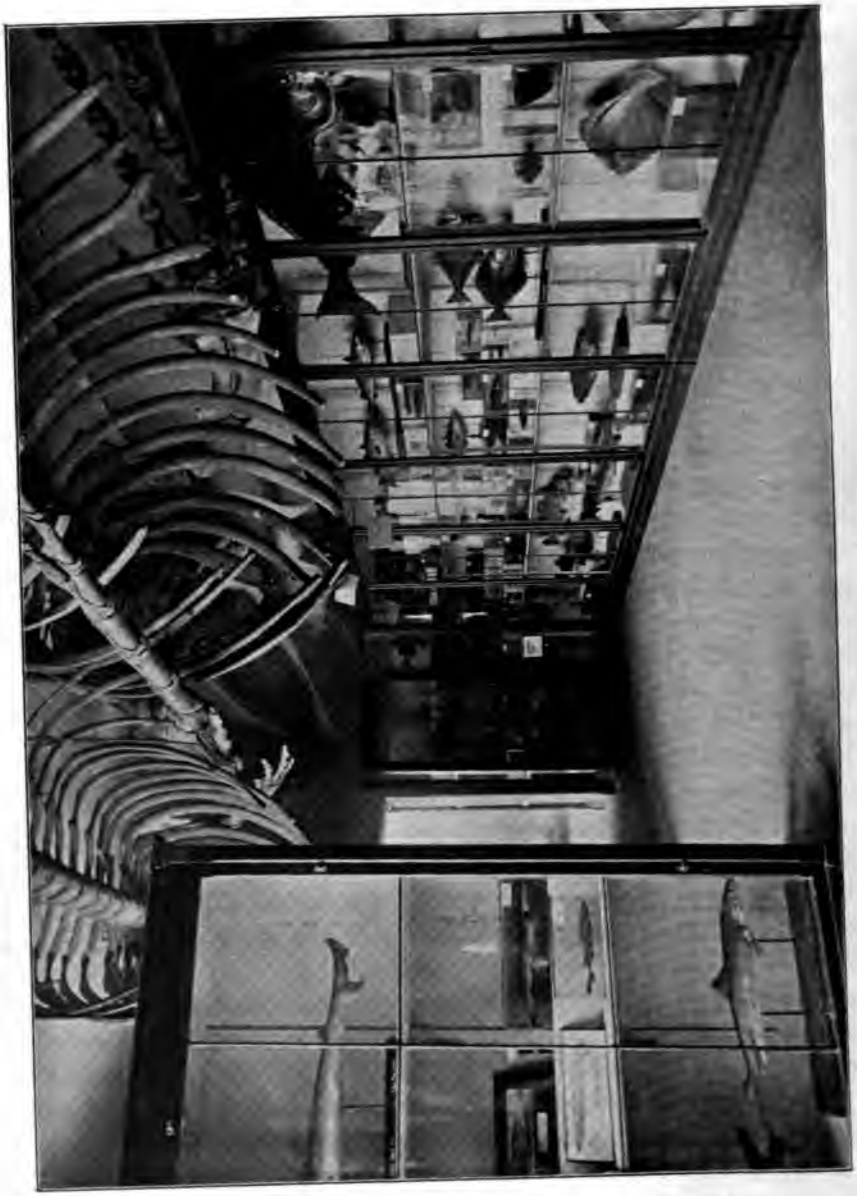

kum. Af første etage maatte fremdeles den største del holdes afstængt. Besøget har derfor været forholdsvis lidet og udgjør tilsammen kun 36436. Fordelt paa de forskjellige maaneder stiller besøget sig som følger:

Marts til juni	385
Juli	4301
August	8243
September	6605
Oktober	7616
November	6015
December	3271

Paa de forskjellige aabningsdage fordeler besøget sig som følger:

Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler & aarskort
26299	5535	966	3636

Aabningstiden har været den samme som tidligere: Om sommeren hver dag kl. 11—2 og 4—6 (tirsdag, torsdag og lørdag mod betaling af 25 øre, ellers frit), om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag 11—2.

Samlingernes forøgelse og ordning. Arbeidet med omordning i anledning indflytningen i de nye fløie har, som allerede foran anført, lagt beslag paa meget af konservatorernes tid og har ogsaa bevirket adskillige udgifter paa det ordinære budget for samlingerne, skjønt udgifterne til nyanskaffelse af inventar og til ombygning af ældre skabe er bestridte af det ekstraordinære inventarbudget.

Den naturhistoriske afdeling. Efter omordningen er hele 2den og 3die etage reserveret for denne afdelings samlinger. Kommer man ind fra trappegangen finder man tilvenstre den norske samling af 1) pattedyr, 2) fugle og 3) fiske, mens man tilhøire paa lignende maade har den almindelige systematiske samling af dyr hørende til de samme grupper. I den systematiske samling er skeletterne indordnede sammen med de udstoppede dyr, mens der tidligere var en særskilt skeletsamling, adskilt fra den almindelige systematiske samling.

Den norske samling er helt ordnet for alle de tre nævnte gruppers vedkommende. Den almindelige systematiske pattedyrsamling er ligeledes fuldt færdig og ordningen af fuglesamlingen er omtrent afsluttet. Derimod gjenstaar ordningen af samlingen af reptilier og amphibier (for tiden anbragt i taarnsalen) og af fiskene, til hvis nyordning glasser mangler. Hensigten er at montere den

udstillede del af denne samling i firkantede glasser paa samme maade som den norske fiskesamling.

Lige ved hovedindgangen — mellem den norske og systematiske pattedyrsamling — er i to skabe anbragt præparater til illustration af menneskets anatomi. Der, hvor den norske og den systematiske fiskesamling støder til hinanden er et rum reserveret til en oversigtssamling over de hvirvelløse dyrs hovedgrupper, mens to større skabe, som danner en særskilt afdeling af rummet, vil blive benyttede til anatomiske præparater etc. til illustration af hvirveldyrgruppernes anatomi og kjendetegn.

Tredie etage i den gamle bygning er foreløbig bibeholdt i sin tidligere ordning. Derimod har tredie etage i nordre fløi skaffet plads til den geologiske samling — hvis udstillingsrum tidligere var et lidet kjælderrum — og til den udstillede del af den botaniske samling. Den geologiske samling — omfattende mineralogi, petrografi og palæontologi — er især for den mineralogiske dels vedkommende bleven særdeles righoldig gjennem den af hr. C. Sundt for nogle aar siden skjænkede samling. Den systematiske mineralsamling optager 9 dobbeltpulter, hvortil kommer en dobbeltpult med norske nyttige mineraler, et antal mindre montrer til større stykker, som ikke hensigtsmæssig kan anbringes i pulterne og en montre med en rig samling af Stassfurthersalte. Den petrografiske samling (bergartsamlingen) har faaet plads i 3 dobbeltskabe, anbragte mellem vinduerne, den palæontologiske samling i 3 lignende skabe. Denne sidste samling er kun anlagt paa at give en oversigt over dyre- og plantelivets udvikling fra den ældste silurtid opover og er forsynet med forklarende etiketter. Lignende etiketter er ogsaa anbragte i mineralsamlingen.

Den del af tredie etage i den samme fløi, som er forbeholdt den botaniske samling, er forsynet med lignende skabe som den øvrige del af etagen, bestemte til at give plads for en oversigtssamling over planterigets hovedgrupper. Denne samling er under forberedelse. I samme del af etagen er paa to søiler anbragt bevægelige rammer, som giver udstillingsplads for et norsk herbarium af phanerogamer og karkryptogamer (ialt 1040 arter).

I første etage, som er forbeholdt *den antikvariske afdeling,* er det første rum, hvor stenalderen, broncealderen og den ældre jernalder har sin plads, bibeholdt i uforandret opstilling. Ligeledes det 2det rum, hvor en del af den yngre jernalder er udstillet. Resten af den yngre jernalder er foreløbig magasineret i det til den

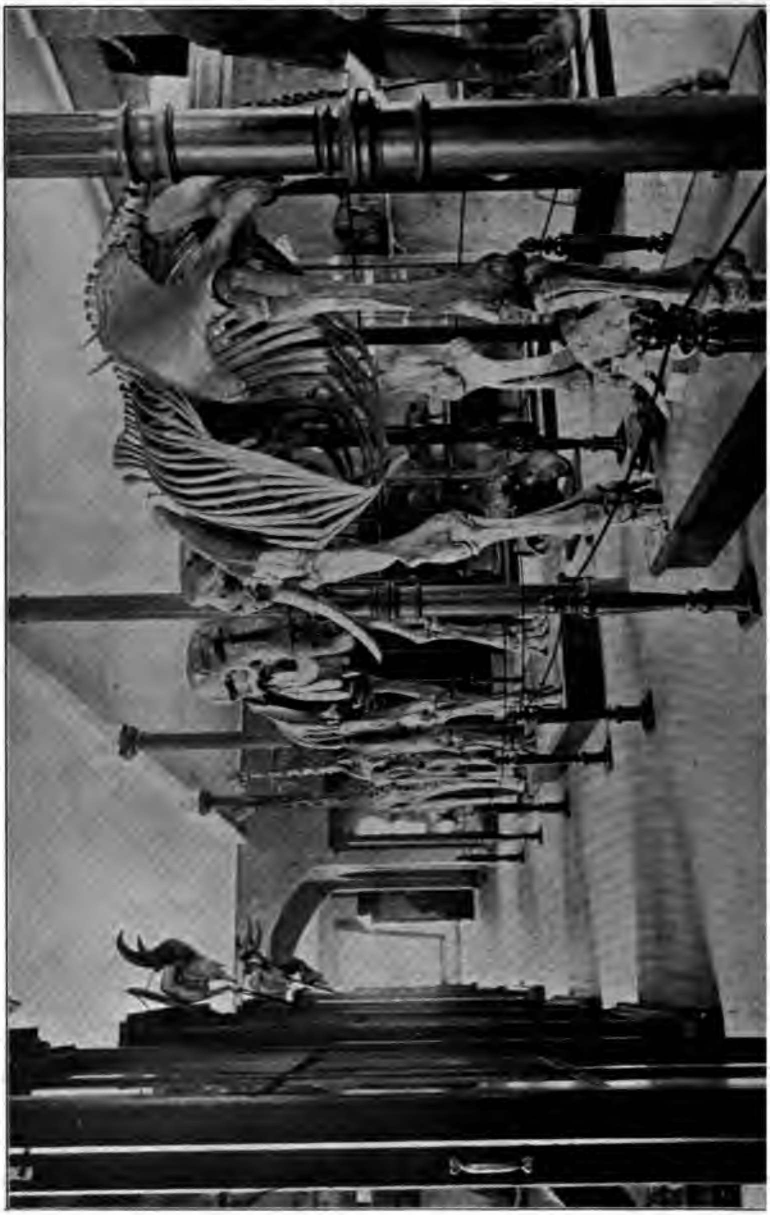

reserverede rum i nordre fløi. Resten af nordre fløi er færdig og er benyttet til middelalderlige gjenstande, kirkelige sager fra nyere tid og vaabensamlingen. Denne sidste er dog ikke helt færdig. Det tilstødende rum i den gamle bygning er anvendt til et interiør med møbler og andre gjenstande fra 1600-aarene, henhørende under den kulturhistoriske samlings by-afdeling. Sagerne henhørende til bondeafdelingen af den kulturhistoriske samling fra tiden efter reformationen er for en stor del oppudsede og reparerede, men endnu ikke udstillede.

Blandt nye gjenstande udstillede i den naturhistoriske samling kan merkes — bortseet fra den geologiske og botaniske samling, hvor saagodtsom alt det udstillede er nyt — kapbøffel og zebra, begge fra Sydafrika, hest fra Lofoten af en nu omtrent uddød udgangerrace, ung virginia-hjort fra N. Amerika (gave fra hr. Chr. Isdahl) og moskusko fra Grønland (gave fra bundtmager C. Brandt).

Blandt gjenstande indkomne til den historisk-antikvariske afdeling kan særlig merkes en hel del flintesager fra stenalders bopladser paa Jæderen, og ældre jernalders gravfund fra Kvasseim Ogne indkomne som resultat af professor Gustafsons udgravninger ifjor sommer.[1]

Bibliothekets forøgelse andrager til 1836 nummere mod 1600 i forrige beretning. Deraf er ca. 350 erhvervede ved kjøb, resten ved gave eller som bytte. Det Fastingske bibliothek medregnet omfatter bibliotheket nu ca. 24500 bind. Bestyrelsen bringer frk. M. Abel og frk. Conny Tidemand sin tak for velvillig ydet assistance i bibliotheket.

Den botaniske have. I de almindelige bemerkninger er allerede omtalt, at der i haven er bygget et større veksthus. Nedenfor dette er paabegyndt anlæg af bassin til norske vandplanter paa den tomt, som tidligere var optaget af stuen fra Fjeldskaalnæs, mellem de to trapper, som fører op til veksthuset fra den lavereliggende del af haven. Ellers er ingen forandringer foretagne i haven.

III. Museets legater og fonds.

Kapitalernes forøgelse. De to sidste terminer af præmieobligationsfondet er modtagne, saa fondets til Museet indbetalte kapital nu udgjør 500000 kr.

---

[1] Beretning for den historisk-antikvariske afdeling kan paa grund af særlige omstændigheder ikke afgives før næste aar.

Fra den geologiske samling

I henhold til bestemmelserne skal endel af renterne af præmieobligationsfondet afsættes til et særskilt fond, som desuden skal forøges med sine egne renter. Den saaledes afsatte kapital udgjør pr. 31te december 1900 kr. 24864.85.

Henrik Sundts legat til fremme af lægevidenskaben er ved tillæg af halvdelen af renterne af Henrik Sundts legat til fremme af naturvidenskabelige undersøgelser og legatets egne renter forøget fra kr. 9878.63 til kr. 11791.88.

Museets hele kapitalformue — heri ikke medregnet bibliothekets fond 100,000 kr. — udgjør pr. 31te december 1900 kr. 792656.73, men af dette beløbs renter anvendes adskilligt til kapitalforøgelse og livrenter. Den hele renteindtægt i det forløbne regnskabsaar udgjør kr. 32009.73, hvoraf kr. 21813.55 er medgaaet til kapitalforøgelse og livrenter. Af resten er kr. 18000.11 anvendt, resten er overført til næste regnskab som beholdning.

Renternes anvendelse. Renterne af bibliotheksfondet (100000 kr.) er som sædvanlig ført til indtægt under kap. I i regnskabet og medgaar til udgifter ved bibliotheket. Af de øvrige renteindtægter er kr. 1416.00 ført over til kap. 1 som udgifter ved regnskabshold og administration.

I det følgende skal kortelig redegjøres for anvendelsen af renterne forøvrigt.

Aarbogen for 1899, hvis indhold er angivet i forrige beretning, er udgivet paa bekostning af Joachim Frieles og konsul Chr. Børs' legatter. Udgifterne herved andrager til ialt kr. 5508.81.

Aarbogen for 1900 er udgivet i to hefter og har følgende indhold:

No. 1. Dr. A. Appellöf: Studien über Actinien-Entwicklung. (Mit 4 Taf. und 13 Textfig.).
" 2. Amund Helland: Sverres saga og egnen omkring Fimreite. (Med kart).
" 3. O. J. Lie-Pettersen: Bidrag til kundskaben om Vestlandets Bombus- og Psityrus-arter.
" 4. O. Nordgaard: Undersøgelser i fjordene ved Bergen 1899. (Med 1 planche og 1 kart).
" 5. Emily Arnesen: Spongier fra den norske kyst. I. Calcarea. Systematisk katalog med bemerkninger og bestemmelsestabel. (Bestimmungstafel in deutscher Sprache). (Med 1 planche).
" 6. E. Jørgensen: Protistenplankton aus dem Nordmeere in den Jahren 1897—1900. (Mit drei Tafeln).
" 7. O. J. Lie-Pettersen: Lepidopterologiske undersøgelser paa Jæderen 1899.
" 8. Carl Fredr. Kolderup: Jordskjælv i Norge 1900. (Mit einem Resumé in deutscher Sprache).

2det hefte er færdigt til udgivelse samtidig med denne beretning. Som sædvanlig kommer udgifterne ved aarbogens udgivelse først til udgift i kommende regnskabsaar.

Prisbelønning. Som i forrige beretning anført blev der udsat en prisbelønning af Frieles legat no. I med indleveringstermin inden udgangen af september 1899, hvilken termin dog blev forlænget til udgangen af februar 1900. Der indkom ogsaa et konkurrerende arbeide, som imidlertid blev trukket tilbage før bedømmelsen var afsluttet. I henhold til legatfundatsen er ny prisbelønning udsat med indleveringstermin inden udgangen af september 1902. Emnet for denne konkurrance er det samme som for den forrige (Et systematisk arbeide over Norges fugle), men prisbelønningens beløb er forhøiet til 800 kr.

Fiskeriundersøgelser. Af „Henrik Sundts legat til fremme af naturvidenskabelige undersøgelser“ er anvendt kr. 675.30 til hydrografiske og biologiske undersøgelser i Bergensfjordene, dels under ledelse af dr. Appellöf, dels af hr. Nordgaard. Til en ekspedition til Lofoten i fiskeriøiemed, som den sidstnævnte foretog i begyndelsen af aaret bevilgedes kr. 1000 af præmieobligationsfondet. I samme øiemed var bevilget kr. 1200 af staten.

Stipendier til naturvidenskabelige undersøgelser bevilgedes til følgende herrer med tilsammen 1900 kr:

1. Konservator Grieg kr. 400 til en zoologisk undersøgelsesreise til Finmarken.
2. Konservator dr. Appellöf kr. 300 til zoologiske undersøgelser ved Hvitingsø.
3. Lærer Lie-Pettersen kr. 250 til entomologiske undersøgelser paa Jæderen.
4. Lærer Norum, Haugesund, kr. 250 til algologiske undersøgelser i Hardanger.
5. Johan Havås, Granvin, kr. 400 til lichenologiske undersøgelser med det maal for øie at forberede udgivelsen af et exsiccatverk over de norske lavarter.
6. Cand. real. Embr. Strand kr. 50 som tilskud til et universitetsstipendium for i Sogn at studere arachindefaunaen.
7. Cand. real. Kolderup kr. 250 som tilskud til et af universitetet erholdt udenlandsstipendium forat sættes istand til at besøge endel udenlandske samlinger og seismologiske instituter.

De under 1—6 opførte stipendier er tagne af Berthe Marie Danielssens, det under 7 angivne af Henrik Sundts legat.

I forbindelse hermed kan nævnes, at der af præmieobligatio fondet er bevilget konservator Sparre-Schneider, Tromsø, kr. 1 kand. Bidenkap kr. 50, som gratiale for bearbeidelse af materia indsamlet ved Nordgaards ekspeditioner. Ligeledes er bevil dr. Appellöf kr. 500 som honorar for udgivelsen af „Meeresfau von Bergen“, hvoraf 1ste hefte er færdigt.

Faste stipendiater. Allerede for et par aar siden bevilged af Børs' legat faste aarsstipendier til adjunkt Jørgensen og can real. Kolderup henholdsvis for botanik og geologi. Fra 1ste ju 1900 overførtes disse stipendier til præmieobligationsfondet og fo høiedes til 1000 kr. for hver. Til ingen af disse stipendier knyttet forelæsningspligt, idet hensigten alene er at sætte stipe diaterne istand til at ofre mest muligt af sin fritid til videnskab lige undersøgelser.

Fra 1ste januar 1900 bevilgedes efter forslag af den historis antikvariske afdeling et aarsstipendium paa 3000 kr. for 3 a til hr. Hjalmar Christensen til fortsættelse af hans litteratu historiske studier. Til stipendiet er knyttet forpligtelse til afh delse af foredrag og til ikke at overtage anden fast lønnet stilli uden bestyrelsens samtykke.

Fra samme tidspunkt bevilgedes et aarsstipendium paa 10 kr. til Kr. Høye til fortsættelse af hans mykologiske undersøgels bl. a. over klipfiskesoppen.

Fra 1ste januar 1901 er endvidere et fast aarsstipendium p kr. 2600 bevilget hr. cand. real. H. H. Gran til hydrografiske biologiske havundersøgelser. Til dette stipendium er knyttet samme betingelser som til Christensens.

Foredragskurser. Der er i aaret afholdt tre foredragsrækk ved museet.

I vaarsemestret afholdt cand. real. Kolderup et kursus ove „Petrografiens elementer“, særlig beregnet paa folkeskolen lærere og lærerinder. Kurset omfattede 16 foredrag og i tilknytning t disse 8 ekskursioner. Foredragene afholdtes hver tirsdag og freda kl. 7—8 i den lille foredragssal. Ekskursionerne foretoges i bye ydre dele og tilgrænsende strøg i eftermiddagstimerne efter kl. Desuden gjordes en søndag med leiet dampskib en ekskursion fjorddistrikterne i Byens nærhed: Strudshavn, Hop, Salhus, Ost fjorden og Alværstrømmen.

Af hensyn til de foredragene ledsagende demonstrationer

grænsedes tilhørerantallet til 32, skjønt et adskilligt større antal meldte sig.

I høstsemestret afholdt dr. BRUNCHORST et foredragskursus over „Planterigets hovedgrupper“. Der holdtes fra 15de oktober til 7de december 16 foredrag, mandag og fredag kl. 7—8, i den lille sal. Paa grund af sygdom maatte kurset ved den nævnte tid afbrydes. Det fortsattes over nytaar med 6 foredrag.

Antallet af indtegnede deltagere var 59. Et større antal kunde af hensyn til lokalet ikke gives adgang.

Udgifterne ved disse foredragsrækker (honorar til foredragsholderne) er bestridt af præmieobligationsfondet.

I midten af november paabegyndte hr. HJALMAR CHRISTENSEN en foredragsrække i den store sal over „Fransk naturalisme — Flaubert“. Der afholdtes før nytaar 8 foredrag. De gjenstaaende 4 foredrag afholdtes over nytaar. Antallet af deltagere gik op til ca. 200.

Paa andet sted er redegjort for de øvrige foredragsrækker (arbeiderforedrag og sommerkursus) som er afholdt i museets lokale.

IV. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Foruden det ordinære bidrag af staten (kr. 6208.33) har stationen modtaget kr. 1200 til fiskeriundersøgelser af staten og kr. 1000 i samme øiemed af præmieobligationsfondet. For disse beløb er af hr. NORDGAARD foretaget en ekspedition til Lofoten under skreifiskerierne. Bestyrerens gage er forhøiet til 2800 kr. fra 1ste april 1900. Forøvrig henvises til medfølgende beretning, idet alene tilføies, at den fra biologisk stations bestyrelse i de første dage af januar 1901 modtagne udtalelse er tiltraadt af museets bestyrelse og oversendt indredepartementet. Man haaber at de saaledes førte forhandlinger maa føre til stabile forhold for stationens vedkommende og til at den kan vedblive som selvstændig institution, hvad den efter vor mening ikke kan, dersom fiskeristyrets forslag til ordning af forholdene skal vedtages.

Akvariet og sælparken har, ifølge det afgivne regnskab, havt et underskud paa driften af ca. 500 kr. Til forskjellige forbedringer ved anlægget er anvendt ca. 800 kr., hvorved gjælden er steget til ca. kr. 4800.

Bestyrelsen bestaar af d'hrr. BRUNCHORST, HERMAN FRIELE B. S. og GERH. SUNDT.

Museets sommerkursus. Det 7de i rækken af museets som merkurser afholdtes fra 16de juli til 3die august og optog altsa henimod tre uger istedenfor to ved tidligere kurser. Antallet a deltagere var 71, statens bidrag 2400 foruden et beløb til stipen dier (kr. 3125). Forøvrig henvises til medfølgende beretning fr kursets bestyrer.

Foredrag for hvermand. Samtlige foredrag — 88 — har være afholdt i museets store sal. Tilhørerantallet har tilsammen andraget til 13502, i gjennemsnit pr. foredrag 153. Bidragene har være de sædvanlige og bestyrelsens sammensætning uforandret. Forøvri henvises til vedlagte beretning fra bestyrelsens formand.

Sars „An Account of the Crustacea of Norway“. 3die Bind a dette værk, omfattende *Cumacea* er i aarets løb afsluttet. Af state er modtaget et bidrag paa 2000 kr., som skal ekvivaleres ved tilsvarende tilskud fra museet. Statens bidrag og en liden behol ning er i sin helhed medgaaet, og desuden er anvendt kr. 310.9 som paa budgettet for 1901 vil blive dækket af præmieobligation fondets renter.

„Naturen“ har modtaget det sædvanlige tilskud paa 1000 og udgives under uforandret redaktion.

V. Foreningsanliggender.

Antallet af medlemmer af Muséforeningen udgjorde forrige a 295. I løbet af 1900 er 24 afgaaede ved døden eller udtraadt o 6 nye tilkomne, saa medfølgende medlemsfortegnelse omfatter 27

Af de af bestyrelsen opnævnte livsvarige medlemmer er Rekto V. Voss i aarets løb afgaaet ved døden.

Rektor Voss var født i 1834, blev student i 1851 og cand filol. i 1857. Derefter var han i nogle aar knyttet til Latinskole i Drammen og var senere i en aarrække (1863—75) bestyrer a middelskolen i Fredrikstad. I 1875 ansattes han som Rektor Aalesund (efter Henrichsen), og denne stilling indehavde han ti sin død, i næsten 25 aar.

Rektor Voss' egentlige fag var den klassiske filologi, og paa dett omraade optraadte han sôm pædagogisk forfatter. Men ved side deraf var han varmt interesseret for naturvidenskaberne, og dett gav sig bl. a. udslag i, at rektoren sørgede for, at alleslags sjeldnere naturgjenstande, som kom indenfor hans rækkevidde, blev taget vare paa og kom vore museer tilgode. At han ogsaa tog sig af at redde oldsager, som han traf paa, er en selvfølge og især var det Bergens museum, som kom til at nyde godt af rektorens samleriver. Museet har ham at takke for mange værdifulde sager, som han i aarenes løb skaffede det og lider et føleligt tab ved hans bortgang. Der er faa mænd i vore byer og bygder, som paa den uegennyttige maade som rektor Voss, og med den varme interesse arbeider i vore samlingers tjeneste. For denne virksomhed skylder vi den afdøde den varmeste erkjendtlighed.

Rektor V. Voss.

2det hefte er færdigt til udgivelse samtidig med denne beretning. Som sædvanlig kommer udgifterne ved aarbogens udgivelse først til udgift i kommende regnskabsaar.

Prisbelønning. Som i forrige beretning anført blev der udsat en prisbelønning af Frieles legat no. I med indleveringstermin inden udgangen af september 1899, hvilken termin dog blev forlænget til udgangen af februar 1900. Der indkom ogsaa et konkurrerende arbeide, som imidlertid blev trukket tilbage før bedømmelsen var afsluttet. I henhold til legatfundatsen er ny prisbelønning udsat med indleveringstermin inden udgangen af september 1902. Emnet for denne konkurrance er det samme som for den forrige (Et systematisk arbeide over Norges fugle), men prisbelønningens beløb er forhøiet til 800 kr.

Fiskeriundersøgelser. Af „Henrik Sundts legat til fremme af naturvidenskabelige undersøgelser“ er anvendt kr. 675.30 til hydrografiske og biologiske undersøgelser i Bergensfjordene, dels under ledelse af dr. Appellöf, dels af hr. Nordgaard. Til en ekspedition til Lofoten i fiskeriøiemed, som den sidstnævnte foretog i begyndelsen af aaret bevilgedes kr. 1000 af præmieobligationsfondet. I samme øiemed var bevilget kr. 1200 af staten.

Stipendier til naturvidenskabelige undersøgelser bevilgedes til følgende herrer med tilsammen 1900 kr:

1. Konservator Grieg kr. 400 til en zoologisk undersøgelsesreise til Finmarken.
2. Konservator dr. Appellöf kr. 300 til zoologiske undersøgelser ved Hvitingsø.
3. Lærer Lie-Pettersen kr. 250 til entomologiske undersøgelser paa Jæderen.
4. Lærer Norun, Haugesund, kr. 250 til algologiske undersøgelser i Hardanger.
5. Johan Havås, Granvin, kr. 400 til lichenologiske undersøgelser med det maal for øie at forberede udgivelsen af et exsiccatverk over de norske lavarter.
6. Cand. real. Embr. Strand kr. 50 som tilskud til et universitetsstipendium for i Sogn at studere arachindefaunaen.
7. Cand. real. Kolderup kr. 250 som tilskud til et af universitetet erholdt udenlandsstipendium forat sættes istand til at besøge endel udenlandske samlinger og seismologiske instituter.

De under 1—6 opførte stipendier er tagne af Berthe Marie Danielssens, det under 7 angivne af Henrik Sundts legat.

	Transport		kr. 4981.10	kr.
	d. Bidrag til haveanlægget af Ellert Wallendahl	kr. 600.00		
	do. af dr. Rogge	„ 100.00		
	Diverse	„ 54.40	„ 754.40	
	e. Refusion af legaterne for regnskabshold og administration		„ 1416.00	„
5.	Ekstraordinært til inventar:			
	a. Statens bidrag		kr. 4500.00	
	b. Samlagets bidrag		„ 3000.00	
	c. Gave Joh. Lothe		„ 1000.00	
	— Gerh. Sundt		„ 500.00	
	Laan i banken		„ 22449.13	„
	Underskud til næste regnskab			„
				kr.

Kap. II. Legatmidler.

7.	Joachim Frieles legat no. I kr. (28000.00):			
	a. Beholdning fra forr. aar		kr. 71.86	
	b. Renter	kr. 1544.48		
	Fragaar for administration (cfr. 4 e)	„ 56.00	„ 1488.48	kr.
8.	Joachim Frieles legat no. II (40000.00):			
	a. Beholdning fra forr. Aar		kr. 142.94	
	b. Renter	kr. 2204.65		
	Fragaar for administration (cfr. 4 e)	„ 80.00	„ 2124.65	„
9.	Henr. Sundts legat no. I (50000):			
	a. Beholdning fra forr. aar		kr. 96.48	
	b. Renter (cfr. 10 b)	kr. 1425.60		
	Fragaar for administration (cfr. 4 e)	„ 100.00	„ 1325.60	„
10.	Henr. Sundts legat no. II:			
	a. Beholdning fra forr. aar		kr. 9878.63	
	b. 1/2 del renter af Sundts legat no. I		„ 1375.00	
	c. Renter af egen kapital		„ 538.25	
			kr. 11791.88	
				Lateris kr.

grænsedes tilhørerantallet til 32, skjønt et adskilligt større antal meldte sig.

I høstsemestret afholdt dr. BRUNCHORST et foredragskursus over „Planterigets hovedgrupper“. Der holdtes fra 15de oktober til 7de december 16 foredrag, mandag og fredag kl. 7—8, i den lille sal. Paa grund af sygdom maatte kurset ved den nævnte tid afbrydes. Det fortsattes over nytaar med 6 foredrag.

Antallet af indtegnede deltagere var 59. Et større antal kunde af hensyn til lokalet ikke gives adgang.

Udgifterne ved disse foredragsrækker (honorar til foredragsholderne) er bestridt af præmieobligationsfondet.

I midten af november paabegyndte hr. HJALMAR CHRISTENSEN en foredragsrække i den store sal over „Fransk naturalisme — Flaubert“. Der afholdtes før nytaar 8 foredrag. De gjenstaaende 4 foredrag afholdtes over nytaar. Antallet af deltagere gik op til ca. 200.

Paa andet sted er redegjort for de øvrige foredragsrækker (arbeiderforedrag og sommerkursus) som er afholdt i museets lokale.

IV. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Foruden det ordinære bidrag af staten (kr. 6208.33) har stationen modtaget kr. 1200 til fiskeriundersøgelser af staten og kr. 1000 i samme øiemed af præmieobligationsfondet. For disse beløb er af hr. NORDGAARD foretaget en ekspedition til Lofoten under skreifiskerierne. Bestyrerens gage er forhøiet til 2800 kr. fra 1ste april 1900. Forøvrig henvises til medfølgende beretning, idet alene tilføies, at den fra biologisk stations bestyrelse i de første dage af januar 1901 modtagne udtalelse er tiltraadt af museets bestyrelse og oversendt indredepartementet. Man haaber at de saaledes førte forhandlinger maa føre til stabile forhold for stationens vedkommende og til at den kan vedblive som selvstændig institution, hvad den efter vor mening ikke kan, dersom fiskeristyrets forslag til ordning af forholdene skal vedtages.

Akvariet og sælparken har, ifølge det afgivne regnskab, havt et underskud paa driften af ca. 500 kr. Til forskjellige forbedringer ved anlægget er anvendt ca. 800 kr., hvorved gjælden er steget til ca. kr. 4800.

Bestyrelsen bestaar af d'hrr. BRUNCHORST, HERMAN FRIELE B. S. og GERH. SUNDT.

Kap. III. Særformaal under museets administration.

16.	Biologisk station:				
	a. Statens bidrag	kr.	6208.33		
	b. Pladsafgift etc.	„	59.80		
	Underskud til næste regnskab	„	515.72	kr.	6
	Fiskeriundersøgelser:				
	a. Beholdning fra forr. aar	„	134.40		
	b. Af præmieobligationsfondet	„	1000.00		
	c. Bidrag af staten	„	1200.00	„	2
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Entré	kr.	1292.95		
	b. Bidrag af Det nyttige selskab	„	500.00		
	Gjæld	„	4864.28	„	6
18.	Sommerkurset:				
	a. Statens bidrag	kr.	2400.00		
	b. Kontingent	„	142.00		
	c. Renter	„	124.75	„	2
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Statens bidrag	kr.	1200.00		
	b. Kommunens bidrag	„	1500.00		
	c. Samlagets bidrag	„	900.00		
	d. Entré, billetsalg etc.	„	411.91		
	Beholdning fra forr. aar	„	33.03	„	
20.	Statens bidrag til „Naturen“			„	
21.	Sars's „Crustacea“:				
	a. Beholdning fra forr. aar	kr.	23.45		
	b. Bidrag af staten	„	2000.00		
	c. Underskud til næste regnskab	„	310.95	„	
				kr	

Kap. IV. Museets tilbygning.

a. Beholdning fra forr. aar	kr.	12121.87
b. Gave Joh. A. Mowinckel	„	2500.00
„ konsul O. Johannessen,	„	1000.00
c. Renter	„	32.46
d. Underskud	„	1225.67

Udgift.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

1.	Gager og lønninger:				
a.	Dr. Brunchorst	kr.	4500.00		
b.	Gustafson	„	3700.00		
c.	Appellöf	„	2800.00		
d.	Grieg	„	2000.00		
e.	Fru Brunchorst	„	1200.00		
f.	Bucher	„	400.00		
g.	Ørdal, frit hus, lys og ved	„	1000.00		
h.	Glimme (cfr. kap. III)	„	200.00		
i.	Dahl	„	1200.00		
k.	Hoffmann	„	400.00		
l.	Frk. Tellefsen	„	360.00		
m.	„ Wingaard	„	300.00	kr.	18060.00
2.	Bibliothekets konto:				
a.	Naturhistorisk afdeling	kr.	4371.29		
b.	Historisk-antikv. afdeling	„	1487.64		
c.	Fællesindkjøb og indbinding	„	2861.94	„	8720.87
.	Fællesudgifters konto:				
a.	Lys og brænde	kr.	2824.21		
b.	Opsyn	„	340.35		
c.	Rengjøring	„	1191.30		
d.	Fragt, porto, kjørsel etc.	„	1019.54		
e.	Kontorrekvisita	„	460.12		
f.	Diverse og uforudseede udgifter	„	1141.19	„	6976.71
4.	Naturhistorisk afdeling:				
a.	Samlingen	kr.	5393.96		
b.	Haven	„	2238.24	„	7632.20
5.	Historisk-antikv. afdeling			„	9737.53
6.	Inventar til nybygningen:				
a.	Underskud f. f. aar	kr.	10761.58		
b.	Nyanskaffelser i 1900 og renter	„	20687.55	„	31449.13
	Renter for overtrasseret i kreditbanken			„	923.36
	Underskud f. f. aar	kr.	3420.71		
	hertil som iaar opført beholdning under post 2	„	1195.88	„	4616.59
				kr.	88116.39

Kap. II. Legatmidler.

7.	Joachim Frieles legat no. I:				
	Tegninger til aarbogen	kr.	550.00		
	Beholdning til næste regnskab....	-	1010.34	kr.	1
8.	Joachim Frieles legat no. II:				
	Aarbogen, diverse udgifter.......	kr.	1958.81		
	Beholdning til næste regnskab....	-	308.78	-	2
9.	Henr. Sundts legat no. I:				
	Hydrogr. og zool. undersøgelser...	kr.	675.30		
	Stipendier	-	250.00		
	Beholdning til næste regnskab....	-	496.78	-	1
10.	Henr. Sundts legat no. II:				
	Beholdning til næste regnskab ...	kr.	11791.88		
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat				
	Livrente	„	1320.00		
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat.				
	Livrenter	-	1320.00		
13.	Berthe Marie Danielssens legat:				
	a. Stipendier	kr.	1650.00		
	b. Beholdning til næste regnskab.	„	520.33	kr.	2
14.	Konsul Chr. Børs's legat:				
	a. Aarbogen	kr.	3000.00		
	b. Beholdning til næste regnskab.	„	339.72	„	3
15.	Præmieobligationsfondet:				
	a. Renter at till. kapitalen f. f. aar	kr.	2400.00		
	b. do. do. do. for iaar kr. 15000.00				
	÷ Administration „ 557.92	„	14442.08		
	c. Kolderup	„	1000.00		
	d. Jørgensen	„	1000.00		
	e. Høye	„	1000.00		
	f. Foredragskurser	„	800.00		
	g. Fiskeriundersøgelser..........	„	1000.00		
	h. Hj. Christensen..............	„	3000.00		
	i. Appellöf	„	500.00		
	k. Bidenkap, Sparre-Schneider ...	„	200.00	„	2
15*.	Præmieobligationsfondets afs. kapital:				
	Beholdning til næste Regnskab ...	kr.	24864.85		
				kr.	3

Kap. III. Særformaal under museets administration.

16.		Biologisk station:				
	a.	Gager: Nordgaard	kr.	2700.00		
	b.	— Glimme	„	1000.00		
	c.	Reiseudgifter	„	615.48		
	d.	Udgifter ved laboratoriet	„	1360.94		
	e.	Underskud fra forrige aar	„	1107.43	kr.	6783.85
		Fiskeriundersøgelser:				
	a.	Diverse udgifter	kr.	1980.60		
	b.	Beholdning til næste regnskab	„	353.80	„	2334.40
17.		Akvariet og sælparken:				
	a.	Til dækkelse af underskud	kr.	214.41		
	b.	Driftsudgifter	„	1800.65		
	c.	Gjæld for $^{31}/_{12}$—99	„	3690.50		
	d.	Fuldførelse af anlægget og renter af gjæld	„	951.67	„	6657.23
18.		Sommerkurset:				
	a.	Honorar til foredragsholdere og bestyrer	kr.	1770.00		
	b.	Tryknings- og undervisningsmateriel	„	351.50		
	c.	Lokale, rengjøring, elektricitet	„	180.00		
	d.	Kontorhjælp, assistance	„	86.50		
	e.	Beholdning til næste regnskab	„	278.75	„	2666.75
19.		Foredrag for hvermand:				
	a.	Honorar	kr.	1760.00		
	b.	Lokale, gas	„	980.00		
	c.	Trykningsomkostninger	„	19.50		
	d.	Undervisningsmateriel, diverse	„	752.63		
	e.	Kontrol, assistance	„	396.80		
		Beholdning til næste regnskab	„	136.01	„	4044.94
20.		Tilskud til „Naturen“			„	1000.00
21.		Sars's „Crustacea“:				
		Diverse udgifter			„	2334.40
					kr.	25821.57

Kap. IV. Museets tilbygning.

Rest paa kontraktsum	kr.	16880.00

Bergen d. 31te december 1900.
14de februar 1901.

Hj. Hoffmann.

BIBLIOTHEKARENS BERETNING.

Tilvekst. Katalogisering.

Museets bibliothek er i aaret 1900 bleven forøget med 1 bind, 469 dissertatser og separataftryk, samt 299 blade karter delte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsam
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte.........	216	116	139	471
Ved kjøb..................	83	34	3	12
	299	150	142	591
Bøger.				
Ved gave eller bytte........	200	37	50	287
Ved kjøb..................	104	54	32	190
	304	91	82	477
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte........	418	18	12	448
Ved kjøb..................	16	2	3	21
	434	20	15	469

Desuden fortsættes subskriptionen paa 110 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 65 falder paa den naturhistoriske og 55 pa den historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, forude de ovennævnte, endnu 245, hvoraf intet fuldstændigt bind e udkommet i aaret, og som derfor først bliver medregnet i d aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 67 verke der erholdes som gave eller bytte.

Efter den foreløbige optælling af bibliothekets bøger, som foretoges i 1892, vil antallet med tilveksten iaar beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter .	5468	1680	2842	9990
Bøger	4126	3558	1455	9139
Dissertatser og separataftryk ..	3658	568	96	4322
	13252	5806	4393	23451

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter og fotografier.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo.

Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 7:

1) The Public Museum. Wanganui.
2) Ornithologischer Verein. München.
3) Svenska sällskapet för antropologi och geografi. Stockholm.
4) Field Columbian Museum. Chicago.
5) The Lloyd Library. Cincinnati Ohio.
6) Instituto geologico de Mexico. Mexico.
7) Stockholms Högskolas Botan. Inst. Stockholm.

Gaver til bibliotheket

er indkommet fra følgende:

Åstrand, J. J., Observator, Bergen.
Bendixen, B. E., Skolebest., Bergen.
Bergens Arbeiderforenings Bestyrelse.
Bergens Børs- og Handelskomité.
Bergens Formandskab.
Bergh, R., Prof. Dr., Kjøbenhavn.
Blanchard, R., Prof., Paris.
Blochmann, Prof., Tübingen.
Brunchorst, J., Dr., Bergen.
Centralbureau der Internat. Erdmessung, Berlin.
Centralbureau, Det statistiske, Kristiania.
Committee, Earthquake Investigation, Tokyo.
Departement, Kirke- og Undervisnings, Kristiania.

Department of agricult., Cape Town.
Direccion general de Estadistica, La Plata.
Eisen, G., Dr., San Francisco.
Foslie, M., Konservator, Trondhjem.
Generaldirektion der Königl. Sammlung für Kunst etc., Dresden.
Giesbrecht, Prof., Neapel.
Haeckel, E., Prof. Dr., Jena.
Hampel, Jozsef, Prof. Dr., Budapest.
Hartmann, R., Trondhjem.
Herdmann, W. A., Prof., Liverpool.
Hubrecht, Prof., Utrecht.
Hoyer, Konrektor, Bergen.
Institut, Det meteorologiske, Kristiania.
Institut, Det danske meteorologiske, Kjøbenhavn.
Jungersen, Dr., Kjøbenhavn.
Kildeskriftkommissionen, Den norske historiske, Kristiania.
Kommissionen for vidensk. Undersøgelse af danske Farvande. Kbhavn.
Knudsen, K., Fotograf, Bergen.
Lilljeborg, W., Prof., Upsala.
Morse, E. S., Prof., Salem.
Monaco, Albert I, Prince de, Paris.
Nansenfondets Bestyrelse, Kristiania.
[illegible], F., Prof., Tokyo.
Opmaaling, Den geogr., Kristiania.
[illegible], P., Lektor, [illegible].
Pettersen, H., [illegible], Kristiania.
Rigsarkivet, Kristiania.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Washington.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser.

[illegible] The Royal Society of South Australia: Transactions, [illegible] Vol. XXIII. XXIV. 1. [illegible]

lbany.	New York State Museum of Nat. Hist.: *State Library.* Bulletin: *Legislation* 11, 12. Do. *Bibliography* 2—4, 6—8, 9—11, 12—14.
ugsburg.	Naturwissensch. Verein f. Schwaben u. Neuburg: *Bericht.* 34. 1899.
ltimore.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XIX 142—43. *Bulletin.* Vol. X. 97—105. XI. 106—107. *Memoirs.* IV. pt. 3—4.
—	Maryland Geological *Survey.* Vol. III.
—	Maryland Weather *Service.* Vol. I.
sel.	Die Naturforsch. Gesellschaft. *Verhandlungen.* Bd. XII. 2. 3.
tavia.	Koninklije Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.* Ser. 10. III.
lfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report & Proceedings.* 1898—99.
rgen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1899. 4. 1900. 1—3. *Aarsberetning.* 1899.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1899.
—	*Medicinsk Revue.* 1900. 1—3. 5—9.
lin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1899. 39—53. 1900. 1—38. Zweihundertjahrfeier d. Kgl. Akad. Berlin. 1900.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 31. 5—6. 32. 1—3. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. X. 5. 6. XI. 1—3.
—	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1899. 5—6. 1900. 1—3. *Verhandlungen.* 1899. 5—10. 1900. 1—7.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel* und Erde. XII. 3—12. XIII. 1.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1899.
—	Königl. Museum für Naturkunde. *Mitteilungen* aus der zool. Sammlung. I. 4.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift. *Naturwissch. Wochenschrift.* Bd. XIV. 12. XV. 1—10.

Berlin	Redaktion der Entomolog. Nachrichten: *Entom Nachrichten.* Jahrg. XXV. 24. XXVI. 1-
—	Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *handlungen.* Jahr. 41.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtverei deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *K spondenzblatt.* Jahrg. 48. 1—9.
Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinl *Jahrbücher.* Heft. 105.
—	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, phalens etc.: *Verhandlungen.* 56. 2.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1899. 2.
Boston.	The American Academy of Arts and Scie *Proceedings* New. Ser. 35. 4—27.
—	Boston Society of Natural History: *Proceed* XXIX. 1—8.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche Blätter.* XXII. 4. XXIII.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlun* XVI. 3.
Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd 1898. *Bericht* der meteorolog. Commission naturf. Vereins. XVII.
Bruxelles.	La Société Belge de Géologie, de Paléontolog d'Hydrologie. *Bulletin.* XII. 2. XIII. 1. 1—3.
—	Société Belge de Microscopie: *Annales.* XXV.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rappor* les trav. de l'acad. 1899. *Közlemenyek.* X 4. Méhely, L. Monographia Chiropterorum gariae. Budapest. 1900.
—	Ung. Nat. Museum: *Természetrajzi Füsetek.* schrift f. Zoologie, Botan., Mineral., Geol. X 1—4. *Aquila.* V. VI. VII.
Buenos Aires.	Museo Naçional: *Comunicaciones.* I. 5—6
Buffalo N. Y.	The Buffalo Society of Natural Science. *Bu* Vol. VI. 2—4.

bridge (Engl.)	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* X. 4—6.
- (U. S. A.).	Museum of comp. Zoölogy at Harvard College *Bulletin.* XXXV. 3—8. XXXIV. *Memoirs.* XXIII. 2. XXIV.
pe Town.	The South African Museum: *Annals.* V. I. II. 1—3. *Report.* 1899.
icago.	Field Columbian *Museum:* Anthropological Series Vol. I. no. I. pt. 1—2. Vol. II. 1—3. Botanical Ser. I. 1—5. Geological Ser. I. 1—7. Ornithological Ser. I. 1—2. Zoological Ser. I. 1—16. Report Ser. I. 5.
icinnati.	Cincinnati Museum Association: *Annual Report.* 19th 1899.
-	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XIX. 5—6.
nzig.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Schriften.* Bd. X. 1.
venport.	Davenport Academy of Natural Sciences: *Proceedings.* Vol. VII.
rpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Verhandlungen.* Bd. XX. 2. *Sitzungsberichte.* 1898. 1899.
-	Die Naturforscher Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* XII. 2.
esden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1899. Juli—Decbr. 1900. Jan.—Juni.
-	Königliches Zoolog- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum. *Abhandlungen und Berichte.* 1898. 1899.
lin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* V. 4—5.
-	The Royal Dublin Society: *Proceedings.* IX. 1. *Transactions.* VII. 2—7. The economic *Proceedings.* Vol. I. 1. *Studies* from the Marine laboratory. Vol. I. 1.
burgh.	Royal College of Physicians. *Reports* from the laboratory. Vol. VII.
	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* 3 Series. 9. 1898—99.

I forbindelse hermed kan nævnes, at der af præmieobligationsfondet er bevilget konservator SPARRE-SCHNEIDER, Tromsø, kr. 150, kand. BIDENKAP kr. 50, som gratiale for bearbeidelse af materiale, indsamlet ved NORDGAARDS ekspeditioner. Ligeledes er bevilget dr. APPELLÖF kr. 500 som honorar for udgivelsen af „Meeresfauna von Bergen“, hvoraf 1ste hefte er færdigt.

Faste stipendiater. Allerede for et par aar siden bevilgedes af BØRS' legat faste aarsstipendier til adjunkt JØRGENSEN og cand. real. KOLDERUP henholdsvis for botanik og geologi. Fra 1ste juli 1900 overførtes disse stipendier til præmieobligationsfondet og forhøiedes til 1000 kr. for hver. Til ingen af disse stipendier er knyttet forelæsningspligt, idet hensigten alene er at sætte stipendiaterne istand til at ofre mest muligt af sin fritid til videnskabelige undersøgelser.

Fra 1ste januar 1900 bevilgedes efter forslag af den historisk-antikvariske afdeling et aarsstipendium paa 3000 kr. for 3 aar til hr. HJALMAR CHRISTENSEN til fortsættelse af hans litteraturhistoriske studier. Til stipendiet er knyttet forpligtelse til afholdelse af foredrag og til ikke at overtage anden fast lønnet stilling uden bestyrelsens samtykke.

Fra samme tidspunkt bevilgedes et aarsstipendium paa 1000 kr. til KR. HØYE til fortsættelse af hans mykologiske undersøgelser, bl. a. over klipfiskesoppen.

Fra 1ste januar 1901 er endvidere et fast aarsstipendium paa kr. 2600 bevilget hr. cand. real. H. H. GRAN til hydrografiske og biologiske havundersøgelser. Til dette stipendium er knyttet de samme betingelser som til CHRISTENSENS.

Foredragskurser. Der er i aaret afholdt tre foredragsrækker ved museet.

I vaarsemestret afholdt cand. real. KOLDERUP et kursus over „Petrografiens elementer“, særlig beregnet paa folkeskolens lærere og lærerinder. Kurset omfattede 16 foredrag og i tilknytning til disse 8 ekskursioner. Foredragene afholdtes hver tirsdag og fredag kl. 7—8 i den lille foredragssal. Ekskursionerne foretoges i byens ydre dele og tilgrænsende strøg i eftermiddagstimerne efter kl. 6. Desuden gjordes en søndag med leiet dampskib en ekskursion til fjorddistrikterne i Byens nærhed: Strudshavn, Hop, Salhus, Osterfjorden og Alværstrømmen.

Af hensyn til de foredragene ledsagende demonstrationer be-

grænsedes tilhørerantallet til 32, skjønt et adskilligt større antal meldte sig.

I høstsemestret afholdt dr. BRUNCHORST et foredragskursus over „Planterigets hovedgrupper“. Der holdtes fra 15de oktober til 7de december 16 foredrag, mandag og fredag kl. 7—8, i den lille sal. Paa grund af sygdom maatte kurset ved den nævnte tid afbrydes. Det fortsattes over nytaar med 6 foredrag.

Antallet af indtegnede deltagere var 59. Et større antal kunde af hensyn til lokalet ikke gives adgang.

Udgifterne ved disse foredragsrækker (honorar til foredragsholderne) er bestridt af præmieobligationsfondet.

I midten af november paabegyndte hr. HJALMAR CHRISTENSEN en foredragsrække i den store sal over „Fransk naturalisme — Flaubert“. Der afholdtes før nytaar 8 foredrag. De gjenstaaende 4 foredrag afholdtes over nytaar. Antallet af deltagere gik op til ca. 200.

Paa andet sted er redegjort for de øvrige foredragsrækker (arbeiderforedrag og sommerkursus) som er afholdt i museets lokale.

IV. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Foruden det ordinære bidrag af staten (kr. 6208.33) har stationen modtaget kr. 1200 til fiskeriundersøgelser af staten og kr. 1000 i samme øiemed af præmieobligationsfondet. For disse beløb er af hr. NORDGAARD foretaget en ekspedition til Lofoten under skreifiskerierne. Bestyrerens gage er forhøiet til 2800 kr. fra 1ste april 1900. Forøvrig henvises til medfølgende beretning, idet alene tilføies, at den fra biologisk stations bestyrelse i de første dage af januar 1901 modtagne udtalelse er tiltraadt af museets bestyrelse og oversendt indredepartementet. Man haaber at de saaledes førte forhandlinger maa føre til stabile forhold for stationens vedkommende og til at den kan vedblive som selvstændig institution, hvad den efter vor mening ikke kan, dersom fiskeristyrets forslag til ordning af forholdene skal vedtages.

Akvariet og sælparken har, ifølge det afgivne regnskab, havt et underskud paa driften af ca. 500 kr. Til forskjellige forbedringer ved anlægget er anvendt ca. 800 kr., hvorved gjælden er steget til ca. kr. 4800.

Bestyrelsen bestaar af d'hrr. BRUNCHORST, HERMAN FRIELE B. S. og GERH. SUNDT.

Kap. II. Legatmidler.

7.	Joachim Frieles legat no. I:				
	Tegninger til aarbogen	kr.	550.00		
	Beholdning til næste regnskab....	„	1010.34	kr.	1
8.	Joachim Frieles legat no. II:				
	Aarbogen, diverse udgifter.......	kr.	1958.81		
	Beholdning til næste regnskab....	„	308.78	„	2
9.	Henr. Sundts legat no. I:				
	Hydrogr. og zool. undersøgelser...	kr.	675.30		
	Stipendier	„	250.00		
	Beholdning til næste regnskab....	„	496.78	„	1
10.	Henr. Sundts legat no. II:				
	Beholdning til næste regnskab ...	kr.	11791.88		
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat				
	Livrente	„	1320.00		
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat.				
	Livrenter	„	1320.00		
13.	Berthe Marie Danielssens legat:				
	a. Stipendier	kr.	1650.00		
	b. Beholdning til næste regnskab.	„	520.33	kr.	2
14.	Konsul Chr. Børs's legat:				
	a. Aarbogen	kr.	3000.00		
	b. Beholdning til næste regnskab.	„	339.72	„	3
15.	Præmieobligationsfondet:				
	a. Renter at till. kapitalen f. f. aar	kr.	2400.00		
	b. do. do. do. for iaar kr. 15000.00 ÷ Administration „ 557.92	„	14442.08		
	c. Kolderup	„	1000.00		
	d. Jørgensen	„	1000.00		
	e. Høye	„	1000.00		
	f. Foredragskurser	„	800.00		
	g. Fiskeriundersøgelser..........	„	1000.00		
	h. Hj. Christensen.............	„	3000.00		
	i. Appellöf...................	„	500.00		
	k. Bidenkap, Sparre-Schneider ...	„	200.00	„	25
15*.	Præmieobligationsfondets afs. kapital:				
	Beholdning til næste Regnskab ...	kr.	24864.85		
				kr.	36

Kap. III. Særformaal under museets administration.

16.	Biologisk station:		
	a. Gager: Nordgaard	kr. 2700.00	
	b. — Glimme	„ 1000.00	
	c. Reiseudgifter	„ 615.48	
	d. Udgifter ved laboratoriet	„ 1360.94	
	e. Underskud fra forrige aar	„ 1107.43	kr. 6783.85
	Fiskeriundersøgelser:		
	a. Diverse udgifter	kr. 1980.60	
	b. Beholdning til næste regnskab	„ 353.80	„ 2334.40
17.	Akvariet og sælparken:		
	a. Til dækkelse af underskud	kr. 214.41	
	b. Driftsudgifter	„ 1800.65	
	c. Gjæld for $^{31}/_{12}$—99	„ 3690.50	
	d. Fuldførelse af anlægget og renter af gjæld	„ 951.67	„ 6657.23
18.	Sommerkurset:		
	a. Honorar til foredragsholdere og bestyrer	kr. 1770.00	
	b. Trykningss- og undervisningsmateriel	„ 351.50	
	c. Lokale, rengjøring, elektricitet	„ 180.00	
	d. Kontorhjælp, assistance	„ 86.50	
	e. Beholdning til næste regnskab	„ 278.75	„ 2666.75
19.	Foredrag for hvermand:		
	a. Honorar	kr. 1760.00	
	b. Lokale, gas	„ 980.00	
	c. Trykningsomkostninger	„ 19.50	
	d. Undervisningsmateriel, diverse	„ 752.63	
	e. Kontrol, assistance	„ 396.80	
	Beholdning til næste regnskab	„ 136.01	„ 4044.94
20.	Tilskud til „Naturen“		„ 1000.00
21.	Sars's „Crustacea“:		
	Diverse udgifter		„ 2334.40
			kr. 25821.57

Kap. IV. Museets tilbygning.

Rest paa kontraktsum	kr. 16880.00

Bergen d. 31te december 1900. / 14de februar 1901.

Hj. Hoffmann.

BIBLIOTHEKARENS BERETNING.

Tilvekst. Katalogisering.

Museets bibliothek er i aaret 1900 bleven forøget med 1068 bind, 469 dissertatser og separataftryk, samt 299 blade karter fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte.........	216	116	139	471
Ved kjøb..................	83	34	3	120
	299	150	142	591
Bøger.				
Ved gave eller bytte........	200	37	50	287
Ved kjøb..................	104	54	32	190
	304	91	82	477
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte........	418	18	12	448
Ved kjøb..................	16	2	3	21
	434	20	15	469

Desuden fortsættes subskriptionen paa 110 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 65 falder paa den naturhistoriske og 55 paa den historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden de ovennævnte, endnu 245, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 67 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den foreløbige optælling af bibliothekets bøger, som foretoges i 1892, vil antallet med tilveksten iaar beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter .	5468	1680	2842	9990
Bøger	4126	3558	1455	9139
Dissertatser og separataftryk ..	3658	568	96	4322
	13252	5806	4393	23451

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter og fotografier.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo.

Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 7:

1) The Public Museum. Wanganui.
2) Ornithologischer Verein. München.
3) Svenska sällskapet för antropologi och geografi. Stockholm.
4) Field Columbian Museum. Chicago.
5) The Lloyd Library. Cincinnati Ohio.
6) Instituto geologico de Mexico. Mexico.
7) Stockholms Högskolas Botan. Inst. Stockholm.

Gaver til bibliotheket

er indkommet fra følgende:

Åstrand, J. J., Observator, Bergen.
Bendixen, B. E., Skolebest., Bergen.
Bergens Arbeiderforenings Bestyrelse.
Bergens Børs- og Handelskomité.
Bergens Formandskab.
Bergh, R., Prof. Dr., Kjøbenhavn.
Blanchard, R., Prof., Paris.
Blochmann, Prof., Tübingen.
Brunchorst, J., Dr., Bergen.
Centralbureau der Internat. Erdmessung, Berlin.
Centralbureau, Det statistiske, Kristiania.
Committee, Earthquake Investigation, Tokyo.
Departement, Kirke- og Undervisnings, Kristiania.

Department of agricult., Cape Town.
Direccion general de Estadistica, La Plata.
Eisen, G., Dr., San Francisco.
Foslie, M., Konservator, Trondhjem.
Generaldirektion der Königl. Sammlung für Kunst etc., Dresden.
Giesbrecht, Prof., Neapel.
Haeckel, E., Prof. Dr., Jena.
Hampel, Jozsef, Prof. Dr., Budapest.
Hartmann, B., Trondhjem.
Herdmann, W. A., Prof., Liverpool.
Hubrecht, Prof., Utrecht.
Høyer, Konrektor, Bergen.
Institut, Det meteorologiske, Kristiania.
Institut, Det danske meteorologiske, Kjøbenhavn.
Jungersen, Dr., Kjøbenhavn.
Kildeskriftkommissionen, Den norske historiske, Kristiania.
Kommissionen for widensk. Undersøgelse af danske Farvande, Kbhavn.
Knudsen, K., Fotograf, Bergen.
Lilljeborg, W., Prof., Upsala.
Morse, E. S., Prof., Salem.
Monaco, Albert I., Prince de, Paris.
Nansenfondets Bestyrelse, Kristiania.
Omori, F., Prof., Tokyo.
Opmaaling, Den geogr., Kristiania.
Olsson, P., Lektor, Östersund.
Pettersen, Hj., Bibliothekar, Kristiania.
Rigsarkivet, Kristiania.
Schaaffhausen, Herm., Bonn.
Scharffenberg, Joh., Dr., Mysen.
Schmidt-Nielsen, Cand., Kristiania.
Strand, Embr., Cand., Kristiania.
Steineger, L., Dr., Washington.
Tekniske Skole, Bergen.
Thor, Sig., Konservator, Kristiania.
Troncoso, Prof., Florenz.
Zoologiske Museum, Kbhavn.

Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser.

Adelaide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXIII. XXIV. 1. *Memoirs* Vol. I. 1, 2.

lbany.	New York State Museum of Nat. Hist.: *State Library.* Bulletin: *Legislation* 11, 12. Do. *Bibliography* 2—4, 6—8, 9—11, 12—14.
ıgsburg.	Naturwissensch. Verein f. Schwaben u. Neuburg: *Bericht.* 34. 1899.
altimore.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XIX 142—43. *Bulletin.* Vol. X. 97—105. XI. 106—107. *Memoirs.* IV. pt. 3—4.
—	Maryland Geological *Survey.* Vol. III.
—	Maryland Weather *Service.* Vol. I.
asel.	Die Naturforsch. Gesellschaft. *Verhandlungen.* Bd. XII. 2. 3.
atavia.	Koninklije Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.* Ser. 10. III.
elfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report & Proceedings.* 1898—99.
ergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1899. 4. 1900. 1—3. *Aarsberetning.* 1899.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1899.
—	*Medicinsk Revue.* 1900. 1—3. 5—9.
erlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1899. 39—53. 1900. 1—38. Zweihundertjahrfeier d. Kgl. Akad. Berlin. 1900.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 31. 5—6. 32. 1—3. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. X. 5. 6. XI. 1—3.
—	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1899. 5—6. 1900. 1—3. *Verhandlungen.* 1899. 5—10. 1900. 1—7.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel* und Erde. XII. 3—12. XIII. 1.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1899.
—	Königl. Museum für Naturkunde. *Mitteilungen* aus der zool. Sammlung. I. 4.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift. *Naturwissch. Wochenschrift.* Bd. XIV. 12. XV. 1—10.

Berlin	Redaktion der Entomolog. Nachrichten: *Entomolog. Nachrichten.* Jahrg. XXV. 24. XXVI. 1—21.
—	Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahr. 41.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 48. 1—9.
Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande: *Jahrbücher.* Heft. 105.
—	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc.: *Verhandlungen.* 56. 2.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur und Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1899. 2.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings* New. Ser. 35. 4—27.
—	Boston Society of Natural History: *Proceedings.* XXIX. 1—8.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter.* XXII. 4. XXIII.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlungen.* XVI. 3.
Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd. 37. 1898. *Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XVII.
Bruxelles.	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* XII. 2. XIII. 1. XIV. 1—3.
—	Société Belge de Microscopie: *Annales.* Tom. XXV.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1899. *Közlemenyek.* XXVII. 4. Méhely, L. Monographia Chiropterorum Hungariae. Budapest. 1900.
—	Ung. Nat. Museum: *Természetrajzi Füsetek.* Zeitschrift f. Zoologie, Botan., Mineral., Geol. XXIII. 1—4. *Aquila.* V. VI. VII.
Buenos Aires.	Museo Nacional: *Comunicaciones.* I. 5—6.
Buffalo N. Y.	The Buffalo Society of Natural Science. *Bulletin.* Vol. VI. 2—4.

ambridge (Engl.)	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* X. 4—6.
— (U. S. A.).	Museum of comp. Zoölogy at Harvard College *Bulletin.* XXXV. 3—8. XXXIV. *Memoirs.* XXIII. 2. XXIV.
ape Town.	The South African Museum: *Annals.* V. I. II. 1—3. *Report.* 1899.
hicago.	Field Columbian *Museum:* Anthropological Series Vol. I. no. I. pt. 1—2. Vol. II. 1—3. Botanical Ser. I. 1—5. Geological Ser. I. 1—7. Ornithological Ser. I. 1—2. Zoological Ser. I. 1—16. Report Ser. I. 5.
incinnati.	Cincinnati Museum Association: *Annual Report.* 19th 1899.
—	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XIX. 5—6.
anzig.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Schriften.* Bd. X. 1.
avenport.	Davenport Academy of Natural Sciences: *Proceedings.* Vol. VII.
orpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Verhandlungen.* Bd. XX. 2. *Sitzungsberichte.* 1898. 1899.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* XII. 2.
resden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1899. Juli—Decbr. 1900. Jan.—Juni.
—	Königliches Zoolog- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum. *Abhandlungen und Berichte.* 1898. 1899.
ıblin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* V. 4—5.
—	The Royal Dublin Society: *Proceedings.* IX. 1. *Transactions.* VII. 2—7. The economic *Proceedings.* Vol. I. 1. *Studies* from the Marine laboratory. Vol. I. 1.
linburgh.	Royal College of Physicians. *Reports* from the laboratory. Vol. VII.
—	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* 3 Series. 9. 1898—99.

Edinburgh.	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr- Magazine.* XVI. 1—11.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. XXI *Transactions.* XXXIX. 2—4.
—	The Royal Physical Society: *Proceedings.* XIV.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch *Jahrbücher.* N. F. XXVI.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Bio gisches *Centralblatt.* Bd. XX. 1—22.
—	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungs-Berichte* 31.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 26. 1. *Bericht* 1899.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: „*Helios*". 17. *Societatum Litterae.* Jahrg. 13. 1—12.
Freiburg.	Die Naturforschende Gesellschaft. *Berichte.* 11. 2.
St. Gallen.	Naturwissensch. Gesellschaft: *Bericht.* 1897—98.
Genova.	Societá Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* X. 1—2. 3—4. XI. 1.
Giessen.	Die Universität: 8. St. Inaugural-Dissertationen.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VI. 4.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 36. 1899.
Greenwich.	Royal Observatory: *Introductions.* 1897. *Results.* 1897. A Catalogue of 3007 Stars for the equinox 1890. London 1898. 4.
Greifswald.	Die Geographische Gesellschaft. *Jahresbericht.* VII. 1898—1900.
—	Naturwissch. Verein für Neu Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 31. 1899.
Göteborg.	Kgl. Vetenskaps och Vitterhets Samhället. *Handlinger.* II. 1898.
—	Stadsbiblioteket: Göteborgs högskolas *Årsskrift.* V.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten,* Mathm.-Phys. Klasse 1899. 3. 1900. 1—2. *Geschäftl. Mith.* 1900. 1.
Halifax.	The Nova Scotian Institute of Science: *Proceedings & Transactions.* 2 Ser. III. 1.
Halle a/S.	Redaction der Natur. *Die Natur.* Jahrg. 48. 12. 49. 1—10.

Halle a/S.	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 72. 3—6. 73. 1—2.
Hamburg.	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge, VII. 1899. *Abhandlungen*. VI. 1.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen*. 1900.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen*. Bd. 6. 3.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdsschrift*. Ser. II. Del. VI. 3.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen*. N. F. III. 2. IV. 1. Abth. Helgoland. N. F. V. 1. Abth. Kiel.
Helsingfors.	Commission Géologique de Finlande: *Bulletin*. No. 9—11.
—	Finska Fornminnesföreningen: *Finskt Museum*. 1899.
—	Finska Vetenskaps-Societeten: Bidrag til Kännedom af Finlands Natur og Folk. H. 58. *Öfversigt*. 40—41.
—	Societatis pro Fauna & Flora Fennica: *Acta*. Vol. XV—XVII. *Meddelanden*. H. 25.
—	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift*. Årg. XII. 1—4.
—	Société de Geographie de Finlande. *Fennia*. 14. 15. 17. *Atlas* öfver Finland: Tekst og Atlas.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift* des Fernandeums. 3 Folge. 44.
Ichaca N. Y.	Cornell University: *Annual Report*. 1898—99. 10 Dissertations. 1899.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein. *Verhandlungen*. XII. XIII.
Kasan.	La société des naturalistes de l'université. *Protokoljeri*. 1896—99. *Trudjeri*. XXXIII. 1—6.
Kiel.	Naturwissensch. Verein f. Schleswig—Holstein. *Schriften*. XI. 2.
Kiew.	La société des naturalistes. *Memoires: Sapiski*. XVI. 1.
Kjøbenhavn.	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser*. 1899.

Kjøbenhavn.	Botaniske Forening: *Botanisk Tidsskrift.*
—	Det kongl. danske geogr. Selskab: *Geografis* *skrift.* Bd. XV. 5—8.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aa* 1899. 4. 1900. 1—2.
—	Nyt Tidsskrift for Mathematik. XI A. XI B. 3.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: C *af Forhandlingerne.* 1899. 4—6. 1900. *Skrifter:* Naturv. mathm. afd. Række 6 IX. 3—6. Hist. phil. afd. Række 6. Bd. VI. 1.
Knin.	Hrvatskoga Starirnarskog Druztva: *Staroh* *Prosvjeta.* V. 1—2.
Koloyzvárt.	Erdélyi Múzeum-Egylet. *Értesitö* Orvosi Bd. XX. 1—3. Természettudományi Szak XX. 1—3.
Kristiania.	Universitets-Bibliotheket: *Aarsberetning* f. norske Fredriks U. 1897—99. Universit skole *Annaler.* 13. 1898. 14. 1899.
—	Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk* *tidende.* Aarg. 16. 1—11.
—	Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1899. *B* 1899.
—	Den norske Forsttorening: *Tidsskrift.* VIII.
—	Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* 2—4. 1900. 1—2.
—	Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Landmandsblad.* Aarg. 19de. 1900. 1—4
—	Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 20d 1—22.
—	Det norske geografiske Selskab: *Aarbog.*
—	Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for* *videnskab.* 61de Aarg. 1—11.
—	Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknis* *blad.* 18de Aarg. 1900. 1—47.
—	Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhed* 20de Aarg. 1900. 1—11.
—	Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1899. *S* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 18

igsberg i Pr.	Altertumsgesellschaft Prussia. *Sitzungsberichte.* H. 21. 1896.
–	Die physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 40. 1900.
wrence.	The Kansas University: *Quarterly.* VIII A. 4. VIII B. 1.
pzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* d. mathem. phys. Classe. 25. 6. 7. 26. 1—3. *Berichte.* 51. 6. 52. 1—4.
ge.	La Société Royale des Sciences: *Mémoires.* Serie 3. Tom. II.
boa.	Academia Real dos Sciencias: *Jornal* T. VI No. 21.
erpool.	Liverpool Biological Society: Lancashire Sea-Fisheries. Report 1899.
idon.	Geological *Magazine.* N. S. Decade. Vol. VII. 1—11.
–	*Natural Science.* Vol. XIV. 84—88. XV. 89—91. 93—94.
–	Office of Nature: *Nature.* Vol. 61. 62. 63. 1618—1622.
–	The Editor of Entomologist's Record: *Entomologist's Record.* XII. 1—11.
–	The Linneân Society: *Journal, Botany.* Vol. 34. 240—41. *Proceedings.* 1899—1900. *Journal, Zoology.* XXVII. XXVIII. 179—180. *List.* 1899—1900.
–	The Royal Society. *Proceedings.* Vol. 65. 422—23. 66. 67. 435—38. *Philos. Transaction.* 191. B. 192. A. B. 193. A. 194. A. List.
–	The Zoological Society: *Transaction.* Vol. XV. 4. *Proceedings* 1899. 4. 1900. 1—3. *List* of the fellows etc. 1900.
vain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XVII. 1.
eck.	Naturhist. Museum: Das Museum zu Lübeck 1800—1900 (Lübeck 1900. 8vo). Führer durch das Museum in Lübeck. 3. Auflage. Lübeck 1899. 8vo.
l.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1900. 1—5.

Lund.	Universitets-Bibliotheket: *Acta* Universitatis Lundensis. T. XXXV.
—	Kulturhistoriska Föreningen för södre Sverige: *Redogörelse.* 1899—1900.
Marseille.	Faculté des Sciences: *Annales.* X.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. XI. 1—2.
Mexico.	Instituto Geológico de México. *Boletín.* 12—13.
Milwaukee.	The Public Museum: *Annual Report.* 1898—99. *Bulletin* of the Wisconsin nat. hist. Society. Vol. I. 1—2.
Minneapolis.	The geological and Natural History Survey of Minnesota. *Annual Report.* 24. The Geology of Minnesota. IV.
Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte* 1899.
Modena.	Società dei Naturalisti di Modena: *Atti.* Ser. IV. Vol. I anno XXXII. 1899.
Des Moines.	Jowa Geological Survey. *Annual Report.* IX. 1898.
Montevideo.	Museo Nacional. *Annales* III. 11—15.
Montreal.	Numismatic and Antiquarian Society: *Journal.* 3 Ser. II. 2—4.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* Année 1899. 1—4.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1899. 3. 1900. 1—2. *Abhandlungen.* 20. 2. 21. 1.
—	Die meteorolog. Centralstation für Bayern: *Uebersicht über die Witterungsverhältnisse.* 1899. November—December. 1900. Januar—September. *Beobachtungen.* Jahr. XX. 4.
—	Ornithologischer Verein. *Jahresbericht.* 1897 u. 1898.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3 Ser. I. 1900. 1.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* IX. 3—4.
Neuchatel.	Société des Sciences Naturelles. *Bulletin.* XXVI.
Newcastle-upon-Tyne.	Nat. hist. Society of Northumberland, Durham and Newcastle u/T. *Transactions.* Vol. XIII. 3.

York. Academy of Sciences: *Memoir* II pt. 1.

nberg. Naturhist. Gesellschaft: *Jahresbericht.* XI. 1897. XIII. 1899.

– Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1899. 6. 1900. 1—3.

ava. Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel.* X. *Contrib.* of the micropalæontology of tbe cambro-silurien rocks of Canada.

ova. Società Veneto-Trentina di Scienze Naturali: *Atti.* IV. 1.

s. *Bulletin* scientifique de la France et de la Belgique. Tom. XXXII.

Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1889. 6—8. 1900. 1.

Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 4. Serie. XIII. XIV. 1—23.

Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXIV.

delphia. The Academy of Natural Science: *Proceedings.* 1899. 2. 3. 1900. 1—2.

The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* Vol. 33. 12. 34. 1—11.

Free Museum of Science and Art. *Bulletin.* Vol. II. 3—4.

The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XXXIX, 1900 no. 161—162.

Societas Toscana di Science Naturali: *Atti.* Vol. XVII.

lata. Museo de La Plata. *Revista.* Tom. IX.

outh. Marine Biological Association: *Journal.* New Series. Vol. VI. 1—2.

Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1899. *Jahresbericht.* 1899. *Abhandlungen.* Folge 7. Bd. 1.

Naturhist. Verein „Lotos": *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1899. XIX.

l. Die ehstnische literarische Gesellschaft. *Beiträge* zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands. Bd. V. 4.

enberg (Böhmen). Verein der Naturfreunde. *Mittheilungen.* Jahrg. 31.

Riga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde de Ostseeprovinzen Russlands: *Mittheilungen.* Bd 17. 3. *Sitzungsberichte.* 1899.
—	Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* B XLII.
Rochester N. Y.	Rochester Academy of Science. *Proceeding* Vol. III. 2.
Roma.	Reale Academia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vo VIII. II. IX. I. II. 1—10.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commerci *Annali di agricoltura.* 221. 223.
Rostock.	Die Universität: 50 academ. Schriften aus dem Jahr 1897—98. 53 aus dem Jahre 1899—1900.
Saint-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* XII 3—4. XIV. 1—3. *Comptes-rendus.* 1899 Décb 1900 Janvier—Novbr.
Santiago.	Société Scientifique du Chili. *Actes.* VIII. IX. 4—5. X. 1.
San Francisco.	California Academy of Sciences: *Proceedings.* V VII. Ser. 3. Zoology. I. 11—12. Botany. 6—9. Geology. I. 5—6.
San José de Costa Rica.	Museo Nacional: *Informe* 1895—190 P. Biolley: Moluscos terrestres y fluviatiles la meseta central de Costa Rica (San José 189 8). J. Fid. Tristan: Insectos de Costa Rica (San José 1897. 8).
St. Louis.	The Missouri Botan. Garden. *Report.* I—II 1890—91. IV—VIII. 1893—97. XI. 1900.
St. Petersbourg.	Académie Impériale des Sciences: *Mémoires.* T VIII. 7—10. IX. 4—6. X. 1—3. *Bulletin* 5 Ser. X. 5. XI. XII. 1. *Annuaire* 1899 4. 1900. 1—2. Publications du Musée d'Anthropol. & d'Ethnographie. I. Schedae ad Herbarium florae Rossicae. I. (1—200). II. (201—600) Nachrichten über die von der Kaiserl. Akad. der Wissensch. zu St. Petbg. ausgerüstete Exp. nach Furfan. H. I.
	Reisen u. Forsch. in Amur-Lande 1854—56. Anhang z. III Bd. 2 Liefr. Liefr. I. Bd. I. 1— Bd. II. 1—2. Bd. III. 1. 2. 3. Bd. IV. 1—

urg. Physikal.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1899.

The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1899.

ı. Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLIV. 3—4. XLV. 1—2.

Bergens Museum d. 3die Januar 1901.

Ellen Brunchorst.

Toronto.	The University: *Studies*. Psycholog. Ser. no. 2—3. Physiological Ser. no. 1—2.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 21 og 22. 1ste afd. *Aarsberetning* 1898.
Trondhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter*. 1899.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel*. XXXI. 1899.
—	Kgl. Vetenskaps Societeten: *Nova Acta Regiæ Soc. Sci. Upsaliensis*. Vol. XVIII. 2.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: *Bulletin* of the Geol. Inst. IV. Pt. 2, no. 8.
Urbana.	Illinois State Laboratory of nat. hist.: *Bulletin*. V. 7—11. *Biennial Report of the Biological experiment station*. 1897—98.
Venezia.	Reale Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti. *Memorie*. Vol. XXVI. 3—5.
Wanganui (New Zealand).	The Public Museum: *Report*. 4. 1899.
Washington.	U. S. Fish Commission: *Bulletin*. Vol. XVIII. 1898.
—	Smihtsonian Institution: *Miscellaneous Collections* 41, no. 1173. *North American Fauna* no. 17. 18. 19.
—	U. S. National Museum: *Proceedings* 21.
—	The Biological Society: *Proceedings*. Vol. XIII, pag. 109—182.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1898.
—	U. S. Geological Survey: *Monographs* 32—34. 36—38. *Report*. 19. 2. 3. 5. 20. 1. 6. *Bulletin* 150—162.
Wellington.	New Zealand Institute: *Transactions and proceedings*. XXXI. 1898. XXXII. 1899.
Wien.	K. K. Central-Anstalt für Meteorologi und Erdmagnetisme: *Jahrbücher* 1897. 2.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1899. 4. 1900. 1. *Verhandlungen* 1899. 11—18. 1900. 1—12.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen*. XLIX. 1899.
—	Verein d. Geographen an d. Universität: *Bericht*. 25.

Würzburg.	Physikal.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1899.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1899.
ürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLIV. 3—4. XLV. 1—2.

Bergens Museum d. 3die Januar 1901.

Ellen Brunchorst.

BERGENS MUSEUMS NATURHISTORISKE AFDELING.

A. Vertebratsamlingen.

Konservator: James A. Grieg.

Af de i aarets løb indkomne naturalier kan særlig fremhæve

Skind og skelet af moskusoksekalv (*ovibos moschatus*) fra Grø lands østkyst.

Ung han af virginiahjort (*cervus virginianus*), gave fra h Christian Isdahl.

Jordulv (*proteles cristatus*), topørn (*spizaetus occipitalis*) trappe (*eupodotis sp.*) fra Natal, gave fra missionsprest Edw. Ing briktsen.

Lysfarvede varieteter af alke (*alca torda*), lomvie (*uria troi* og graatrost (*turdus pilaris*).

Sølvkveite (*trachypterus arcticus*) fra Vanelven, Søndmøre.

Kelt (*mugil auratus*) fra Jomfruland, gave fra hr. profess Collett (ny for samlingen).

Halvulke (*centridermichtys hamatus*) fra Hjeltefjord.

En serie eg og yngel af kalifornialaks (*oncorhynchus quinn* visende dens udvikling, fra Columbia River, gave fra d'hrr. Ann Berle & co.

En samling aalelarver (*leptocephalus*) fra Messina, bytte hr. dr. Kwietniewski.

Eg af haagylling (*chimæra monstrosa*) taget i et garn v Rødø, Nordland paa 60—80 favnes dyb; gave fra hr. Edvard Havnø.

Gibsmodeller af hvidfisk, næbhval, vaagehval, seihval, sild hval, blaahval og knølhval i maalestok 1 : 10, modellerede af bi ledskjærer Ingebrigt Vik; gave fra pariserkomiteen.

Den norske pattedyrsamling er i aarets løb bleven efterse og oppudset. Den indenlandske fuglesamling er bleven komplet ret med en del reder af vore almindeligere arter. Vadefuglene delvis svømmefuglene er blevne omordnede. Samtidig hermed blev skabene efterseede og oppudsede. I fiskesamlingen er der anskaffet to nye skabe, hvorfor det har været nødvendigt delvis at omordne denne del af afdelingen. Gibsafstøbninger af en laksestørje (*lampris guttatus*) og en 203 cm. lang glatskate (*raja batis*), der var fanget i Eidsvaagsbugten i marts 1898, er udstillede i samlingen.

Det meste af konservators tid og arbeide har imidlertid været optagen af ordningen af den systematiske samling, der har fundet sted efter den i forrige aarsberetning omtalte plan (pag. 41). I anledning denne ordning har det været nødvendigt at holde større dele af samlingen afspærret en stor del af sommeren. Færdig opstillet er nu pattedyr, strudse, hønsefugle, rovfugle, spetter, skrigefugle, duer og en del af spurvefuglene. Tilbage staar nogle mindre grupper spurvefugle, vaderne og svømmefuglene, som skal have sin plads i sal no 19, samt reptilier, batrachier og fiske, som skal udstilles i sal no. 17. Dette arbeide haabes at kunne blive afsluttet i løbet af kommende vaar.

Samtidig med dette ordningsarbeide er pattedyrsamlingen bleven ommonteret paa nye ensartede fodstykker. Den er desuden bleven forsynet med nye etiketter, der indeholder oplysninger om vedkommende arts udbredelse. Ved ordningen af pattedyrene er benyttet FLOWER & LYDEKKER: Mammals, living and extinct (London, 1891), for fuglenes vedkommende BOUCARD: Catalogus avium (London 1876).

I to mindre skabe ved indgangen til vertebratsamlingen er udstillet skeletter, kranier, fostre, anatomiske præparater og modeller af mennesket.

Aarets tilvekst beløber sig til 97 nummere, deraf 13 pattedyr, 47 fugle, 29 fiske og 8 modeller. Af tidligere anskaffede naturalier er en kafferbøffel og en zebra bleven udstoppet og udstillet.

Til Pariserudstillingen har afdelingen ladet montere en samling af vore madnyttige fiske. Til belysning af vor sæl- og hvalfangst har der endvidere til denne udstilling været udlaant udstoppede eksemplarer af sæl, hvalros, hvalrostænder, bardero. s. v.

Naturalier har i aarets løb været udlaant til professor R. COLLETT, Kristiania, stipendiat KNUT DAHL, Trondhjem og dr. JOHAN HJORT, Bergen. Et blaahvalskelet er sendt professor RICHIARDI, Pisa.

I sidste halvdel af juli foretog konservator med stipendium fra museet sammen med hr. grosserer HERMAN FRIELE en ornithologisk reise til Finmarken og Tromsø. Udbyttet af denne tur var dog i ornithologisk henseende meget lidet, da ved vor ankomst til Sydvaranger adskillige fugle fandtes allerede at have trukket syd over. Som bekjendt var forløbne sommer for Finmarkens vedkommende yderst slet. Den kom desuden meget sent. Endog saa sent som den 2den juli laa der ved Svanvigen nyis paa Pasvig-elven. Det ligger derfor nær at antage, at den kolde og sene vaar og sommer for en del har forstyrret fuglenes eglægning, og da udklækningen af eggene er mislykket, har de gamle fugle spredt sig og trukket bort fra sine vante hækkepladse. Dette er utvivlsomt grunden til den store fattigdom paa fugl som fandtes i Finmarken iaar. For Sydvarangers vedkommende kommer yderligere, at der i de nærmest foregaaende aar har været indsamlet fugleeg paa en høist skaanselløs maade af en udenlandsk ornitholog. Hvor leilighed bød sig, anstilledes der under turen hydrografiske undersøgelser af vasdrag i Tromsø og Finmarkens amter. Desuden undersøgtes nøiere nogle postglaciale skjælbanker ved Kirkenæs, Sydvaranger.

B. Evertebratsamlingen.

Konservator: dr. A. Appellöf.

Ved omordningen af vertebratsamlingen i anden etage blev der reserveret plads til en systematisk læresamling af evertebrater. Konservator har derfor — hovedsagelig af det allerede i samlingerne forhaandenværende materiale — gjort et udvalg af for dette øiemed passende typer, som nu i det nærmeste er bleven monterede. Af en del insektgrupper, som er mindre godt repræsenterede i museet, har bestillinger fra naturaliehandlere maattet gjøres; dog er endnu intet heraf indkommet. Monteringen er udført af frk. Petra Gullaksen.

Ved udvalget af typer har man hovedsagelig taget hensyn til saa meget som muligt at fremstille de uligeartede ydre former, hvori repræsentanterne for de forskjellige dyregrupper kan optræde, uafhængig af hvorvidt vedkommende arter er indenlandske eller ikke; dog er, hvor det lod sig gjøre uden at gjøre brud paa dette princip, fortrinsvis norske arter bleven benyttede. Ved siden heraf vil der, hvor det befindes hensigtsmæssig, blive opstillet anatomiske, af modeller eller tegninger forklarede præparater, der fremstiller de grovere, karakteristiske træk af en dyregruppes indre bygning. Af dyreformer, som ikke lader sig udstille (f. eks. protozoer), vil der blive opstillet afbildninger. Foruden disse, fortrinsvis i systematisk øiemed opstillede typer, kommer en sammenstilling af insekter, som giver eksempler paa „beskyttelseslighed“, at faa sin plads i samlingen. Det samme er tilfældet med en del andre sammenstillinger af insekter, der belyser forskjellige andre biologiske forholde (metamorfose, levemaade).

I begyndelsen af aaret indleverede konservator til museets bestyrelse et andragende om at bekoste udgivelsen af „Meeresfauna von Bergen“. Hensigten med dette arbeide er at give en saavidt mulig fuldstændig redegjørelse for faunaen i Bergens omegn, bygget paa det i løbet af flere aar her indsamlede materiale og at faa denne samlet i en særskilt publikation. Et saadant arbeide syntes af flere grunde at være paakrævet. Dels var det af betydning at gjøre fremmede forskere, som ønskede at besøge den biologiske station, bekjendt med de former, som de her kunde erholde til undersøgelse, dels vilde ogsaa bearbeidelsen af materialet kunne være af interesse i videnskabelig henseende. Museets bestyrelse bevilgede de for udgivelsen nødvendige beløb og overdrog til konservator at redigere samme. Af arbeidet er nu første hefte, indeholdende hydroider af frk. Kr. Bonnevie, monascidier af dr. R. Hartmeyer og Calcarea af frk. E. Arnesen under trykning. En stor del andre grupper er under bearbeidelse.

Afdelingens videnskabelige materiale har været benyttet paa følgende maade:

Frk. Bonnevie har havt til undersøgelse de i de par sidste aar af afdelingens konservator ved Bergen og af konservator Grieg paa andre steder af vestlandet indsamlede hydroider. Resultaterne af disse og foregaaende undersøgelser (se indberetn. f. 1898) er nedlagte i ovennævnte afhandling i „Meeresfauna“. Af frk. Bonnevies arbeide finder man, at omtr. 70 arter (deraf 2 for videnskaben og 2 for Norges fauna nye), er repræsenterede i samlingen. Af speciel interesse er forekomsten af en art, der tidligere kun er kjendt fra Nordamerikas Stillehavskyst.

Dr. R. Hartmeyer, ansat ved Museum für Naturkunde i Berlin, har havt til bearbeidelse det ved Bergen indsamlede materiale af monascidier og har i sin ovennævnte afhandling redegjort for resultaterne af undersøgelserne. Samlingen indeholder 24 arter (deraf en for videnskaben ny). Af zoogeografisk interesse er forekomsten af en art, som hidtil kun har været kjendt fra det rent arktiske

Af øvrige videnskabelige arbeider ved afdelingen kan nævnes, at konservator har bearbeidet ved den biologiske station indsamlede udviklingsserier af actinier; resultatet af undersøgelserne er offentliggjort i aarbogen under titel „Studien über Actinien-Entwicklung“.

Desuden er af det ved Bergen indsamlede materiale sendt følgende grupper til bearbeidelse:

Til frk. E. Arnesen, Kristiania: spongier.
„ stipendiat Huitfeldt-Kaas, Kristiania: synascidier.
„ konservator Sparre-Schneider, Tromsø: amfipoder.
„ prof. Wirén, Upsala: solenogastres.

En del katalogiseringsarbeide er udført af frk. Gullaksen.

Fra afdelingen er i videnskabeligt øiemed, dels som gave, dels som laan, sendt følgende former:

Til prof. Kükenthal, Breslau: *organides nordenskjöldi* (atter tilbagesendt).
„ dr. Zimmer, Breslau: 20 arter norske *cumaceer* (laan).
„ dr. Ashworth, Edinburgh: *eumenia crassa* (gave).
„ prof. Sydney Hickson, Manchester: *goniada norvegica* (laan).
„ dr. Kwietniewski, Messina: *clio boealis* (i bytte erholdt *leptocephaler*).

Desuden har for videnskabelige studier ved museet molluskSamlingen været benyttet af d'herrer H. Friele og J. Grieg.

D'herrer konservator Helliesen, Stavanger, dr. Östergren og Arwidsson, Upsala, Lundbeck og Mortensen, Kjøbenhavn har fremdeles materiale til laans (se indberetn. f. 1899).

Værdifulde forøgelser af samlingerne er indkomne fra den zoologiske station i Neapel ved bytte med prof. Richiardi i Pisa (se indberetn. f. 1899). Fra naturaliehandler Deyrolle i Paris er indkjøbt en interessant samling af 58 arter insekter, som afgiver gode eksempler paa beskyttelseslighed. Ved bytte med Museum für Naturkunde i Berlin er i sammenhæng med dr. Hartmeyers bearbeidelse af Bergensascidierne en del arktiske ascidieformer indkomne.

Blandt indkomne gaver skal nævnes en mindre samling norske biller og sommerfugle fra observator Åstrands dødsbo. Dyrlæge Nilsen har fra kjødkontrollen sendt museet nogle meget velkomne præparater af *distomum hepaticum*, *cysticercus tenuicollis* (i lever af faar) og *echinococcus* (i lever af ko).

Konservator var i forleden sommer permitteret i 6 uger for ved Hvidingsø at fortsætte sine undersøgelser over hummerens biologi. Samtidig benyttedes dog, med stipendium fra museet, tiden til faunistiske undersøgelser, fortrinsvis i *fucus-* og *laminaria*-regionen, hvorved en rig høst gjordes.

C. Den botaniske samling.

Konservator: dr. J. Brunchorst.

Det i samlingen udstillede norske herbarium er kompletteret med nogle faa arter, som ved den oprindelige opstilling manglede i gode eksemplarer.

Det skandinaviske phanerogam- og karkryptogamherbarium er forøget med nogle faa arter, dels fra Bergens omegn, dels eksemplarer af de i haven dyrkede vilde planter.

Det almindelige herbarium er bleven øget med følgende samlinger:

1.	Phanerogamer og karkryptogamer især fra Sydeuropa, indkommen gjennem bytte ved hr. adjunkt Jørgensen ... repræsenterende tilnærmelsesvis det samme antal arter, deraf de fleste nye for herbariet.	728 eksp.
2.	Phanerogamer og karkryptogamer fra Norditalien, indsamlet og skjænket af frk. Henriette Stoltz, Venedig .... ca.	500 „
3.	Phanerogamer og karkryptogamer fra Island, samlede af hr. adjunkt Stefansen, Mødruvellir .... ca. For disse skal leveres andre gjenstande i bytte.	330 „
4.	Phanerogamer og diverse karkryptogamer fra Færøerne, samlede af hr. Simmons, Lund (kjøb) .. ca.	400 „
5.	Lichener fra Hardanger, samlede af Havaas, Granvin, med stipendium af museet .... mest nye og sjeldne ting til supplering af tidligere samlinger.	60 „

Tilsammen beløber forøgelsen sig til ca. 2000 eksemplarer, hvoraf endnu intet er indordnet i herbariet. Derimod er ordningen af det tidligere indkomne materiale fortsat og for phanerogamers og karkryptogamers vedkommende at regne for afsluttet. Denne samling omfatter nu 113 æsker planter. Efter en løselig beregning skulde afdelingen phanerogamer og karkryptogamer af det almindelige herbarium nu omfatte 13—14000 eksemplarer foruden tilveksten i aar. Ved forrige beretnings afgivelse var den ordnede del af herbariet 58 æsker med ca. 7000 eks. Hele denne samling er forgiftet med sublimat og opklæbet.

Det i de par sidste aar indkomne materiale af moser, licheuer, sop og alger er for størstedelen ogsaa i aarets løb indordnede i det almindelige herbarium. Nogen særskilt norsk samling er for disse grupper ikke indrettet.

Hele den ordnede del af herbariet omfatter nu 225 æsker,[1]) hver indeholdende fra nitti til flere hundrede eksemplarer (det sidste for de lavere karkryptogamers vedkommende). Hertil kommer saa den KINDTSKE lichensamling, en hel del dubletter og en del endnu ikke ordnet materiale. Til alt dette haves der kun et skab, som ikke giver plads til mere end halvdelen af det færdige herbarium. Resten af æskerne er anbragte i et ledigt rum i 2den etage i nordre fløi, i hvilket der, saasnart midlerne tillader, maa indrettes herbarieskab.

Det skal forøvrigt bemerkes, at det udenlandske fanerogamherbarium foreløbig kun er ordnet alfabetisk efter slegtsnavnene. Den systematiske ordning vil for denne gruppes vedkommende blive iverksat, for den øvrige del af det almindelige herbarium blive revideret, saasnart et par større systematiske verker, der holder paa at udkomme, er afsluttede.

Foruden det udstillede herbarium, som foreløbig omfatter norske karplanter, men som skal udvides til ogsaa at omfatte et udvalg af indenlandske moser, alger, lav og sop, er det hensigten at istandbringe en synoptisk oversigtssamling over de vigtigste plantegrupper, deres anatomiske bygning, formeringsmaade etc. I det for den botaniske samling reserverede rum i 3die etage i nordre fløi er opstillet de nødvendige skabe hertil og ordningen af det foreliggende materiale er begyndt. Samlingen vil for en væsentlig del komme til at bestaa af tegninger og modeller i forstørret maalestok, og adskillige saadanne er i aarenes løb anskaffede og sammen med endel i indeværende aar anskaffet eller af samlingen udtaget materiale bleven opsat i skabene, uden at dog nogen egentlig ordning endnu har kunnet istandbringes. Dertil er det foreliggende materiale endnu for ufuldstændigt. I denne samling vil en del præparater til illustration af de vigtigste plantesygdomme blive optaget.

Blandt nyerhvervelser kan merkes modeller af forskjellige bakterier og sop og en række præparater til illustration af konglepalmerne

---

[1]) Høide 12 cm., størrelse forøvrigt 48 × 30 og 53 × 34.

(*cycadeernes*) bygning. Materialet hertil blev i sin tid af konservator indsamlet i studieøiemed og er nu skjænket til museet og delvis monteret.

I studieøiemed er samlingen benyttet af d'hrr. prof. DINGLER, München, prof. CONWENTZ, Danzig, JOH. HAVAAS, Granvin, o. fl. a.

Til brug ved forelæsninger har der været lagt sterkt beslag baade paa herbariemateriale og samlingsgjenstande forøvrigt, idet konservator har læst over botanik saavel ved sommerkurset som ved et senere paa høsten afholdt kursus for landmænd og ved et særskilt kursus for lærere, lærerinder og andre, der høsten udover har været holdt i den lille foredragssal.

D. Den botaniske have.

Bestyrer: dr. J. BRUNCHORST.

Haven blev i 1899 færdig oparbeidet og i løbet af den forløbne sommer blev ingen arbeider foretaget udenfor det almindelige vedligehold og de omlægninger og omplantninger, som enkelte gruppers tilvekst nødvendiggjorde.

Samlingen af udenlandske planter er neppe øget i antal. Der er tilkommet endel nye ting, men endel andre mindre interessante arter er til gjengjæld borttaget af hensyn til pladsen.

Af indenlandske planter er endel senere kommet til, dels gjennem indsamling i byens omegn og i Tysnæs ved gartneren JAC. ØRDAHLS ekscursioner, dels ved frø og planter, som man gjennem andre har modtaget. Saaledes har man faaet en hel del frø fra Tøienhaven gjennem prof. WILLE og endel planter og frø fra Dovre fra hr. konrektor SØRENSEN, Kristiania. Forøvrigt henvises til gavefortegnelsen.

Et særskilt stykke af haven blev reserveret for almindelige vildtvoksende planter, dyrket i saa stort antal, at materiale kunde udleveres lærerne ved herværende skoler til undervisningsbrug.

Fra høsten af blev adskillig forandring i havens anlæg nødvendiggjort ved opførelsen af et større veksthus, som hr. konsul CONRAD MOHR skjænket til museet. Veksthuset fik sin plads i det vestre hjørne af museets tomt, hvor terrænet i den anledning maatte sænkes adskilligt, samtidig som den gamle stue fra Fjeldskaalnæs blev borttaget, veiene omlagte og plantningen forandret. Som opgang til den høitliggende del af haven, hvor veksthuset fik sin plads, var tidligere anbragt en granittrappe. Denne er bleven flyttet endel og en lignende trappe anbragt symmetrisk med den med en afstand mellem begge af 10 meter. Dette mellemrum vil blive benyttet til anlæg af et tre meter bredt bassin til indenlandske vandplanter.

Planeringen og de øvrige arbeider af det øvre parti af haven, hvor veksthuset ligger, er udført for hr. konsul **Mohrs** regning. Til arbeiderne i den nedenforliggende del, anlæg af bassin, omlægning af trapperne og hvad dermed staar i forbindelse, erholdt konservator private bidrag fra hr. **Eilert Wallendahl** (600 kr.), doktor **Rogge** (100 kr.) og en anonym (300 kr.). Det sidste bidrag indgaar først i næste aars regnskab, det øvrige i regnskabet for 1900.

Veksthusets udseende fremgaar af vedheftede tegning. Det bestaar af tre afdelinger, et mindre palmehus paa 10 meters høide under gavlen, en lavere søndre fløi, bestemt til varmehus og forsynet med et muret bassin, samt en nordre fløi, bestemt til koldhus. Fløiene er omtrent 9½ meter lange og 6 m. brede, palmehuset 8 × 8 m. (indv. maal).

Bygningen var ved aarets udgang helt færdig indvendig, og ligeledes var varmeapparatet færdig monteret. Der gjenstaar alene flisebelæg paa gulvene og endel maling, som af hensyn til det usikre veir er udsat til vaaren. Senest i april maaned vil alle arbeider være færdige, og i sommerens løb vil palmer og andre planter kunne anskaffes. Hr. konsul **Mohr** har lovet et betydeligt bidrag til anskaffelse af palmer og adskillige mindre planter er lovet fra Tøienhavens drivhuse, saa der er al udsigt til, at veksthuset allerede til høsten iaar vil være vel besat med planter.

Veksthuset er opført af firmaet **Gustav Bild**, Brieg ved Breslau, efter firmaets egen tegning.

E. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Cand. real. **Carl Fred. Kolderup.**

Ivaar afsluttedes omordningsarbeiderne i det nye samlingslokale, der saa i juli aabnedes for publikum. Den mineralogiske hovedsamling, væsentlig ordnet efter **Groths** system, er udstillet i 9 fritstaaende dobbeltpulter, hver med et udstillingsareal af 3.50 m². I en større dobbeltpult (omtr. 6 m²), hvori tidligere det hele mineralsystem var udstillet, findes nu en samling af nyttige norske mine-

r. Langs nordvestre væg er mellem vinduerne placeret 4 dob-
tskabe. I det af disse, der staar nærmest indgangen, er udstil-
de teknisk vigtige norske bergarter. I de øvrige er anbragt en
silsamling, der er ordnet efter de geologiske systemer, og som
igter at give en kort oversigt over udviklingen i svundne tider.
r hvert system er anbragt forklarende tekstetiketter. I ska-
ne paa sydøstlige væg er udlagt en typesamling af bergar-
, væsentlig ordnet efter Rosenbuschs system, og en samling
norske bergarter, i hvilken særlig Kristiania-, Bergens- og Eker-
ndsfeltet findes representeret. De større stufer af mineraler,
rgarter og fossiler findes paa sokler langs væggene eller paa
tstaaende og med glaskasser forsynede borde rundt omkring i
len. Paa væggene er anbragt en samling af geologiske karter,
ofiler og fotografier. En samling, der skal illustrere de geologiske
ocesser, kan af mangel paa plads foreløbig ikke udstilles. Forti-
n arbeides med at faa istand en liden øvelses- og læresamling,
r kan blive tilgjængelig for interesserede ved henvendelse til
nservator.

I aarets løb er kjøbt nogle faa norske mineraler. Ved bytte-
rbindelse med dr. Krantz er indkommet en liden samling af
idt- og tertiærfossiler, og ligeledes er som bytte modtaget endel
rgarter fra Kristianiafeltet fra universitetets mineralogiske insti-
t. Som det af den naturhistoriske afdelings gavefortegnelse vil
es, er der som gaver indkomne endel mineraler og bergarter,
gesom den fungerende konservator paa ekskursioner har samlet
del bergarter. Af bergartpræparater er anskaffet ca. 40 stykker.

Af dubletsamlingerne er afgivet endel mineraler til Hambros
kole og Bergens fagskole for træ- og metalindustri. Talrige fore-
pørgsler om mineraler og bergarter er i aarets løb besvarede.

Ledelsen af jordskjælvsundersøgelserne har foregaaet paa samme
naade som tidligere. Talrige schemaer er udsendt, og flere faste
nedarbeidere er erhvervet. Navnlig er der gjort sterke bestræbel-
ser for at faa et større antal medarbeidere i landets mest rystede
strøg. I den anledning holdtes foredrag over jordskjælv ved kur-
set for landmænd fra Bergens stift i december d. a. Aarets jord-
skjælv er blevne behandlede i indeværende aars aarbog.

Gaver til afdelingen.

Vertebrater.

Jensen, læge, Skudesnæs: et 6 uger gammelt menneskefoster.

Eriksen, paraplymager: tænder af hvalros, (*trichecus rosmarus.*)

Solsvik, Knut, Terøen: nyfødt unge af nise, (*phocæna communis.*)

Isdahl, Christian: ung han af virginiahjort, (*cervus virginianus.*)

Nilssen, bogholder: model af det menneskelige øie.

Ingebriktsen, Edw., missionsprest, Umpumulo, Natal: jordulv, (*proteles cristatus*), topørn (*spizaetus occipitalis*) og trappe (*eupodotis sp.*)

Wicklund, Axel, Etne: vandrikse (*rallus aquaticus*).

Nilsen, Helén, agent: smaabekkasin (*gallinago gallinula*) og enkelt bekkasin (*gallinago gallinago*).

Stoltz, Rudolf: nøddekraake (*nucifraga caryocatactes).*

Høeg, Christian, tandlæge: lysfarvet varietet af alke (*alca torda*).

Lilletvedt, Arne, O., Aalvik, Hardanger: nøddekraake (*nucifraga caryocatactes*).

Tvedt, Torkel, J., lærer, Mundheim, Hardanger: stokand (*anas boschas*).

Loen, Jakob R., Loen, Nordfjord: nøddekraake (*nucifraga caryocatactes.*)

Bu, Amund K.: nøddekraake (*nucifraga caryocatactes*).

Alvær, John, kjøbmand: lysfarvet varietet af graatrost. (*turdus pilaris.*)

Apold, Joh., kirkesanger, Odda, Hardanger: norske fugle.

Sæmundson, B., Reykjavik: kolmule (*gadus poutassou*).

Havnø, Edv. J., Rødø, Nordland: eg af haagylling (*chimæra monstrosa*).

Berle, Annas, kjøbmand: eg og yngel af kalifornialaksen (*oncorhynchus quinnat*).

Mowinckel, J. E., kjøbmand: ørret (*salmo fario*) med deformeret snude fra Moelven.

Collett, R., professor, Kristiania: kelt (*mugil auratus*).

Komiteen for pariserudstillingen: gibsafstøbninger af hvidfisk, næbhval, vaagehval, sildehval, seihval, blaahval og knølhval.

Evertebrater.

Olsen, J. hr. Sigerfjord, Vesteraalen: *nymphon*, sp.
„ **Hillestad**, H. T. Bergen: et stykke træ fra værftsmøllen, gjennemboret af *teredo* sp.
„ **Norbæk**, J. Bergen: *Lineus longissimus*.
Talkna hvalfangerselskab ved kapt. L. **Petersen**: *euphausia inermis* fra Island.

Mineraler, begarter og fossiler.

Brudvig, lærer: Svovlkisknol fra Trøndelagen.
Halvorsen, Ellef: Jernglans og svovlkis.
Bull, Edvard: Vulkanske slagger fra Sandwichøerne.
Sederholm, dr., Finland: En meteorsten.
Nordgaard, bestyrer: Fossil fisk fra Spitsbergen.
Johannesen, Edv., kontorchef: Fossiler og kul fra Spitsbergen.
Brynildsen, C., agent: Prøver fra rødjernstensforekomsterne ved Flekkefjord.
Monsen, paraplymager: Kiselgur fra Tvedtevandet.
Bing, overretssagfører: Bergarter tra toppe i det nordenfjeldske Norge.

Botaniske gjenstande.

Børs, Jac., gartner: Forskjellige planter til haven.
Berle, H., gartner: Ligesaa.
Vedeler og Friele, blomsterforretning: Ligesaa.
Krohn, W. D., konsul: Ligesaa.
Stoltz, fru E.: Ligesaa.
Beyer, fru Marie: Ligesaa.
Havaas, Joh., granvin: Ligesaa.
Sørensen, konrektor, Kristiania: Ligesaa.
Slettemark, lærer: Ligesaa.
Wille, prof., Kristiania: Større samling af frø.
Stolz, Henriette, frk., Venedig: Større samling italienske planter.
Brunchorst, dr. I.: Præparater af *cycadeer* i sprit.

Bergen den 31te jan. 1901.

Dr. J. Brunchorst.
Afdelingens sekretær.

Oversender Museets bestyrelse til forelæggelse for gene
samlingen, idet afdelingen frembærer sin erkjendtlige tak i
modtagne gaver.

Bergen 15de febr. 1901.

G. A. Hansen. **Herm. Friele B. S.** **A. Høye**
Joh. Lothe. **Chr. Michelsen.**

DEN BIOLOGISKE STATION.

Statens ordinære bidrag er kommen til indtægt med $^{1}/_{3}$ af bevilgningen for budgetaaret april 99—marts 1900 — (4900 kr.) og $^{3}/_{4}$ af bevilgningen for indeværende termin (kr. 6100), hvorved fremkommer et statstilskud paa kr. 6208.33.

Fra begyndelsen af indeværende termin (1ste april 1900) er bestyrerens gage forhøiet til 2800 kr., mens bidraget til driften og til reiseudgifter er uforandret (resp. 2500 og 800 kr.). Ved siden af disse ordinære bidrag har stationen havt et tilskud paa 1200 kr. af staten og 1000 kr. af præmieobligationsfondet til fiskeriundersøgelser. Bestyreren foretog i begyndelsen af aaret (under skreifisket) en ekspedition til Lofoten; resultaterne af denne er under bearbeidelse.

Det fra forr. regnskab overtagne underskud er ifølge regnskabet formindsket med ca. 600 kr. Imidlertid skylder man omtrent 1000 kr. for et mikroskop, som man paa grund af underskuddet har maattet udsætte med at betale til i begyndelsen af indeværende aar, og i virkeligheden er saaledes underskuddet ikke formindsket. Man haaber, i henhold til departementets indstilling, at faa en ekstraordinær bevilgning til dækkelse af underskuddet.

Paa kontoen fiskeriundersøgelser er der en beholdning af kr. 353.80, som vil blive anvendt sammen med en paaregnet ekstraordinær bevilgning af staten til undersøgelse over sildefiskerierne. De tidligere fra stationen drevne undersøgelser i Lofoten under skreifiskerierne har man fundet at kunne opgive, efterat fiskeristyrets videnskabelige afdeling har faaet sit eget dampskib, som byder bedre arbeidsvilkaar for saadanne undersøgelser, end man paa anden maade kan raade over. —

Ved instruksen for fiskeristyret blev dette givet en efter bestyrelsens mening altfor direkte befatning med stationens anliggender. I den anledning sendte man straks en forestill museets bestyrelse. Før denne havde faaet anledning til handle sagen, kom der imidlertid en forespørgsel fra departe for det indre i samme anledning, foranlediget ved et forsl fiskeristyret til fuldstændig omordning af stationens forhold. dette forslag skulde stationens bestyrelse alene beholde raadig over stationens bygning og endel af driftsbudgettet, mens b ren skulde gaa over til „biolog ved statens fiskeriundersøg og endel af driftsbudgettet følge ham.

Under 3die jan. d. a. afgav nærværende bestyrelse en u erklæring om denne sag, konkluderende med ønsket om, at nen maatte blive overflyttet til kirkedepartementets budget for skabelige formaal, saa man uden altfor direkte indblandi fiskeristyrets side kunde faa fortsætte virksomheden uforstyr med uforandret budget. Efter den stilling, fiskeristyret ha taget til de biologiske stationer, synes dette os vanskeligt at saalænge stationen sorterer under fiskeristyret.

Et medlem, Aappeløf, har i spørgsmaalet fiskeristyr biologisk station delvis været af anden opfatning end flertall

---

Med hensyn til arbeidet ved stationen har bestyreren, Nordgaard, afgivet følgende beretning, dateret den 3die jan.

„Sommeren 1900 havde følgende arbeidsplads ved statio

Kristine Bonnevie, Kristiania.
Dr. Curt Hennings, Berlin.
E. Norum, Haugesund.
Aug. Vilke, Lund.

Desuden har dr. Appelløf benyttet sig af stationen ti udviklingshistoriske undersøgelser, og adjunkt Jørgensen ha hele aar havt arbeidsplads i det lille laboratorium. Efterat ke Mathiesen forlod byen, har cand. real. Ragnar Barman bestemmelserne af vandets saltgehalt.

Vagtmester Glimmes arbeide har været det sædvanlige.

Fjordundersøgelserne er i det forløbne aar drevet i større maalestok end før. Osterfjorden er saaledes trukket undersøgelsesfeltet, og Mikal Sæterstøl tager hver maaned p ton paa havet udenfor Øigaren. Fra Bjørsvikdybet i Osterfj (tvers af Bjørsviks mølle) er det meningen jevnlig at søge tilveiebragt observationer. Paa en tur til Romereimsfjorden i juni maaned gjorde vi endel lodskud paa steder, hvor karterne endnu ikke har nogen tal. Vi fandt saaledes:

Tvers af lille Urdal	450 m.
— „ Romereim	390 „
I det trange løb ovenfor Romereim	233 „

Det viser sig saaledes, at Osterfjordens fortsættelse, den saakaldte Romereimsfjord, kan præstere dybder paa optil 450 m. — Som resultat af fjordundersøgelserne foreligger en afhandling til trykning i aarbogen for 1900.

H. Andresen, Tromsø, har ogsaa i det forløbne aar taget prøver i Ishavet, derimod fik vi ikke nogen prøver fra H. C. Johannesen, da han havde leiet bort sit fartøi til den svenske gradmaalingsekspedition.

Paa grundlag af de to ishavsskipperes materiale har Jørgensen og jeg skrevet to afhandlinger til aarbogen. —

I mars og april foretog jeg undersøgelser i Lofotens fiskehav samt i Skjerstadfjorden, Foldenfjorden osv. Nils Haagensen var mig behjælpelig med arbeidet ogsaa paa denne ekspedition. Som undersøgelsesfartøi havde vi S/S Asbjørn Selsbane fra Harstad. Det betydelige materiale, som blev indsamlet under Lofotekspeditionerne i 1899 og 1900, er nu under bearbeidelse, og det er muligt, at manuskriptet kan fremlægges til trykning i indeværende aar.

Det rige observationsmateriale bør søges trykt saa snart som muligt, da det uden tvil vil kunne anvendes til sammenligning med de observationer som bringes tilveie ved „Michael Sars"s forestaaende togt. Idethele taget kan vi sige, at de fysiske og biologiske forhold paa hovedarenaen for skreifisket ialfald i grove træk er udredet for en aarrække."

Bergen den 10de januar 1901.

Brunchorst. **G. A. Hansen.** **A. Appelløf.**

MUSEETS SOMMERKURSUS.

Det 7de i rækken af museets sommerkurser tog sin begyndelse den 16de juli kl. 9 morgen, efterat deltagerne en halv time tidligere havde samlet sig i museets vestibule, hvor kursets bestyrer holdt en kort aabningstale og hvor opraab af deltagerne foretoges.

Efter planen skulde derefter læses hver dag — søndage undtagne — i 3 uger, hver dag i 4 timer, kl. 9—1. Paa grund af det skandinaviske skolemøde i Kristiania, som tog sin begyndelse den 7de august, og i hvilket mange af de til kurset fremmødte ønskede at deltage, blev efter opfordring fra flere hold den sidste dag sløifet og istedet blev der afholdt 5 foredrag hver af de 4 foregaaende dage, saa det oprindelig bestemte foredragsantal alligevel blev opretholdt. Kurset sluttede altsaa den 3die august kl. 2.

Foredragene afholdtes efter følgende plan:

9—10	form.	Samfundslære og samfundsøkonomi med særskilt hensyn paa vort folks økonomiske udvikling i det 19de aarhundrede, stiftsarkivar HERMANSEN.
10—11	—	Liv og sæder i vikingetiden, cand. mag. CHR. LANGE.
11—12	—	Oversigt over den systematiske botanik, dr. I. BRUNCHORST.
12—1	—	Menneskets bygning og liv med hovedtrækkene af sundhedslæren, dr. H. P. LIE.

De tre sidste foredragsrækker illustreredes i stor udstrækning ved lysbilleder, dr. BRUNCHORSTS og dr. LIES desuden ved forevisning af talrige præparater og modeller fra museets samlinger.

Som lokale anvendtes museets store foredragssal, der nu som tidligere viste sig som et ualmindelig godt auditorium, hvis beliggenhed i selve museet i høi grad lettede indbringelsen fra samlingen af det nødvendige demonstrationsmateriale.

Til foredragene over botanik udarbeidedes et trykt resumé, vad der af forskjellige grunde ikke fandtes nødvendigt eller ikke lod sig gjøre ved de øvrige rækker.

Eftermiddagene benyttedes som ved tidligere kurser til besøg i museets samlinger, i kunstindustrimuseet, billedgalleriet, fiskerimuseet, Haakonshallen og Rosenkrantztaarnet samt hanseatisk museum og akvariet. Paa de fleste steder var vedkommende konservatorer saa velvillige at veilede kursets deltagere. En eftermiddag benyttedes til demonstration af mikroskopiske præparater i tilknytning til de botaniske foredrag og tre eftermiddage til øvelser i benyttelsen af de almindelige kemiske og fysikalske skoleapparter under veiledning af hr. lærer Nøstdahl. Adskillige af deltagerne benyttede ledige eftermiddags- og aftentimer til gjennemgaaelse af herbariet, ligesom den botaniske have blev flittigt benyttet.

Det var oprindelig bestyrerens mening, at kurset skulde begynde en af de sidste dage af juli, idet deltagerne i forrige kursus udtalte, at de første uger af august var den hensigtsmæssigste tid for afholdelsen. Departementet fandt denne tid uheldig paa grund af skolemødet i Kristiania og henstillede, at tiden maatte rykkes saa langt tilbage, at kursets deltagere kunde være fremme i Kristiania til dette mødes begyndelse. Da denne forandring lod sig gjennemføre uden anden forandring, end at en af foredragsholderne blev ombyttet med en anden, blev tiden for afholdelsen ombestemt i overensstemmelse med departementets ønske. Herved bevirkedes det imidlertid, at der hengik altfor kort tid mellem bekjendtgjørelsens indrykning i aviserne og kursets begyndelse. Heri ser jeg en væsentlig grund til den forholdsvis ringe deltagelse i dette aars kursus. En anden og lige væsentlig grund turde ligge i tiden for afholdelsen i og for sig. For lærere med gaardsbrug var tiden iaar saa uheldig som mulig. En tredie grund turde kanske ligge i, at kurset iaar var udvidet fra to til tre uger. Imidlertid var ønsket om denne udvidelse saa enstemmigt ved forrige aars kursus, at jeg vilde finde det urigtigt allerede nu at gaa tilbage til den tidligere ordning, idet der ikke kan være tvil om, at et tre-ugers kursus gir langt mere udbytte for eleverne og er langt mere tilfredsstillende for lærerne end et to-ugers, ved hvilket der gjerne blir et forceret jag efter at faa saa meget som muligt med, især i den sidste uge.

Antallet af deltagere i dette aars kursus var 71, næsten alle udenbys og paa et par undtagelser nær alle lærere. Til disse faste deltagere kom saa i den senere del af kurset endel tilhørere ved bestemte foredragsrækker.

Efter departementets anmodning besørgedes uddelingen af stipendier iaar af kursets bestyrer, idet tiden var for knap til indsendelse af andragenderne til Kristiania. Stipendier uddeltes til ialt 63 lærere og lærerinder, fordelte paa de forskjellige stifter som følger:

I.	Kristiania stift.......	7	stipendier	à 60 kr.
II.	Hamar stift.........	2	—	à 65 „
III.	Kristiansands stift....	16	—	à 40—55 kr.
IV.	Bergens stift........	28	—	à 30—50 „
V.	Trondhjems stift.....	5	—	à 55—60 „
VI.	Tromsø stift.........	5	—	à 85 kr.

Stipendierne uddeltes med noget høiere beløb end tidligere paa grund af kursets længere varighed. Ialt medgik til stipendier kr. 3125.

Til udgifter ved kurset medgik, som medfølgende regnskabsoversigt viser, kr. 2388.00, mens indtægterne var kr. 2666.75, deraf kr. 2400 statsbidrag, resten kontingent og renter. Der haves altsaa en beholdning til næste aar af kr. 278.75. At ikke mere er medgaaet, skriver sig fra, at usædvanligt lidet nyt undervisningsmateriel behøvede at anskaffes, og at trykningsudgifterne var smaa.

Jeg anser kr. 2400 for at være det gjennemsnitsbeløb, som vil tiltrænges og anbefaler denne sum opført paa budgettet uden afkortning, ialfald indtil man har større erfaring end nu med hensyn til udgifterne ved tre-ugers kurser.

Efterat sommerkurset er udvidet til tre uger, burde det muligens tages under overveielse, om der ikke burde udstedes vidnesbyrd om deltagelse i kurset. Der kan ikke være tvivl om, at en lærer, som med opmerksomhed har fulgt foredragene ved endel sommerkurser — og der er et stort antal, som har deltaget i to eller tre, adskillige i endnu flere — derved har erhvervet sig en uddannelse, som kommer ham tilgode i hans undervisning. Og da bør ogsaa den videre uddannelse, han har erhvervet sig, kunne komme ham tilgode, naar der er tale om forflytning og forfremmelse.

Men dette kan alene ske, naar der udstedes vidnesbyrd om deltagelse i kurserne. Hvordan dette bedst skulde ordnes, kan jeg ikke for øieblikket udtale mig om, men jeg har ikke villet undlade at berøre sagen for derved at henlede departementets opmerksomhed paa den.

Bergens museum den 8de august 1900.

Dr. **I. Brunchorst,**
kursets bestyrer.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

(ARBEIDERFOREDRAG)

Der har i aaret 1900 været læst fra søndag den 14de janu til torsdag den 22de marts og fra søndag den 28de oktober torsdag den 20de december. Grunden til at foredragene i hø semestret begyndte saa sent var den, at lokalet var udleiet til ko munen til benyttelse ved stations- og havnekonkurrancen til henim slutningen af oktober.

I begge semestre holdtes fem foredrag om ugen, samtlige museets store foredragssal, et foredrag søndag formiddag kl. 12— to søndag eftermiddag kl. 5—6 og $^1/_2$7—$^1/_2$8, et tirsdag og et to dag kl. $^1/_2$8—$^1/_2$9. Det samlede antal foredrag var i vaarsemestr 48, i høstsemestret 40, tilsammen 88 mod 94 i forrige beretningsaa

Foredragsholderne og fagene var følgende:

Vaarsemestret:

Konservator James Grieg: Forskjellige zoologiske emner (Lemænnen og dens vandringer, Om haren, Dyrelivet i vore fjorde, Dvergstammer blandt menneskene)	4	foredr
Konservator Appelløf: Myrernes samfundsliv, Træk af myrernes liv, Honningbiens samfundsliv	3	—
Konservator Brunchorst: Om hvalfangsten i Skogsvaag	2	—
— — Fra Amerika	4	—
— — Læren om arternes oprindelse	11	—
Bestyrer H. Bull: Populær kemi	9	—
Overlæge G. A. Hansen: Om smitsomme sygdomme.	8	—
Overlærer A. Hoel: Kometer og stjerneskud	3	—
Konservator Gustafson: Nogle nyere oldsagsfund, Om mynter	4	—
	48	foredra

Høstsemestret:

Konservator Grieg: Arktisk dyreliv	4	foredrag
— Appelløf: Nyttige og skadelige insekter	4	—
— Brunchorst: Om bakterier	1	—
Arkivar Hermansen: Om folkeforsikring	2	—
Dr. phil. H. Magnus: Ruskin Hall bevægelsen	1	—
Læge H. P. Lie: Menneskets bygning og liv	7	—
Direktør Bøgh: Fra pariserudstillingen	8	—
Overlærer A. Hoel: Om elektricitet og magnetisme og deres anvendelse til telegrafering, telefon, grammofon etc.	7	—
Skolebestyrer Hambro: De orientalske religioner	6	—
	40	foredrag

Det samlede tilhørerantal var følgende:

I vaarsemestret	tilsammen	6088,	gjennemsnit	pr.	foredrag	127
I høstsemestret	—	7414,	—	„	—	185
	Tilsammen	13502	—	„	—	153

I forrige beretningsaar var det gjennemsnitlige tilhørerantal noget større, 165 pr. foredrag. Den forøvrigt uvæsentlige nedgang skyldes væsentlig nedgang i besøget af foredragene søndag formiddag (gjennemsnit 83 mod 151 i forr. aar).

Inventaret er bleven forøget med endel lysbilleder og scioptiœnet forsynet med elektrisk buelampe samt med endel indretninger til demonstration af eksperimenter.

Bestyrelsen bestaar foruden af undertegnede af dhrr. konsul S. Falch, G. A. Gustafson, bogbinder Edv. Helgesen (valgt af haandværkssvendenes forening) og arbeider Elias Olsen (valgt af arbeiderforeningen). Da professor Gustafson tiltræder sin nye stilling ved universitetet i januar 1901 maa i hans sted indvælges et nyt medlem. De to andre af museet valgte bestyrelsesmedlemmer fratræder efter tur til høsten, men er begge villige til at modtage gjenvalg. De af foreningerne valgte bestyrelsesmedlemmer fratræder først næste aar.

Bergen den 3die januar 1901.

Dr. J. **Brunchorst,**
bestyrelsens formand.

PLAN OG OVERSLAG FOR MEDICINSK HØISKOLE.

Ifølge det opdrag, museets direktion har givet undertegned komité, tillader vi os at afgive nedenstaaende udredning.

I.

Til grundlæggelse af en fuldstændig medicinsk skole fordre det samme apparat og tilnærmelsesvis ialfald det samme antal lærere som ved universitetets medicinske fakultet.

Til *1ste afdeling* vil saaledes udkræves:

1) et anatomisk institut.

Efter prof. Guldbergs opgave skulde hertil maatte beregn en arbeidsgulvflade af ca. 260 m.^{2}

Til udstyr vil medgaa ca. 7000 kr.

Aarlige driftsomkostninger 2000 kr.

2) et fysiologisk institut.

Prof. Torup beregner hertil en arbeidsgulvflade af ca. 600 m.

Til udstyr kr. 22000.

Aarlige driftsomkostninger 2000 kr.

3) et kemisk laboratorium med en arbeidsgulvflade af ca. 250 m.^{2}

Udstyr kr. 4000.

Aarlige driftsomkostninger kr. 1200.

Tilsammen repræsenterer disse 3 instituter ca. 1100 m.^{2} gulvflade. Heri ikke medregnet gange og trapper. Blot for det fysiologiske institut er auditorium medregnet. Gange, trapper og 2 forelæsningssale til vilde betinge en rumforøgelse af ca. 400 m.^{2} — altsaa ialt 1500 m.^{2} Det her anførte rum vilde dog kunne taale nogen reduktion, særlig om anstalterne kunde bringes under ét tag.

Noget overslag over omkostningerne ved en saadan bygning vover ikke komitéen at indlade sig paa.

Omkostningerne til udstyr og indredning vilde udgjøre tilsammen ca. 33000 kr.

Af lærere vilde der fordres til 1ste afdeling:

i anatomi	en	professor	med løn	kr.	4500— 5000
- —	„	assistent	— „	„	1500— 2000
- fysiologi	en	professor	— „	„	4500— 5000
- —	„	assistent	— „	„	1500— 2000
- kemi	en	lærer	— „	„	1500— 1500
- „	„	assistent	— „	„	600— 600
- botanik	en	lærer	— „	„	1200— 1200
- zoologi	„	—	— „	„	1200— 1200
				kr.	16500—18500

De aarlige udgifter blir disse sidstnævnte summer + kr. 5200 til driftsomkostninger, altsaa kr. 21700—23700. Hertil kommer endnu lønninger til laborantkarle og tjenere.

Til 2den og 3die afdeling vil af institutioner udfordres:

1. Et hygienisk-bakteriologisk institut.

Hertil vilde efter prof. Holsts opgave („Indstilling fra den af det akademiske kollegium under 21de sept. 1896 nedsatte komité til undersøgelse af universitetets lokaler og instituter“) maatte beregnes en arbeidsgulvflade paa 456 m.²

Til udrustning og iudredning kr. 10000.

Aarlig driftsudgift kr. 2000.

2. Til et farmakologisk institut vilde efter prof. Paulsen medgaa en gulvflade af 530 m.²

Til udrustning og indredning kr. 6000.

Aarlige driftsudgifter kr. 2000.

3. Et patologisk—anatomisk institut.

Ca. 500 m.² gulvflade.

Udrustning og indredning kr. 10000.

Aarlige driftsudgifter kr. 2000.

Med tillæg for gange, trapper og 3 auditorier vilde disse institutter faa en samlet flade af ca. 2000 m.² Dette tal kan dog indskrænkes noget, især om de kunde lægges i samme bygning. Heller ikke her kan komitéen forsøge noget overslag over omkostningen.

Den samlede udgift til udrustning og indredning udgjør kr. 26000.

De aarlige lønninger til 2den og 3die afdeling kan anslaaes saaledes:

I indre medicin en professor[1]	kr.	4500— 5000
- kirurgi en professor[1], der tillige underviser i akiurgi	„	4500— 5000
- patologisk anatomi en professor, der tillige overtager retsmedicin	„	4500— 5000
- assistent hos samme	„	2000— 2000
- farmakologi en docent	„	2500— 2500
- hudsygdomme en lærer	„	1500— 1500
- øiensygdomme en lærer	„	1500— 2000
- næse, strube, svælg og øresygdomme en lærer	„	1500— 1500
- børesygdomme en lærer	„	1500— 1500
- sindssygdomme en lærer	„	1500— 1500
- fødselsvidenskab og kvindesygdomme en professor[2]	„	4500— 5000
	kr.	30000—32000

Iberegnet driftsomkostningerne til de 3 instituter (6000) blir altsaa aarsudgifterne til skolens 2den og 3die afdeling kr. 36000—38000. Hertil kommer fremdeles lønninger til tjenere og laborantkarle.

II.

At oprette en fuldstændig medicinsk skole med personel og instituter som ovenfor udviklet vil for tiden — gaar komitéen ud fra — være umuligt paa grund af de derved forbundne omkostninger. Komitéen antager, at der, ialfald foreløbig, blot kan blive tale om 2den og 3die afdeling. Der fremstiller sig da først og fremst det spørgsmaal, om man ikke skulde kunne slaa noget af paa de ovenfor opstillede krav til disse afdelinger. Ganske vist kunde studiet drives med et mindre fuldkomment apparat, men indskrænkningerne tør ikke gjøres saa store, at betingelserne her blev mindre gode end ved den medicinske skole, vi har. Den eventuelle skole i Bergen maatte have eksamensret, og saavel undervisning som eksamen her maatte være jevnbyrdig med universitetets. Allerede af den grund maa de ovenfor opstillede beregninger i det væsentlige fastholdes.

---

[1] Disse vil samtidig oppebære løn som overlæger ved byens sygehus, men denne udgift vilde være skolen uvedkommende.

[2] der desuden som overlæge ved stiftelsen oppebærer løn af staten.

I disse overslag er intet nævnt om anstalter for den kliniske undervisning. Denne tænkes knyttet dels til bestaaende institutioner (fødselsstiftelsen, byens sygehus), dels til institutioner, som maatte oprettes, (polikliniker).

Hvad fødselsstiftelsen angaar kan man antage, at der ikke vil udfordres saa store forandringer med den, for at den skulde blive tjenlig i saa henseende, at man behøver at opholde sig dermed.

Det kommunale sygehus derimod maa udstyres med en hudsygeafdeling under egen overlæge.

For de øvrige specialfag (børne-, øien-, øre-, næse- og halssygdomme) tænker man sig oprettet kommunale polikliniker i byen. Disse kan vanskeligt lægges paa det nye sygehus, da det kommer til at opføres udenfor byen, veien blir for lang til, at der kan paaregnes nogen søgning. Enkelte af disse fag kunde muligens knyttes til bestaaende private kliniker. En del senge for specialfagene trænges dog ogsaa paa Bergens sygehus, da visse operationer neppe kan udføres poliklinisk.

Forholdet til kommunen tænker man sig imidlertid udvidet til ogsaa at gjælde det patologisk-anatomiske og hygienisk-bakteriologiske institut. Ved et sygehus af størrelse og udstyr som det projekterede kommunale vil der maatte ansættes en patologisk anatom og udrustes et laboratorium for ham. Et andet krav, der ogsaa paa grund af byens størrelse vil stilles til kommunen, er kravet paa ansættelsen af en hygienisk-bakteriologisk uddannet mand og oprettelsen af et hygienisk-bakteriologisk laboratorium. Sagen har allerede været fore saavel i sundhedskommissionen som i Bergens lægeforening.

Spørgsmaalet blir da, om man ikke skulde kunne komme til en overenskomst med kommunen saaledes, at denne bygger og udruster disse anstalter i forbindelse med det nye sygehus paa en saadan maade, at de kan tjene til medicinsk undervisning.

Men til disse to anstalter vilde der da kræves en bygning, der indeholdt mindst 1000 m.^{2} rum. Og til udrustning og indredning vilde medgaa 20000 kroner. Kommunen kunde naturligvis ikke tænkes at paatage sig forpligtelser, der gik saa langt udover dens behov, medmindre den fik vederlag derfor.

Skolen maatte for det første paatage sig de kalkulerede 4000 kr. i driftsudgifter pr. aar for de 2 instituter.

Skolen kom dernæst til at lønne helt professorerne i patologisk anatomi og hygiene og bakteriologi samt deres assistenter. Kommunen vilde ingen udgifter have dermed. Et moment, der ogsaa her maa tages i betragtning, er, at professoren i patologisk anatomi tillige som retsmediciner vilde være byen til nytte.

Professorerne i indre medicin og kirurgi lønnes af skolen med 4500 kr., læreren i hudsygdomme med 1500 kr. Idet disse som overlæger knyttedes til de respektive afdelinger ved sygehuset, vilde byen kunne gjøre regning paa at erholde dem for en samlet gage af ca. 3000 kr. For tiden betaler kommunen sine 3 overlæger 6800 kr. (idet her beregnes samme gage for overlægen paa den kirurgiske afdeling som paa den medicinske).

Oprettelsen og driften af polikliniker har komitéen som ovenfor nævnt ment skulde ske ved byens foranstaltning. Udgifterne herved vilde blive meget smaa, idet skolen paatog sig lønningen af lægerne. Byens ubemidlede klasser vilde her faa anledning til gratis specialbehandling, hvad der vel fuldstændig vilde konpensere de ubetydelige udlæg.

Efter den her udviklede plan skulde altsaa forholdet blive følgende:

Byen bygger og indreder det patologisk-anatomiske og det bakteriologisk-hygieniske institut samt opretter og driver poliklinikerne for specialfagene.

Skolen overtager de under I opførte lønninger og driftsudgifter med kr. 36000—38000 aarlig.

I denne sum er ogsaa medregnet kr. 2000 aarlig til et farmakologisk institut. Komitéen antager, at skolen foreløbig kunde klare sig uden nogen egen bygning til dette brug. Dels kunde docenten udføre sine undersøgelser ved hjælp af de andre laboratorier, dels kunde man hjælpe sig med leie af lokaler; man fik se at komme ud af det med det anførte annuum.

G. A. Hansen. **Sigvard Madsen.** **Helge Myhre.**
J. D. Irgens. **Klaus Hanssen.** **H. Kjelsberg.**
H. P. Lie.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN I BERGEN.

Æresmedlemmer.

S, **Chr.**, konsul, Paris.
SEN, dr. F., professor, Kristiania.
DT, **C.**, grosserer, Bergen.

Livsvarige medlemmer.

— udnævnte af museets bestyrelse —

ANDT, C., bundtmager, Bergen.
ØGGER, W. C., professor, dr., Kristiania.
LLETT, R., professor, Kristiania.
AWFURD, Th., adjunkt, dr., Bergen.
LGOBE, C. A., direktør, Kristiania.
DE, **Andr.** A., papirhandler, Bergen.
OWER, Sir William, London.
ULDBERG, G. A., professor. dr., Kristiania.
AECKEL, Ernst, professor, dr., Jena.
JORTHDAHL, Th., professor, Kristiania.
OHANNESEN, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
INDT, C., overlæge, Trondhjem.
ROHN, W. D., konsul, Bergen.
ARTENS, J. W. S., major, Kristiania.
OWINCKEL, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
EUSCH, H. H., direktør, dr., Kristiania.
ALVESEN, A., skolebestyrer, Farsund.
ARS, G. O., professor, Kristiania.
TEINEGER, L., konservator, Washington, DC., U. S. A..
HOMSEN, Carlo, konsul, Hamburg.

Medlemmer med aarsbidrag.

Indenbyes:

	Kontingent Kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvig, L. L., kjøbmand	25
Abel, C., cand. mag.	4
Algaard, A., ingeniør	4
Allers, A., kjøbmand	5
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, H. A., fuldmægtig	10
Andersen, M., tandlæge	4
Andersen, Sebbe, kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, sagfører	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Arctander, S., borgermester	4
Arentz, F., overlærer	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bentzon, Joh. L., mægler	10
Bergh, K., sorenskriver	10
Berstad, jernhandler	15
Beyer, F. C., dispachør	4
Beyer, Th., boghandler	25
Bjørneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blytt, H. S., kjøbmand	4
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Brekke, K., rektor	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	10
Brun, M., kjøbmand	4
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., direktør	4
Brynildsen, D. A., bager	4
Bugge, Jens, kjøbmand	10
Bugge, Johan, kjøbmand	5
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan, direktør	10

	Kontingent
Dahl, magistratssekretær	
Daae, H., stadsingeniør	
Dekke, fru Rebekka	
Ege, C., kjøbmand	
Ege, C., bankdirektør	
Eyde, P. A., forgylder	
Ellingsen, E., kjøbmand	
Erichsen, C., paraplymager	
Falch, S., konsul	
Fasting, overlærer	
Faye, J. B., bankchef	
Faye, Jørgen, sagfører	
Faye, Kr., sagfører	
Fleischer, Joh., fiskerisekretær	
Flood, P., smedemester	
Floor, C., jr., boghandler	
Friele. Herm. B. S., kjøbmand	
Friele, Johan Mohr, læge	
Fæster, C. N., kjøbmand	
Frønsdal, T., kjøbmand	
Gade, F. G., konsul	
Geelmuyden, overlærer	
Geelmuyden, Joh., direktør	
Giertsen, boghandler	
Gran, Albert, konsul	
Gran, Christen, mægler	
Gran, H. K., konsul	
Greve, A. W., konsul	
Greve, Jan, cand. theol.	
Grieg, Alexander B., kjøbmand	
Grieg, A.	
Grieg, E.	
Grieg, Eivind, agent	
Grieg, Joachim, konsul	
Grieg, John, bogtrykker	
Grieg, John, konsul	
Grieg, S.	
Gundersen, jernhandler	
Gundersen, Fred., agent	
Gustafson, professor	
Halvorsen, Severin, kjøbmand	

	Kr.
Hammer, M., juveler	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Gustav, kjøbmand	10
Hansen, Hans, murmester	20
Hansen, O., hoteleier	4
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Harmens, J. C., kjøbmand	4
Hartwig, Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland, Georg, cand. mag.	4
Helland, P., disponent	10
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Henrikssen, N. Bøgh, sagfører	20
Henrikssen, O. E., bankchef	10
Hermansen, stiftsarkivar	4
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hoel, A., overlærer	4
Hvoslef, F. W., biskop	4
Høegh, Chr., sen., kjøbmand	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
Jacobsen, J. C., kjøbmand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Jens, fabrikeier	4
Jebsen, Jürg, kjøbmand	10
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophie	20
Jensen, Johan, farver	4
Johannesen, A. Wilh., direktør	10
Jørgensen, E., adjunkt	4
Jørgensen, J. G., frisør	4
Jörgensen, P., overlæge	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kielland, arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5

	Kr.
Knudsen, Henr., fabrikbestyrer	4
Knudsen, K., advokat	4
Knudtzon, I. B., konsul	4
Kolderup, C. Fred., kjøbm.	4
Kolderup, Karl	4
Kreyberg, P. C.	4
Krohn, C., optikus	4
Kroepelien, C. J., kjøbmand	10
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jr. kjøbmand	4
Lampe, C. F., bankbogholder	4
Larm, B., fotograf	4
Larsen, O. J., bankfuldmægtig	4
Lehmkuhl, J. E., kjøbmand	10
Lehmkuhl, Kr., kjøbmand	4
Lepsøe, Alb., kjøbmand	10
Lie, H. P., læge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	25
Martens, Broch, læge	4
Martens, W. S., cand. filos.	10
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Laur., rentenist	10
Meyer, W., cand. mag.	6
Michelsen, Chr., sagfører	20
Michelsen, J. A., konsul	4
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, Ferd., kjøbmand	10
Mohn, H., ingeniør	4
Mohr, August, rebslager	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	20
Mowinckel, Joh. Ludv., skibsreder	4
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Müller, Tobias, kjøbmand	10

	Kr.
Neumann, W., ingeniør	10
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nilsen, Jens F., kjøbmand	4
Nordgaard, O., cand. real	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Jul., politimester	4
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Pommerenk, hoteleier	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz, kjøbmand	4
Riisnæs, H., pianofabrikant	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10
Rolfsen, R., fabrikeier	15
Rosendal, frk. W.	20
Rosæter, Lars K.	4
Rusten, Erik, expeditør	10
Sandberg, overlæge	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Smith, sanitetsmajor	4
Stabell, F. W., læge	4
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Stokstad, Chr., ortopæd	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Fr., skbismægler	25

	Kr.
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Svendsen, Hans, direktør	4
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L. S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbyes:

Christie, O., læge, Kristiania	4
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	20
Gill, general, Fjøsanger	10
Gran, Gerh., prof., Kristiania	4
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn	5
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Johannesen, Conrad, kjøbmand, Fjøsanger	4
Knipowitsch, prof., St. Petersburg	10
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	
Meyer., J, fabrikeier, Aarstad	1
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	
Selland, lærer. Hardanger	
Torkildsen, R., læge, Nestun	

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1901

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 27de februar 1902

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1902

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1901

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 27de februar 1902

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1902

Indhold.

Pag.
Bestyrelsens beretning 5
Gaver til museets bibliothek og samlinger 1901 40
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser 46
Den biologiske station 61
Sommerkurset 63
Foredrag for hvermand 65
Regnskabsekstrakt 67
Medlemsfortegnelse 74

BESTYRELSENS BERETNING.

MUSEETS DIREKTØR

har afgivet følgende beretning om museets virksomhed i 1901, hvilken man herved fremlægger for generalforsamlingen.

I. Almindelige bemerkninger.

„Et helt nyt led er i det forløbne aar føiet til museets samlinger gjennem aabningen af det i forrige beretning omtalte plantehus, som af hr. konsul Mohr blev skjænket i fuldt færdig opsat stand. Som nødvendigt supplement til den botaniske have, der i løbet af de sidste aar er istandbragt, er plantehuset af den største interesse for museet og for det besøgende publikum, ikke mindst af den grund, at planter — i modsætning til dyr og menneskelige frembringelser — ifølge sin natur væsentlig kun i levende tilstand kan vises paa tilfredsstillende maade for det almindelige publikum, for hvem herbariernes tørrede eksemplarer frembyder liden interesse, saa værdifulde de end kan være for fagmanden. Det fortjener at bemerkes, at initiativet til plantehusets istandbringelse er taget af giveren selv, som ogsaa stillede et større beløb til disposition til indkjøb af planter. Ved hjælp af denne sum og ved en betydelig gave af planter fra Tøienhaven gjennem prof. N. Wille blev plantehuset, efterat det ivaar var gjort helt færdig, i løbet af sommermaanederne besat med planter og den 3die oktober aabnet for publikum.

Ved bygningen er af større arbeider alene foretaget indredning af to store kjeldere under nordre fløi, idet udgifterne herved blev optagne paa kommunens vedligeholdsbudget. Kjelderne blev forsynede med cementgulv og væggene pudsede. Herved er indvundet 132 m.^{2} kjelderrum.

Ligeledes blev der ved særskilt bevilgning af kommunen opført ny privetbygning af mur istedetfor det gamle træskur.

Paa vedligeholdsbudgettet for indeværende aar (1902) er bl. a. opført udhugning af store vinduer i kjelderen under rotunden i den gamle bygning og forsyning af dette rum med asfaltgulv, idet hensigten er at anvende det saaledes indvundne rum som udstillingslokale for endel af bondesamlingen, der viser sig ikke at faa plads i de for den reserverede samlingsrum i 1ste etage.

Indordningen af samlingen i de nye lokaler har været drevet med størst mulig kraft. Antikkabinettet, myntsamlingen og den udenlandske etnografiske samling er i aarets løb aabnede, og bondesamlingen vil i en nær fremtid kunne aabnes.

Derimod har i de sidste maaneder samlingen af norske oldsager og den indenfor denne liggende middelalderlige samling været lukkede, idet der i den første samling er bygget nye skabe, samtidig som de gamle er ombyggede. Omordningen af denne del af samlingen kan ventes afsluttet i løbet af vaaren.

De naturhistoriske samlinger har det hele aar været holdt aabne.

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været den samme som i de foregaaende aar: om sommeren (18de mai — 15de sept.) hver dag kl. 11—2 og 4—6, tirsdag, torsdag og lørdag mod betaling af 25 øre, ellers frit, om vinteren (16de sept. — 16de mai) søndag, mandag, onsdag og fredag kl. 11—2. I modsætning til de to foregaaende aar har museet ikke nogen tid været helt lukket, og besøget har derfor været betydelig større end i 1899 og 1900, mens det ikke har naaet helt op til det store besøg i udstillingsaaret 1898. I de tre her nævnte aar udgjorde det samlede antal besøgende: i 1898 — 61608, i 1899 — 36137, i 1900 — 36456. I 1901 var det samlede antal 59766, hvortil kommer et stort antal besøgende i haven og efter plantehusets aabning tillige i dette. Nogen statistik over antallet af besøgende i disse dele af samlingerne er ikke optaget.

Paa aarets forskjellige maaneder fordeler besøget sig som *følger*:

Januar	2735	Juli	5648
Februar	1697	August	7279
Marts	5775	September	7739
April	5249	Oktober	4526
Mai	5235	November	4474
Juni	5851	December	3558

Besøget paa de forskjellige dage fremgaar af følgende oversigt:

Søndag	Gratis hverdag	Betalingsdag	Skoler og kort[1])
16166	10726	1316	1558

Sammenligner man besøget med tidligere aar — idet man bortser fra 1899 og 1900 — saa viser kun 1898 et større antal besøgende end 1901. Opgangen skriver sig antagelig fra den store tilstrømning, naar nye dele af den omordnede samling er aabnede for publikum, og det er derfor ikke sikkert, at et saa høit tal vil holde sig.

Museets personale. De i Gustafsons sted ansatte nye konservatorer H. Schetelig og K. Visted tiltraadte sine poster fra 15de januar. Fra 1ste januar antoges O. Nielsen som undervagtmester, idet vagtmesteren, som tillige er gartner, maatte have assistance til udførelsen af sit arbeide.

Paa grund af sygdom maatte den ifjor ansatte kasserer allerede efter nogle maaneders forløb søge afsked fra sin stilling. I hendes sted ansattes fra 1ste mai frk. Ingrid Christensen som kasserer.

I begyndelsen af januar 1902 afgik frk. Tellefsen, som i mange aar havde været ansat som kontorist ved museets kontor, ved døden. Museet tabte i hende en trofast og flittig medarbeider, hvis elskværdighed og hjælpsomhed længe vil mindes med taknemlighed.

---

[1]) Herunder sommerkursets deltagere. Statistiken er for denne rubriks vedkommende ikke fuldt nøiagtig.

II. Forklaringer til regnskabet.

Kap. I. Samlingerne og bibliotheket.

I medfølgende regnskabsekstrakt kap. I. er som sedvanlig optaget alle de indtægter og udgifter, som vedkommer museet som saadant, lønninger, udgifter til bibliothek, fællesudgifter, samlinger, inventar etc. Som nærmere forklaring hertil skal jeg tillade mig at anføre følgende.

Indtægterne under kap. I. har været større end sedvanligt paa grund af at store ekstraordinære bidrag til inventar er komne til indtægt i dette regnskab, skjønt beløbene tidligere er anvendte.

Statens bidrag mod at lige meget tilveiebringes paa anden maade er forhøiet med 2000 kr. fra 1ste april 1901, saa det samlede statsbidrag herefter vil udgjøre kr. 26000. Sparebankens og samlagets bidrag er uforandrede, henholdsvis 9000 og 4000 kr. foruden renterne af bibliothekfondet, der paa grund af en fra ifjor gjenstaaende restance kommer til indtægt med næsten 6000 kr. mod ca. 5000 i forrige regnskab.

Medlemskontingenten udgjorde i regnskabet for 1900 kr. 2235, men er iaar vokset med ca. 300 kr.; ca. 200 kr. gaar dog over til næste aar som restancer, saa den samlede indtægt paa denne konto udgjør kr. 2328. 3 medlemmer har indbetalt kontingent af 100 kr. en gang for alle, hvilket beløb er afsat til et kontingentfond, af hvilket kun renterne tages til indtægt.

Entré og katalogsalg har givet en noget større indtægt end ifjor, mens der er indkommet ca. 300 kr. mindre som leieindtægt af foredragssalene, der i 1900 var bortleiede til kommunen i længere tid. Det bør dog bemerkes, at indtægten paa denne konto for en væsentlig del gaar ud igjen som udgifter ved opvarmning, belysning og renhold.

Som refusion af legaterne for regnskabshold og administration er ligesom ifjor taget til indtægt under dette kapitel 2 ⁰/₀₀ af de respektive legatkapitaler, forsaavidt disse ikke alene anvendes til kapitalforøgelse. Herunder er ogsaa medtaget et andet refusionsbeløb af lignende art vedkommende kontorassistance for arbeiderforedragene, saa den samlede post udgjør kr. 1566 mod kr. 1416 i forrige regnskab.

Som renter og tilfældige indtægter vedkommende fællesbudgettet er kommen til indtægt kr. 1464.42, af hvilket beløb kr. 679.41 er indtægter vedkommende bibliotheket, mens resten er indvundne renter og nogle mindre refusionsbeløb. De under næste post opførte indtægter vedkommende naturhistorisk afdeling skriver sig fra salg af endel i denne hensigt anskaffede gjenstande (kr. 2026.36). Under den tilsvarende post for den antikvariske afdeling udgjøres indtægten, tils. kr. 1081, dels af en gave til indkjøb af kongosager, dels af et refusionsbeløb paa kr. 100, dels endelig af indtægter ved salg af gjenstande, hørende til nogle større samlinger af bondesager, af hvilke museet udtog, hvad det havde brug for. Hertil kommer et laan paa kr. 4786.54, for hvilket nedenfor er redegjort. De opførte indtægter vedkommende haven er væsentlig et privat bidrag paa kr. 300.

Anskaffelsen af inventar til nybygningen og andre udgifter vedkommende omordningen af samlingerne er i de sidste aar ført paa særlig konto under benævnelsen ekstraordinær inventarkonto. Denne udviste ved udgangen af 1900 en gjæld af kr. 22449.13. Denne gjæld er i aaret dækket derigjennem, at hr. C. Sundt stillede til disposition et beløb af kr. 20000, hvorved statens bidrag til samme konto blev ekvivaleret og resten af dette kom til indtægt med kr. 10500. Udgifterne har dog været noget større, saa denne konto gaar over til næste regnskab med et underskud paa kr. 620.63, der vil søges dækket ved private bidrag.

Udgifterne under kap. I. udgjør tilsammen kr. 90750.75, hvortil kommer et underskud fra forrige aar, stort kr. 6797.76. Til forskjellige konti i udgiftsregnskabet bemerkes følgende.

Gagekontoen, som i forrige regnskab udgjorde kr. 18060, er steget til kr. 20860.60 i nærværende regnskab. Heri er dog foruden den virkelige gage medtaget ulykkesforsikring for endel funktionærer, hvilken post herefter vil blive ført paa en anden konto. Stigningen skriver sig dels fra det nye regulativ for direktørens og konservatorernes lønninger (se forr. beretning, pag. 11), dels fra en samtidig foretagen forhøielse af vagtmesterens og kontoristens gage, hvilken sidste tidligere ogsaa var fordelt paa et par forskjellige konti, dels endelig fra ansættelsen af en undervagtmester, hvis lønning er opført her, mens udgifterne til arbeidshjælp ved haven og plantehuset og ved oldsamlingen medtages under disses konti.

Til biblioteket er medgaaet kr. 8585.12. Heraf var budgetteret kr. 7983.89, hvortil imidlertid kommer endel af den under 5e opførte indtægt, der ikke var medtaget i budgettet, saa nogen overskridelse ikke har fundet sted.

Til fællesudgifter er ialt medgaaet kr. 6723.10 mod budgetteret kr. 6300.00. Endel af overskridelsen skriver sig fra, at hertil er overført et beløb af kr. 225.00, udgjørende det endelige underskud paa kontoen for museets tilbygning. Denne konto er hermed afsluttet og udgaaet af regnskabet.

Til den naturhistoriske afdeling var budgetteret: Til samlingerne kr. 4500.00, til drift af haven og veksthuset kr. 3300.00, tilsammen 7800 kr. Heri var medregnet en ekstraordinær indtægt af kr. 2200.00. — Regnskabet viser en merindtægt af kr. 144.26 og en merudgift af kr. 2592.03, hvorefter der er en samlet overskridelse af kr. 2447.77, hvoraf ca. kr. 1450 falder paa haven, resten ca. kr. 1000 paa samlingen. Overskridelsen paa haven skriver sig, ialfald delvis, fra ekstraordinære arbeider, som stod i forbindelse med opførelsen af plantehuset og istandbringelsen af et anlæg omkring den nye privetbygning. Det er dog sandsynligt, at haven og plantehuset vil kræve et noget større beløb end det, som var tænkt opført hertil og som svarer til kr. 4000.00 for helt driftsaar. Overskridelsen paa samlingen vil i sin helhed blive at overføre til næste regnskabsaar, idet den vil dækkes ved salg af endel gjenstande, som delvis allerede er afleverede.

Til den historisk-antikvariske samling var budgetteret kr. 6500.00, idet der kom til afdrag, fra det ordinære annuum, kr. 8000, en overskridelse fra 1900 stor kr. 1500.00. Afdelingen har havt en ekstraordinær indtægt af kr. 1081.00, hvorefter den samlede dispositionssum blev 7581 kr., men har anvendt kr. 8577.24, saa der ogsaa her er en overskridelse paa ca. 1000 kr., der blir at overføre til næste regnskab. Desuden har afdelingen optaget et laan paa kr. 5081.25, ved hjælp af hvilket en større samling bergenske sølvsager er indkjøbt. — Herpaa er afbetalt 500 kr., mens der paa den anden side er paaløbet endel renter, saa gjælden pr. 31te december 1901 andrager til kr. 4786.54.

Paa den ekstraordinære inventarkonto er anvendt ca. 8670 kr. til nyanskaffelser og forandring af inventar, idet resten er anvendt til dækkelse af gjæld fra tidligere regnskaber. Om muligt bør en inventarkonto bibeholdes paa regnskabet, saa afdelingerne ikke belastes med udgifterne hertil, men det er tvilsomt, om dette kanske, før en yderligere forhøielse af bidragene til museet er opnaaet.

Det fra forrige aar overtagne underskud paa kr. 6797.76 er reduceret til kr. 5894.17.

Kap. II. Legatmidler.

Foruden bibliothekets grundfond, hvis renter kommer til indtægt under kapitel I. i regnskabet, eiede museet følgende kapitaler pr. 1ste januar 1901:

Frieles legat no. I.	kr.	28000.00
— „ - II.	„	40000.00
Henrik Sundts legat no. I.	„	50000.00
— „ - II.	„	11791.88
F. Danielssen og A. Larsens legat	„	24000.00
F. Hansen og H. Danielssens legat	„	24000.00
Berthe Marie Danielssens legat	„	40000.00
Konsul Børs' legat	„	50000.00
Præmieobligationsfondet	„	500000.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	24864.85
	kr.	792656.73

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med:

Henrik Sundts legat no. II.	„	1959.61
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	14667.96
Pr. 31te december 1901 udgjør saaledes den samlede kapital	kr.	809284.30

De til videnskabelige øiemed disponible indtægter — incl. beholdninger fra forr. regnskab — udgjør kr. 25965.78, hvorfra gaar beholdningen til næste regnskab tilsammen kr. 3245.89, hvorefter det i aaret anvendte beløb andrager til kr. 22719.89.

I de første dage af dec. 1901 døde hr. Jakob Danielssen, som oppebar renterne af F. Hansen og H. Danielssens legat med fradrag af 420 kr. Efter 5 % udgjør denne andel kr. 780, som if. legatfundatsen indtil videre blir at tillægge kapitalen.

Udgifternes fordeling paa de forskjellige legater og fonds fremgaar af regnskabet, men den følgende sammenstilling giver en oversigt over anvendelsesmaaden i det hele:

I. Publikationer:

Udgifter vedk. aarbogen	kr.	6741.84
Appelløf: Meeresfauna (deraf honorar kr. 500.00)	„	1379.81
Sars: Crustacea	„	1247.04
	kr.	9368.69
II. Stipendier til videnskabelige reiser	„	2300.00
	Lateris kr.	11668.69

	Transport kr.	11668.69
III. Aarsstipendier, faste eller for begrænset aarantal	„	9200.00
IV. Hydrografisk-biologiske undersøgelser i Bergensfjordene og kemisk assistance................	„	1594.42
V. Foredragskurser og underskud fr. forr. aar....	„	256.78
	kr.	22719.89

Med hensyn til udgifterne og indtægterne under kap. III., særformaal under museets administration, henvises til, hvad der nedenfor er anført.

Under kap. IV. gjenstod et underskud paa kr. 1225 — vedkommende museets tilbygning. Heraf er kr. 1000 dækket ved sidste termin af det af hr. konsul **Ole Johannessen** velvillig tegnede bidrag, mens resten er ført til udgift under kap. I. og denne konto derved endelig afsluttet.

III. Bibliotheket.

Bibliothekar: E. **Brunchorst.**

Bibliotheket er i 1901 bleven forøget med 1071 bind større verker, 583 dissertatser og særtryk samt 116 kartblade og tegninger fordelt paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte.......	280	70	112	462
Ved kjøb.................	71	26	1	98
	351	96	113	560
Bøger.				
Ved gave eller bytte.......	107	92	73	272
Ved kjøb.................	119	105	15	239
	226	197	88	511
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte.......	492	64	13	569
Ved kjøb.................	7	4	3	14
	499	68	16	583

Desuden fortsættes subskriptionen paa 113 endnu ikke afslutte verker, hvoraf 61 falder paa den naturhistoriske og 52 paa historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden ovennævnte, endnu 242, hvoraf intet fuldstændigt bind er udnmet i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar, ri bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 85 verker, der oldes som gave eller bytte.

Efter den foreløbige optælling af bibliothekets bøger, som forees i 1892, vil antallet med tilveksten i 1901 beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
idsskrifter og selskabsskrifter	5819	1776	2955	10550
ærskilte verker............	4352	3755	1543	9650
issertatser og separataftryk.	4157	636	112	4905
	14328	6167	4610	25105

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt amlingen af haandskrifter, karter, fotografier og tegninger, saa det amlede bindantal beløber sig til ca. 26000.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo. Museets iterære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 6:

1. Museo di Zoologia et anatomica comparata della R. Universita di Torino.
2. American geographical Society New. York.
3. Philosophical Society of Washington.
4. The Museum of the Brooklyn Institute of arts & sciences. Brooklyn N. Y.
5. Carlsberg Laboratorium. Kjøbenhavn.
6. Société scientifique. Université de Rennes.

Frk. Conny Tidemand og frk. Mimi Abel har ogsaa iaar velvilligen assisteret i bibliotheket, hvorfor man herved bringer dem museets erkjendtlige tak. Hr. adjunkt Schneider, Skien, har under en maaneds ophold i Bergen omtrent afsluttet en kritisk gjennemgaaelse af manuskriptsamlingen og katalogiseret denne paany.

IV. Den naturhistoriske afdeling.

Bestyrelsen har bestaaet af d'hrr. G. A. Hansen (formand), Friele, Klaus Hanssen, Michelsen, Høyer og Lothe. Udgifterne ved samlingen har i aarets løb været meget store paa grund af erhvervelsen af de nedenfor nævnte større dyr — brygde og mesoplodon og arbeidet med disse. Desuden er en stor del af afdelingens annuum som sedvanlig medgaaet til udgifter ved verkstedet og laboratoriet, som foruden af konservatorerne har været benyttet af hr. Friele til zoologiske arbeider og af hr. Høye til undersøgelse over klipfiskesoppen.

1. Samlingen af hvirveldyr.

Konservator: James A. Grieg.

Ordningsarbeiderne i samlingen har været fortsatte, og den hele samling er nu aaben for publikum, om der end gjenstaar endel arbeider, særlig i den systematiske fiske- og krybdyrsamling.

Af merkeligere ting er indkommet en brygde *(Selache maxima)*, som den 17de mai blev fanget ved Algerøen og indbukseret til stranden ved biologisk station, hvor den blev flaaet og skeletteret. Da man ikke havde havt held med præpareringen af det for nogle aar siden indkomne brygdeskelet — som bekjendt er præpareringen af bruskfiskskeletter en yderst vanskelig og usikker sag — bestemte man sig for at støbe de friske skeletdele i gips istedenfor at forsøge paa at tørre dem. Herved er istandbragt et særdeles smukt skelet, som er ophængt i et jernstativ lige ved det stoppede eksemplar af brygden. (Se fig. pag. 15).

Et eksemplar af en ukjendt tandhval antagelig hørende til slegten *Mesoplodon*, strandet ved Rugsund og indsendt gjennem hr. lærer Kvalheim. Eksemplaret var meget afslaaet paa snuden og kjævebenene brækkede under strandingen, men ellers i god stand og af en ganske merkelig bygning, idet legemet er temmelig høit og fladtrykt og halefinnen usedvanlig bred. Af det friske eksemplar blev taget en afstøbning, som vil blive opstillet i samlingen. Ligeledes er skelettet præpareret. Længde ca. 4 m.

En kopi af en narhval, som findes udstoppet i museet i Trondhjem.

Desuden fortjener at nævnes: en i Norge meget sjelden fugleart, *Phylloscopus sibilator*, taget ved Tveteraas af hr. Lie-Pettersen; et eksemplar af den sjeldne skeheire *(platalea leuco-*

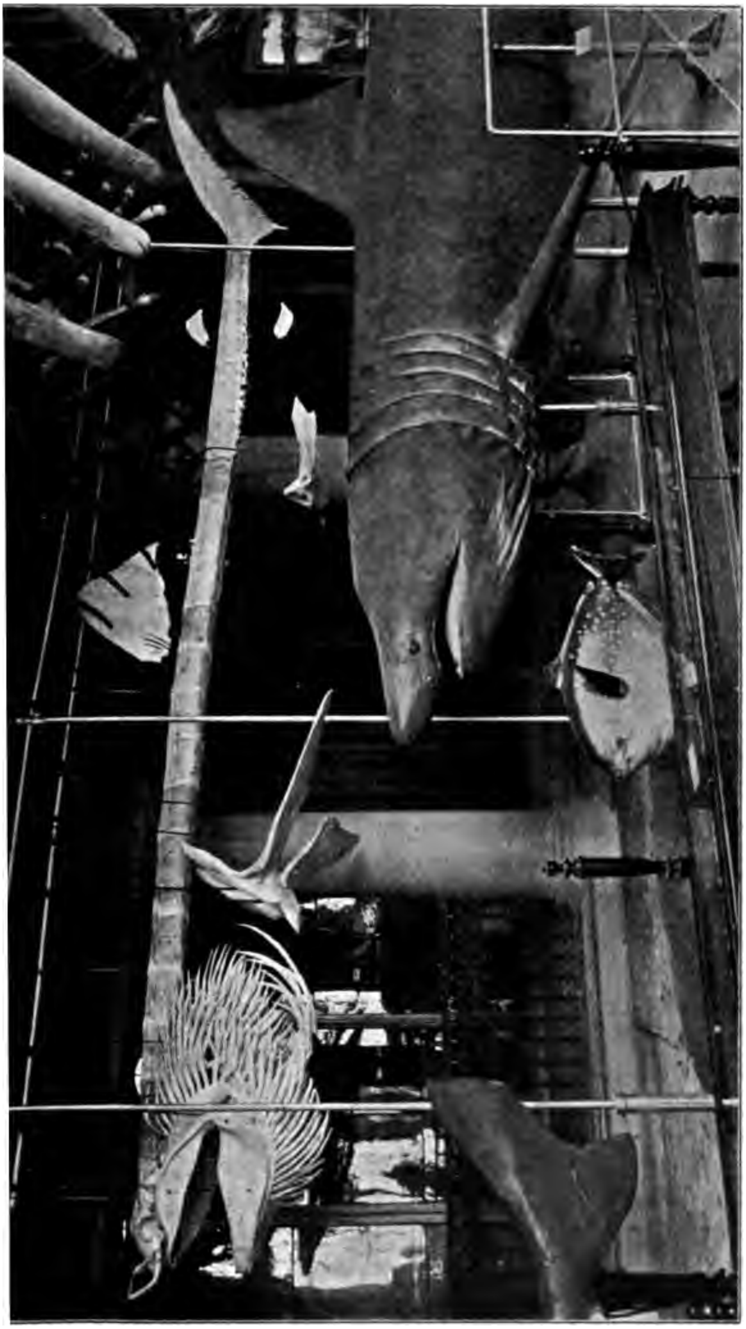

Skelet og stoppet eksemplar af brygde.

rodia), skudt ved Rognevaag samt en bastard af aarhane og tiur *(Tetrao urogollo-tetrix)* fra Granvin (gave fra lærer SELLAND); en sjelden varietet af ræv samt en gruppe af hermelin (gave fra bundtmager C. BRANDT); en større samling norske fugle og eg fra Finmarken, kjøbt fra to norske ornithologer, som der driver indsamlinger.

De kjelderrum, som tidligere var optaget af mineralsamlingen, er indredede til magasinrum for den videnskabelige fiskesamling samtidig som et andet kjelderrum er bleven reserveret for samlingen af hvalfostre.

Konservator fik i slutten af aaret 3 maaneders permission til studieophold ved udenlandske zoologiske instituter.

2. Evertebratsamlingen.

Konservator: Dr. A. APPELLØF.

I aarets løb er den i forrige indberetning omtalte systematiske læresamling af evertebrater opstillet, ordnet og etiketteret i 10 skabe i anden etage. Dog mangler endnu insektsamlingen, beroende paa, at største parten af samme, som var bestilt fra „Naturhistorisches Institut Linnæa“ i Berlin, først ankom i slutten af aaret. Nogle faa former af forskjellige evertebratgrupper, som ikke fandtes repræsenterede i museet, vil, efterhvert som de kan anskaffes, indlemmes i samlingen. Til belysning af dyrenes bygning er tegninger og anatomiske modeller sammen med anatomiske præparater opstillede. Konservator er desuden begyndt at forfatte beskrivende tekstetiketter til samlingen.

En vigtig forøgelse har de videnskabelige samlinger i aar erholdt derved, at en del af det ved statens fiskeridampskib „Michael Sars“s togter i Nordatlanten indsamlede materiale af bunddyr vil komme at overlades til museet. Lederen af disse togter, dr. HJORT, har nemlig tilbudt konservator af de gjorte indsamlinger at udtage det, som for museet kan være af interesse, paa betingelse af at det hele materiale bliver bearbeidet. Hr. HERMAN FRIELE har i aar bearbeidet nævnte samling af mollusker, og konservator har bestemt cephalopoderne og pycnogoniderne.

Fra „Naturhistorisches Institut Linnæa“ er som oven nævnt indkjøbt udvalgte typer af insekter for den systematiske læresamling. Samlingen omfatter dels enkelte typer indenfor alle insektgrupper, dels for visse arters vedkommende biologiske sammenstillinger til belysning af deres udvikling, levemaade etc. Den største del af samlingen udgjøres af tørrede eksemplarer, nogle udviklingsserier er dog monterede i spiritus. Fra naturaliehandler dr. Lendl i Budapest er ligeledes indkjøbt endel biologiske sammenstillinger fra insekternes verden. Den fra naturaliehandler Deyrolle i Paris tidligere indkjøbte samling til belysning af beskyttelsеslighed er bleven kompletteret med et mindre antal former.

Til bearbeidelse for „Meeresfauna von Bergen“ er materiale udleveret til bestyrer O. Nordgaard (bryozoer), prof. Bergendal, Lund (nemertiner). Desuden er af samlingerne videnskabeligt materiale sendt til prof. von Marenzeller, Wien (bytte), prof. Théel, Stockholm (laan), hr. L. Byne, Teigmouth, s. Devonsh (bytte).

Blandt de indkomne gjenstande skal forøvrigt nævnes:

En mindre samling biller, dels arktiske, dels fra Bergens omegn, gave fra konservator Sparre Schneider, Tromsø.

Samling af forskjellige lavere dyr fra Natlandsvand ved Bergen indsamlet af O. J. Lie-Pettersen.

Insekter, mollusker etc. dels fra land, dels fra saltholdige vande i og omkring oasen Biskra i n. Sahara, indsamlet af konservator.

Isocardia cor, en ved vore kyster overmaade sjelden musling, taget i trawl af skibsreder Olsen, Larvig (2 mil s. v. af Færder).

Frk. Petra Gullaksen har i aarets løb gjennemgaaet et zoologisk kursus under konservators ledelse og har ogsaa velvilligen udført en del arbeide ved afdelingen.

Det for evertebratsamlingen disponible magasinrum i kjelderen er bleven adskillig udvidet derved, at hele fiskesamlingen er overflyttet til et nyt magasinrum.

Konservator havde i begyndelsen af aaret to maaneders permission for at foretage en udenlandsreise. Denne var af privat natur, men herved besøgtes dog flere museer og andre videnskabelige institutioner (i Kjøbenhavn, Hamburg, Berlin, München, Neapel, Palermo). Desuden var konservator permitteret i omtrent 5 uger for udførelse af undersøgelser over hummerens biologi; samtidig hermed foretoges med stipendium fra museet andre zoologiske undersøgelser og indsamlinger.

3. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. J. Brunchorst.

Det skandinaviske phanerogam- og karkryptogamherbarium er forøget med 21 arter sjeldnere planter fra Granvin og Hardangervidden, indsamlede af hr. Havaas.

Det almindelige herbarium er forøget med følgende samlinger:

1.	Norske alger fra universitetets herbarium ved professor N. Wille	115	eksp.
2.	Alger fra Vestlandet, indsamlede med stipendium fra museet ved hr. lærer Norum, Haugesund (sjeldnere arter)	56	—
3.	Moser fra Skandinavien og Finland, stammende fra dr. E. Nymans herbarium, kjøbt fra dr. Møller, Stockholm	850	—
4.	Moser fra Grønland og Spitsbergen, gave fra Riksmuseet i Stockholm ved prof. Nathorst	56	—
5.	Norske moser, indsamlede ved hr. adjunkt Jørgensen	163	—
6.	V. Schiffner: Hepaticæ europa exsicc. 1—50, ved hr. adj. Jørgensen	50	—
7.	Havaas: Lichenes exsiccati norvegiæ nr. 1—80[1]).	80	—
8.	Phanerogamer fra Europa, Asien og Amerika indkomne ved bytte gjennem hr. adjunkt Jørgensen repræsenterende lige mange arter og underarter hvoraf ca. 750 nye fra herbariet.	759	—

Ialt beløber forøgelsen sig saaledes til over 2000 eksempl., hvoraf 8 à 900 repræsenterer arter, som ikke tidligere fandtes i herbariet. Afdelingen phanerogamer og karkryptogamer af det almindelige herbarium andrager nu til 16 à 17000 eksemplarer, der — med undtagelse af dette aars tilvekst — for størstedelen er færdig præparerede og opklæbede. De ovenfor under 3—5 nævnte samlinger er ligeledes i aarets løb indordnede eller ialfald gjort færdige til indlægning.

4. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. J. Brunchorst.

Den væsentligste begivenhed i aarets løb var aabningen af plantehuset, der fandt sted i begyndelsen af oktober, efterat det ved prof. Willes og særlig ved hr. konsul Mohrs imødekommenhed — foruden ved gaver fra private, blandt hvilke særlig nævnes en pragtfuld *Alsophila australis* og en *Dracaena sp.* fra hr. gartner Amland — var lykkedes at faa huset rigt besat.

---

[1] Af dette exsiccatverk, der udgives med bistand af museet, er ialt modtaget 5 ekspl., hvoraf de 4 vil blive bortbyttede.

De fra prof. Wille modtagne planter androg til ca. 160 eksemplarer, deriblandt en *Phoenix canariensis*, som snart er hundrede aar gammel her i landet, idet den er opelsket af frø hjembragt af botanikeren Christen Smith i 1815, en *Rhaphis flabelliformis* og mange koldhusplanter i gode og store eksemplarer.

Ved indkjøb for konsul Mohrs regning fik dog plantehuset sin væsentligste bestand, særlig af planter og orchideer. Af den sidste plantegruppe indkjøbtes ca. 90 arter i ca. 100 eksemplarer, fra *Societé horticole coloniale* i Brüssel. Af palmer indkjøbtes i Berlin og Hamburg foruden en hel del mindre arter følgende i større eksemplarer: *Chamaerops humilis, Livistona australis, Latania commersoni, Pritchardia vuylstekeana, Cocos bonneti, Cocos datil, Howea (Kentia) belmoreana, Rhopalostylis (Areca) sapida*; særlig de to sidste er pragteksemplarer. Desuden kan nævnes *Cycas revoluta, Dioon edule* og *Pandanus laevis.* Disse indkjøb besørgedes at konservator paa en reise, han foretog paa egen bekostning og under hvilken han besøgte de botaniske haver i Hamburg, Berlin, Paris, Brüssel og Antwerpen og gjorde sig bekjendt med disses indredning og drift.

En hel del planter til drivhuset var ogsaa i aarets løb opelsket af frø, indkjøbt i dette øiemed og ligeledes indkjøbtes endel planter fra Gøteborg og en samling vandplanter fra Darmstadt.

I haven nødvendiggjordes endel forandringer paa grund af drivhusets anlæg og der istandbragtes blandt andet et vandbasin for frilandsplanter, der blev besat ved indsamling i omegnen og ved gave af planter fra Tøienhaven.

Som gartner har vagtmesteren hr. Ørdahl fremdeles fungeret, og der skyldes ham megen tak for ivrigt arbeide med tilveiebringelsen af planter saavel til plantehuset som haven. De fleste af vand- og sumpplanterne i frilandsbasinet er indsamlede af ham.

5. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Cand. real. C. F. Kolderup.

I aarets løb er mineralsamlingen øget ved indkjøb af ca. 70 norske mineraler fra Kristiania bergbureau samt ved endel mindre gaver fra private, væsentlig folk der i anledning fund af ertsforekomster har søgt museets bistand.

Bergartsamlingen er iaar som tidligere væsentlig øget ved de under den fungerende konservators reiser foretagne indsamlinger. Herved er indkommet ca. 60 bergartstufer fra Søndmøre, 60 fra Bergensfeltet og 30 fra Stord. Ca. 30 bergartstufer fra Nordfjord er efter anvisning indsamlet af hr. lærer Aasebø fra Gloppen, der deltog i sommerkurset og har vist sig at være en meget interesseret samler. Endel bergarter er ogsaa skjænket af hr. von Hofsten. Ialt kan forøgelsen anslaaes til ca. 250 bergartstufer. Den petrografiske præparatsamling er forøget med ca. 60 præparater.

I den geologisk-palæontologiske samling skyldes forøgelsen væsentlig indsamling af skjæl fra lerlagene i Bergens omegn. Samtidig er der under aarets reiser ved hjælp af et nyanskaffet fotografiapparat lagt grunden til en samling af geologiske fotografier.

Antallet af dem, der har søgt veiledning angaaende mineralfund, er i stadig stigende og beløber sig til 133 mundtlige og skriftlige henvendelser. Det antal mineraler og bergarter, hvorom der er givet udtalelse, er imidlertid langt større, da der ved hvert besøg er medbragt stufer fra flere forskjellige forekomster. Desværre har flere anmodninger om befaringer ikke kunnet efterkommes, da den fungerende konservator er for sterkt bundet af skolen.

I studieøiemed har samlingerne været benyttet af stud. real. og tekniker Leivestad, løitnant Wehn, cand. real. Sørensen og frk. Berge. Leilighedsvis har ogsaa andre benyttet den lille læsesamling, der blev færdig ved aarets begyndelse.

V. Den historisk-antikvariske afdeling.

Afdelingens bestyrelse har bestaaet af d'hr. Bendixen (formand), Brekke, Konow og Sundt. Den 15de januar 1901 aftraadte Gustafson som konservator, og de nyansatte konservatorer, d'hr. Haakon Schetelig og Kristofer Visted, tiltraadte sine poster. De forskjellige dele af samlingen er fordelt mellem konservatorerne, saaledes at hr. Schetelig, der er afdelingens sekretær, har oldsamlingen, middelaldersamlingen, vaabensamlingen, antikkabinettet og myntsamlingen under sig, mens alt, som vedkommer tiden efter reformationen (undt. vaaben og mynter), hører ind under hr. Visteds omraade sammen med den etnografiske samling.

Da den sidste beretning afgaves i 1899, var samlingen i sin helhed lukket. Arbeidet har senere væsentlig gaaet ud paa at faa ordningsarbeiderne fremmede hurtigst muligt. I slutten af aaret har dog oldsamlingen og middelaldersamlingen paa grund af paagaaende arbeider atter maattet lukkes, men der er udsigt til, at samlingen i sin helhed vil kunne gjøres tilgjængelig for publikum — om end ikke i fuld færdig stand — inden sommeren 1902.

I. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Konservator: H. Schetelig.

Antiksamlingen (ægyptiske, græske og romerske oldsager) var tidligere anbragt dels i den etnografiske samling, dels i et skab i den norske forhistoriske samling. De faa gjenstande af denne art, som museet eier, er nu samlede i et lidet værelse til venstre for vestibulen. Samlingen er meget ufuldstændig og trænger sterkt til at kompletteres.

Den norske forhistoriske samling. Den sal, hvori stenalder, broncealder og ældre jernalder har sin plads, samt et af de to rum, hvori yngre jernalder var anbragt, var til slutten af aaret aaben for publikum i det væsentlige i den ældre ordning, idet dog broncealderen blev flyttet over i et nyt skab og derunder maatte omordnes, samtidig som endel af de senere aars fund fra ældre jernalder, som ikke tidligere havde været udstillede, blev anbragte paa den efter udflytningen af antiksamlingen ledige plads. I aarets sidste maaneder lukkedes samlingen, idet der blev bygget nye skabe i nordre fløi for yngre jernalder og adskillige skabe i den gamle del af bygningen paabyggede.

Den største del af materialet fra yngre jernalder var ved aarets begyndelse udflyttet fra det ene af de tidligere samlingsrum og laa løst paa bretter. I denne tilstand havde det flere gange maattet flyttes, hvorved det ikke havde kunnet undgaaes, at adskillig uorden var fremkommet. Dette materiale sammen med en hel del oldsager fra de senere aars tilvekst, som var magasineret — tildels ganske uheldigt — paa forskjellige steder (loft og kjelder) er bleven revideret og for den største del bragt i orden; en liden rest af ikke identificerede gjenstande, som endnu er tilbage, vil der forhaabentlig kunne faaes rede paa i en nærmere fremtid. Hele det saaledes gjennemgaaede materiale er samlet i to store magasinskabe, som er anbragte i oldsamlingens tidligere kontor og

som for en aarrække vil afhjælpe den mangel paa magasinrum, som i lang tid har været følelig.

Med hensyn til samlingens tilvekst henvises til tilvekstfortegnelsen i museets aarbog, idet her alene fremhæves den af konservator udgravede runesten fra Eidsvaag (gave fra hr. fabrikeier Petersen) og det eiendommelige stenaldersfund fra Bømmeløen, der ligeledes for størstedelen er udgravet af konservator.

Hr. cand. Meyer har assisteret med revision af stenaldersamlingen.

I middelaldersamlingen er ingen væsentligere forandringer foretagne.

2. Myntsamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

Myntsamlingen forelaa færdig ordnet til udstilling fra Gustafson, og pulter og øvrige montre var i det væsentlige færdige, saa arbeidet med samlingens udstilling kunde afsluttes allerede i aarets første maaneder. Foruden mynterne er udstillet det meste af museets medaljer, hvoriblandt den af konsul Børs skjænkede samling franske medaljer indtager en fremtrædende plads. Samlingen omfatter saavel ældre som nyere ting og giver et fortrinligt billede af den franske medaljekunsts udvikling. Ogsaa den ældre del af samlingen af danske medaljer er righoldig og omfatter ting af betydelig interesse ogsaa for vort lands historie. Af den norske samling fremhæves 3 kroningsmedaljer i guld, som har tilhørt Christie, Harbitz Johan Sverdrup. Fremdeles eier museet den guldmedalje, som 1881 blev skjænket Johan Sverdrup af stortingsmænd fra Hedemarkens amt.

Myntsamlingen er — som i alle myntkabinetter — ikke i si helhed udstillet, men man har dog i det til dette brug reservered rum faaet plads til langt mere, end der tidligere var udstillet. ting, som hidtil ikke har været udstillet, er tilkommet en samli romerske broncemynter med fortrinlig udførte portræter af romers keisere og keiserinder fra Cæsar til Commodus (Christi fødsel ti ca. 150 e. Chr.). Særlig fuldstændig og interessant er samlingen af norske mynter, som for den ældre tids vedkommende omfatter mange værdifulde stykker. Ogsaa samlingen fra foreningstiden med Danmark er bleven godt suppleret ved endel indkjøb i de senere aar.

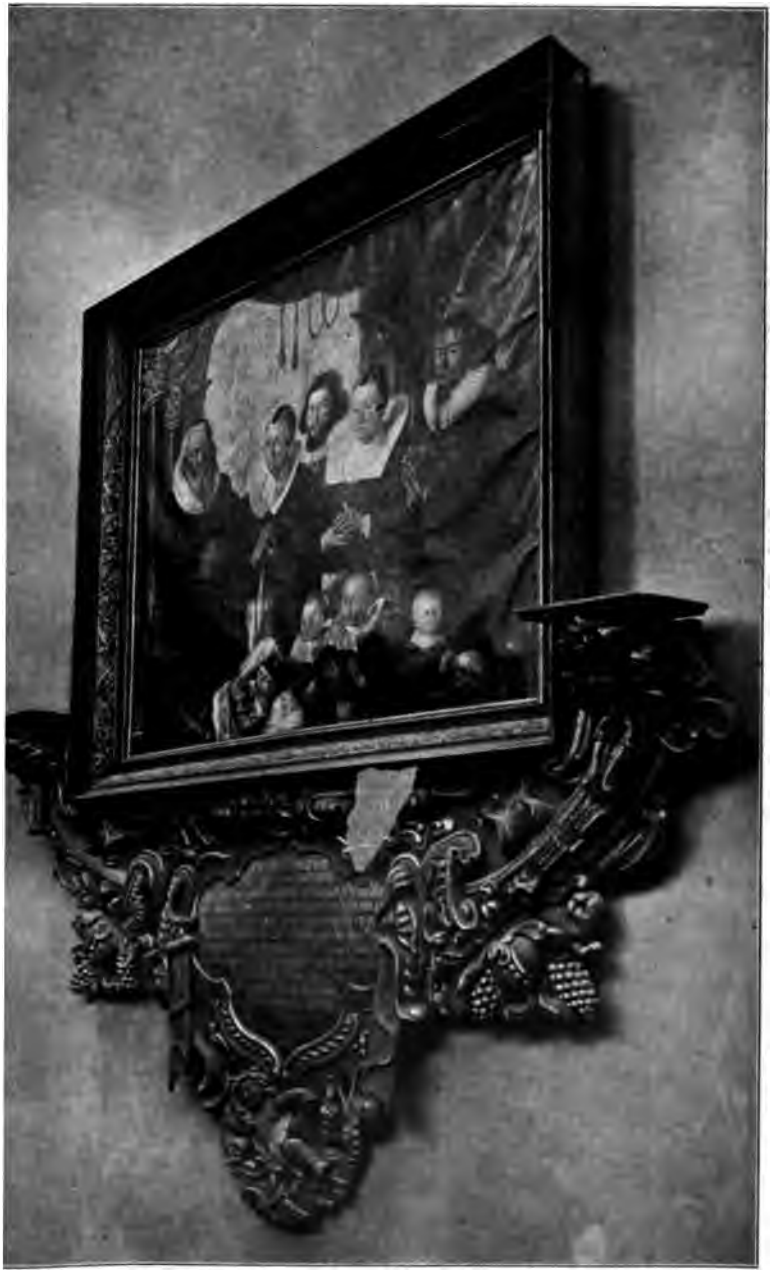

Epitaphium fra Indviken kirke.

rovst **Peder Gabelsen** med familie, malet af **Elias Fugelschoug**).

Hr. A. **Eide** har ligesom tidligere ydet værdifuld hjælp ved ordningsarbeidet og tillige fortsat arbeidet med omarbeidelsen af samlingens katalog, idet den gamle var blit ubrugelig. 2den del af den nye katalog, Skandinavien i nyere tid, foreligger nu komplet. For dette hans arbeide skylder museet ham megen tak.

I slutten af aaret er en del af seddelsamlingen bleven udstillet i en dobbeltramme, anbragt over en af pultene, og i en større vægramme.

3. Vaabensamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

Arbeidet i denne har hvilet, idet andre ordningsarbeider maatte afsluttes, før den til vaaben fra nyere tid bestemte plads kunde blive disponibel. Endel gamle faner er sendt til Berlin for at repareres og renses, et arbeide, som hr. **Aug. Wallendahl** velvilligen bestrider udgifterne ved og som ved hr. direktør **Ubischs** velvilje bliver udført ved Zeughaus i Berlin.

4. Den norske kulturhistoriske samling fra tiden efter reformationen.

Konservator: K. Visted.

Bygdeafdelingen bestaar dels af museets tidligere samling, dels af, hvad der særlig af **Adrian Jakobsen** blev indkjøbt for den nationaletnografiske forenings regning. Den hele samling er ganske betydelig, men var ved begyndelsen af aaret i sin helhed magasineret. I aarets løb er ordningen paabegyndt, og de for samlingen reserverede rum i 1ste etage nærmer sig til at blive færdige. Disse rum optages helt af Telemarken, de vestlandske bygder, Gudbrandsdalen og de trondhjemske bygder, tiltrods for at alle redskaber, slæder etc. er udskilte. Disse ting og gjenstande fra de øvrige bygder vil faa plads i kjelderen under rotunden, paa bygningens bagside.

I aarets løb er samlingen af bondesager kompletteret med talrige større gjenstande, særlig møbler, samt endel dragter, mens man mest mulig har undladt at kjøbe mindre gjenstande, før der ved samlingens fuldstændige opstilling kan faaes fuld oversigt over hvad der allerede findes i museet. Blandt de indkomne gjenstande kan nævnes: skabe fra Hardanger og Søndhordland, en gammel

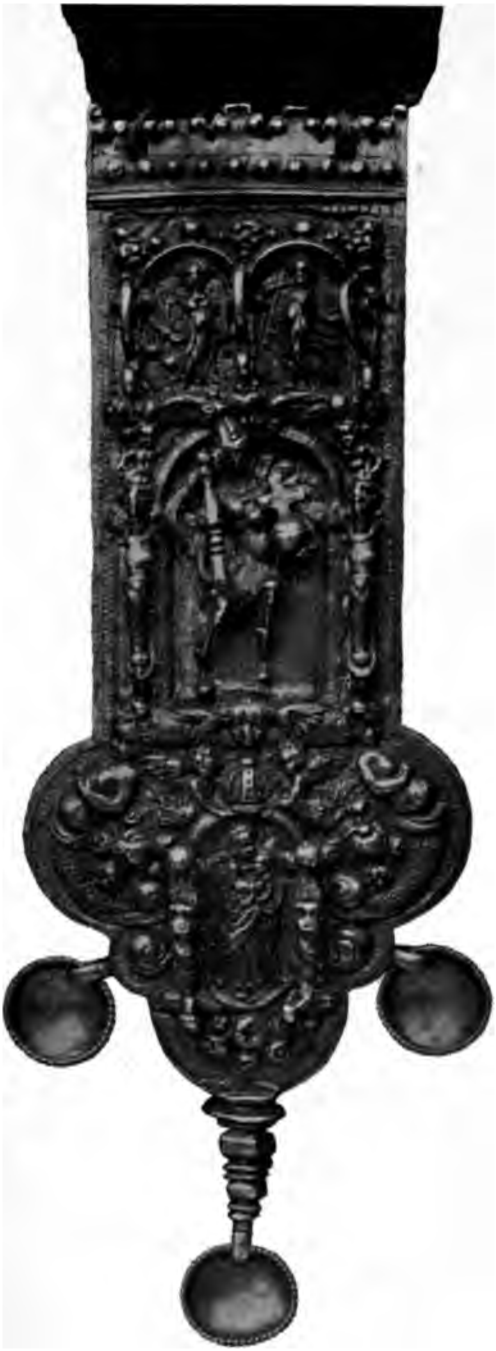

komplet kvindedragt fra Søndfjord, en mands- og en kvindedragt fra Sætersdalen, ældre mandsdragter fra Telemarken, Haus og Dovre, skabe og urkasser fra trondhjemske bygder med rige udskjæringer og et par gode skabe i bonde-renæssance fra Romsdalen og Søndmør.

Hertil kommer af kirkelige gjenstande et udmerket prestebillede fra Indviken (pag. 23), indkommet gjennem hr. pastor Schjøtt-Revers — desværre er den pragtfulde egetræs indfatning ikke komplet — og en altertavle fra samme kirke samt en fra kunstindustrimuseet modtaget altertavle i yderst raat og naivt arbeide.

Paa overgangen til byafdelingen staar endel meget kostbare gjenstande — 3 sølvkrus (pag. 27), en oblatæske og 2 bælter — som i sin tid har været eiet paa gaarde i Bergens omegn og derfra var kommen i en engelsk samlers besiddelse. Fra ham blev de kjøbt tilbage til museet for 5000 kr. Et beslag af det ene bælte er gjengivet paa pag. 25.

Endelig kan nævnes, at man gjennem hr. lensmand Widsten, Vanelven, har modtaget en gammel baad og rester af en prækestol.

I byafdelingen, som i det væsentlige vil blive en samling af møbler, husgeraad etc. fra bergenske borgerhjem fra ca. 1600 til omkring 1800, suppleret med prospekter, portræter, dragter o. l., og i hvilken tillige laugsgjenstandene indgaar, er fremdeles kun et rum — væsentlig omfattende renæssancegjenstande — aabnet. Ordningen af de øvrige rum er dog planlagt og forberedt.

Under denne samling henhører ogsaa gjenstande af personalhistorisk interesse, som Christies guldpokal, Ole Bulls violin og guldkrans o. l. De sidste to gjenstande var en del af aaret udstillede i en montre i vestibulen. Ved fru Sara Bulls nærvær i Bergen ianledning Ole Bulls-statuens afsløring blev den Guarneriusviolin, museet tidligere havde, ombyttet med den bekjendte Gaspar da Salo-violin med et efter traditionen af Cellini udskaaret englehoved. Violinen sammen med guldkransen blev anbragt i en fælles montre, som i løbet af 1902 vil blive udstillet.

Under denne afdeling maa nærmest henregnes den i vestibulen opstillede model af Tyskebryggen i 1 : 100, som paa foranledning af de herværende medlemmer af pariserkomiteen blev forfærdiget under arkitekt Kiellands ledelse for regning af Bergens børskomite og af denne, med departementets samtykke, skjænket museet, tilligemed en fuldstændig samling bygningstegninger til Tyskebryggens forskjellige gaarde, paa basis af hvilke modellen er udført af bygmester Mich. Johannesen.

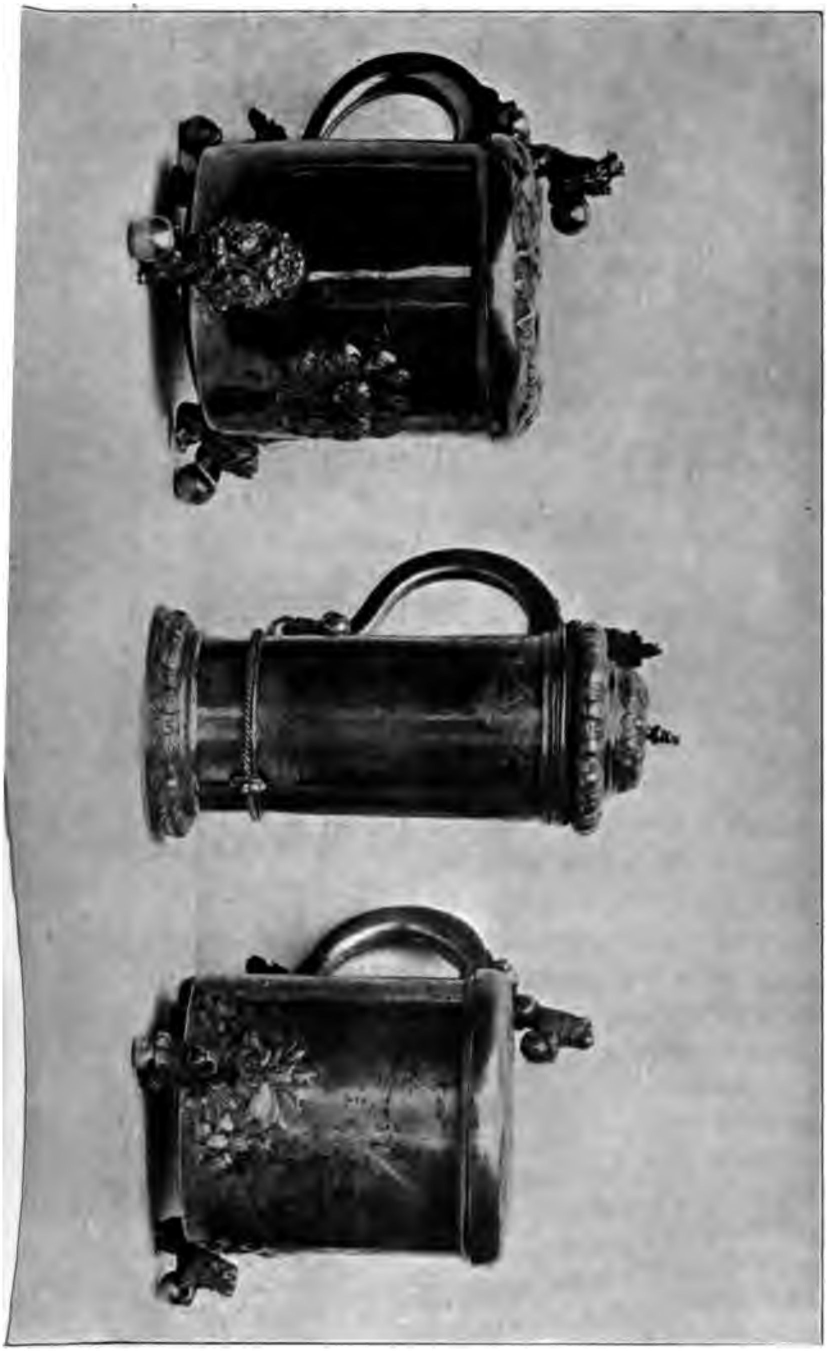

5. Den etnografiske samling.

Konservator: K. VISTED.

Denne afdeling er betydelig forøget ved flere større indkjøb. Ved en privatmands velvilje kunde en samling vaaben fra Kongo erhverves; ved denne forøgelse præsenterer denne del af samlingen sig som den vakreste og mest komplette af de etnografiske samlinger ved museet; særlig værdifulde var endel spyd, tildels med hel kobberspids og med udskaaret skaft. En større samling fra Melanesien og Indonesien er kjøbt af hr. musiker WOROFKA, Bergen; særlig fremhæves endel gode ting fra tysk Ny-Guinea, som nu er ganske godt repræsenteret. Den fattige indonesiske samling blev forøget ved et sværd fra Celebes, en husmodel fra Borneo, samt et karakteristisk skjold fra Nias. En mindre samling fra Kina, hvoraf fremhæves et smukt eksemplar af en „forfædretavle“, er indkjøbt fra hr. missionær KRISTENSEN, og endel kinesiske ting er erhvervet ved bytte med kunstindustrimuseet.

Desuden har hr. kaptein HAUGE midlertidig deponeret sin smukke samling, særlig af japanske ting, i museet. Som gave har samlingen modtaget fra hr. postassistent HAAKON FLAK endel gjenstande fra Zulu.

Samlingen var ved aarets begyndelse lukket. I april aabnedes to og nogle maaneder senere yderligere to rum, hvorover samlingen disponerer. I det første har Asien og N. Afrika sin plads, i det andet resten af Afrika samt Sydhavsøerne, i det tredie Amerika, Grønland og den lappiske samling. I det fjerde rum er [illegible] del større baade og lignende grovere gjenstande opstillede.

VI. Videnskabelige formaal.

Aarsstipendier. Fra 1ste januar 1901 ansattes cand. [illegible] H. H. GRAN som fast stipendiat „for derved at sættes istand [illegible] at fortsætte sine videnskabelige arbeider, særlig over planktono[illegible]nismer“. Til ansættelsen er bl. a. knyttet betingelse om at [illegible] holde foredrag ved kurser foranstaltede af museet. Der er [illegible] ansættelsen fastsat en gjensidig opsigelsesfrist af tre maaned[illegible] Hr. GRAN havde fra 1ste aug. til 15de decbr. permission til op[illegible] i udlandet for at drive bakteriologiske studier.

Hr. cand. real. KOLDERUPS stipendium forhøiedes fra 1ste jan. til kr. 1600 (tidl. kr. 1000) paa betingelse af, at han daglig

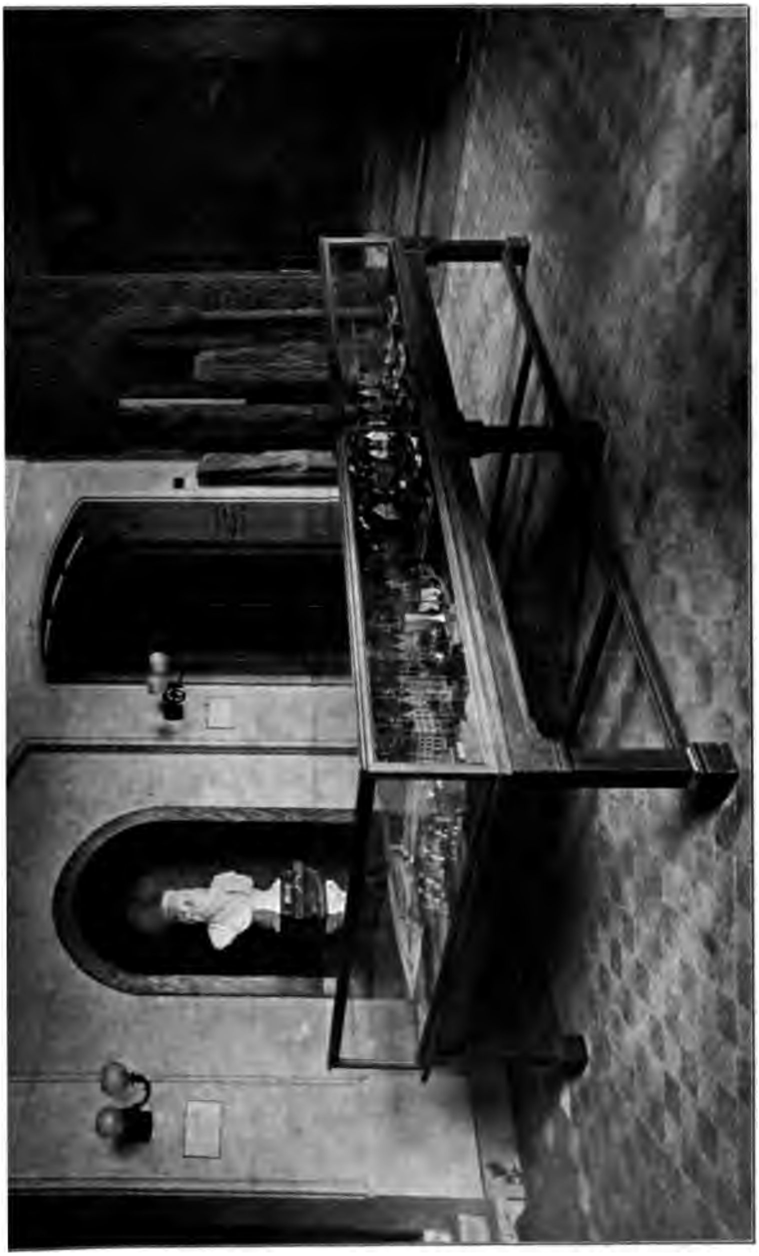

Model af Tyskebryggen, udstillet i museets vestibule.

er at træffe paa museet i to timer hver formiddag og har eftermiddagen fri for skolearbeide.

Forøvrigt er stipendierne de samme som forrige aar: adjunkt Jørgensen kr. 1000 for botanik; Kr. Høye kr. 1000 for mykologiske undersøgelser, særlig over klipfiskesoppen; forfatteren Hjalmar Christensen kr. 3000 til literaturhistoriske studier.

Stipendier til undersøgelser blev uddelt til:

Cand. real. Kolderup kr. 300 til geologiske undersøgelser i Nordre Bergenhus amt. Stipendiet anvendtes til undersøgelse af labradorstensfelterne i ytre Nordfjord og Søndmøre, ligesom undersøgelsen af de tilsvarende felter nord for Bergen blev afsluttede.

Lærer Jacob Aaland kr. 100 til indsamling af kulturhistorisk materiale gjennem undersøgelse af præstegaardsarkiver, gaardsdokumenter etc. i N. Bergenhus. Hr. Aaland bereiste i løbet af ca. 4 uger endel bygder i Søndfjord (Kinn, Naustdal, Jølster) og Nordfjord (Breim, Gloppen, Hopen, Eid, Hornindal, Stryn, Loen, Olden, Ind- og Utvik). En hel del af det indsamlede materiale er i original eller afskrift overleveret museet.

Konservator Schetelig kr. 200 til et studieophold ved arkæologiske samlinger i Sverige. Stipendiet er anvendt til studier ved Nationalmuseet i Stockholm i januar 1902.

Johan Havaas, Granvin, kr. 400 til undersøgelser over vestlandets lavarter og udgivelse af exsiccatverk over Norges lavarter. Stipendiet er anvendt til reiser paa vestlandet og af et exsiccatverk „Lichenes exsiccati Norvegiæ“ er nr. 1—80 udgivet. 4 eksemplarer heraf vil distribueres af museet.

Lærer Lie-Pettersen kr. 200 til fortsatte entomologiske undersøgelser i Bergenstrakterne. Stipendiet er anvendt til undersøgelser i Bergens nærmere omegn (Fane sogn, Os-trakter og Sørfjorden) over humler, colembola og lepidoptera.

Cand. filos. Embr. Strand kr. 100 til undersøgelse af arachnidefaunaen i Stavanger amt som tilskud til stipendium i samme anledning fra universitetet. Stipendiet anvendtes særlig til undersøgelser i Suldal og tilgrænsende strøg.

Adjunkt E. Jørgensen kr. 300 til botaniske undersøgelser i Bergensamterne. Stipendiet anvendtes til undersøgelser, særlig bryologiske, paa følgende steder, Vikene og Ølve, Vaage og Hovlandsnuten (Tysnesø), Uskedal, Egersund og Ørsdalen ovenfor dette sted;

Dirdal, Helle og Indredalen (Ryfylke), Skorpen udenfor Florø, Kjelkenæs, Mulefjeld og indre Husedalen (Bremanger) i tiden mellem 1ste juli og 15de aug.

Lærer E. Norum, Haugesund, kr. 300 til undersøgelser over Vestlandets algeflora.

Konservator James Grieg kr. 300 til zoologiske undersøgelser. Stipendiet anvendtes som bidrag til ophold ved tyske zoologiske instituter til bearbeidelse af materiale indsamlet paa vestkysten.

Konservator A. Appelløf kr. 100 til zoologiske indsamlinger under reiser paa vestlandet ianledning undersøgelser over hummerens biologi.

Scheteligs og Kolderups stipendier bevilgedes af Frieles legat no. II., de øvrige af Berthe Marie Danielssens legat.

Publicationer. Aarbogen for 1901 er under direktørens redaktion udgivet i to hefter, af hvilket det første udkom høsten 1901, mens det andet er færdigt fra trykkeriet samtidig med denne beretning.

Aarbogen for 1901 indeholder følgende afhandlinger:

1. J. Sparre Schneider: Coleoptera og Lepidoptera ved Bergen og omegn.
2. O. Nordgaard: Contributions to the Hydrography of the North Ocean.
3. O. Nordgaard: Oplysninger om seiens vekst og aate. (With an English summary).
4. E. Jørgensen: Ueber das Perianthium der Jungermania orcadensis Hook. (Mit einer Tafel).
5. H. Schetelig: Et bosted fra stenalderen paa Bømmeløen.
6. O. J. Lie-Pettersen: Biologische Beobachtungen an norwegischen Hummeln.
7. Kr. Høye: Undersøgelser over klipfiskesoppen. (Med 5 plancher).
8. O. J. Lie-Pettersen: Hardangerviddens lepidopterfauna.
9. E. Jørgensen: Lidt om udbredelsen af nogle af vore sjeldneste vestlandske levermoser.
10. H. H. Gran: Studien über Meeresbakterien. I. Reduction von Nitraten und Nitriten.
11. E. Jørgensen: Drei für die skandinavische Halbinsel neue Lebermoose. (Mit zwei Tafeln).
12. H. Schetelig: Fortegnelse over de til Bergens Museum i 1901 indkomne sager ældre end reformationen. (Med 8 figurer i teksten).
13. B. E. Bendixen: Mittheilungen aus der mittelalterlichen Sammlung des Museums in Bergen. IX. Tragleuchter oder Processionsleuchter. (Mit 8 Figuren im Texte).
14. Carl Fred. Kolderup: Jordskjælv i Norge i 1901. (Resumé in deutscher Sprache).

Af G. O. Sars' store verk „An account of the Crustacea of Norway“ er udgivet Vol. IV. Copepoda (Cosanoida) Part I, II, III og IV, 48 pag. med 32 plancher, udførte i autografi efter forfatterens tegninger. Udgifterne er bestridte af præmieobligationsfondet.

For samme fonds regning er under redaktion af dr. Appelløf udgivet 1ste hefte af „Meeresfauna von Bergen“ indeholdende tre afhandlinger: Kr. Bonnevie, Kristiania: Hydroiden (mit 1 Doppeltafel), dr. R. Hartmeier, Berlin: Holosome Ascidien (mit 23 Textfiguren) og E. Arnesen, Kristiania: Calcarea. Heftet udgjør tilsammen 72 pagina. Til bearbeidelse for senere hefter er udsendt materiale til inden- og udenlandske videnskabsmænd.

Jordskjælvsundersøgelser. Allerede for flere aar tilbage overtog museets stipendiat hr. Kolderup ledelsen af de norske jordskjælvsundersøgelser, som var istandbragt af dr. Reusch og det meteorologiske institut. Indsamlingen af materiale sker gjennem udsendelse af spørgsmaalsskemaer og, hvor jordskjælv er iagttaget, korrespondance med paa vedk. sted boende personer. For de denne sag vedkommende postforsendelser, som var portofrie, saalænge udsendelse af skemaer skede fra meteorologisk institut, har man søgt portofrihed, men uden resultat. Ligeledes har man søgt staten om et bidrag en gang for alle til anskaffelse af en selvregistrerende jordskjælvmaaler, stort kr. 1000, uden at dog departementet f. t. har fundet at kunne opføre noget beløb hertil paa sit budgetforslag. Alle udgifter ved disse undersøgelser er bestridte af den naturhistoriske afdelings annuum.

Biologiske og hydrografiske undersøgelser. Hertil er anvendt et beløb af præmieobligationsfondet (kr. 1594.42), der er medgaaet til udgifter ved indsamling af materiale i Bergensfjordene og til kemisk assistance ved analyserne af de tagne saltvandsprøver. Undersøgelserne er udførte af den biologiske stations bestyrer, hr. O. Nordgaard, og beløbet er nærmest at opfatte som et bidrag af det nævnte fond til stationens arbeide.

VII. Foredrag og Kurser.

Angaaende sommerkurset og foredrag for hvermand henvises til næste afsnit og til de medfølgende beretninger. Af andre foredrag har været afholdt flere rækker, dels literaturhistoriske foredrag, beregnede paa publikum fra alle samfundslag, dels kurser, som i lighed med de ifjor afholdte særlig har været bestemte til videre uddannelse for den indenbys lærerstand, med et høiere maal for undervisningen end ved sommerkurset og Foredrag for hvermand.

Literaturhistoriske foredrag har været afholdt af hr. Hjalmar Christensen, til hvis stipendium af museet der er knyttet forelæsningspligt. Indtil høsten 1900 var hr. Christensen fritaget for at holde forelæsninger. Efter en studiereise til Frankrige holdt han den 16de november 1900 sin første forelæsning. Han havde som emne valgt „Gustave Flaubert, en studie over fransk romantik og realisme“ og forelæste over dette emne i 8 timer (hver mandag og hver fredag) før julen 1900 og i 4 fra midten af januar 1901. Han gik dernæst over til at behandle „Fransk naturalisme — Guy de Maupassant“ — i 7 foredrag. Resten af første halvaar 1901 anvendte foredragsholderen til at gi en oversigt over „Den yngre generation i moderne norsk litteratur.“ I 6 foredrag omtalte han forfatterne Gunnar Heiberg, Knut Hamsun, Thomas Krag, Vilhelm Krag, Sigbjørn Obstfelder og Collett Vogt og gav et rids af vor maallitteraturs udvikling. Denne forelæsningsrække afsluttedes om høsten samme aar med 5 foredrag over nogle af vore maalforfattere (Jens Tvedt, Ivar Mortensson, Sven Moren), over forfatterne Hans Kinck, Hans Aanrud og Jacob Hilditsch samt over moderne norsk kritik.

Fra april til juli 1901 foretog Christensen en studiereise, dennegang til Tyskland. Forelæsningerne om høsten paabegyndtes først i midten af oktober, da Christensen havde faaet en maaneds permission udover sommerferien for at arbeide paa en afhandling, der i en nær fremtid agtes indleveret for doktorgraden.

Efter at det nævnte tableau over moderne norsk litteratur (5 foredrag) var afsluttet i begyndelsen af november 1901, fulgte en række forelæsninger over Den norske romantiks og nationalitetsbevægelses historie 1840—1870. I 11 foredrag, til midten af december, skildredes det nationale gjennembrud i vor litteratur omkring 1840 og den følgende udvikling. Foredragsholderen dvælede særlig ved forfatterne **Landstad**, **Jørgen Moe**, **Asbjørnsen**, **Welhaven** og **Andreas Munch**. Denne forelæsningsrække vil blive fortsat i vaarsemesteret 1902.

Ialt er saaledes i 1ste halvdel af 1901 afholdt 11 foredrag over fransk litteraturhistorie, med et antal deltagere af 55 samt 6 foredrag over norsk litteratur med 167 deltagere. I 2det halvaar er afholdt 16 foredrag med et deltagerantal af 103.

Til foredragene har været udstedt billetter à 2 kr. pr. række paa 16—17 foredrag.

Kurser. Vaaren 1901 afholdtes et kursus i lighed med de forrige aar afholdte, særlig beregnet paa lærere og lærerinder, idet cand. real. H. H. **Gran**, der er ansat som stipendiat med forelæsningspligt, læste over „Planternes anatomi og physiologi". Rækken omfattede vel 20 foredrag, og antallet af indtegnede deltagere udgjorde 33. Foredragene holdtes mandag og torsdag i den lille foredragssal. Kontingenten var 2 kr. for den hele række.

I høstsemestret afholdtes intet tilsvarende kursus, men istedet paabegyndte adjunkt T. **Parr** d. 12te november en række foredrag over „Skolen og karakterudviklingen". Rækken omfattede ialt 11 foredrag, af hvilke de 3 dog først blev afholdt i januar 1902. Foredragene holdtes tirsdag og fredag kl. 7—8 i den lille sal, og antallet af indtegnede deltagere udgjorde 42, paa nogle undtagelser nær lærerinder, særlig ved folkeskolen. Disse udgjorde ogsaa ved **Grans** kurser hovedmassen af deltagerne, mens lærernes antal var forsvindende lidet. Kontingenten var 1 kr.

VI. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Angaaende denne henvises til bestyrerens medfølgende beretning. Forholdet mellem stationen og fiskeristyret har været noget uklart og har ogsaa iaar givet anledning til forskjellige forhandlinger med departementet og vedkommende stortingskomite. Paa det grundlag, som er givet gjennem den nu afgivne komiteindstilling angaaende bevilgning til saltvandsfiskerierne, haaber man at faa istandbragt en ordning, hvorved stationens selvstændighed opretholdes samtidig som fiskeristyrets videnskabelige afdeling faar adgang til en lignende kontrol med bevilgningernes anvendelse, som den, departementet tidligere udøvede.

Regnskabet viser et underskud fra forrige aar af kr. 515.72 som ikke har kunnet dækkes iaar, idet der er anskaffet et mikroskop for henimod 1000 kr. Til næste regnskab gaar der over et underskud af kr. 566.31.

Akvariet og sælparken. Bestyrelsen har bestaaet af dr. Brunchorst (formand), Herm. Friele, B. S. og Gerh. Sundt. Indtægten har desværre været betydelig mindre end driftsudgifterne, saa gjælden er betydelig øget og nu udgjør kr. 5342.22, hvoraf den væsentlige del skriver sig fra udgifter ved anlægget. Ved hjælp af et fra Det nyttige selskab modtaget bidrag er beplantningen rundt stationen gjort færdig. Derimod har man ikke vovet at gaa igang med istandbringelsen af en isbjørnegrotte, og det synes tvilsomt, om sælparken i det hele kan opretholdes, hvis ikke besøget tiltager eller et aarlig bidrag kan skaffes.

Sommerkurset for lærere og lærerinder ved folkeskolen afholdtes i de tre uger mellem 29de juli og 17de august og var besøgt af 96 deltagere fra de forskjelligste dele af landet. Kurset var det 8de i rækken af museets sommerkurser og bestyredes ligesom de tidligere af undertegnede, hvis beretning medfølger. Udgifterne udgjorde kr. 2837.02, hvoraf kr. 2400 dækkedes ved statens bidrag, resten ved kontingent og en fra forrige regnskab overtagen beholdning.

For næste aar (1902) er der ansøgt om et bidrag paa kr. 2600, foruden stipendier, hvilket beløb er opført i departementets budgetforslag. Samtidig er der af departementet opført bevilgning til 2-ugers kursus ved universitetet, efterat disse kurser i endel aar ikke har været afholdte. Der turde ikke være tvil om, at dette vil virke uheldigt paa deltagelsen i museets kurser og ikke mindst vil dette blive føleligt, hvis universitetskurserne, som hensigten er, gjøres „vandrende“, saa de afholdes paa forskjellige steder. Jeg vil ikke undlade at udtale, at ordningen med vandrende kurser synes mig uheldig, idet det ikke blot er foredragene i og for sig, som udgjør undervisningsmidlet ved disse kurser, men i høi grad ogsaa de samlinger af forskjellig slags, som deltagerne har anledning til at gjøre sig bekjendt med, ligesom ialfald de naturvidenskabelige foredrag kræver et rigt undervisningsmaterial, som kun kan skaffes paa faa steder, for at blive frugtbringende. Det staar derfor for mig saaledes, at kurserne kun i Kristiania, Bergen og Trondhjem samt muligens — og for visse fag — Tromsø kan afholdes med fuldt udbytte. Og ligeledes mener jeg, at det bør tages under overveielse, om ikke et kursus hvert aar i længden er tilstrækkelig, saa man istedenfor samtidige kurser paa forskjellige steder kunde holde kurserne afvekslende i Kristiania og Bergen og leilighedsvis paa de to andre nævnte steder.

Foredrag for hvermand. Samtlige foredrag — 93 — har været afholdte i museets store foredragssal. Det gjennemsnitlige tilhørerantal udgjør 153; det samlede antal 14251.

Bestyrelsen bestod af d'hrr. rektor Brekke, dr. Brunchorst og konsul Falch, valgte af museets bestyrelse for tidsrummet januar 1901—december 1902, arbeider Elias Olsen, valgt af Arbeiderforeningen og bogbinder Edv. Helgesen, valgt af Haandværkssvendenes forening for tiden til udgangen af 1901. I den sidstes sted er for 1902—1903 opnævnt typograf Ludv. Sandahl. Som formand har dr. Brunchorst fungeret. Til den af ham afgivne beretning henvises, idet alene bemerkes, at udgifterne har været noget over 4000 kr. og er dækkede ved de sædvanlige bidrag af kommune, samlag og storting samt ved en entréindtægt paa vel 400 kr.

Udgivelsen af Sars': An Account of the Crustacea of Norway er fortsat saaledes som ovenfor anført. Udgifterne er bestridte af præmieobligationsfondet og er i regnskabet, kap. I. II, ført indenfor linjen, idet jeg ikke har villet lade posten gaa ud paa dette sted i forventning om senere bidrag af staten i dette øiemed.

„Naturen“ har modtaget det sedvanlige bidrag paa kr. 1000.

BESTYRELSEN

kan med hensyn til den administrative ledelse af museets anliggender henvise til foranstaaende redegjørelse fra museets direktør, med de deri indeholdte beretninger fra konservatorerne, til hvilken bestyrelsen skal føie sin erkjendtlige tak til de mange, som gjennem gaver har fremmet museets virksomhed og ligeledes til de, som ved frivilligt arbeide ved samlingerne eller bibliotheket har ydet værdifuld bistand. En særlig tak skylder man hr. konsul Conrad Mohr for det af ham skjænkede plantehus. Som en anerkjendelse fra museets side for den derved viste interesse for museets gjerning, har bestyrelsen udnævt hr. Conrad Mohr til æresmedlem af muséforeningen. Til livsvarigt medlem er opnævnt hr. professor N. Wille.

Foreningens antal af bidragsydende medlemmer udgjorde ved aarets begyndelse 256, hvoraf 14 er udmeldte eller afgaaede ved døden, mens 36 nye er tilkomne, heri iberegnet tre, som har afgjort sin kontingent ved indbetalingen af et bidrag en gang for alle. Af de i forrige fortegnelse opførte 20 livsvarige medlemmer opnævnte af museets bestyrelse er sir William Flower afgaaet ved døden (i 1900). Det samlede medlemsantal er 301.

Af foreningens æresmedlemmer er C. Sundt i begyndelsen af aaret død. I ham har museet tabt en af de mænd, som i en aarrække har været blandt dets bedste støtter. Vi minder her blot om de legater han har skjænket museet og som bærer hans søn Henrik Sundts navn, om det betydelige bidrag, han for nogle aar siden ydede til museets nybygning og hvorved der gaves stødet til, at bevilgninger blev ydede fra kommune og stat, og vi nævner endelig det betydelige bidrag han i løbet af dette beretningsaar skjænkede til dækkelse af udgifter ved indflytningen i de nye fløier og inventar til disse. Men ogsaa ved talrige andre leiligheder i aarenes løb traadte Sundt hjælpende til, naar det gjaldt fremme af formaal, som stod i forbindelse med museet, og hans navn vil derfor i museets historie til alle tider nævnes blandt dets bedste støtter. Af sin efterladte formue bestemte Sundt en større kapital til et fond i videnskabens tjeneste. (Kr. 175000). Endelig bestemmelse angaaende fundats for dette er endnu ikke truffet, og nærmere redegjørelse vil derfor først senere kunne meddeles. En udførligere biografi af C. Sundt indeholdes i det af museet ianledning dets 75-aars jubileum udgivne festskrift, til hvilken vi paa dette sted kan henvise.

Under 31te oktbr. 1901 indleverede dr. Brunchorst forslag til endel forandringer i lovene i to alternativer. Forslagets ene alternativ anbefaledes af den nedsatte komite (cfr. lovenes § 11) enstemmig til vedtagelse og har senere været behandlet af bestyrelsen, som ligeledes anbefaler forslaget.

De foreslaaede forandringer er følgende:

§ 3.

I første linie saalydende: „Hvert aar i januar maaned afholdes en generalforsamling“ forandres „i januar maaned“ til „inden udgangen af februar maaned“.

Som *ny § 5* indsættes:

Bestyrelsen har den øverste ledelse af alle anliggender vedkommende museet og de til dette knyttede institutioner og fonds.

Hvert andet aar vælger bestyrelsen inden sin midte præses og vicepræses og fordeler forøvrigt forretningerne mellem sine medlemmer efter overenskomst. Til at bestyre institutioner knyttede til museet kan den ogsaa opnævne medlemmer udenfor sin midte.

§ 5.

Den nuværende § 5 blir ny § 6 med den forandring, at i de to første linier følgende ord falder ud „har den øverste ledelse af alle foreningens anliggender,“ men

§§ 6 og 7

i de nuværende love udgaar.

§ 8

bibeholdes, men bliver § 7.

§ 9

bibeholdes som ny § 8 i følgende omredigerede form:

Bestyrelsen bestemmer det aarlige budget, ansætter funktionærer ved museet og de til dette knyttede institutioner og udfærdiger instruks for deres virksomhed.

Paa den ordinære generalforsamling fremlægger den beretning om virksomheden i det forløbne aar, ledsaget af ekstrakt af regnskabet, saavel for museet som de til dette knyttede institutioner og fonds.

§§ 10, 11 og 12

bibeholdes uforandrede som nye §§ 9, 10 og 11.

Af de af generalforsamlingen valgte medlemmer fratraadte ved generalforsamlingen i 1901 d'hrr. G. A. HANSEN og LOTHE, som begge gjenvalgtes. Af bestyrelsen er senere hr. ARCTANDER udtraadt paa grund af sin flytning til Kristiania. Til præses for aarene 1901 og 1902 gjenvalgtes hr. G. A. HANSEN, til vicepræses (i hr. ARCTANDERS sted) hr. skolebestyrer BENDIXEN.

Ved generalforsamlingen i 1902 fratræder ingen af de foreningsvalgte medlemmer af bestyrelsen, men derimod begge de af kirkedepartementet valgte, d'hrr. BREKKE og MICHELSEN, som dog er opnævnte paany for aarene 1902 og 1903.

Bergens museum den 17de februar 1902.

G. A. Hansen. **B. E. Bendixen.** **Klaus Hanssen.**
A. Høyer. **Herm. Friele B. S.** **K. Brekke.**
Johan Lothe. **Gerh. Sundt.** **Chr. Michelsen.** **Konow.**

GAVER TIL MUSEETS BIBLIOTHEK OG SAMLING

Bibliotheket.

Til bibliotheket er indkommet gaver fra følgende institut og private:

Bergens kommunestyre.
Bergh. R., prof. Kjøbenhavn.
Blanchard, R., prof. Paris.
Bloot, fru Elise. Venedig.
Brunchorst, dr. J. Bergen.
Brynildsen, C. Bergen.
Brøgger, W. C., prof. Kristiania.
Centralbureau, Det statistiske. Kristiania.
Christie, J. Skien.
Departementet, kirke- og undervisnings-. Kristiania.
Eriksen, Sivert. Bergen.
Foslie, M., konservator. Trondhjem.
Generalstaben. Kristiania.
Gesellschaft f. Völker- und Erdkunde zu Stettin.
Grosch, H., direktør. Kristiania.
Haeckel, E., prof. dr. Jena.
Hampel, Jozsef, prof. dr. Budapest.
Herdmann, W. A., prof. Liverpool.
Institut, Det meteorologiske. Kristiania.
Kildeskriftkommission, Den norske historiske. Kristiania.
Lambe, L. M. Toronto.
M'Intosch, prof. St. Andrews.
Ministère de l'instruction publique. Paris.
Monaco, Prince Albert af Monaco.
Museum, Det zoologiske. Kjøbenhavn.
Niedenzu, F., Braunsberg, Ostpreussen.
Nordahl-Olsen, Joh., red. Bergen.

Olrich, Hans, prof. Kjøbenhavn.
Olsson, P., lektor. Østersund.
Opmaaling, Den geogr., Kristiania.
Rabot, Charles, dr. Paris.
Reusch, Hans, dr. Kristiania.
Scharffenberg, Joh., dr. Mysen.
Schmidt-Nielsen, cand. Trondhjem.
Société Scientifique d'Arcachon.
Stoltz, Gerh., cand. mag. Bergen.
Storm, Gustav, dr. Kristiania.
Strand, Embr. cand. Kristiania.
Støren, E., læge. Meldalen.
Tekniske skole. Bergen.
Thor, Sig., konservator. Kristiania.
Verrill, A. E., prof. New Haven.

Den historisk-antikvariske afdeling.

Bergens børskomite: Model af Tyskebryggen.

Rasmussen, telegrafdirektør: Japansk frimerkealbum.

Norbek: Menneskefigur af brændt ler og hank af en lerkrukke, begge dele fra ægyptiske grave.

Dahl, præparant: Flintspids fra Sogn.

Bjørnson, Karl, ved uhrmager Johannes Moe, Florø: Merke af bly og en kobbermynt.

Anfindsen, tobakshandler: 1 holstensk mark fra 1667, 1 dansk 8-skilling fra 1713 og 1 dansk speciedaler.

Lothe, apotheker: En samling vaaben fra Kongo.

Eide, kjøbmand: Haandlygt med futteral, 8 kobbermynter, 1 2-decimos, 1 10-cent fra Colombia, 20-centavos fra St. Domingo.

Mehl, postmester: 1 sølvmynt fra Ægypten, 50 reis fra Portugal, 1 mil fra Hongkong.

Brynildsen, C., agent: 2 kjænger, 1 træbolle, 1 ølkande, 1 smørkop, 1 manglebræt, 1 pengepung, 1 oksepeis, 1 krudthorn og 1 bordkniv.

Steinau, E.: ½ rubel og 3 kopek.

Olsen, Julius kontorfuldmægtig: En lodsats med 7 lodder.

Chr. Egges børn: Daler fra Kur-Sachsen, mexikansk daler, Fredrik IV's medalje over seiren over Stenbock 1713, medalje over Ulrica Eleonores kroning, 1 Luthermedalje og 3 religiøse medaljer.

Bloch, O.: Endel tyske mynter.

Petersen, Peter, Kjølvik, Jelse: 1 svensk og 1 dansk kobbermynt.

Unævnt: 2 spænder af messing.

Mohn, Alfred: Officersuniform fra det ridende borgerkorps i Bergen.

Odfjell, Abraham: En samling kobbermynter.

Moe, Johs., urmager, Florø: Slibesten fra stenalderen.

Rasmussen, opsynsmand: En gammel morter og et naalehus.

Unævnt: 3 mynter.

Fantoft, Nils L., Landaas: Tromme fra 2det bergenhusiske regiment 1749.

Krohn, Jonas, kaptein: 1 sengefjæl fra Island og fragment af en stor krukke.

Bergens stiftsdirektion: 2 alterstager fra St. Jørgens hospitals kirke.

Appelløf, konservator: 39 antike mynter, 2 antike lamper og 3 pilespidser af flint fra Tunis.

Unævnt: 9 mynter.

Petersen, Christian, fabrikeier: Runesten fra Eidsvaag.

Segrov, Zakarias, Jølster: 1 haandten.

Nybø, Lorentz, bogtrykker, Voss: Gravfund fra Rognehaugen.

Unævnt: Tysk jeton og 3 moderne kobbermynter.

Vespestad, Johan L., Bømmeløen: 1 røghat og 1 sende.

Vespestad, Johannes J., Bømmeløen: 2 kaaler.

Bjørnsen, Th., Skien: 2 mynter.

Ved Borge, forstander: 2 lysestager af jern.

Steineger, Leonhard, Washington, U. S. A.: 2 medaljer.

Unævnt: 1 hollandsk guldmynt.

Haus sognestyre: 1 tinkalk, 1 oblatæske, 1 lysesaks, 1 messehagel af silke, en almissepose samt kapitæl til altertavlen.

Johannesen, Johannes, Ytre Arne: En samling oldsager.

Wallendahl, Aug.: Malet glasrude.

Krohn, dr., Arne: En træsadel.

Meyer, W., cand. mag.: 2 skilling danske.

Børs, konsul: Østerrigsk guldmynt.

Berg, Carl kapt.: 1 12-skilling-seddel.

Anfindsen, tobakshandler: 2 ovnsplader.

Danielsen, blokmager: 5 mynter.

Flak, Haakon, postassistent: 4 gjenstande fra Zulu.

Tromsø museum ved O. Nicolaissen: Fotografi af gravfund fra Sorten.

Brandt, løitnant: 1 sølvmynt og 1 jeton.

Friele, overretssagfører: 2 pengesedler.

Enæs, Gottskalk O.: Gravfund fra Enæs.

Dahl, maler: 1 bonde-sabel.

Olsen, Gdm. Anders, gaardbruger, Hilde, ved pastor **Schøtt-Revers**: Gravfund fra Hilde, Indviken, Nordfjord.

Den naturhistoriske afdeling.

Vertebrater.

Brandt, C., bundtmager: Sjelden varietet af ræv (*Canis vulpes*).

Falch, kapt., s/s Fulton: Vaskebjørn (*Procyon lotor*).

Ameln, Ludv. F.: Rede af ekorn.

Lie-Pettersen, lærer: Ekorn, han og hun.

Brandt, C., bundtmager: Gruppe af hermelin (*Putorius ermineus*).

Stephansen, J., boghandler: Sothøne (*Fulica atra*).

Lie-Pettersen, lærer: *Phylloscopus sibilator*, ♂ (Tveteraas).

Aasebø, Erik, Gloppen: Eg af efugl.

Nilsen, Helén, kjøbmand: *Rallus aquaticus* (fra Karmøen).

Ameln, Ludv. F.: Gjerdesmut (*Troglodytes troglodytes*).

Voss, V., Bergen: Lunde, voksne og unger.

Selland, J. K., Granvin: *Tetrao urogallo-tetrix*.

Mehl, Eilert: *Stercorarius crepidatus*.

Meyer, Wilh. F., adjunkt: Hugorm taget langt fra land paa fjorden ved Os.

Nielsen, Jørgen, maskinist: Kamæleon (*Chamaleo vulgaris*), Alexandria.

Johnsen, Ole: Horngjel (*Belone acus*) fra Buskø.

Wiig, Ole, Fitjar: Hjelt (*Mugil chelo*) fra Hellandsfjord.

Mowinckel & Søn, Bergen: Mopsform af Sei (*Gadus virens*).

Alstrup, løitnant: Horngjel (*Belone acus*) fra Søndfjord.

Bø, O., lærer, Nordfjord: Horngjel (*Belone acus*) fra Søndfjord.

Fagervik, P. M.: Tangstikilng, (*Spinachia vulgaris*).

Gjertsen, Børre: Fløifisk (*Callionymus lyra*) fra Nordaasvand.

Salvesen, skolebestyrer, Farsund: *Onos mustela*.

Johannesen, Berthe: Unge af graatrost.

Olsen, W., dykkerchef: Haagylling (*chimæra monstrosa*).

Lange, Johan, kjøbm.: 4 islandsryper.

Rasmussen, telegrafdirektør, Kristiania: Telegrafstolpe gjennemhullet af hakkespet.

Evertebrater.

Lie-Pettersen, lærer: Samling lavere dyr fra Natlandsvand.

Stoltz, Rud., *Chiton hanleyi.*

Gullaksen, frk. Petra, Skal af *Sepia*, fundet ved Godøsund.

Jæger, Trygve, Nordland: Samling hvirvelløse dyr og fiske.

Musgrove, Miss, Godøsund: Et hvepserede.

Voss, Valentin, kjøbm., *Galatea strigosa.*

Scharffscher, Peter, Eidsvaag: Larve af *Haryia vinula.*

Arentz, fabrikeier, Aarstad: Træhveps *(Sirex gigas)*, fanget i slutten af juli ved Aarstad.

Olsen, G., stationsmester, Garnæs: *Sphinx convolvuli*, fanget i senere halvdel af august ved Aarstad.

Torland: Skal af *Sepia*, fundet ved Hildø.

Bratland, frk. Johanne, *Vanessa atalanta*, fanget 11te september i Bergen.

Bratteteig, Ølen, Søndhordland: Larve af *Sphinx ligustri.*

Lie, overlæge, *Sphinx convolvuli*, fanget i Bergen.

Enes, J. Strandebarm: *Ascidia mentula.*

Schneider, Sparre, Tromsø: Samling biller.

Olsen, skibsreder, Larvik: *Isocardia cor.*

Appellöf, konservator: Insekter, mollusker etc. fra Biskra.

Mineraler, bergarter og fossiler.

Andersen, snedker: Guldførende kvarts, kobberkis, svovlkis og 2 hornblendestufer alt fra vestlandske forekomster.

Brynildsen, C., agent: Zinkblende fra Hallingdal, titanjern fra Ibbestad.

Krohn, J., kjøbmand: Forskjellige mineraler.

Wolff, J. E., agent: Zinkblende fra Søvde og magnetkis fra Trængereide.

Tollefsen: Gedigent kobber fra Kviteberg, Telemarken.

Hamre, disponent: Kul fra Spitsbergen.

Aasebø, lærer, Gloppen: Ca. 30 bergarter fra Nordfjord.

v. Hofsten, agent: Bergarter og ertse fra Søndfjord.

Offerdahl, cand. pharm: Gedigent kobber.

Aga, arbeider: Magnetkis fra Stord, feldspat fra forskjellige forekomster.

Lillebø, lærer: Bergarter fra Søndmøre.

Schetelig, konservator: Bergarter fra Bømmelø.

Møller, C. J., agent: Feldspat fra Sogn samt kaolin.

Tønsberg stenhuggeri: Poleret rombeporfyr og konglomerat (Sulen).

Guldberg, A., bergingeniør: Brogetkobber fra Hugleroen.

Ingebrigtsen, konduktør: Skjæl fra Nestun.

Den botaniske samling og haven.

Botanisk museum, Kristiania, ved prof. Wille: 115 eksp. norske alger.

Riksmuseet, Stockholm, ved prof. Nathorst: En samling moser fra Grønland og Spitsbergen.

Jørgensen, adjunkt, Bergen: En stor samling moser og phanerogamer (tils. ca. 1000 no.).

Mohr, Conrad, konsul: En meget stor samling palmer og orchideer.

Tøienhaven, Kristiania, ved prof. Wille: En stor samling drivhusplanter.

Krohn, W. D., konsul: Diverse frilandsplanter.

Mohn, Alb., kjøbmand: Ligesaa.

Lie-Pettersen, lærer: Ligesaa.

Stoltz, fru Emma: Ligesaa.

Stoltz, frk. Emma: *Araucaria sp.*

Slettemark, lærer: Planter til haven.

Friele, Herman, B. S.: *Dracaena sp.*

Gade, F. G., konsul: 2 eksp. af *Musa.*

Joys, frk.: *Ranunculus glacialis.*

Børs, gartner: Diverse planter.

Høegh, Chr., Fjøsanger: Ligesaa.

Amland, gartner: Et meget stort ekspl. af *Alsophila australis* og af *Dracaena.*

Vedeler og Friele, blomsterforretning: Diverse planter.

Havaas, J., Granvin: Diverse frø af vildtvoksende planter.

Arnett, fru: Et ekspl. af kaktus

Kroepelien, Conrad, kjøbm.: Flere eksp. af do.

Lehmkuhl, fru, Sandviken: 2 expl. af *Agave.*

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

Åbo.	Åbo Stads hist. museum: *Bidrag til Åbo stads historie.* 1ste serie 11, 12.
Adelaide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Procedings & Report.* Vol. XXIV. 2. XXV. 1.
Albany.	New York State Museum of Nat. Hist.: *State Library.* Bulletin; *Legislation* 13. Do. *Bibliography* 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. Do. *Library School.* 3—6. 1898. 7. 1900. Univ. Extension. *Bulletin.* 27. 28. Home Education. 31. *State Library Report.* 81.
Baltimore.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XX. 150—53. XXI. 154. *Bulletin.* Vol. XI. 108—117. XII. 118—128. XIX. 144—147. XX. 148. 149.
—	Maryland Geological *Survey.* Vol. IV. V.
Basel.	Die Naturforsch. Gesellschaft. *Verhandlungen.* Bd. XIII. 1. 2. XIV. Register. Bd. 6—12. Rülimeyer, L. *Gesammelte kleine Schriften.* Bd. 1, 2. Basel 1898.
Batavia.	Koninklijke Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.* Ser. 10. IV.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report & Proceedings.* 1899—1900.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1900. 4. 1901. 1—3. *Aarsberetning.* 1900.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1900.
—	*Medicinsk Revue.* 1900. 4. 10—12. 1901. 1—12.

Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1900. 39—53. 1901. 1—38. *Abhandlungen.* 1899—1900.

Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg 32. 4—6. 33. 1—3; *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. XI. 4—6. XII. 1—3.

Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1900. 4—6. 1901. 1—4. *Verhandlungen.* 1900. 8—10. 1901. 1—9.

Gesellschaft Urania: *Himmel* und Erde. XI. 10. XIII. 2. 4—12. XIV. 1—3.

Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1900.

Königl. Museum für Naturkunde. *Mitteilungen* aus der zool. Sammlung. II. 1. *Bericht.* 1900.

Redaktion der naturwissch. Wochenschrift. *Naturwissch. Wochenschrift.* Bd. XV. 11—12. XVI. 1—9.

Redaktion der Entomolog. Nachrichten: *Entomolog Nachrichten,* Jahrg. XXVI. 22—24.

Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahrg. 42.

Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 48. 10—12. 49. 1—11.

Die Schweizerische naturforsch. Gesellschaft: *Verhandlungen.* Jahrg. LXXXII. 1899. LXXXIII. 1900. *Compte Rendu des travaux des Sciences naturelles.* Session 80. 1897. 81. 1898. 82. 1899. 83. 1900. *Neue Denkschriften* der allgemeine Schweizerischen Gesellschaft für die gesammten Naturwissenschaften: Bd. XXXIII. 2. XXXVI. 1. 2. XXXVII.

Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: *Mittheilungen.* Jahrg. 1898. 1900.

R. Accademia delle Scienze dell'Istituto di Bologna: *Memorie.* Serie 5. Tom VII. *Rendiconto.* Nuova Serie. Vol. II. III.

Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinland *Jahrbücher.* Heft. 106. 107.
—	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Wes phalens etc.: *Verhandlungen.* 57. 1. 2.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur u Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1900. 1. 2.
Boston.	The American Academy of Arts and Science *Proceedings* New. Ser. 36. 1. 4.
—	Boston Society [of Naturel History: *Proceeding* XXIX. 9–14. *Memoirs.* Vol. V. 6. 7. *Occ sional Papers.* Vol. IV. 3.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geo Blätter.* XXIV.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlung* XVII. 1.
Breslau.	Die Schlesische Gesellsch. für vaterländ. Cultu *Jahresbericht* 76. 1898. 77. 1899. 78. 190
Brooklyn,	New York. The Museum of the Brooklyn Inst tute of Arts and Sciences: *Science Bulletin.* I. 1
Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd. 38 1899. *Bericht* der meteorolog. Commission de naturf. Vereins. XVIII.
Bruxelles.	Académie Royale des Sciences, Lettres et d Beaux-arts de Belgique: *Annuaire.* 66. 67. *Bu letins.* 37. 38.
—	Musée Royale d'Histoire Naturelle de Belgiqu *Mémoires.* Tom. I. 1. 2. 3.
—	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie d'Hydrologie. *Bulletin.* XI. 1. 4. 5. XII. XIII. 2. XIV. 4. 5. XV. 1—5.
—	Société Belge de Microscopie: *Annales.* To XXVI.
—	La Société Royale Malacologique de Belgiqu *Annales.* Tom. XXXIV. XXXV.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* s les trav. de l'acad. 1900. *Közlemenyek.* XXVII.
—	Kgl. Ungar. Naturwissch. Gesellschaft. ABA Aigner Lajos: A lepkészet története magyarc zágon. Budapest 1898. 8. HÉJAS, Andrea Die Gewitter in Ungarn. Budapest 1898. 8.

dapest.	Ung. Nat. Museum: *Természetrajzi Füsetek.* Zeitschrift f. Zoologie, Botan., Mineral., Geol. XXIV. 1—4. *Aquila.* VIII.
enos Aires.	Museo Nacional: *Comunicaciones.* I. 1. 7. 8. 9.
mbridge (Engl.)	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* X. 7. XI. 1—3. List.
— (U. S. A.).	Museum of comp. Zoölogy at Harvard College. *Bulletin.* XXXVI. XXXVII. XXXVIII. Ser. geol. 1—4. XXXIX. 1. *Annual Report.* 1899—1900. 1900—1901.
pe Town.	The South African Museum: *Annals.* Vol. II. 4. 5. *Report.* 1900.
icago.	Field Columbian *Museum:* Anthropological Series Vol. II. 4. Botanical Ser. I. 6. II. 1. 2. Geological Ser. I. 8. Zoological Ser. I. 18. III. 1. 2. Report Ser. I. 3. 4. 6.
ncinnati.	Cincinnati Museum Association: *Annual Report.* 20. 1900.
—	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XIX. 7. 8.
rdoba.	Academia National de Ciencias exactas. *Boletin.* XVI. 2. 3. 4 a.
nzig.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Schriften.* Bd. VIII. 3—4. X. 2—3.
pat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1900.
-	Die Naturforscher Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* XII. 3.
sden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1900. Juli—Decbr. 1901. Jan.—Juni.
-	Königliches Zoolog- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum. *Abhandlungen und Berichte.* 1900. 1. *Beiheft.* 1900. 1.
lin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* VI. VII. *Transactions.* XXVI. 17. XXVII. XXX. 1. 2. XXXI. 8—11.
burgh.	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XVI. 12. XVII.
-	The Geological Society. *Transactions.* VIII. 1.

4

Edinburgh.	The Royal Physical Society: *Proceedings.* XIV. 3.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch.: *Jahrbücher.* N. F. XXVII.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Biologisches *Centralblatt.* Bd. XX. 23—24. XXI.
—	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte* 32.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 26. 2. 3. 28. *Bericht* 1900. 1901.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: „*Helios*“. 18. *Societatum Litterae.* Jahrg. 14.
Freiburg.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Berichte.* 11. 3.
St. Gallen.	Naturwissensch. Gesellschaft: *Bericht.* 1898—99.
Genève.	Institut National Genevois. *Bulletin.* 35. *Mémoires,* 18. 1893—1900.
—	Société de Physique et d'Historie Naturelle. *Mémoires.* 26. 27. 29. 33. 2.
Genova.	Museo Civico d. Storia Naturale. *Annali.* Ser. 2 a, XX. Reg. Ser. 1 a. I—XL.
—	Società Ligustica di Scienze Naturalie Geografiche: *Atti.* XI. 2—4. XII. 1.
Giessen.	Die Universität: 16. St. Inaugural-Dissertationen.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VI. 5.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 37. 1900.
Greenwich.	Royal Observatory: *Introductions.* 1898. *Results.* 1898.
Greifswald.	Naturwissch. Verein für Neu Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 32—33. 1900.
Göteborg.	Göteborg och Bohuslän Fornminnesförening: *Bidrag* till kännedom om Göteborgs och Bohusläns fornminnen och historia. B. VI. 5.
—	Kgl. Vetenskaps och Vitterhets Samhället. *Handlinger.* III. 1898.
—	Stadsbiblioteket: Göteborgs högskolas *Årsskrift.* VI. 1900.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten,* Mathm.-Phys. Klasse 1900. 3. 4. 1901. 1. *Geschäftl. Mith.* 1900. 2. 1901. 1.

Halifax.	The Nova Scotian Institute of Science: *Proceedings & Transactions.* 2 Ser. III. 2.
Halle a/S.	Kaisrl. Leopoldinisch-Carolinischen Akademie d. Naturforscher. Burckhardt: Der Nestling v. Rhinochetus jubatus. Halle a/S. 1900. 4. Burckhardt: Der Nestling v. Psophia crepitans. Halle a/S. 1901. 4. Grulich: Geschichte d. Bibl. u. Naturaliensammlung d. Leop. Carolin.-Akad. Halle a/S. 1894. 8. Ule: Geschichte d. Kaisrl. Leopold. Carolin.-Akad. Halle a/S. 1889. 4.
—	Leopoldina. H. XXXV—XXXVI.
—	Naturforsch. Gesellschaft zu Halle. *Abhandlungen.* Bd. XXII—XXIII.
—	Redaction der Natur. *Die Natur.* Jahrg. 49. 11—12. 50. 1—11.
—	Verein für Erdkunde. *Mittheilungen.* 1900—01.
—	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 73. 3—6. 74. 1. 2.
Hamburg.	Naturhistorisches Museum: *Mittheilungen.* Jahrg. XVI. XVII. XVIII.
—	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge, VIII. 1900. *Abhandlungen.* XVI. 2.
Hannover.	Die Naturhist. Gesellschaft: *Jahresbericht.* 48. 49.
—	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* XVI. 12. XVII. 1—11.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 6. 4—5.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdsschrift.* Ser. II. Del. VI. 4. VII. 1.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. IV. 2. Abth. Helgoland. N. F. V. 2. Abth. Kiel.
Helsingfors.	Finska Fornminnesföreningen: *Finskt Museum.* 1900. Tidskrift. XXI.
—	Finska Vetenskaps-Societeten: Bidrag til Kännedom af Finlands Natur og Folk. H. 59. 60. *Öfversigt.* 42. *Acta Societatis Scientiarum Fennicæ.* XXVI. XXVII.

Helsingfors.	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* Årg. XII. 5—6. XIII. 1—6.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen und Mittheilungen.* 49. 50.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift* des Fernandeums. 3 Folge. 45.
—	Naturwissensch.-medicinisch. Verein: *Berichte.* Jahrg. XXIII. XXV. XXVI.
Ichaca N. Y.	Cornell University: *Annual Report.* Ser. 1. No. 1. 1899—1900. 9. Dissertations. 1900.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein. *Verhandlungen.* XIV.
Kasan.	La société des naturalistes de l'université. *Protokoljeri.* 1899—01. *Trudjeri.* XXXIII. B. 5—6. XXXIV. XXXV. B. 2.
Kiel.	Naturwissensch. Verein f. Schleswig—Holstein. *Schriften.* XII. 1.
Kiew.	La société des naturalistes. *Memoires: Sapiski.* XVI. 2.
Kjøbenhavn.	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1900.
—	Botaniske Forening: *Botanisk Tidsskrift.* 23. 2. 24. 1. 2.
—	Det zoologiske Museum: Madsen, Müller, Rostrup m. fl.: *Affaldsdynger fra stenalderen i Danmark.* Kbh. 1901. 4.
—	Det kongl. danske geogr. Selskab: *Geografisk Tidsskrift.* Bd. XVI. 1—4.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger.* 1900. 3. 4. Tillæg.
—	Nyt Tidsskrift for Mathematik. X B. 1—4. XI B. 1. 2. 4. XII. A. 1—6.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1900. 4—6. 1901. 1—5. *Skrifter:* Naturv. mathem. afd. Række 6. Bd. IX. 7. X. 2. XI. 1.
	Hist. phil. afd. Række 6. Bd. V. 1.
Knin.	Hrvatskoga Starinarskog Druztva: *Starohrvatska Prosvjeta.* V. 3—4. VI. 1—2.

várt. Erdélyi Múzeum-Egylet. *Értesitö.* Természettudományi Szak. Bd. XXI. 2—3. XXII. 1—3. XXIII. 1.

nia. Det Deichmanske Bibliothek: *Bogfortegnelse.* No. 1—9.

Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 16. 12. 17. 1—11.

Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1900. *Bulletin.* 1900.

Den norske Forstforening: *Tidsskrift.* VIII. 11. 12. IX.

Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* 1900. 3—4. 1901. 1—3.

Forening til norske fortidsmindesm. bevaring: *Aarsberetning* 1898. 1899. 1900.

Kunstindustrimuseet: *Beretning* om dets 25-aarige virksomhed 1876—1901. Grosch: *Herrebøe-fayancer.* Kria. 1901. Tver. 4.

Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 19de. 1900. 48—52. 20de. 1901.

Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 20de Aarg. 23. 24. 21de Aarg. 1—24.

Det norske geografiske Selskab: *Aarbog.* XI.

Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 61de Aarg. 12. 62de Aarg.

Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 18de Aarg. 1900. 48—52. 19de Aarg. 1901. 1—51.

Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 20de Aarg. 1900. 12. 21de Aarg. 1901. 22de Aarg. 1902. 1.

Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1900. *Skrifter:* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1900.

berg i Pr. Die Physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 41. 1900.

ut. Botanischer Verein: *Bericht.* 16. 1898—1900.

ice. The Kansas University: *Quarterly.* IX. Ser. A. 1—4. X. Ser. A. 1. 2.

Leipzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* d. mathem. phys. Classe. 26. 4–7. *Berichte.* 52. 5—7. 53. 1—3.
—	Die Naturforsch. Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1899. 1900.
—	Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen* 1900. Wissensch. Veröffentlichungen. Bd. V.
Liège.	La Société Royale des Sciences: *Mémoires.* Serie 3. Tom. III.
Lisboa.	Academia Real dos Sciencias: *Jornal.* T. VI. No. 22. 23.
—	Commissao dos Trabalhos Geologicas de Portugal: *Communicaçoes da direcçao.* IV.
Liverpool.	Liverpool Biological Society: *Report* upon the Fauna of Liverpool bay and neighbouring seas by L. M. B. Committee. Vol. II. III. IV. V. *Proceedings and Transactions.* Vol. XIV. XV.
—	Prof. W. A. Herdman. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* 1900.
London.	Geological *Magazine.* N. S. Decade. Vol. VII. 12. VIII.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 63. 1623—1643. 64. 65. 1671—1679.
—	The Editor of Entomologist's Record: *Entomologist's Record.* XII. 12.
—	The Linnean Society: *Journal, Botany.* Vol. XXXV. 242. 243. *Proceedings.* 1900—01. *Journal, Zoology.* XXVIII. 181–83. *List.* 1900—1902.
—	The Royal Society. *Proceedings.* Vol. 67. 439—441. 68. 69. 451—453. *Philos. Transactions.* 193. B. 195. A. 196. A.
—	The Zoological Society: *Transactions.* Vol. XV. 5—7. XVI. 1—2. *Proceedings* 1900. 4. 1901. I. 1. 2.
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XVII. 2. XVIII. 1.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* Heft 14. 15.
—	Museum Lübeckischer Kunst und Kulturgeschichte: *Bericht* 1898—1900.

Lund.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1900. 6. 1901. 1—6.
—	Universitets-Bibliotheket: *Acta* Universitatis Lundensis. T. XXXVI.
—	Kulturhistoriska Föreningen för södre Sverige: *Redogörelse.* 1900—1901.
Madison.	Wisconsin Academy of Sciences, Arts & Letters: *Transactions.* XIII. 1.
—	Wisconsin Geological & Natural History Survey: *Bulletin.* 3. 5. 6. 7. 1.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften. 1899. 1900.
Marseille.	Faculté des Sciences: *Annales.* XI. 1—11.
—	Musée d'Histoire Naturelle: *Annales.* Ser. 2. Tome I. 2.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. XII. 1. 2. XIII. 1. 2. XIV. 1.
Mexico.	Instituto Geológico de México. *Boletín.* 14. 1.
Milwaukee.	The Public Museum: *Annual Report.* 1899—1900. *Bulletin* of the Wisconsin nat. hist. Society. Vol. I. 3. 4.
Minneapolis.	The geological and Natural History Survey of Minnesota. The Geology of Minnesota. V.
Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte* 1900.
Modena.	Società dei Naturalisti di Modena: *Atti.* Ser. IV. Vol. II. Anno XXXIII. 1900.
Des Moines.	Jowa Geological Survey. *Annual Report.* X. 1899. XI. 1900.
Montevideo.	Museo Nacional: *Anales* III. 16—18. 20. 21. IV. 19.
Montreal.	Numismatic and Antiquarian Society: *Journal.* 3 Ser. III. 1—4.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* Année 1900. 1—4. 1901. 1. 2.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1900. 3. 1901. 1—3. *Inhaltsverzeichniss* 1886—99. *Abhandlungen.* 21. 2.
—	Die meteorolog. Centralstation für Bayern: *Ueber-*

München.	*sicht über die Witterungsverhältnisse.* 1900. Oktbr. —Decbr. 1901. Januar—Oktbr.
—	Ornithologischer Verein. *Jahresbericht.* 1899 u. 1900.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3 Ser. I. 1900. 2—6. II. 1. 2 Ser. T. XVI. 34. 1899.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* X. 1—3.
New Haven.	Connecticut Academy of Sciences and Arts: *Transactions.* Vol. X. 2.
New-York.	Academy of Sciences: *Annales.* Vol. XII. 2. 3. XIII. 1—3. *Memoir.* II pt. 2. 3.
—	American Geographical Society: *Bulletin.* Vol. XXXIII. 4.
Nürnberg.	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1900. 4. 1901. 1—3.
Osnabrück.	Der Naturwissensch. Verein: *Jahresbericht.* 1899. 1900.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel.* XI.
Paris.	*Bulletin* scientifique de la France et de la Belgique. Tom. XXXIII. XXXIV.
—	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1900. 2—8. 1901. 1—3.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 4. Serie. XIV. 24—26. XV. XVI.
—	Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXV.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: *Proceedings.* 1900. 3. 1901. 1. 2.
—	The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* Vol. 34. 12. 35.
—	Free Museum of Science and Art. *Bulletin.* Vol. III. 1—3.
	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XXXIX, 1900 no. 163—164. XL. 165—166. *Memorial.* Vol. I.
Pisa.	Societas Toscana di Science Naturali: *Processi verbali.* Vol. X p. 189—292. XI.
Porto.	Redacteur Dr. AUGUSTO NOBRE: *Annaes de Sciencias Naturaes.* VI.

g.	Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1900. *Jahresbericht.* 1900. *Abhandlungen.*
–	Naturhist. Verein „Lotos“: *Sitzungsberichte.* Jahrg. XVIII. 1898.
chenberg (Böhmen).	Verein der Naturfreunde: *Mittheilungen* Jahrg. 32.
a.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands: *Sitzungsberichte.* 1900.
—	Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. XLIII. XLIV. *Arbeiten.* H. 10.
chester N. Y.	Rochester Academy of Science: *Proceedings.* Vol. IV pp. 1—64.
ma.	Reale Academia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. IX. II. 11. 12. X. I. X. II. 1—10.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali di agricoltura.* 225.
stock.	Die Universität: 52 academ. Schriften aus dem Jahre 1900—1901.
int-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* XIV. 4. XV. 1—3. *Comptes-rendus.* 1900 Décbr. 1901.
ntiago.	Société Scientifique du Chili: *Actes.* X. 2—5. XI. 1.
n Francisco.	California Academy of Sciences: *Proceedings.* Ser. 3. Zoology. II. 1—6. Botany. I. 10. II. 1. 2. Math. Phys. I. 5—7. Geology. I. 7—9. Occasional Papers. Vol. 6. 7.
Louis.	The Academy of Science: *Transactions.* IX. 8. 9. X. 1—11. XI. 1—5.
—	The Missouri Botan. Garden: *Report.* XII. 1901.
Paulo.	Museo Paulista: *Revista.* III. IV.
Petersbourg.	Académie Impériale des Sciences: *Mémoires.* T. X. 6—8. XI. 1—5. *Bulletin.* 5 Ser. XII. 2—5. XIII. 1—3. *Annuaire* 1900. T. V. 3. 4. 1901. T. VI. 1.
	S. Patkanov: Die Irtysch-Ostjaken und ihre Volkspoesie. Th. I u. II. St. Petersburg. 1897 u. 1900.
hwerin.	Verein f. Meklenb. Geschichte und Alterthumskunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 66.
anger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning* 1900.

Stettin.	Gesellsch. f. Pommersche Geschichte und Alterthumskunde: *Baltische Studien.* III. IV. Die Bau u. Kunstdenkmäler d. Reg.-Bezirks Stettin. Bd. I.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift.* 1900. 5. 6. 1901. 1—4.
- -	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Öfversigt af Akad. Förhandl.* 57. 7—10. 58. 1—8. *Handlingar.* 33. 34. *Bihang.* 26. *Meteorologiska Iakttagelser.* Vol. 37. *Lefnadsteckningar.* B. 4. 1.
- -	Kgl. Vetenskaps-Akademien: Jac. Berzelius: *Själfbiografiska Anteckningar.* Stk. 1901. P. G. Rosén: *Projet de mesurer d'un arc du méridien de 4° 20 au Spitzberg.* Stk. 1893.
—	Kgl. Vitterhets-Historie och Antiqvitets-Akademien: *Månadsblad.* 1896. 1900.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift.* Bd. 21.
- -	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift.* Bd. XI. 2.
- -	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar.* Bd. 22. 6. 7. 23. 1—6.
—	Stockholms Högskolas Botaniska Institut: *Meddelanden.* III. 1900.
—	Nordiska Museet: *Meddelanden.* 1898.
—	Svenska Sällskapet för Antropologi och geografi: Tidskrift *Ymer.* Aarg. 10, 1890. 20, 1900. 4. 1901. 1—3.
Stuttgart.	Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen.* 16—19.
—	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte.* Jahrg. 57.
Sydney.	The Australian Museum: *Records.* III. 8. IV. 1. 3. 4. *Memoirs.* IV. 3.
—	The Royal Society of New South Wales: *Journal and Proceedings.* Vol. 34.
Tokyo.	The College of Science: *Journal.* Vol. XIII. 4. XV. 1—3. *The Callendar.* 1900—1901.
—	Zoological Society: *Annotationes.* III. 3—4. IV. 1.

rino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 36. 1—15. *Osservazioni Meteorologiche.* 1900.
—	Museo di Zoologia ed Anatomia comparata della R. Università di Torino: *Bollettino.* Vol. II. 1887. XIV. 1899. XV. 1900. XVI. 1901.
ronto.	The Canadian Institute: *Proceedings.* N. S. II. 4. *Transactions.* VII. 1.
—	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1900. Oktbr.—Decbr. 1901. Januar—Septbr.
—	The University: *Studies.* Psycholog. Ser. no. 4. Geological Ser. no. 1. Anatomial Ser. no. 1.
mso.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 23. *Aarsberetning* 1899. 1900.
ndhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1900.
ala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXXII. 1900.
-	Kgl. Vetenskaps Societeten: *Nova Acta Regiæ Soc. Sci. Upsaliensis.* Vol. XIX.
-	Upsala Universitets-Bibliothek: *Bulletin* of the Geol. Inst. V. Pt. 1, no. 9. *Årsskrift.* 1899. 1900. *Accessions-Katalog.* 14.
na.	Illinois State Laboratory of nat. hist.: *Bulletin.* V. 12.
hington.	U. S. Fish Commission: *Bulletin.* Vol. XIX. 1899. *Report.* 1899.
	Smihtsonian Institution: *Miscellaneous Collections* 41, no. 1253. 1258. *North American Fauna* no. 20. 21. *Report* of the bureau of Ethnology. 1895—96. 1896—97. 1.
-	Smihtsonian Institution: *Proceedings and Transactions of the Nova Scotian Institute of natural Science.* Vol. III. 2. *Report of the board of regents.* 1898. 1899.
-	U. S. National Museum: *Bulletin.* 39 pt. H—N. 47. pt. 4.
	The Biological Society: *Proceedings.* Vol. XIII, pag. 185—208. I—XX. XIV. 1—194.
-	Philosophical Society: *Bulletin.* Vol. XIII. 1895—99. XIV, pp. 1—166.

Washington.	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1898—1899.
—	U. S. Geological Survey: *Monographs* 39. 40. *Report* 20. 2—5. 7. 21. 1. 6. 1. 2. *Bulletin.* 163—176. *Geological Maps.* 88 sheets.
Wien.	Kaisl. Akademie d. Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1899. I. 1—10. II a. 1—10. II b. 1—10. III. 1—10. 1900. I. 1—10. II a. 1—10. II b. 1—10. III. 1—10. 1901. II a. 1—3. II b. 1.
—	K. K. Central-Anstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme: *Jahrbücher* 1898. 1899. 1.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1900. 2—4. 1901. 1. *Verhandlungen.* 1900. 13—18. 1901. 1—14.
	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen.* 50. 1900.
—	K. K. Naturhistorisches Hofmuseum: *Annalen.* XII. XIII. XIV. XV. 1. 2.
—	Verein d. Geographen an d. Universität: *Bericht.* 26.
Würzburg.	Physikal.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1900. 1—5.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1900.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLV. 3. 4. XLVI. 1. 2.

DEN BIOLOGISKE STATION.

Et kort omrids af stationens virksomhed tilstilles herved den ærede bestyrelse.

Dr. **Appelløf** har fortsat sine undersøgelser, og adjunkt **Jørgensen** har til stadighed holdt sin arbeidsplads, sysselsat med baade zoologiske og botaniske arbeider. Cand. real. **Barman** har foretaget en mængde saltvandsanalyser og har tildels ogsaa været behjælpelig paa anden maade. Af fremmede har dr. R. C. **Punnett** fra universitetet i St. Andrews (Skotland) havt arbeidsplads, ligeledes dr. H. **Schmidt** fra Jena. Begge de nævnte herrer arbeidede i zoologisk retning.

Adskilligt arbeide er ofret paa undersøgelsen af de nærmeste fjorde. **Mikal Sæterstøl** har regelmæssig taget plankton- og vandprøver i Herløfjorden og paa havet udenfor Øigarden, og med S/S „Carl“ har vi foretaget en hel del ekskursioner til de nærliggende fjorde, dels for at konstatere de hydrografiske vekslinger og samle plankton, dels for at undersøge bundfaunaen. I begyndelsen af september gjorde vi en tur til Osterfjorden og Mofjorden. Paa mine vinterekspeditioner i 1899 og 1900 kunde vi under skrabning paa store dybder hive ind trawlen med whinchen, men paa „Carl“ maatte vi benytte haandspil. Under skrabningen i Bjørsvikdybet (650 meter) havde vi saaledes 1000 meter toug ude, og det er ikke spøg med haandkraft at hive ind et kilometer toug, som er belastet med en trawl, fyldt med dybvandsler. Undersøgelserne baade i Osterfjorden og Mofjorden leverede særdeles interessante resultater, som jeg haaber at kunne give en udførlig fremstilling af i aarbogen for 1902.

Kaptein H. **Andresen**, Trømsø, har ogsaa i forløbne sæson gjort indsamlinger i Ishavet. Resultatet af de foregaaende aars observationer har jeg nedlagt i en afhandling (B. M. A., 1901): Contributions to the hydrography of the North Ocean.

Prøvetagningen i ruten Bergen—Newcastle gjør vi nu rettest i at sløife, naar de internationale hydrografiske undersøgelser kommer i gang. Observationerne fra de foregaaende aar tænker jeg at faa trykt som tillæg til beretningen om undersøgelserne i Lofoten og de nordlige fjorde.

Til trykning i aarbogen har jeg indleveret en afhandling om Seiens vekst og aate. Ligeledes har jeg i det forløbne aar bearbeidet endel iagttagelser over oskjællet. Resultatet findes trykt i „Norsk Fiskeritidende“ for 1901 under navn af: Bidrag til oskjællets biologi. En stor del af min tid er medgaaet til bearbeidelsen af materialet fra vinterundersøgelserne i 1899 og 1900. Det mangler endnu meget paa, at jeg er færdig dermed, men i indeværende aar haaber jeg at kunne levere det hele færdig til trykning. Manuskript fra medarbeidere begynder nu ogsaa at indløbe. I mai og juni foretog jeg en reise til Tyskland for at studere marine undersøgelsesmetoder, en stor del af tiden tilbragte jeg ved „die königliche biologische Anstalt auf Helgoland.“

Bergen d. 15de januar 1902.

O. Nordgaard.

SOMMERKURSET.

Det 8de sommerkursus ved Bergens museum tog sin begyndelse den 29de juli kl. 9 morgen, efterat deltagerne en halv time tidligere var mødt i museets vestibule, hvor kursets bestyrer efter en kort aabningstale foretog opraab af stipendiaterne.

Efter planen skulde der læses hver dag i tre uger, men da lokalet en dag var optaget til andet brug, blev en forelæsningsdag sløifet. Den benyttedes istedet til en geologisk ekskursion, hvortil blev leiet en dampbaad. Kurset sluttede den 17de august kl. 1.

Der afholdtes hver formiddag 4 foredrag efter følgende plan:

Kl. 9—10: Zoologi. Dyrerigets hovedgrupper. Bestyrer af biologisk station O. Nordgaard.

Kl. 10—11: Astronomi. Overlærer ved teknisk skole A. Hoel.

Kl. 11—12: Grundprinciperne i sprogets udvikling. Professor Hjalmar Falk.

Kl. 12—1: Mineralogi og geologi. Stipendiat C. F. Kolderup.

Til de zoologiske foredrag var trykt et særskilt resumé. For geologiens vedkommende benyttedes som støtte for foredragene en bog af foredragsholderen: Petrografiens elementer, mens der ved le astronomiske foredrag henvistes til Johannesen: Mathematisk eografi. Desuden blev trykt et hefte af foredragsholderen: Om estemmelse af klokkeslet ved hjælp af solskive. Samtlige disse krifter blev gratis uddelte til kursets deltagere.

Eftermiddagstimerne benyttedes til besøg i museets samlinger der veiledning af konservatorerne, ligesom ogsaa kunstindustriuseet, fiskerimuseet, billedgalleriet, hanseatisk museum, akvariet Haakonshallen besøgtes. Ved museumsbesøgene var deltagerne egelen delt i to partier.

Timen 6—7 benyttedes de fleste dage til enkeltvise foredrag er kortere rækker. Der afholdtes følgende foredrag:

ofessor Gerh. Gran: Om Henrik Steffens og hans betydning for den nordiske litteraturs udvikling. 4 foredrag.

Professor Gustafson: Stenalder, broncealder og jernalder. 5 foredrag.

Dr. Brunchorst: Om bakterier. Havets fritsvømmende planteliv. Vore tangarter. Formeringen hos moser, bregner og høiere planter. Ialt 5 foredrag.

Besøget ved eftermiddagsforedragene var meget stort og tilhørernes opmerksomhed usvækket. Jeg tror derfor, at disse foredrag bør bibeholdes ved senere kurser. Ved tidligere kurser er eftermiddagsforedrag af frygt for overlæsselse kun ganske enkeltvis bleven afholdt. Vælges disse foredrag saaledes, at rækkerne ikke bliver for sammenhængende og emnerne ikke for vanskelige, saa tror jeg, de har sin fuldt berettigede plads paa kursernes program.

Antallet af deltagere i dette aars kursus var omkring 96. Der var indtegnet 116 deltagere, men en del af disse mødte ikke, da de ikke erholdt stipendium. Stipendier var af departementet uddelt til 77 lærere og lærerinder. Af disse blev enkelte forhindret fra at fremmøde og de ledigblevne stipendier blev tildelt andre. Antallet af stipendiater blev derved forøget til 79, fordelt som følger:

Kristiania stift	5	stip.	à 60 kr.
Hamar stift	6	—	„ 70 „
Kristiansand stift	27	—	„ 45—55 kr.
Bergens stift	27	—	„ 30—45 „
Trondhjems stift	6	—	„ 50—60 „
Tromsø stift	8	—	„ 70—100 „

De stipendiater, som havde lange dampskibsreiser, var iaar uheldigt stillede, idet ingen dampskibe indrømmede moderation. Der turde være grund til at øge stipendierne for de nordlige distrikter endel og muligens afpasse størrelsen noget nøiere efter veilængden, end departementet synes at have gjort.

Efter anmodning fik næsten alle deltagere testimonium for deltagelse i kurset.

Samtlige foredrag afholdtes i museets foredragssal.

Udgifterne udgjorde foruden kr. 4000 til stipendier kr. 2837.02, hvoraf kr. 2400 dækkedes ved statens bidrag, resten ved kontingent og en fra forrige regnskab overtaget beholdning.

Bergen d. 19de august 1901.

Dr. J. Brunchorst.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

Foredrag afholdtes mellem 13de januar og 24de marts, begge dage incl. og fra 20de oktober til 15de december. I begge semestre holdtes fem foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal, et foredrag søndag formiddag kl. 12—1, to søndag eftermiddag kl. 5—6 og kl. $^1/_2$7—$^1/_2$8, et tirsdag og et torsdag kl. $^1/_2$8—$^1/_2$9. Det samlede antal foredrag var i vaarsemestret 50, i høstsemestret 43, tilsammen 93 mod 88 i forrige beretningsaar.

Det samlede tilhørerantal var følgende:

I vaarsemestret	6339,	gjennemsnitlig	pr. foredrag	127
I høstsemestret	7922,	—	„ —	184
Tilsammen	14251	—	„ —	153

De tilsvarende tal forrige aar var 13502 og 153, saa det gjennemsnitlige tilhørerantal er uforandret.

Foredragsholderne og fagene fremgaar af følgende oversigt:

Vaarsemestret.

Cand. real. Kolderup:	Bergverksdriften i Norge (Kongsberg sølvverk; norske kobberverk; Sulitjelma og Røros; vore jernverk og guldforekomster)	4	foredrag
Bestyrer O. Nordgaard:	Om Nordhavet	1	—
— —	Spitsbergen og Jan Mayen.	1	—
Konrektor A. Høyer:	Norges natur og folk (Glommen og tilstødende vasdrag)	6	—
Dr. H. P. Lie:	Menneskets bygning og liv samt træk af sundhedslæren	11	—
Sogneprest Chr. Brun:	Om ortodoksi, pietisme og rationalisme	10	—

Adjunkt S. **Høst**:	Kulturhistoriske skildringer fra oldtiden (Ægypten; assyrierne og de lilleasiatiske folk; græske kulturforhold og privatliv; romerske kulturforhold og privatliv)	8	foredr
Dr. H. **Magnus**:	Kina og kineserne	5	—
Konservator K. **Visted**:	Et uddøende kulturfolk	1	—
Dr. **Brunchorst**:	Havets planteverden	2	—
Konservator **Schetelig**:	Norge i tiden før vikingetogene	1	—
		50	foredr

Høstsemestret.

Konservator **Grieg**:	Brygden og brygdefangsten	1	—
Dr. **Berg**:	Om Svartedauen	1	—
Direktør **Bøgh**:	Roms katakomber og de første kristne	3	—
Dr. H. **Magnus**:	Træk af den sociale udvikling i det 19de aarhundrede	9	—
Konrektor **Høyer**:	Norges natur og folk (Hardangervidden; Bergensbanens fjeldovergang og østlige fortsættelse; Hallingdal; Numedal og Telemarken, Hardanger; Folgefonnen; Hordaland etc.)	9	—
Konservator **Schetelig**:	Norden i forhistorisk tid	8	—
Dr. **Brunchorst**:	Skildringer fra planteriget (Moser; bregner; naaletræerne og deres ved; græs og kornarter; palmer)	7	—
Cand. real. **Kolderup**:	Bergensfeltets geologi	2	—
Dr. **Appelløf**:	Beskyttelseslighed i dyreriget	1	—
—	Fra en reise i Nord-Afrika	1	—
Cand. real H. H. **Gran**:	Planternes bevægelser	1	—
		43	foredr

Inventaret er bleven forøget med en hel del lysbilleder. Reg skabet viser en indtægt af kr. 4152.51, deraf entré kr. 416. bidrag af kommunen kr. 1500, af samlaget kr. 900, af sta kr. 1200. Udgifterne udgjør kr. 4122.68 foruden beholdning næste regnskab, kr. 29.83.

Bergen d. 15de januar 1902.

Dr. J. Brunchorst.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	Statens bidrag mod at lige meget tilveiebringes paa anden maade...		kr. 23500.00	
2.	Statens bidrag til antikvarisk konservator.....................		„ 2000.00	kr. 25500.00
3.	Bibliothekfondets renter for1901........	kr. 5502.64		
	Restance fra fr. aar.	„ 481.25	kr. 5983.89	
	Af samlaget til bibliotheket......		„ 2000.00	„ 7983.89
	Af samlaget til nationaletnografiske gjenstande			„ 2000.00
4.	Bidrag af sparebanken......................			„ 9000.00
5.	a. Medlemskontingent	kr. 2537.00		
	÷ Restancer	„ 209.00	kr. 2328.00	
	b. Entré og katalogsalg.........		„ 352.10	
	c. Leie af foredragssalene.......		„ 2127.50	
	d. Refusion af legaterne etc.....		„ 1566.00	
	e. Renter og tilfældige indtægter vedk. fællesbudgettet.........		„ 1464.42	
	f. Indtægter vedk.naturhist. afdeling		„ 2026.36	
	g. — „ antikvarisk „		„ 1081.00	
	Laan i banken vedk. — „		„ 4786.54	
	h. Indtægter vedk. haven........		„ 317.90	„ 16049.82
			Lateris	kr. 60533.71

	Transport			kr.	60533.71
6.	Ekstraordinær inventarkonto:				
	Gave Sundt	kr.	20000.00		
	Statens bidrag	„	10500.00		
	Underskud	„	620.63	„	31120.63
	Underskud til næste regnskab			„	5894.17
				kr.	97548.51

Udgift:

1.	Gager og lønninger:				
	Dr. Brunchorst	kr.	4800.00		
	„ Appelløf	„	3200.00		
	Konservator Grieg	„	2200.00		
	— Gustafson	„	154.16		
	Fru Brunchorst	„	1200.00		
	H. Bucher	„	400.00		
	Konservator Schetelig	„	2300.00		
	— Visted	„	1533.34		
	Frk. Tellefsen	„	720.00		
	„ Wingaard	„	300.00		
	„ Johnsen	„	210.00		
	„ Christensen	„	480.00		
	Wm. Dahl	„	1228.00		
	J. Ørdal	„	1228.00		
	O. Nielsen	„	907.30	kr.	20860.80
2.	Bibliothekets konto			„	8585.12
3.	Fællesudgifternes konto:				
	a. Lys, brænde, elektricitet	kr.	2333.52		
	b. Opsyn i samlingen	„	416.70		
	c. Rengjøring	„	1118.29		
	d. Fragt, porto, telegrammer	„	910.84		
	e. Kontorrekvisita og tegnesager	„	448.09		
	f. Diverse udgifter	„	1102.16		
	do. do. ovf. fra byggekto	„	225.67		
	do. do. renter	„	167.83	„	6723.10
4.	Naturhistorisk afdeling:				
	a. Samlingen	kr.	5621.64		
	b. Haven	„	4770.39	„	10392.03
				Lateris kr.	46561.05

	Transport	kr.	46561.05
5.	Historisk-antikvarisk afdeling	„	13069.07
6.	Ekstraordinær inventarkto	„	31120.63
	Underskud fra fr. aar	„	6797.76
		kr.	97548.51

Kap. II. Legatmidler.

Indtægt:

7.	Frieles legat no. I kr. (28000.00)						
	a. Beholdning fra forr. aar			kr.	1010.34		
	b. Renter	kr.	1520.84				
	÷ Administration	„	56.00	„	1464.84	kr.	2475.18
8.	Frieles legat no. II kr. (40000.00)						
	a. Beholdning fra forr. aar			kr.	308.78		
	b. Renter	kr.	2216.81				
	÷ Administration	„	80.00	„	2136.21	„	2444.99
9.	Henr. Sundts legat no. I (50000.00)						
	a. Beholdning fra forr. aar			kr.	496.78		
	b. Renter (cfr. 10 b)	kr.	1460.56				
	÷ Administration	„	100.00	„	1360.56	„	1857.34
10.	Henr. Sundts legat no. II:						
	a. Beholdning fra forr. aar			kr.	11791.88		
	b. 1/2 del renter af Sundts legat no. II			„	1325.00		
	c. Renter af egen kapital			„	634.61		
				kr.	13751.49		
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat:						
	Renter af kr. 24000.00			kr.	1320.00		
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat:						
	Renter af kr. 24000.00			kr.	1320.00		
13.	Berthe Marie Danielssens legat (40000.00)						
	a. Beholdning fra forr. aar			kr.	520.33		
	b. Renter	kr.	2303.83				
	÷ Administration	„	80.00	„	2223.83		
				kr.	2744.16	kr.	6777.51

Transport			kr. 2744.16	kr. 6777.51
Renter fra forr. aar			„ 41.25	„ 2785.41
14. Konsul Børs' legat (50000.00):				
a. Beholdning fra forr. aar			kr. 339.72	
b. Renter		kr. 2760.09		
÷ Restance	kr. 275.00			
÷ Administration	„ 100.00	„ 375.00	„ 2385.09	„ 2724.81
15. Præmieobligationsfondet:				
Renter		kr. 26639.53		
do. fra forr. aar		„ 1100.00	kr. 27739.53	
÷ Administration			„ 1000.00	
			kr. 26739.53	
Renter tillagt 15*			„ 13490.91	
			kr. 13248.62	
Til dækkelse af underskud (privat bidrag)			„ 429.43	„ 13678.05
15*. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:				
Beholdning fra forr. aar			kr. 24864.85	
Renter			„ 1177.05	
Tillagt renter af 15			„ 13490.91	
			kr. 39532.81	
				kr. 25965.78

Udgift:

7. Frieles legat no. I:		
a. Naturhist. tegninger	kr. 400.00	
b. Tilskud til aarbogen	„ 1400.00	
c. Beholdning	„ 675.18	kr. 2475.18
8. Frieles legat no. II:		
a. Tilskud til aarbogen	kr. 1030.00	
b. Stipendier	„ 500.00	
c. Beholdning	„ 914.99	„ 2444.99
	Lateris	kr. 4920.17

	Transport	kr. 4920.17
Henrik Sundts legat no. I:		
a. Tilskud til aarbogen	kr. 1500.00	
b. Beholdning	„ 357.34	„ 1857.34
Henrik Sundts legat no. II:		
Beholdning til næste regnskab	kr. 13751.49	
F. Danielssens og A. Larsens legat:		
Livrenter	„ 1320.00	
F. Hansens og H. Danielssens legat		
Livrenter	„ 1320.00	
Berthe Marie Danielssens legat:		
a. Stipendier	„ 1800.00	
b. Beholdning	„ 985.41	„ 2785.41
Konsul Børs' legat:		
a. Tilskud til aarbogen	kr. 2411.84	
b. Beholdning	„ 312.97	„ 2724.81
Præmieobligationsfondet:		
a. Underskud fra forr. aar	kr. 156.70	
b. Kolderup	„ 1600.00	
c. Jørgensen	„ 1000.00	
d. Høye	„ 1000.00	
e. Meeresfauna, H. I (deraf honorar 500)	„ 1379.81	
f. Fjordundersøgelser og kemisk assistance	„ 1594.42	
g. Foredragskurser	„ 100.08	
h. Gran	„ 2600.00	
i. Christensen	„ 3000.00	
j. Sars Crustacea	„ 1247.04	„ 13678.05
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	kr. 39532.81	
		kr. 25965.78

Kap. III. Særformaal under museets administration.

Indtægt:

Biologisk station:	
a. Statens bidrag	kr. 7200.00
b. Pladsafgift	„ 157.00
Lateris	kr. 7357.00

	Transport	kr.	7357.00		
	c. Beholdning fra forr. aar for fiskeriundersøgelser	„	353.80		
	d. Underskud	„	566.31	kr.	827
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Entré	kr.	1291.83		
	b. Bidrag af Det nyttige selskab	„	250.00		
	c. Gjæld	„	5342.22	„	68
18.	Sommerkurset:				
	a. Beholdning fra forr. aar	kr.	278.75		
	b. Bidrag af staten	„	6400.00		
	c. Kontingent	„	231.00	„	69
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Beholdning fra forr. aar	kr.	136.01		
	b. Bidrag af staten	„	1200.00		
	c. do. - kommunen	„	1500.00		
	d. do. - samlaget	„	900.00		
	e. Entré og billetsalg	„	416.50	„	41
20.	Sars Crustacea:				
	Af præmieobligationsfondet	kr.	1247.04		
21.	Naturen:				
	Bidrag af staten			„	1
				kr.	2

Udgift:

16.	Biologisk station:				
	a. Underskud fra forr. aar	kr.	515.72		
	b. Gage, Nordgaard	„	2800.00		
	c. do., Glimme	„	1228.00		
	d. Reiseudgifter	„	617.95		
	e. Udgifter ved laboratoriet	„	3115.44	kr	
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Gjæld fra forr. aar	kr.	4864.28		
	b. Renter af gjæld	„	296.80		
	c. Driftsudgifter	„	1722.97		

Lateris

			Transport	kr.	15161.16
18.	Sommerkurset:				
	a. Stipendier	kr.	4000.00		
	b. Honorar	„	2000.00		
	c. Undervisningsmaterial, trykning, lærebøger	„	481.75		
	d. Lokale, elektricitet, renhold	„	255.00		
	e. Assistance, kontrol, kontorudgifter	„	100.27		
	f. Beholdning	„	72.73	„	6909.75
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Honorar	kr.	1850.00		
	b. Lokale, gas, elektr., renhold	„	997.50		
	c. Trykningsomkostninger, undervisningsmaterial	„	961.58		
	d. Kontrol, assistance	„	313.60		
	e. Beholdning	„	29.83	„	4152.51
20.	Sars Crustacea:				
	Underskud fra forr. aar	kr.	310.95		
	Diverse udgifter	„	936.09		
		kr.	1247.04		
21.	Tilskud til „Naturen“			„	1000.00
				kr.	27223.42

Kap. IV. Museets tilbygning.

Indtægt:

Gave konsul O. Johannessen	kr.	1000.00		
Ovf. kto. 3 f	„	225.67	kr.	1225.67

Udgift:

Underskud fra forr. aar	kr.	1225.67

Bergen d. 31te december 1901. / 3die februar 1902.

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Børs, Chr., konsul, Paris.
Nansen, dr. F., professor, Kristiania.
Mohr, Conrad, konsul, Bergen.

Livsvarige medlemmer.

— udnævnte af museets bestyrelse —

Brandt, C., bundtmager, Bergen.
Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Crawfurd, Th., adjunkt, dr., Bergen.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Eide, Andr. A., papirhandler, Bergen.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannessen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Kindt, C., overlæge, Trondhjem.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Steineger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.
Wille, N., professor, Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1]

Indenbyes:

	Kontingent kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvik, L. L., kjøbmand	25
Abel. C., cand. mag.	4
Algaard, A., ingeniør	4
Allers, A., kjøbmand	5
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Amundsen, Didrik, kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, Chr. Campbell, rebsl.	4
Andersen, H. A., fuldmægtig	10
Andersen, Sebbe, kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, sagfører	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bentzon, Joh. L., mægler	10
Bergh, K., sorenskriver	10
Berstad, jernhandler	15
Beyer, F. C., dispachør	4
Beyer, Th., boghandler	25
Bjørneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blytt, H. S., kjøbmand	4
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Brekke, K., rektor	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	10
Brun, Ferd., bager	4
Brun, M., kjøbmand	4
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., direktør	4
Brynildsen, D. A., bager	4

	Kr.
Bugge, Jens, kjøbmand	10
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan, direktør	10
Christensen, Carl, kontorchef	4
Dahl, magistratssekretær	4
Daae, H., stadsingeniør	10
Dekke, fru Rebekka	10
Dekke, Joh. I., fabrikeier	5
*Ege, C., bankdirektør	100
*Ege, frk. Kristine	100
Eyde, P. A., forgylder	4
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred	5
Ellerhusen, Joach.	5
Ellingsen, E., kjøbmand	4
Eriksen, Hans, skibsf.	20
Erichsen, C., paraplymager	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	10
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	10
Faye, Kr., sagfører	10
Flood, P., smedemester	4
Floor, C., boghandler	20
Friele, Herm. B. S., kjøbmand	10
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Gade, F. G., konsul	4
Geelmuyden, overlærer	4
Geelmuyden, Joh., direktør	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, Christen, mægler	4
Gran, H. K., konsul	10
Greve, A. W., konsul	4
Greve, Jan, cand. theol.	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4
Grieg, E.	4

---

[1] Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	Kr.
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Halfdan, skibsmægler	5
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, John, bogtrykker	40
Grieg, S.	4
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Halvorsen, Severin, kjøbmand	10
Hambro, skolebestyrer	4
Hammer, M., juveler	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Gustav, kjøbmand	10
Hansen, Hans, murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Harloff, H., ingeniør	20
Harmens, J. C., kjøbmand	4
Hartwig, Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland, P., disponent	10
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Henrikssen, N. Bøgh, sagfører	20
Henrikssen, O. E., bankchef	10
Hermansen, stiftsarkivar	4
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hilt, Chr. G., kjøbmand	10
Hjort, Johan, dr.	4
Hoel, A., overlærer	4
Hoff, generalmajor	10
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Hvoslef, F. W., biskop	4
Høegh, Chr., sen., kjøbmand	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100
Jacobsen, J. C., kjøbmand	10

	Kr.
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Jens, fabrikeier	4
Jebsen, Jürg, kjøbmand	10
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophie	20
Jenssen, Johan, farver	4
Johannesen, A. Wilh., direktør	10
Johannesen, N. Chr., kontorfuldm.	4
Johnsen, Herman, kontorchef	4
Jørgensen, E., adjunkt	4
Jørgensen, J. G., frisør	4
Jürgensen, P., overlæge	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kielland, arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, Henr., fabrikbestyrer	4
Knudsen, K., advokat	4
Knudsen, P., snedker	10
Knudtzon, I. B., konsul	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Karl	4
Kreyberg, P. C.	4
Krohn, C., optikus	4
Kroepelien, C. J., kjøbmand	10
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jr., kjøbmand	4
Lampe, C. F., bankbogholder	4
Lahn, C., lærer	10
Larm, B., fotograf	4
Larsen, O. I., bankfuldmægtig	4
Lehmkuhl, J. E., kjøbmand	10
Lehmkuhl, Kr., kjøbmand	4
Lepsøe, Alb., kjøbmand	10
Lie, H. P., læge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	25
Martens, Broch, læge	4
Martens, W. S., cand. filos.	10
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20

	Kr.
r., kjøbmand	6
r., rentenist	10
cand. mag.	6
Chr., sagfører	20
J. A., konsul	4
P., konditor	10
Sam., kjøbmand	4
Joh., kjøbmand	4
., kjøbmand	10
ngeniør	4
st, rebslager	4
ad, konsul	100
dr., kjøbmand	10
, byfoged	10
Harald, kjøbmand	4
J. E., kjøbmand	20
Joh. Ludv., skibsreder	10
Magdalon, kjøbmand	10
V., ingeniør	10
N., kjøbmand	4
G., murmester	4
rtin O., optikus	10
F., kjøbmand	4
n, kjøbmand	5
O., cand. real	4
r., boghandler	4
H., bygmester	15
eas, disponent	10
aae, sagfører	4
t, agent	10
r, amtmand	4
R., disponent	20
Nordahl, redaktør	10
politimester	4
Grolle	4
R., skibsmægler	4
us F., disponent	4
Chr.	20
enr. B., fabrikeier	10
Chr., kjøbmand	10
G., disponent	10
, kjøbmand	20
disponent	10
., kjøbmand	4
z, kjøbmand	4
læge	4
nchert, kjøbmand	10

	Kr.
Rolfsen, R., fabrikeier	15
Rosendal, frk. W.	20
Rosæter, Lars K.	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Sandberg, overlæge	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Schjøtt, T. A., skibsfører	10
Smith, sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Stoltz, Rudolf, skibsmægler	5
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Fr., skibsmægler	25
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Svendsen, Hans, direktør	4
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L. S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbyes:

Andersen, M., tandlæge	4
Arctander, S., toldskriver, Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	20
Gill, general, Fjøsanger	10

	Kr.
Gran, Gerh., prof., Kristiania	4
Gustafson, professor, Kristiania	4
Hansen, O., hoteleier, Lillehammer	4
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn	5
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Knipowitsch, prof., St. Petersburg	10

	Kr.
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	4
Selland, lærer, Hardanger	5
Torkildsen, R., læge, Nestun	4

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1902

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 5te mai 1903

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1903

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1902

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 5te mai 1903

MUSEUM
BERGENSE

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1903

Indhold.

Bestyrelsens beretning 5
Gaver til museets bibliothek og samlinger 1902 35
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser 41
Den biologiske station 55
Sommerkurset 57
Foredrag for hvermand 61
Regnskabsekstrakt 64
Medlemsfortegnelse 71

BESTYRELSENS BERETNING.

MUSEETS DIREKTØR

har afgivet følgende beretning om museets virksomhed i 1903, hvilken man herved fremlægger for generalforsamlingen.

I. Almindelige bemerkninger.

„Det er med stor glæde, jeg i denne beretning ser mig istand til at meddele, at den omordning af samlingerne, som bevirkedes ved opførelsen af de nye fløie, nu er at anse som afsluttet. Hvad der endnu staar igjen af ordningsarbeider, er ikke mere end der altid vil være i gang i et museum, som er i saapas sterk vekst som vort og af saa betydelig størrelse.

Indflytningen i de nye samlingsrum begyndte først for alvor i 1899 og har været forbundet med gjennemgaaende oppudsning af de gamle lokaler, med omarbeidelse og oppudsning af næsten alt inventar i samlingerne og med en fuldstændig omordning af det hele museum. Bortseet fra taarnsalen, hvor evertebratsamlingen — af væsentlig videnskabelig betydning, men af liden interesse for det store publikum — er opstillet, er der ikke et skab i museet, som ikke i disse aar har maattet omarbeides og forandres eller ialfald oppudses, og ikke en gjenstand, som ikke har maattet flyttes. Dette forklarer, at arbeidet med nyordningen har trukket saa længe ud, og det forklarer ogsaa de store udgifter, som disse aars arbeide har medført og som desværre har bragt regnskabet i en sørgelig tilstand, som ikke er blevet bedre derved, at samlagets bidrag er gaaet ned med 1500 kr., nu endog med 2500 kr.

Som et yderligere moment, der har trukket ordningsarbeiderne i langdrag, maa fremhæves, at de magasinerede samlinger, derunder den nationaletnografiske forenings, ved udflytningen fra magasinerne, hvor de i aarenes løb havde maattet stuves hen, viste sig at trænge ganske væsentlig mere plads, end man paa forhaand havde kunnet beregne. Særlig for den historisk-antikvariske afdeling viste de nyere samlingsrum sig under arbeidet med opstillingen for smaa, saa større lokale maatte skaffes ved forandring af et kjælderrum, der oprindelig ikke var tænkt indrettet til samling. Til alle de andre vanskeligheder kom saa den omstændighed, at det gamle samlingsinventar ikke kunde ganske kasseres, men for en stor del var saa daarligt, at det maatte underkastes en grundig og uforholdsmæssig kostbar reparation, som maatte udføres i samlingsrummene.

Det har følgelig været ganske ekstraordinære vanskeligheder, man har havt at arbeide med i disse sidste aar, men ved midten af 1902 var dog samlingerne i alt væsentlig i orden og jeg kunde lade trykke en kortfattet „Veiviser for besøgende“ med planer over 1ste og 2den etage og angivelse af samtlige rums væsentligste indhold.

For samlingernes og bibliothekets tilvekst er redegjort i detalj i de efterfølgende beretninger. Indkjøbene til de forskjellige afdelinger har ikke været særdeles betydelige, idet en stor del af annuet har maattet anvendes til inventar og arbeider i samlingen; alligevel har tilveksten været ganske stor, idet der ved indsamling, bytte og gaver er indkommet meget. Af det zoologiske materiale, som er indsamlet ved Michael Sars' ekspeditioner er saaledes en større del overladt museet; fra hr. kapt. Krohn har man faaet en god samling etnografiske gjenstande, fra mr. Seton Karr en interessant kollektion af egyptiske stenredskaber; og endelig er afdøde bibliothekar J. B. Halvorsen bogsamling bleven skjænket til museet af hr. grosserer Nordahl i Stettin. Skjønt det nærmest vedkommer næste aarsberetning, skal jeg ogsaa nævne, at hr. Fridthjof Sundt stillede et større beløb til min disposition til indkjøb af etnogafiske gjenstande etc. under en reise til Ceylon, Indien og Egypten, som jeg tiltraadte i midten af november. Foruden etnografica har jeg for dette beløb erhvervet en del gode egyptiske oldsager til komplettering af den hidtil yderst tarvelige egyptiske samling.

Ved bygningen er i det forløbne aar foretaget forskjellige reparationsarbeider, særlig for at stanse lækager i taget og langs gesimserne. En del af taget er forsynet med ny pap istedetfor den i slutten af 60- aarene paalagte. Desuden er — ligesom vedligeholdsarbeiderne for kommunens regning — kjælderen under rotunden paa bygningens bagside indrettet til samlingsrum ved indsætning af større vinduer istedenfor de oprindelig anbragte smaa glugger og ved ombytning af hellegulvet med asfalt paa cementunderlag. Der blev ved denne forandring indvundet ca. 200 kv.m. samlingsrum, for størstedelen godt belyst, som blev overladt bygdesamlingen til udstillingsrum. Det er allerede helt optaget. Forbindelsen med det øvrige museum sker ved en trappe fra vestibulen.

Dette trapperum, som maa oplyses med gas ogsaa om dagen, og ligeledes trapperummet mellem 1ste og 2den etage, har maattet tages i brug til ophængning af kirkebilleder, væsentlig fra Mariakirken. Bortseet fra disse rum og fra vestibulen, som ogsaa er anvendt i udstillingsøiemed, udgjør det hele gulvareal i den gamle og den nye bygning, som er anvendt til udstillede samlinger 3200 kv.m., hvortil kommer 140 kv.m. udstillingsplads i „runehallen". I enkelte rum er der endnu plads for samlingens tilvekst i endel aar, men andre er allerede nu helt fyldte og nogle overfyldte. Det vil derfor iaar, da den etnografiske samling faar en meget betydelig tilvekst, være nødvendig at tage i brug som samlingslokale et rum i 1ste etage, som var holdt i reserve. Dermed er imidlertid alt det rum i hele bygningen, som med rimelighed kan afsees til de udstillede samlinger, optaget, og det er derfor ikke nogen fjern fremtidsudsigt, at der maa tænkes paa udvidelse af lokalerne, enten gjennem yderlige forandringer i kjælderrummene, hvad der nok kan hjælpe for nogle aar, eller gjennem mere effektive foranstaltninger.

I denne forbindelse vil jeg ogsaa nævne, at et opvarmningsanlæg i museet mere og mere synes mig at være en nødvendighed. Det gjælder her selvfølgelig ikke saameget at gjøre samlingsrummene behageligere for de funktionærer, som har sit arbeide der, eller for publikum, skjønt ogsaa dette hensyn har sin betydning. Det er fugtigheden i rummene ved de ofte hurtige temperaturvekslinger i vinterens løb, som staar for mig som saa betænkelig, at jeg ikke kan undlade at gjøre opmerksom paa sagen. I visse slags veir slaar fugtigheden sig ned i saadan mængde, at vægge og gulve — for ikke at tale om vinduerne — blir ganske overvædede. Dette er bleven værre, efterat nybygningens store flader er kommen til, og det har, efter hvad der meddeles mig, vist sig værre end nogensinde i indeværende vinter. Der er ingen tvil om, at det i længden blir betænkeligt for gjenstandenes bevaring at lade dem henstaa i lokaler, som er uden opvarmning, og jeg har fundet det at være min pligt at gjøre opmerksom paa forholdet, som jeg ogsaa ved tidligere anledning har berørt.

Personalet har været det samme sam forrige aar, alene med den forandring at frk. E. Lund fra midten af februar ansattes som kontorist hos direktøren istedenfor frk. Tellefsen, der, som meddelt i forrige aarsberetning, var afgaaet ved døden.

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været uforandret som i de foregaaende aar: om sommeren hver dag kl. 11—2 og 4—6 (tre dage mod entré 25 øre, ellers frit), om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag kl. 11—2. Besøget har andraget til 61139, det største man har havt i noget aar, siden paalidelig statistik blev indført, bortseet fra „udstillingsaaret“ 1898. I 1899 og 1900 var besøget lidet paa grund af samlingernes delvise lukning og i 1901 naaede antallet kun op til 59766.

Paa de forskjellige maaneder fordeler besøget sig saaledes:

Januar	3229	(1901: 2735)
Februar	3287	(—„— 1697)
Marts	5574	(—„— 5775)
April	5556	(—„— 5249)
Mai	4725	(—„— 5235)
Juni	5682	(—„— 5851)
Juli	5123	(—„— 5648)
August	7854	(—„— 7279)
September	6095	(—„— 7739)
Oktober	5719	(—„— 4526)
November	5210	(—„— 4474)
December	3085	(—„— 3558)

Besøget paa de forskjellige dage stiller sig som følger for de to sidste aar:

	Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler og kort[1]
1901	46166	10726	1316	1558
1902	46004	12415	1347	1373

---

[1] Herunder sommerkursets deltagere.

I videnskabelige eller kunstneriske øiemed har samlingerne været benyttede af adskillige fremmede og norske. Prof. Mohrman og dr. Eichwede fra Hannover foretog i august studier i den middelalderske samling. Prof. Valdemar Schmidt, Kjøbenhavn, foretog en særskilt reise herop for at beskrive den i museet opbevarede mumiekiste. Prof. Haecker, Stuttgart, dr. Sharp, London, prof. dr. Graff, Wien, dr. Punnett, Cambridge o. fl. a. har i adskillig udstrækning benyttet den zoologiske samling. Dr. Fritz Burg, Hamburg, har studeret samlingen af runeindskrifter, dr. Thurnwald, Berlin, den etnologiske samling og endelig har træskjæreren hr. Kinservik og i november og december frk. Kinservik — ligesom flere andre — gjort udstrakt brug af bygdesamlingens gjenstande som motiver for træskjæring, rosemaling og teppevævning.

II. Forklaringer til regnskabet.

Det er en mening, man ofte har anledning til at høre udtalt i de senere aar, at museet nu maa være meget velstillet, idet det baade har faaet sin legatkapital sterkt øget ved forskjellige leiligheder og faaet 500000 kr. som sin andel af præmieobligationslaanets udbytte. Denne mening er yderst farlig, hvis den faar sætte sig fast hos de myndigheder og korporationer, som yder bidrag til museet, og jeg tillader mig derfor at gribe anledningen til i denne forbindelse at gjøre opmerksom paa, at den nævnte mening er ganske feilagtig. Det er selvfølgelig saa, at museets kapitalformue er betydelig øget og nu meget stor efter vore forholde, men anvendelsen af disse kapitalers renter er ved lov eller legatfundats begrænset paa en saadan maade, at intet kan anvendes til samlingernes eller bibliothekets forøgelse eller til lønning af konservatorer eller i det hele til udgifter ved museet som saadant. Det tilfælde kan derfor indtræffe og er i virkeligheden paa vei til at indtræffe, at museet sidder inde med betydelige midler til stipendier, publikationer og andre rent videnskabelige formaal, mens man er i den værste forlegenhed med alle de udgifter, som vedkommer museets drift og som gaar ind under kap. I i den medfølgende regnskabsekstrakt. Dette vil fremgaa med tilstrækkelig tydelighed af den følgende redegjørelse til regnskabets enkelte afsnit.

Kap. I. Samlingerne og bibliotheket.

De *indtægter*, som kan anvendes til museets drift, udgjøres af offentlige bidrag, renter af bibliothekfondet, medlemskontingent etc.

Statens bidrag har været det samme som ifjor og er kommen til indtægt med kr. 26000, hvoraf kr. 24000 skal ekvivaleres ved bidrag tilveiebragte paa anden maade. Sparebankens bidrag er ligeledes uforandret, idet det trods gjentagne andragender ikke har lykkes at opnaa den ansøgte forhøielse fra 9000 kr. til 10000 kr. Derimod er samlagets tilskud til museet, som til andre institutioner, desværre gaaet ned, for museets vedkommende med kr. 1500, samtidig som rentefodens synkning har formindsket indtægterne af bibliothekfondet med ca. 500 kr.

Under post 5 er samlet forskjellige indtægter: medlemskontingent, leie af foredragssalene, refusion af legaterne for administration og tilfældige indtægter vedkommende samlingerne, væsentlig hvad der kommer ind ved salg af dubletter eller udrangerte ting. Da disse sidste indtægter har været betydelig mindre end ifjor, er indtægterne under denne post i det hele gaaet meget ned, skjønt medlemskontingenten, entré etc., leie og refusion af legaterne har givet omtrent samme indtægt som i 1901. De sidstnævnte poster a—d udgjør kr. 6209.14 mod kr. 6373.60 ifjor, mens den samlede indtægt under post 5 alene har beløbet sig til kr. 7637.96 mod kr. 11263.28 i foregaaende regnskab. Som indtægt ved salg af gjenstande fra den naturhistoriske afdeling var paaregnet et betydelig større beløb, end det har lykkedes at faa ind, idet salg af et par større gjenstande foreløbig har vist sig umuligt.[1]

De samlede indtægter vedkommende museets drift udgjør kr. 50145.36. I regnskabet kommer hertil et laan, optaget til indkjøb af nogle antikvariske gjenstande for nogle aar siden, paa vel 5000 kr. og et underskud paa kr. 13537.01, hvoraf dog kr. 6514.80 er overført fra forrige regnskab.

Udgifterne under samme kapitel er næsten paa alle poster større end paaregnet.

Lønningskontoen udgjør kr. 21470.00 mod kr. 20860.80 ifjor. Stigningen skriver sig fra, at præparant Dahls gage er forhøiet med kr. 200, mens endel andre poster, som ifjor delvis var ubesatte, er kommen til udgift med sine fulde beløb.

---

[1] I begyndelsen af 1903 er indkommet ca. 500 kr., som egentlig vedkommer forrige regnskab.

Til bibliotheket er anvendt kr. 7065.31 mod kr. 8585.12 ifjor. En yderligere reduktion paa denne konto blir desværre nødvendig af hensyn til reduktionen af samlagets tilskud. Men en saadan reduktion kan vanskelig gjennemføres, uden at man maa indskrænke tidsskriftholdet, hvad der vil føles som er stor ulempe for det videnskabelige arbeide, der er knyttet til museet. I denne forbindelse maa jeg ogsaa pege paa, at bibliotheket nu helt fylder den sal, som blev indrettet til det i 1898. Den store HALVORSEN'ske bogsamling har derfor endnu ikke kunnet opstilles. Den til bibliothekets udvidelse reserverede sal i 3die etage af nordre fløi maa derfor snarest mulig indredes.

Kontoen fællesudgifter, hvorunder indgaar en række af poster vedkommende museets almindelige drift, viser en betydelig stigning, som dog for en væsentlig del skriver sig fra renter af løbende laan til dækkelse af underskuddet. Til lys og brænde er medgaaet ca. 300 kr. mere end ifjor, til opsyn i samlingen 760 kr. mere. Denne sidste stigning var dog paaregnet og skriver sig fra, at det hele museum ifjor holdtes aabent og at de udvidede samlingslokaler trænger betydelig mere opsyn, end man tidligere anvendte. Foruden vagtmesterne udgjøres opsynet i samlingerne om hverdagen af tre, om søndagen af fem mand, foruden en mand i plantehuset og om eftermiddagen en i haven. Nogen indskrænkning i dette anser jeg utilraadelig. Til renhold er medgaaet ca. 250 kr. mindre end ifjor, til fragt, porto etc. ca. 100 kr. mere, til kontorudgifter det samme beløb og til diverse kr. 300 mere, hvad der skriver sig fra, at udgifterne ved museets repræsentation ved Abeljubilæet er opført her. Det, som bevirker den væsentlige stigning paa kontoen fællesudgifter er, ved siden af den øgede og uundgaaelige merudgift til opsyn, det beløb paa kr. 826.81, som er medgaaet til forrentning af de løbende laan til dækkelse af underskuddet.

Til den naturhistoriske samling er medgaaet kr. 6022.60, hvad der er ca. 400 kr. mere end i forrige regnskab og 2000 kr. mere end budgetteret. Hele dette beløb havde man haabet at faa dækket ved salg af nogle meget værdifulde dubletter, men desværre har dette salg hidtil ikke kunnet istandbringes og beløbet maa følgelig komme til afdrag i afdelingens annuum for 1903. Der er i aarets løb indkommet et par store gjenstande her fra kysten (brygde og klumpfisk), hvis erhvervelse kostede adskilligt og som især bevirkede meget store arbeidsudgifter. Disse og istandbringelsen af den systematiske oversigtssamling af hvirvelløse dyr er det fornemmelig, som har foranlediget overskridelsen.

Til haven (incl. plantehuset) er medgaaet kr. 4537.32, hvad der er ca. 200 kr. mindre end ifjor. Et beløb paa kr. 4500 er vistnok det mindste, for hvilket haven og plantehuset i længden kan drives. De væsentligste udgiftsposter er koks og arbeidsløn.

Til den historisk antikvariske afdeling var budgetteret kr. 7000, idet der fra det ordinære annuum paa 8000 kr. fragik en overskridelse fra 1901 paa 1000 kr. Afdelingen har anvendt kr. 9029.94, og ogsaa her maa altsaa en overskridelse paa kr. 2000 gaa over paa næste aars budget. Indtil denne er dækket vil det være nødvendigt at indskrænke udgifterne til det absolut nødvendige. Foruden ved udgifterne til indredning og inventar er overskridelsen bevirket derved, at man har maattet betale gjæld fra tidligere aar til et beløb af over 1000 kr., deriblandt 600 kr., som vedkom den nationaletnografiske forening og i sin tid blev overtaget af museet sammen med foreningens samlinger. Sin løse gjæld fra tidligere aar har afdelingen nu betalt, saa den alene skylder til kreditbanken ca. 5000 kr., som maatte laanes til indkjøb af endel sølvgjenstande, som man for nogle aar siden fandt at maatte erhverve.

Udgifterne til inventar har i de sidste aar været ført paa en særskilt inventarkonto, som pr. 1/1 02 viste en overskridelse paa kr. 620 udover det i dette øiemed tilveiebragte beløb. Paa denne konto er ført endel udgifter til arbeide og materialer, som vedkom 1901, men for hvilke regninger først indløb i 1902. Kontoen er derved steget til kr. 1542.78, udenat det har lykkedes, saaledes som paaregnet, at faa beløbet dækket ved private bidrag. Alle udgifter til inventar, anskaffet i 1902, er ført paa de respektive afdelinger og kontoen saaledes afsluttet. Det vilde være ønskeligt at have en særskilt inventarkonto, men den økonomiske stilling forbyder indtil videre dette.

De samlede udgifter paa dette aars regnskab, bortseet fra underskuddene fra ifjor, udgjør kr. 57413.99. Differencen mellem dette beløb og den virkelige indtægt kr. 50145.30 udgjør kr. 7268.63, med hvilket beløb regnskabet er gaaet tilbage i aarets løb.

Ved aarets begyndelse stillede regnskabets balance sig saaledes:

Underskud fra 1901	kr.	5894.17
— paa inventarkonto	„	620.63
Den antikvariske afdelings gjæld ...	„	4786.54
	kr.	11301.34

Ved regnskabets afslutning var derimod stillingen følgende:

Underskud (incl. inventarkonto)	kr.	13537.01
Den antikvariske afdelings gjæld ...	„	5032.96
	kr.	18569.97

Det bemerkes, at den antikvariske afdelings gjæld skal betales afdelingens faste aarsbevilgning og saaledes ikke vedkommer gnskabet i det hele. Alligevel er den økonomiske stilling saa ykket som vel mulig og den mest vidtgaaende indskrænkning i gifterne vil være nødvendig i de nærmeste aar.

Kap. II. Legatmidler.

Foruden bibliotheksfondet, kr. 100000, hvis renter kommer til dtægt under kap. I i regnskabet, eiede museet pr. 1ste januar 02 følgende kapitaler:

ieles legat no. I	kr.	28000.00
— „ - II	„	40000.00
enrik Sundts legat no. I	„	50000.00
— „ - II	„	13751.49
. Danielssen og A. Larsens legat	„	24000.00
. Hansen og H. Danielssens legat	„	24000.00
erthe Marie Danielssens legat	„	40000.00
onsul Chr. Børs' legat	„	50000.00
æmieobligationsfondet	„	500000.00
æmieobligationsfondets afsatte kapital	„	39532.81
	kr.	809284.30

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med følende beløb:

. Hansen og H. Danielssens legat.	kr.	556.00		
enrik Sundts legat no. II	„	1920.68		
æmieobligationsfondets afsatte kapital	„	14435.90	kr.	16912.58
r. 31te december 1902 udgjør saaledes den samlede kapitalformue			kr.	826196.88

For et af C. Sundt oprettet legat paa kr. 175000, der skal re navn af „C. Sundts fond til en videnskabelig lærestol ved den rdende høiskole i Bergen" er fundats vedtaget og indsendt til gjeringen til erhvervelse af kgl. konfirmation.

De til videnskabelige øiemed disponible indtægter — inclusive beholdninger fra forrige aar — udgjør kr. 23765.96, eller ca. 2300 kr. mindre end forrige aar. Nedgangen skriver sig fra rentefodens synkning. Fra dette beløb gaar de til regnskabet for 1903 overførte beholdninger med tilsammen kr. 2836.62, hvorefter det anvendte beløb andrager til kr. 20821.34 mod kr. 22719.89 forrige aar.

Udgifternes fordeling paa de forskjellige legater og fonds fremgaar af regnskabet, men den følgende sammenstilling kan tjene til oversigt over anvendelsesmaaden i det hele:

I.	Publikationer:		
	Udgifter vedkommende aarbogen	kr.	6404.68
	SARS: Crustacea	„	1627.37
		kr.	8032.01
II.	Stipendier til videnskabelige reiser	„	2583.96
III.	Aarsstipendier	„	9200.00
IV.	Hydrografisk-biologiske undersøgelser i Bergensfjorden	„	785.15
V.	Foredragskurser (rest paa honorar vedk. 1901)	„	220.00
		kr.	20821.34

Forøvrigt henvises for dette kapitels vedkommende til, hvad der er anført under afsnit IV. Den nærmere forklaring til regnskabets kap. III „Særformaal under museets administration“ findes ligeledes nedenfor.

III. Bibliotheket.

Bibliothekar: E. BRUNCHORST.

Bibliotheket er i 1903 bleven forøget med 1119 bind større verker, 255 dissertatser og særtryk samt 112 kartblade og tegninger fordelt paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte	306	73	195	574
Ved kjøb	80	30	1	111
	386	103	196	685

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Bøger.				
Ved gave eller bytte	131	84	51	266
Ved kjøb	80	75	11	166
	211	159	62	432
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	232	12	10	254
Ved kjøb	1	—	—	1
	233	12	10	255

Desuden fortsattes subskriptionen paa 84 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 44 falder paa den naturhistoriske og 40 paa den hist. antikv. afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden de ovennævnte, endnu 223, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 62 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den foreløbige optælling af bibliothekets bøger, som foretoges i 1892, vil antallet med tilveksten i 1902 beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.	6205	1879	3151	11235
Særskilte verker	4563	3914	1605	10082
Dissertatser og separataftryk.	4390	648	122	5160
	15158	6441	4878	26477

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter, fotografier og tegninger, saa det samlede bindantal beløber sig til ca. 27300.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo. Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 6:

1. Institut botanique. Bruxelles.
2. Museum královstoi Ceského. Prag.
3. Madras Government Museum. Madras.
4. University of Montana. Missoula. Mont.
5. Nassauischer Verein für Naturkunde. Wiesbaden.
6. The Quekett Microscopical Club. London.

Frk. TIDEMAND har ogsaa iaar velvilligen assisteret i bibliotheket, hvorfor man herved bringer hende museets erkjendtlige tak. Hr. overlærer SCHNEIDER, Skien, har ogsaa iaar under nogle ugers ophold i Bergen fortsat gjennemgaaelsen af manuskriptsamlingen og afsluttet katalogiseringen af samme.

IV. Den naturhistoriske samling.

Af afdelingens annuum er som sedvanlig en væsentlig del medgaaet til udgifter ved verkstedet og laboratoriet, anskaffelse af samlingsglasser og spiritus. Foruden af konservatorerne har laboratorierne været benyttede af hr. HERM. FRIELE til zoologiske undersøgelser og af hr. HØYE til undersøgelser over klipfiskesoppen.

Foruden de nedenfor nævnte gaver af gjenstande skal nævnes, at d'hrr. FRIELE og LOTHE har skjænket museet et udmerket og godt udstyret mikroskop af CARL ZEISS i Jena.

Angaaende arbeiderne ved samlingen og de indkomne gaver henvises til de nedenfor indtagne beretninger.

1. Samlingen af hvirveldyr.

Konservator: JAMES A. GRIEG.

Efterat i 1901 den udenlandske fiskesamling var bleven katalogiseret, udtoges af denne en liden typesamling, der udstilledes i sal no. 11. Opstillingen er dog kun midlertidig, før samlingen endelig kan ordnes, maa der foretages ombygning af de til samlingen bestemte skabe. Ligeledes skal der saavel til den systematiske fiskesamling som til reptil- og batrachiesamlingen anskaffes firkantede glas, hvad budgetmæssige hensyn hidtil ikke har tilladt. Den øvrige del af den udenlandske fiskesamling er bleven ordnet og opstillet i det ene rum i kjælderen, hvor tidligere mineralsamlingen var udstillet. I det andet rum er den magasinerede del af den norske fiskesamling bleven opstillet i systematisk orden.

Den for publikum tilgjængelige del af den norske fiskesamling er kompletteret med flere arter, som tidligere ikke fandtes repræsenterede. Ligeledes er der udstillet en serie udviklingsstadier af nogle af vore madnyttige fiske saasom ørret og røie fra Kallandsvandet, saaat denne samling nu giver et temmelig fyldigt billede af Norges fiskefauna. Der er endvidere udstillet en gibsafstøbning af mundhulen hos brygden.

Til norske reptilier og batrachier, som tidligere var indlemmet i den systematiske samling, er der anskaffet en liden monter, som anbragtes i sal no. 7. Til et havørnrede er der ligeledes forarbeidet en monter.

De i forrige aarsberetning omtalte afstøbninger af den ved Rugsund i Nordfjord strandede eindommelige sortbugede spidshval (*mesoploden* sp.[1]) er ophængt i den systematiske hvalsamling (sal no. 16). I samme rum er der endvidere opstillet to afstøbninger af hovedet hos vaagehvalen, den ene med aabent gab visende barderne og tungen. En serie renkranier visende hornenes udvikling hos tamrenen fra den 14 dage gamle kalv til den 10 aar gamle simle er ophængt ved opgangen til mineralsamlingen (sal no. 15).

Af de i aarets løb indkomne naturalier maa særlig fremhæves:

Moskusokse *(ovibos moschatus)* og polarulv *(canis occidentalis var. albus)* fra Ellesmereland, gave fra Framekspeditionens rederi.

Ung ringsæl *(phoca foetida)* fra Hjeltefjorden. Denne art er ikke tidligere iagttaget ved vor vestkyst.

Ung russekobbe *(phoca grønlandica)* fra Rødø, Nordland.

Rede med eg og den ene af forældrene, hannen, af havørn (*haliaëtus albicilla*) fra Rødø, Nordland.

Lysfarvet varietet af solsort (*turdus merula)* fra Bergen.

Skovskrike *(garrulus glandarius)* fra Etne, Søndhordland.

Lysfarvet varietet af lirype *(lagopus lagopus)* fra Granvin, Hardanger.

Lirype med fødderne angrebne af fodfnatmidden *(sarcoptes mutans)*, saakaldt „kalkben“.

Gammel fugl, unge og eg af elfenbensmaagen *(larus eburneus)* fra Abelsø, Ishavet.

Kløfthalet stormsvale *(procellaria leucorrhoa)* for Korsfjorden (Ny for samlingen).

En samling fugleskind fra Pasvik, Sydvaranger.

---

[1] Hvalen vil blive nærmere beskrevet i museets aarbog for 1903.

Havaborre *(morone labrax)* fra Hjeltefjorden.

Ansjovis *(engraulis enchrasicholus)* fundet i et parti smaasild fra Hjeltefjorden.

En 21 kilo svær laks *(salmo salar)* af den for Aarøelven, Sogn typiske robuste, høiryggede form.

Klumpfisk *(orthagoriscus mola)* fra Fedje. Eksemplaret, som er 270 cm. langt og maaler 312 cm. mellem spidserne af rygfin og gatfin, er det største hidtil kjendte norske eksemplar af denne art og overhovedet et af de største, som findes i nogen naturhistorisk samling.

Rævehai *(alopecias vulpes)* fra Solsvik. Eksemplaret blev senere afgivet til kgl. norske videnskabers selskab i Trondhjem.

En 842 cm. lang brygde *(cetorhinus maximus)* fanget i kilenot ved Glæsvær[1].

Naturalier har været udlaant til professor COLLETT, Kristiania, og dr. JENSEN, Kjøbenhavn.

Konservator var i aarets to første maaneder fraværende med permission paa en studiereise til Tyskland og Danmark, hvorunder besøgtes museerne i Kjøbenhavn, Hamburg, Altona, Bonn, Frankfurt, Karlsruhe, Stuttgart, Nürnberg og München. I august foretoges med stipendium fra museet zoologiske undersøgelser og indsamlinger i Sognefjorden ved Vik.

2. Evertebratsamlingen.

Konservator: Dr. A. APPELLØF.

Den i tidligere indberetninger omtalte systematiske læresamling er nu færdig, idet insektsamlingen i aarets løb er blevet opstillet. Konservator har forfattet og opsat beskrivende etiketter til den hele samling. Disse indeholder dels korte beskrivelser af det mest karakteristiske i de forskjellige dyregruppers bygning, dels kortfattede notiser over mere bemerkelsesværdige arters levemaade. Specielt gjælder det sidstnævnte insekterne, hvor oplysninger i denne henseende er vedføiede de fleste udstillede arter.

Forleden sommer havde konservator anledning til, med stipendium fra museet, at deltage i „Michael Sars"s togter i Nordhavet. Under en tid af omtrent $2^1/_2$ maaned foretoges talrige undersøgelser med trawl og skrabe dels paa vore kystbanker, dels i Nord-

---

[1] Ved Stolmen blev endnu en brygde, en ca. 9 m. lang han, fanget i kilenot, den blev dog ikke tilvaretagen.

havets kolde area og paa bankerne nord for Shetland, ved Færøerne og Island. Herved gjordes, takket være de udmerkede apparater ombord paa „Michael Sars“, en rig høst af fiske og evertebrater. Af speciel interesse var undersøgelserne af Atlanterhavets dybere partier syd for de undersøiske rygge og plataaer, som strækker sig mellem Shetland—Færøerne—Island. Faunaen er her fuldstændig forskjellig fra den, som optræder i dybet nord for disse (nordhavets kolde area) og fremviste i store mængder eiendommelige typer af echinider (repræsentanter af fam. *echinothuridæ*), dybhavsholoturier *(lætmogone sp.)*, cephalopoder *(opisthoteuthis)*, forskjellige arter crustaceer etc. og en særdeles rig fiskefauna. De fleste her fundne former findes tidligere ikke repræsenterede i museets samlinger. De indsamlede evertebrater opbevares foreløbig paa museet og henvises angaaende dispositionen af samlingerne og deres bearbeidelse til foregaaende aars indberetning.

Foruden ovennævnte arbeider ved den systematiske læresamling har konservator været beskjæftiget med bestemmelse af material (echinodermer, dekapode crustaceer, annelider) fra „Michael Sars“s tidligere togter. En del grupper er overleverede andre forskere til bearbeidelse, saaledes hydroider og ascidier til bearbeidelse paa det zootomiske institut i Kristiania under frk. Bonnevies ledelse, aktinier til dr. Carlgren, Stockholm og en del dekapode krustaceer til dr. H. J. Hansen, Kjøbenhavns museum.

Fra frk. E. Arnesen, Kristiania, har museet faaet tilbagesendt spongier fra Bergensfjordene (se indberetn. for 1900), som af hende er blevet bearbeidede og bestemte. En fortegnelse over de i Bergens omegn fundne kiselspongier vil blive offentliggjort i „Meeresfauna von Bergen“.

Bestyrer Nordgaard har bearbeidet de fra Bergensfjordene og andre steder paa Norges vestkyst indsamlede bryozoer og en afhandling herover vil foreligge færdigtrykt i 2det hefte af „Meeresfauna von Bergen.“

I aarets løb har hr. Herman Friele bearbeidet dels af ham selv gjorte indsamlinger af nudibranchier, dels museets ældre materiale af denne dyregruppe.

Som tilfældig assistent ved afdelingen har frk. Petra Gullaksen tjenstgjort og har derved været beskjæftiget med at ordne og omlægge det righoldige magasinerede materiale.

For videnskabelige undersøgelser har foruden ovennævnte samlinger, material været sendt til prof. Skorikov, Mus. Zool. Acad. Imper., Petersburg (tilbagesendt).

Blandt indkomne gjenstande skal forøvrigt nævnes:

En samling insekter fra Mexico og Algier, gave fra hr. agent H. BANG, Bergen.

En landkrabbe *(gecarcinus lateralis)* fra Barthelemy og en ferskvandskrabbe *(telphusa nilotica)* fra Nilen, fra Riksmuseum, Stockholm (bytte).

Et ekspl. af *brisinga endecacnemos* fra Herløfjord (kjøb).

Foruden ovennævnte fravær for deltagelse i „Michael Sars"s togter har konservator været permitteret i 3 uger i anledning undersøgelser over hummeren.

3. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. BRUNCHORST.

Herbariet er forøget med følgende samlinger:

1.	Norske phanerogamer og karkryptogamer væsentlig fra Voss, indsamlet af hr. cand. filos. SELLAND	280 eksp.
2.	Norske moser fra Voss og Hardanger, indsamlede af hr. inspektør B. KAALAAS deriblandt en for Norge ny art, *Pseudoleskea rigescens* og flere sjeldne arter.	436 —
3.	Parasitsop, svenske, fra hr. TYCHO WESTERGREN, Stockholm (bytte)	30 —
4.	Lichenes exsiccati norvegiæ, indsamlede og bestemte af hr. JOHAN HAVAAS no. 81—150[1]	70 —
5.	Norske moser, indsamlede ved hr. HAVAAS	50 —
		866 eksp.

Den Sellandske samling er i sin helhed indlemmet i det norske karplanteherbarium. Præpareringen og opklæbningen af planter til det almindelige herbarium har været fortsat og vil iaar kunne afsluttes for det hidtil indkomne materiales vedkommende.

4. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. BRUNCHORST.

Noget større arbeide er i aarets løb ikke foretaget i haven, hvis annuum for den overveiende del medgaar til almindelige drifts- og arbeidsudgifter og til koks i plantehuset. En ny drivbænk er dog anlagt, og til supplering af plantehusets bestand kjøbtes fra Tyskland en samling cacteer og endel andre planter.

---

[1] Af dette exsiccatverk, som udgives med bidrag af museet, er ialt modtaget 5 eksp., hvoraf det ene er afgivet til universitetet, mens de andre vil blive byttede bort til andre samlinger.

Forskjellige gaver af planter er indkomne, saaledes som det fremgaar af gavefortegnelsen. Besøget i haven og plantehuset har især om søndagen været meget godt.

5. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Cand. real. Carl Fred. Kolderup.

Mineralsamlingen er i indeværende aar væsentlig øget ved norske ertsprøver, der enten er indkomne som gaver fra folk, der har søgt museets raad angaaende ertsforekomster, eller ogsaa ved konservators reiser. En mindre samling mineraler fra Schweitz har museet modtaget fra hr. kemiker Ingebrigtsen.

En ulige betydeligere forøgelse har bergartsamlingen faaet. Fra mineralhandler, dr. Krantz i Bonn er indkjøbt en udmerket typesamling, ordnet efter Rosenbuschs system og indeholdende 336 smukt formatiserte haandstykker med tilhørende præparater.

Paa sommerreiserne er af konservator indsamlet en ganske betydelig samling bergarter fra Finland, Sverige og Telemarken, ligesom han ogsaa fra vaarens og høstens ekskursioner har medbragt endel bergartmateriale fra Samnanger, Indre Sogn, Alværsund og Haugesundstrakten. Hr. tekniker Haagensen har skjænket endel bergarter fra trakterne syd for Nordaasvandet ved Bergen. Endvidere er modtaget ca. 30 bergarter fra Helgeland fra hr. Havnø, ca. 20 bergarter fra Gloppen og Florø fra hr. lærer Aasebø, 8 bergarter fra Fitjar fra hr. lærer Lillebø og 5 bergarter fra Tysnæs fra hr. tekniker Tveit. I anledning den askeblandede nedbør i aarets første maaneder modtog samlingen gjennem konservator fra professor Ussing i Kjøbenhavn endel askeprøver fra forskjellige islandske vulkaner. Man har herved for eventuelle fremtidige askefald faaet et brugbart sammenligningsmateriale. Gjennem bytteforbindelser med professorerne Cushing og Adams har endvidere bergartsamlingen faaet endel typiske prøver af amorthositer og beslegtede bergarter fra de bekjendte forekomster i De forenede stater og Canada. Sammen med konservators indsamlinger fra lignende vestnorske forekomster er der herved skaffet en efter vore forhold omfattende samling af disse interessante bergarter. Samlingen af teknisk vigtige bergarter har faaet en smuk forøgelse ved et fuldstændigt udvalg af skiferprøver fra Voss skiferbrud, skjænket af bruddets disponent hr. Carl Christensen. Preparatsamlingen tæller nu efter den sidste forøgelse 625 tyndslebne præparater.

Ogsaa fossilsamlingen har iaar faaet en særdeles værdifuld forøgelse, idet musebestyrelsens medlem, hr. kjøbmand Herman Friele B. S. har foræret museet sine samlinger af skjæl fra forskjellige norske lerforekomster, en større samling tertiærfossiler fra Oxford og endel fossiler fra Island. De førstnævnte samlinger vil paa grund af sine nøiagtige bestemmelser være af stor betydning som sammenligningsmateriale ved bestemmelserne af senere indkommende materiale. Fra hr. herredskasserer Øvrebø har museet modtaget endel skjæl og to brudstykker af hjortehorn fra Karmøens lerlag. Endvidere har tekniker Haagensen og konservator foretaget endel skjælindsamlinger inden Bergens byomraade.

I hovedsamlingen er foretaget endel omordninger, saaledes er den gamle og ufuldstændige typesamling af bergarter magasineret i skufferne for at give plads for den nye, der allerede i mai var udstillet og etiketteret. Endvidere er største delen af de i skufferne liggende mineraler nærmere undersøgte, og endel af dem er blevne udstillet i pulterne.

Som i tidligere aar har der ogsaa iaar været talrige forespørgsler om ertsforekomster at besvare, og et par foreløbige befaringer har været foretagne.

I studieøiemed har samlingerne, specielt den for to aar siden indrettede øvelsessamling i forværelset til mineralsamlingens kontor, været benyttet af 14 teknikere og lærere. Tekniker Haagensen, der har viet samlingen et mere indgaaende studium, har herunder velvilligt paataget sig endel omordning af hovedsamlingen under konservators ledelse.

Angaaende det videnskabelige arbeide ved afdelingen kan der meddeles, at jordskjælvsundersøgelserne er foregaaet efter den tidligere plan. Det i aarets løb indsamlede materiale er bearbeidet og udgivet i indeværende aars aarbog under titelen: „Jordskjælv i Norge i 1902.“ Ved aarets begyndelse udkom „Erdbeben und Erdbebenforschung in Norwegen im 19ten Jahrhundert“, der var skrevet i anledning den første internationale seismologiske kongres, hvor konservator var anmodet om at holde foredrag over dette emne. Ved naturforskermødet i Helsingfors holdt konservator foredrag om eruptiverne i Bergensfeltet. Dette foredrag vil udkomme i tysk resumé. I museets aarbog er offentliggjort petrografiske studier over bergarterne i Bergens omegn (Hans Reusch og Carl Fred. Kol-

DERUP: „Fjeldbygningen og bergarterne ved Bergen"). Endvidere er bearbeidelsen af labradorstenene og beslegtede bergarter i Bergensfeltet afsluttet. Resultaterne af disse undersøgelser vil offentliggjøres i museets aarbog for 1903 under titelen „Die Labradorfelse des westlichen Norwegens II".

V. Den historisk-antikvariske afdeling.

I. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Konservator: H. SCHETELIG.

Antiksamlingen har i aarets løb kun modtat én nævneværdig forøgelse, nemlig en god samling ægyptiske flintsager, skjænket til museet af hr. SETON KARR; samlingen er nu udstillet i en særskilt montre i antiksamlingens rum.

Den norske forhistoriske samling var ved aarets begyndelse lukket i sin helhed, idet det blev fundet nødvendigt at omordne ogsaa de tidligere tidsrums oldsager, før endelig vikingetiden kunde flyttes ind i det dertil reserverede rum i nordre fløi. Ved den nye opstilling blev for første gang i dette museum gjennemført en strengt kronologisk rækkefølge, saaledes at man fra indgangen ved vestibulen begynder med den ældste tid og stadig gaar fra en ældre til en yngre periode. Den hele samling er efter opstillingen forsynet med nye etiketter. — Med hensyn til udstillingsskaber kunde man med nogle forandringer og udvidelser beholde det gamle materiale; i de gamle rum blev af nyt i det hele kun anskaffet to skjærmskab som udstillingsplads for karter og tegninger, samt en gulvpult for smaaflinter fra Jæderens bopladse, og en særlig solid konstrueret montre til vore guldfund fra ældre jernalder. — For det sidste rum, vikingetiden, blev der bygget vægskabe væsentlig af samme form og udstyr som de ældre, men noget større end disse; videre en gulvmontre, hvis pult gir plads for en typesamling af smykker og mindre kvindelige redskaber, mens nederdelen indeholder resterne af det bekjendte skib fra Gunnarshaug paa Karmøen. — Vikingetiden var ved aarets slutning endnu ikke i sin helhed monteret, men salen havde dog været aaben for publikum hele sommeren og høsten. Takket være den forbedrede magasinplads, kan der nu vindes et langt bedre overblik end tidligere, ikke alene over de udstillede, men ogsaa over de magasinerede fund og oldsager. For de sidstes vedkommende maa det dog nævnes, at en betydelig mængde — væsentlig støssteparten af de i den senere del af 1890-aarene indkomne oldsager — fremdeles henligger uden at være katalogiseret, samt at den hele samling paa mange punkter trænger en fornyet revision, før den kan siges at være i en tilfredsstillende forfatning. Man kan haabe, at disse ting vil være bragt i orden, antagelig efter ca. 3 aars fortsat arbeide. — Der er ogsaa et andet forhold, hvori der uafviselig kræves en energisk indgriben, nemlig med hensyn til oldsagernes præparering. Dette arbeide har i de senere aar været meget forsømt, væsentlig paa grund af mangel paa arbeidshjælp og et passende dertil indrettet rum. Det maa bestemt fremhæves, at hvis der ikke heri snart kan ske en forandring, vil en stor del af de jordfundne jernsager trues med ødelæggelse. Dog er det for tiden vistnok umuligt at bestride udgifterne dertil af samlingens ordinære anunum.

Samlingens tilvekst vil fremgaa af den i aarbogen trykte tilvekstfortegnelse; angaaende gaver henvises ligeledes til denne og den særlige fortegnelse i aarsberetningen.

I middelaldersamlingen er der foretat en mindre omflytning, hvorved der uden skade for denne samling blev indvundet et noget større rum for de efterreformatoriske kirkesager. Det meste arbeide i middealdersamlingen har ellers været anvendt paa at gjennemføre en saavidt mulig fuldstændig etikettering; dette arbeide kan nu ansees for væsentlig afsluttet. Samlingen har i aarets løb ikke modtat nogen væsentlig forøgelse.

2. Myntsamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

I myntsamlingen har arbeidet hvilet, naar undtages, at endel nyerhvervelser er indordnet i samlingen. Af samlingens tilvekst kan særlig nævnes en række danske borgerkrigsmynter, erhvervet ved bytte med en dansk myntsamler; et par større norske medaljer, nemlig udstillingsmedaljer fra Drammen 1901 og et afpræg i sølv af den norske Nobelmedalje, begge modtat som gave henholdsvis fra udstillingskomiteen og stortingets nobelkomite. Af gaver fra private kan fremhæves en række værdifulde mynter fra hr. skibsfører P. Schlyder, Bergen og en sjelden privat pengeseddel fra begyndelsen af det 19de aarh. indkommet gjennem hr. Herm. Friele, B. S.

Myntsamlingen har i dette aar mistet en af sine bedste støtter ved hr. kjøbm. A. Eides død. Han havde i en aarrække nedlagt et betydeligt arbeide ved myntsamlingens ordning og katalogisering. Den sidste omarbeidelse af katalogen, som han efterlod ufuldendt, er der foreløbig ikke udsigt til at faa fuldført.

3. Vaabensamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

I denne afdelings lokale var tidligere foreløbig opstillet en del nyere sager, særlig malerier fra Mariakirken i Bergen. Da dette var fjernet i løbet af vaaren (se i det følg. ang. nyere kirkesager), blev rummet saaledes istandsat, at hele vaabensamlingen kunde bringes ind og gjøres tilgjængelig før sommeren.

Det viste sig imidlertid, at samlingen af vaaben fra slutningen af 18de og hele 19de aarh. var saa ufuldstændig, at den ikke godt kunde opstilles, før den væsentlig var kompletteret. Man henvendte sig derfor til armédepartementet med et andragende om at maatte faa adgang til at fuldstændiggjøre museets vaabensamling for disse tidsrums vedkommende ved et udvalg af militæretatens forraad. Herpaa indløb et imødekommende svar, og senere er der fra hovedarsenalet i Kristiania som gave tilstillet museet 40 stykker ældre og nyere armévaaben. Ved aarets slutning blev de nødvendige udstillingsskabe anskaffet, og den hele samling kan nu præsenteres i en mere tilfredsstillende skikkelse.

Som nævnt i den foregaaende aarsberetning bevares i museet 8 gamle militære faner som depositum fra den bergenske distriktskommando. De fleste har tilhørt de bergenhusiske regimenter. Flere af dem er nu udstillet i vestibulen (alle renset og repareret i Berlin) og en i vaabensamlingen. De to sidste, som ikke egner sig til udstilling, er indpakket og magasineret.

4. Den norske kulturhistoriske samling fra tiden efter reformationen.

Konservator: K. Visted.

Kirkesamlingen efter reformationen er helt omordnet, idet alt inventar fra Tyskekirken er udskilt og ophængt dels i opgangen til anden etage, dels i nedgangen til kjælderen; i det fra middelaldersamlingen indvundne rum er opstillet adskillige gjenstande, der tidligere var magasineret, saa samlingen nu er langt fyldigere. Den del af samlingen, som der ikke fandtes grund til at udstille, er ordnet og opstillet i loftmagasinet, hvor det vil være let tilgjængeligt.

I byafdelingen er det første rum (renaissancetiden) delvis omordnet. Det næste store rum er helt indredet paany og delt i to ved en væg; det første halvrum er forbeholdt inventar og brugsgjenstande fra det 18de aarhundrede; i det andet er udstillet laugssamlingen og gjenstande af lokal- og personalhistorisk interesse, samt billeder fra Bergen i første halvdel af det 19de aarh.

Bygdesamlingen. Den foregaaende aar paabegyndte ordning og opstilling af samlingen i første etages rotunde fuldførtes i løbet af vaaren, saa den kunde aabnes for publikum i begyndelsen af april. Det første rum er forbeholdt Gudbrandsdalen og de nordenfjeldske bygder. I det næste store rum er opstillet den vestlandske samling. Saavidt rumforholdene har tilladt det, er de forskjellige bygdelag skilt ud fra hinanden; rummet er imidlertid allerede overfyldt, og endel større gjenstande samt adskillige dragter har ikke faaet plads. Det tredie rum optages næsten helt af Telemarken, idet kun et lidet skab, indeholdende endel mindre gjenstande fra Island, er opstillet ved overgangen til den etnografiske samling.

I det i kjælderen indredede rum opstilledes samlingen fra Sætersdalen, Hallingdal og øvrige østlandske bygder, samt verktøi, redskaber og befordringsmidler fra forskjellige bygder. Denne afdeling aabnedes for publikum i midten af august.

5. Den etnografiske samling

Konservator: K. Visted

har kun undergaaet mindre forandringer, idet kun de i aarets løb gjorte indkjøb er udstillede. Af disse fremhæves en samling kinesiske sager, hvoriblandt brud- og brudgomsdragt, en samling fra Alaska, indkjøbt af hr. kaptein Kanitz, og endel mindre sager fra Kamerun. Hr. disponent Jonas Krohn har deponeret en større samling gjenstande fra naturfolk i forskjellige verdensdele; disse er opstillet samlet i et skab.

IV. Videnskabelige formaal.

Aarsstipendier, bevilgede som understøttelse for videnskabeligt arbeide, har været uddelt til de samme som forrige aar.

Cand. real. Kolderup har oppebaaret kr. 1600 for geologi adjunkt E. **Jørgensen** kr. 1000 for botanik, K. **Høye** kr. 1000 for mykologiske undersøgelser, særlig over klipfiskesoppen, hr. **Hjalmar Christensen** kr. 3000 for litteraturhistorie og dr. H. H. **Gran** kr. 2600 for botanik (plankton). Hr. **Jørgensens** stipendium er fra 1ste Januar 1903 forhøiet til kr. 1200, mens hr. **Christensens** stipendium, saaledes som ved ansættelsen forudsat, ved udløbet af 1902 ophørte.

Stipendier til undersøgelser blev uddelt til følgende:

Konservator H. **Schetelig** til arkæologiske undersøgelser kr. 400, saaledes, at konservator paa reiser i arkæologisk øiemed oppebærer en diætgodtgjørelse af kr. 5 pr. dag, mens arbeidshjælp og reiseudgifter godtgjøres efter regning. Der er anvendt kr. 422.40 til fortsat undersøgelse af en i 1901 fremkommen stenalders boplads paa Bømmeløen og til udgravning af en stor gravhaug paa Bø, Karmøen, der viste sig at indeholde en meget stor, men desværre saagodtsom ødelagt baad. Graven var i oldtiden røvet, men fundet frembød dog megen interesse og er nærmere beskrevet i en afhandling i aarbogen for 1902.

Sogneprest O. **Olafsen**, Ullensvang, kr. 100 til fortsatte historiske studier vedkommende Hardanger. Stipendiet anvendtes til et ca. 4 ugers ophold i Bergen til gjennemgaaelse af stiftsarkivets materiale af gamle tingprotokoller etc.

Inspektør B. **Kaalaas**, Kristiania, til undersøgelser over vestlandets mosflora kr. 300. Stipendiet anvendtes til undersøgelser og indsamlinger i Vasbygden (Osterfjorden), i strøgene omkring Vossevangen (særlig Lønehorgen og Graasiden) og ved Sørfjorden samt i Hardanger trakterne omkring Utne, Vikør, Sundal i Mauranger, Rosendal og Husnæs i Kvindherred.

Konservator dr. **Appelløf** til deltagelse i et ca. 2 maaneders togt med „Michal Sars“ kr. 400.

Konservator **Grieg** til zoologiske undersøgelser i Sogn kr. 300, idet udgifterne beregnes paa samme maade som ovenfor ved hr. **Scheteligs** stipendium angivet. Stipendiet anvendtes til ca. 1 maaneds ophold i Vik i Sogn, hvorfra der foretoges skrabninger i Vikebugten og udover til Vangsnæs. Desuden paa den anden side af fjorden omkring Kvamsø.

Cand. real. **Kolderup** til geologiske undersøgelser kr. 300. Stipendiet anvendtes til en 6 ugers studiereise væsentlig med ophold i Finland, hvor der gjordes ekskursioner til Tammerforsomraadet og Karelen

Lærer **Lie-Pettersen**. til undersøgelser over insektfaunaen paa vestlandet kr. 150. Stipendiet anvendtes til undersøgelser omkring Voss.

Adjunkt **E. Jørgensen** til undersøgelse over vestlandets mosflora kr. 300 med samme beregningsmaade som for **Griegs** og **Scheteligs** stipendier angivet. Af stipendiet anvendtes kun kr. 161.56 til undersøgelser i Hardanger.

Hr. **Johan Havaas**. Granvin. til fortsatte undersøgelser over vestlandets lichener og udgivelse af et exsiccatverk herover. Undersøgelser er foretagne i indre Hardanger. Sundalsfjeldene og Sundalen. Af exsiccatverket er udgivet no. 81—150.

Cand. filos. **S. K. Selland**. Granvin. kr. 50 som tilskud til et universitetsstipendium til floristiske undersøgelser paa Voss. Stipendiet anvendtes til undersøgelser særlig i de trakter. som ikke i sin tid blev undersøgte af prof. **M. N. Blytt**.

Scheteligs og **Olafsens** stipendier bevilgedes af **Frieles** legat no. II, de øvrige af konsul **Chr. Børs'** legat.

Aarbogen for 1902 er under direktørens redaktion udgivet i tre hefter, hvoraf de to udkom i 1902, det sidste i begyndelsen af 1903. Hefterne indeholder følgende afhandlinger:

1. **James A. Grieg**: Oversigt over det nordlige Norges echinodermer. (Med 1 Plan og 2 tekstfig).
2. **H. H. Gran**: Studien über Meeresbakterien II.
3. **Herman Friele**: Mollusken der ersten Nordmeerfahrt des Fischereidampfers „Michal Sars“ 1900. (Mit 4 Tafeln).
4. **D. Bergendal**: Zur Kenntniss der nordischen Nemertinen. (Mit einer Tafel).
5. **Johan Havaas**: Om vegetationen paa Hardangervidden.
6. **Embr. Strand**: Theridiiden aus dem westlichen Norwegen.
7. **Haakon Schetelig**: Datering af et hulefund fra Søndmør. (Med 8 figurer i teksten).
8. **Haakon Schetelig**: En plyndret baadgrav. (Med 10 figurer i teksten).
9. **Hjalmar Östergren**: The Holothurioidea of Northern Norway.
10. **Hans Reusch** og **Carl Fred. Kolderup**: Fjeldbygningen og bergarterne ved Bergen. (Resumé in deutscher Sprache). (19 figurer i teksten og et farvetrykt kart).
11. **Carl Fred. Kolderup**: Jordskjælv i Norge i 1902. (Resumé in deutscher Sprache).

Omkostningerne ved udgivelsen er bestridt af **Frieles**, **Sundts** og **Berthe Marie Danielssens** legater.

For præmieobligationsfondets regning er udgivet resten af 4de bd. af prof. **G. O. Sars**' verk „An account af the Crustacea of Norway“, omfattende del V til XIV. Bindet omfatter gruppen *Calanoida* og Copepoda og udgjør 172 pag. med 108 plancher.

Af dr. Appelløfs „Meeresfauna von Bergen“ er intet hefte udkommet. 2det hefte er dog under trykning ligesaa et større arbeide i 4to indeholdende bestyrer O. Nordgaards hydrografisk-biologiske undersøgelser ved den norske kyst i de sidste par aar.

Jordskjælvundersøgelserne har været forsat af hr. Kolderup. Af bestyrelsen indsendtes ifjor gjentaget andragende om bevilgning en gang for alle til en selvregistrerende jordskjælvsmaaler. Andragendet blev anbefalet af universitetet, som det var forelagt til udtalelse og indstillet af regjeringen, men ikke bevilget af stortinget.

Til hydrografisk-biologiske undersøgelser er af præmieobligationsfondet anvendt et mindre beløb, som er medgaaet til arbeider i de nærmeste fjorde. Undersøgelserne ledes af den biologiske stations bestyrer, hr. O. Nordgaard.

Prisbelønninger. I januar 1901 udsattes en prisbelønning paa 800 kr. af Frieles- legat for et systematisk arbeide over „Norges fugle“, idet arbeidet, foruden systematisk beskrivelse af alle arter, skulde indeholde udførlige oplysninger om deres forekomst her i landet, deres levevis etc. Beskrivelserne forudsattes støttet til selvstændige undersøgelser og ledsaget af afbildninger af karakteristiske kjendetegn. Indleveringstiden sattes til udgangen af september 1902, men der indløb intet konkurrancearbeide, og det ser saaledes ikke ud til, at man paa denne maade kan opnaa at faa udgivet nogen norsk fuglefauna, et arbeide, som i den form, det her var tænkt, savnes i vor litteratur.

I henhold til bestemmelserne i legatets fundats indbødes i midten af november 1902 til konkurrance om en prisbelønning paa 500 kr. af Henrik Sundts legat for et videnskabeligt arbeide over kemisk fysiologi forfattet af en norsk eller i Norge bosat videnskabsmand. Indleveringstiden for konkurrerende arbeider er sat til udgangen af september 1904.

VII. Foredrag og kurser.

Angaaende „Sommerkurset“ og „Foredrag for hvermand“ henvises til næste afsnit og til de medfølgende beretninger. Af andre foredrag har alene været afholdt to rækker litteraturhistoriske foredrag ved hr. Hjalmar Christensen, en række paa 15 foredrag i vaarsemestret over „Den norske romantik og nationalitetsbevægelse 1840—1870“ og en række paa 8 foredrag i høstsemestret over „Moderne dansk og svensk litteratur“.

Den trykkede stilling, hvori ogsaa præmieobligationsfondets økonomi befinder sig, forhindrede, at nogen større bevilgning til fortsættelse af kurserne for indebys lærere kunde gives, og desværre er stillingen ogsaa iaar en saadan, at ingen bevilgning vil kunne ydes i dette øiemed.

Den for museets regning drevne foredragsvirksomhed maa derfor antagelig indtil videre indstilles, idet ogsaa de litteraturhistoriske foredrag slutter med ophøret af hr. **Christensens** stipendium. Det bemerkes dog, at hr. **Gran** er ansat som stipendidat med forelæsningspligt.

VIII. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Bestyrelsen bestod ved aarets begyndelse af d'hr. dr. **Brunchorst** (formand), dr. **Appelløf** og overlæge **G. A. Hansen**. Af disse fratraadte efter eget ønske dr. **Appelløf**, i hvis sted indvalgtes hr. **Herm. Friele** B. S.

Regnskabet havde ved aarets begyndelse et underskud paa kr. 566.31, der i aarets løb er steget med ca. kr. 300.

Stationens forhold til fiskeristyret har givet anledning til forskjellige forhandlinger og udtalelser, dels fra stationens bestyrelse, dels fra museet. Resultatet er blevet, at bevilgningen for 1903—1904 er givet i væsentlig uforandret form paa indredepartementets budget og at samme departement finder det rimeligt, at „stationen, der tilhører Bergens museum, som videnskabelig institution sorterer under kirkedepartementet“, og stiller i udsigt at ville foreslaa overflytning fra begyndelsen af næste budgettermin. En saadan overflytning stemmer ganske med de fra museets side udtalte ønsker, saasnart blot ikke bevilgningen til stationen, som allerede nu er altfor knap, bliver nedsat.

Akvariet og sælparken. Bestyrelsen har bestaaet af dr. **Brunchorst** (formand), **Herm. Friele**, B. S. og **Gerh. Sundt**, og har ved formanden afgivet følgende beretning.

„Indtægten af entré er i forhold til foregaaende aar steget med henimod 300 kr. og udgjør ca. 180 kr. mere end driftsudgifterne. Herigjennem og ved et bidrag af det nyttige selskab er gjælden bragt ned fra kr. 5342.22 til kr.4898.67. Denne gjæld tynger desværre ved sin forrentning sterkt paa budgettet, men som forholdene nu er synes det vanskeligt at faa den reduceret med noget større beløb. Besøget udgjorde anslagsvis 10000 personer.“

Sommerkurset — det 9de i rækker af museets kurser for lærere og lærerinder ved folkeskolen, afholdtes fra 21de juli til 9de august, begge dage inclusive. Tiden var sat saa tidlig efter derom udtalt ønske fra kirkedepartementets side, af hensyn til landslærermødet i Stavanger. Besøget var, visselig paa grund af den tidlige og for vestlandske lærere uheldige tid for afholdelsen, mindre end ved noget tidligere kursus, idet deltagernes antal var 60. Udgifterne til selve kurset udgjorde kr. 2630.37 foruden kr. 2350 til stipendier, uddelte af departementet.

For 1903 søgte man om et lignende statsbidrag som for 1902. Departementet indstillede bevilgning givet, men den blev af stortinget strøget.

I beretningen for sidste aar udtalte jeg, at det burde tages under overveielse, om ikke et kursus hvert aar i længden vilde vise sig tilstrækkeligt, saa man istedenfor samtidige kurser her og i Kristiania kunde holde kurserne afvekslende paa disse steder og leilighedsvis maaske i Trondhjem og Tromsø. Den daværende formand i bestyrelsen for Kristianiakurset, professor Gustav Storm, var enig i denne tanke og det er min hensigt at indlede forhandlinger med bestyrelsen for Kristianiakurset og med departementet om en saadan ordning.

Foredrag for hvermand. Bestyrelsen har bestaaet af d'hr. Brunchorst (formand), rektor Brekke og konsul Falch, valgte af museets bestyrelse for 1902, arbeider Elias Olsen, valgt af arbeiderforeningen og typograf Ludvig Sandahl valgt af Haandverksvendenes forening for 1902 og 1903. Idet der henvises til den af formanden afgivne beretning, skal her alene bemerkes, at udgifterne har været ca. 3750 kr. og er dækkede ved éntre og offentlige bidrag, saa der til næste aar haves en beholdning paa ca. 460 kr.

Udgivelsen af G. O. Sars „An Account of the Crustacea of Norway“ er fortsat, saaledes som overfor meddelt. Udgifterne er bestridte af præmieobligationsfondet og er under regnskabets kap. III ført indenfor linjen.

„Naturen“ har modtaget det sædvanlige tilskud og er udgaaet under uforandret redaktion.“

BESTYRELSEN

kan med hensyn til den administrative ledelse af museets anliggender henvise til foranstaaende beretning fra museets direktør, idet den aflægger sin erkjendtlige tak til de mange, som gjennem gaver og paa anden maade har fremmet museets virksomhed.

Andreas Eide.

Foreningens antal af bidragsydende medlemmer udgjorde for 1902 278. Af disse er i aarets løb 11 udmeldte eller døde, mens 6 nye er tilkomne. Det samlede antal bidragsydende medlemmer er saaledes 273.

Af foreningens af bestyrelsen opnævnte livsvarige medlemmer er papirhandler **Andreas Eide**, overlæge i Trondhjem **C. S. Kindt** og bundtmager **C. Brandt** siden sidste beretning afgaaet ved døden.

I hr. **Eide** tabte museet en interesseret og virksom medarbeider, som det vil være vanskelig at faa erstattet. Hr. **Eide** var selv myntsamler, men var i en aarrække ivrig interesseret for forøgelsen ogsaa af museets samling og ordnede og katalogiserede større dele af denne. Museet skylder ham megen tak for flittigt medarbeide i en aarrække.

Hr. overlæge **Kindt** i Trondhjem var vistnok længe *den* eneste her i landet, som

C. S. Kindt.

C. Brandt.

beskjæftigede sig med lichenernes vanskelige gruppe. Han anlagde en betydelig samling af lichener, særlig fra det nordenfjeldske og sad paa dette specialomraade af den systematiske botanik inde med store kundskaber. For nogle aar tilbage forærede han museet en stor og udmerket præpareret samling af lavarter omfattende saavel norske som fremmede arter, han havde tilbyttet sig fra udenlandske videnskabsmænd. Denne store samling danner grundlaget for museets lichenherbarium, som senere er bleven forøget paa forskjellig maade og nu formodentlig er den største samling her i landet.

Hr. C. Brandt omfattede i en lang aarække museets zoologiske samling med stor interesse og sørgede stadig for, at især den norske samling af pattedyr blev suppleret med gode eksemplarer. Det er neppe for meget sagt, at det er hr. Brandts stadige gaver til denne del af samlingen, ofte af meget værdifulde skind og stoppede eksemplarer, som har gjort den saa repræsentativ som den er. Ogsaa i den udenlandske samling findes talrige værdifulde gjenstande, for hvilke man har hr. Brandt at takke, og i det hele er der faa mænd, som i de sidste decennier paa en mere virksom maade har understøttet vort arbeide for samlingernes forøgelse og forbedring virksommere end hr. Brandt. Hans navn vil bevares i erindringen som en af museets bedste støtter.

Paa sidste generalforsamling vedtoges de i forrige aarsberetning anførte lovændringer i uforandret form.

Af bestyrelsens af generalforsamlingen valgte medlemmer udtræder ved forestaaendende generalforsamling d'hr. B. E. Bendixen og A. Høyer. Som skikkede til at komme paa valg ved siden af de fratrædende tillader bestyrelsen sig at nævne d'hr. direktør Johan Bøgh og overlærer A. Hoel.

Bergens museum den 20de april 1903.

G. A. Hansen. **B. E. Bendixen.** **Klaus Hanssen.**
A. Høyer. **Herm. Friele B. S.** **K. Brekke.**
Johan Lothe. **Gerh. Sundt.** **Chr. Michelsen.** **Konow.**

Brunchorst.

GAVER TIL MUSEETS BIBLIOTHEK OG SAMLINGER.

Bibliotheket.

Til bibliotheket er — foruden den i beretningen omtalte Halvor-nske bogsamling paa ca. 8000 no. — indkommet gaver fra følgende stitutioner og private:

HLEFELDT-LAURVIG, lehnsgreve. Langeland.
MEGHINO, F. L., prof. Buenos Aires.
RBO, C. O. E., dr. Kristiania.
ENDIXEN, B. E., skolebestyrer. Bergen.
LANCHARD, R., prof. Paris.
RUNCHORST, J., dr. Bergen.
entralbureau, Det statistiske. Kristiania.
AHL, W. S., lagmand. Bergen.
ELGOBE, CH., ingeniør. Kristiania.
epartment of agriculture. Cape Town.
epartementet, kirke- og undervisnings-. Kristiania.
IDE, F., konsul. Haugesund.
RIELE, HERM., B. S. Bergen.
RAFF, LUDW. v., prof. Graz.
AECKEL, E., prof. Jena.
AMPEL, JOZSEF, prof. Budapest.
ARTMAN, B. Trondhjem.
ERDMANN, W. A., prof. Liverpool.
ILLER, WILH., dr. Philadelphia.
OLE, MARTINUS. Fedje.
OELLIKER, ALB., prof. Würzburg.
ommissionen for ledelsen af de geolog. og geogr. undersøgelser i Grønland. Kjøbenhavn.
RAFFT, CARL, cand. Kristiania.
ROHN, B. M., ingeniør. Phoenixville.
OHN, WOLLERT D., konsul. Bergen.

Leche, W., prof. Stockholm.

Lie, P., dr. Bergen.

Lilljeborg, W., prof. Upsala.

Malm, A. H., direktør. Gøteborg.

Martens, E. v., prof. Berlin.

Meyer, Kruse. Bergen.

Moe, Johannes. Florø.

Monaco, Prince Albert I. Monaco.

Nansenfondets bestyrelse. Kristiania.

Nordahl-Olsen, red. Bergen.

Nordgaard, O., bestyrer. Bergen.

Olrich, Hans, dr. Kjøbenhavn.

Olsson, P., lektor. Østersund.

Opmaaling, Den geogr. Kristiania.

Petterson, O., prof. Stockholm.

Platou, V., bibliothekar. Bergen.

Quigstad, I. K., seminarbestyrer. Tromsø.

Reusch, Hans, dr. Kristiania.

Richard, Jules, dr. Monaco.

Scharffenberg, Joh., dr. Mysen.

Schjelderup, W. M., overretssagfører. Bergen.

Schmidt, Heinrich, dr. Jena.

Schøyen, W. M., statsentomolog. Kristiania.

Stoltz, Gerh., adjunkt. Bergen.

Støren, E., læge. Meldalen.

Den historisk-antikvariske afdeling.

A. Oldsamlingen.

Robbestad, lensmand, Herlø: Stenøks med skafthul.

Roti, Christofer Paulsen, viceordfører, Nordfjordeid: Spy af jern.

Myklebust, Johannes, Nordfjordeid: Gravfund fra vikinge

Maage, Lars Knutsen, gaardbruger, Espe, Hardanger: Gra fra ældre jernalder.

Toft, Hans, gaardbruger, Strandvik: Gravfund fra vikinge og et celt fra ældre jernalder.

Hansen, P. M., kjøbm.: Messingnaal, gulvfliser og hovedskaller fra Jonsklostrets kirkegaard.

Eide, F., konsul, Haugesund: Stenøks.

Lea, translatør: Fragment af broncekjedel fra ældre jernalder.

Navelsaker, **Rasmus** N., Hornindalen: Flintsag og flintflekke.

Hilde, **Anders Olsen**, gaardmand, Indviken: Gravfundne sager fra Hilde, Indviken.

Brække, **Ole** L., Øvre Granvin: Jordfundne lerkar fra ældre jernalder.

Johannesen, **Johannes**, Ytre Arne: 1 spydspids og flere brudstykker af jern, 1 stenøks og 1 hammer fra stenalderen.

Netland, **Lars**, Hatlestrand: Gravfund fra vikingetiden.

Madsen, I. M., skibsreder, Haugesund: Lerkar fra ældre jernalder.

B. Myntsamlingen.

Udstillingskomiteen, Drammen: 3 medaljer i guld, sølv og bronce fra udstillingen 1901.

Gudbrandsen, postfuldmægtig: 50-centavos fra Colombia 1892 og 1 tyrkisk kobbermynt.

Tollefsen, **Samuel**, skomagermester: Kobbermynt fra Siam.

Ege, bankdirektør: Dansk jubilæums 2-krone (1842—92).

Stortingets Nobelkomité: Eksemplar af Nobel-medaljen i sølv.

Reithe, **Fritz**, Narvik: Engelsk messingjeton.

C. Etnografisk samling.

Magnus, **Hagbarth**, dr.: 1 danseskjørt, 1 vifte, 1 flettet pose og 1 stykke kavarod fra Samoa.

Døskeland, **Ragna**, frk.: 1 samling pibehoveder fra Kamerun.

Karr, mr. **Seton**, England: En samling flintsager fra Ægypten og Somaliland.

D. Byafdelingen.

Vedeler, **Bernt**, kjøbm.: Stor klokke med indskrift SOLI DEO GLORIA 1770 fra Bugaarden, Tyskebryggen.

Olsen, **Ivar**, Sydnæskleven 19: Allegorisk maleri med overskrift „Amour“.

Eide, F., konsul, Haugesund: 1 par broderede silkestrømpebaand, 1 dukatvægt, 1 brevvægt og en broderet pose.

Bøschen, **Chr.**, agent: Brændevinsmaaler af sølv fra Tyskebryggen.

Lange, kobberslager: Tilhugget sten med skjold, hvori bomerke og aarstal 1597. Fra en kjælder i Strandgaden.

Bergens theater: Portechaise fra 18de aarh. Uniformfrak m skjøder, dobbelknappet, af rødt tøi med blaa opslag og g for. Uniformsfrak med skjøder af rødt tøi med sort krave hvidt for. Figurfrak fra slutn. af 18de aarh., brungul m blaat silkefor. Frak og bukse fra midten af 18de aarh., r silke med hvidt for. Kort undertrøie af rød silke m blomstret for. Plumage af rødt og hvidt uldgarn til en chac 5 epauletter. 2 haandjern fra Bergenhus.

Vambeim, Anders L., Ulvik: Spore af jern.

Foren. f. norske fortidsminder: Ovnsrør af klæbersten. Firkan sten af klæber med med indhugget bumerke, initialer og aars 1592. Fundet ved gravning paa Tyskebryggen.

Nissen, Friedrich: Skindbrev af 10. november 1611, udstedt Morten Bertelsen, borger og innwoenere udi Bergen.

Bøschen, Chr., agent: 3 smaa oljemalerier af Christian 2de Fredrik 2den og Fredrik 3die, fra Revelsgaarden pa Tyskebryggen.

B. Bygdesamlingen.

Lekve, udskiftningsform., Trondhjem: Saltkværn fra Ulvik, Ha danger.

Scheteli g, konservator: Ølskaal fra Naustdal, Nordfjord.

Eide, F., konsul, Haugesund: Udskaaret stok, Siredalen.

Rosenberg, fru, Krohns stiftelse: 2 nøstepinder.

Bergens theater: 2 trøier, 2 vester og 1 par bukser fra Fane.

Vambeim, Anders Larsen, Ulvik: Sølje af tin fra Ulvik, Hardang

C. Kirkesamlingen.

Moe, Johs., urmager, Florø: Fotografi af altertavlen i Kinn kir

Den naturhistoriske afdeling.

A. Vertebrater.

Hansen, P. M., kjøbmand: Kranier og ben fra St. Johnskl Strandgaden.

Brandt, C., bundtmager: Skind og skelet af jerv *(gulo boreal* skind af otter *(lutra vulgaris).*

Frameekspeditionens rederi ved konsul Heiberg, Kristiania: Moskusokse *(ovibos moschatus)* og polarulv *(canis occidentalis var. albus).*

Mathiesen, O. H., kjøbmand: Stenfalk *(falco æsalon).*

Selland, S. K., lærer, Granvin, Hardanger: Stenfalk *(falco æsalon).*

Apold, Joh., lærer, Odda, Hardanger: Taarnfalk *(falco tinnunculus).*

Platou, W., direktør: Foranderlig strandvibe *(tringa alpina)* og liden strandryle *(ægialites curonicus).*

Alvær, John, kjøbmand: Bjergfink *(fringilla montifringilla),* solsort *(turdus merula var.)* og lirype *(lagopus lagopus)* med fødderne angrebne af fodfnatmidden *(sarcoptes mutans).*

Wicklund, Gunvald, Etne, Søndhordland: Skovskrike *(garrulus glandarius).*

Lie-Pettersen, O. J., lærer: Bjergfink *(fringilla montifringilla),* sort og hvid fluesnapper *(muscicapa atricapilla)* og furukorsnæb *(loxia pityopsittacus).*

Grieg, Bernt F., bogholder: Brunnakke *(mareca penelope).*

Mohn, Wilh. A., kjøbmand: Ekonge *(somateria spectabilis).*

Ameln, Ludv. F., bogholder: Havelle *(harelda glacialis).*

Børretzen, E. C., Etne, Søndhordland: Stor fiskeand *(mergus merganser).*

Beyer, Th., boghandler: Laks *(salmo salar)* fra Flaamselven, Sogn.

Munthe, Kr., proprietær, Aarøen, Sogn: Laks *(salmo salar)* fra Aarøelven.

Collett, R., professor, Kristiania: Sik *(coregonus lavaretus var.)* fra Ringnæs, Krøderen.

Storhoug, Peder, Matre, Søndhordland: Fløifisk *(callionymus lyra).*

Evensen, Erik, Hummelsund, Søndhordland: Fjæsing *(trachinus draco).*

Lien, notformand, Nordfjordeid: Monstrøs skrub *(pleuronectes flesus).*

Voss, Valentin, kjøbmand: Tangspræl *(centronotus gunellus).*

Kobbeltvedt notlag, Fjeld: Guldlaks *(sparus centrodontus).*

Quale, Ulrik, handelsmand, Brønø, Nordland: Laksestørje *(lampris guttatus).*

B. Evertebrater.

Rusti, maler: *Lumbricus sp.,* funden i jorden i hans have ved Laxevaag.

Udbye, apotheker: *Vanessa atalanta,* fanget $^3/_5$ ved Lærdalsøren.

Schlyder, fru kapt.: 2 eks. af *cuplectella aspergillum.*

C. Mineraler, bergarter og fossiler:

[illegible], lærer, Fitjar: 5 bergartstuffer fra Fitjar.

[illegible], Helgeland: 30 bergartstuffer fra Helgeland.

[illegible], lærer, Gloppen: 20 bergartstuffer fra Gloppen og Florø.

[illegible], tekniker, Tysnæs: 5 bergartstuffer fra Tysnæs.

[illegible], skolebest., Farsund: 4 stykker epidotfels i granit fra Farsund-trakten.

Paaske Jordan, ingeniør, Stavanger: Endel prøver af jernglans og molybdænglans fra Bjerkreims sogn pr. Ekersund.

Stueland, Sandnæs: 2 antofylliter fra Daviken i Nordfjord og en disthen fra Mjell pr. Bodø.

Ingebrigtsen, kemiker, Bergen: Mineraler fra Schweitz.

Øvrebø, herredskasserer, Karmø: 2 stykker af hjortehorn og endel skjæl fra Karmøens lerlag.

Haagensen, tekniker, Bergen: Endel bergarter fra strøget syd for Nordaasvandet, samt skjæl fra forekomster inden Bergens bygomraade.

Opperdahl, farmaceut, Bergen: Kiselkobber fra Aardal.

Christensen, disponent, Bergen: En samling skifer fra Voss skiferbrud.

Friele, Herman, kjøbm., Bergen: En samling postglaciale skjæl fra forskjellige norske forekomster, en samling tertiærfossiler fra Oxfordtrakterne samt endel fossile skjæl fra Island.

Løvdahl, styrmand, Bergen: Erts fra Kirunavarre og Labrador.

D. Botanisk samling og haven:

Larsen, gartner, Bergen: Planter til haven.

Luth, frk.: Planter til haven.

Knag, frk.: Stort eks. af *Aloë*.

Slettemark, lærer: Diverse planter til haven.

Olsen, Kristen Reed: Diverse planter til haven.

Beyer, fru **Thorvald**: Et eksemplar af *Sauromatum venosum*.

Berle, S., gartner: Flere eks. af *Sauromatum*.

Wille, N., professor, Kristiania: 16 sorter amerikansk frø.

Steineger, Anna, fru: Levende eksemplarer af *Patacites officialis*.

Riis, pastor, Skjold: Samling af forskjellige planter til drivhuset, deriblandt *cactus*.

Universitetets botaniske have ved prof. **Wille**: 20 arter frilandsplanter.

Larsen, fru forvalter: Planter til drivhuset.

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

bo.	Åbo Stads hist. museum: *Bidrag til Åbo stads historie.* 2den serie VI.
lelaide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXV. 2.
bany.	New York State Museum of Nat. Hist.: *State Library.* Bulletin; *Legislation* 14—16. Do. *Bibliography* 22—23. Do. *Library School.* 8—10. 1901—1902. Univ. Extension. *Bulletin.* 29. Home Education 30. 32—38. *State Library Report.* 82. 1899. 83. 1900.
skov.	Folke-Høiskolen: *Meddelelser* 1897—1902. Kart over Dansk Folkemaal af Bennike og Kristensen.
gsburg.	Naturwissensch. Verein f. Schwaben u. Neuburg: *Bericht.* 32. 35. 1902.
ltimore.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XXI. 155—59. *Bulletin.* Vol. XII. 129. XIII. 130—141.
—	Maryland Geological *Survey.* Vol. IV. 1902.
el.	Die Naturforsch. Gesellschaft. *Verhandlungen.* Bd. XIII. 3. Anhang.
via.	Koninklije Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.* Ser. 10 V.
ast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report & Proceedings.* 1900—1901. 1901—1902.
en.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1901. 4—10. 1902. 1—1I.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1901.
—	*Medicinsk Revue.* 1902.

Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1901. 39—53. 1902. 1—40. *Abhandlungen.* 1901.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 33. 4—6. 34. 1—5. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. XII. 4—6. XIII. 1—5.
—	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1901. 5—6. 1902. 1—9. *Verhandlungen* 1901. 10.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel* und Erde. XIV. 4—12. XV. 1—3.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1901.
—	Königl. Museum für Naturkunde. *Mitteilungen* aus der zool. Sammlung. II. 2. *Bericht.* 1901.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift. *Naturwissch. Wochenschrift.* Neue Folge. Bd. I. II. 1—13.
—	Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahrg. 43.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 49. 12. 50.
Bern.	Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: *Mittheilungen.* Jahrg. 1901.
Bonn.	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc.: *Verhandlungen.* 58. 59. 1.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur und Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1901. 1902. 1.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings* New. Ser. 36. 2. 3. 5—29. 37. 1—22.
—	Boston Society of Natural History: *Proceedings.* XXIX. 15—18. XXX. I. *Occasional Papers.* Vol. VI.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter.* XXV.
Breslau.	Die Schlesische Gesellsch. für vaterländ. Cultur: *Jahresbericht* 57. 1879. 79. 1901.

Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd. 39. 1900. *Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XIX.
Bruxelles.	Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-arts de Belgique: *Annuaire.* 68. *Bulletins.* 1901. 1902. 1—8.
—	Bibliothèque de l'Etat Indépendant du Congo: *E. de Wildeman:* Observations sur les apocynacées à latex. Bruxelles 1901. 8.
—	Institut botanique. *Recueil.* T. V.
—	L'Observatoire Royale de Belgique. *Annales:* T. I. II. III. Astronomie. T. V. Astr. & Meteorologie.
—	La Société Belge.de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* XV. 6. XVI. 1—3.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1901. *Közlemenyek.* XXVIII. 1.
—	Kgl. Ungar. Naturwissch. Gesellschaft. Mathem. und Naturwiss. *Berichte* aus Ungarn. Band. 14—17.
—	Ung. Nat. Museum: *Természetrajzi Füsetek.* Zeitschrift f. Zoologie, Botan., Mineral., Geol. XXV. 1—4. *Aquila.* IX.
Buenos Aires.	Museo Nacional: *Comunicaciones.* 1. 10. *Anales.* Ser. 3. T. I. pp. 1—2. 19—43. 223—261. 321—327.
Buffalo N. Y.	The Buffalo Society of Natural Science. *Bulletin.* Vol. VII. 1.
Cambridge (Engl.).	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* XI. 4—6.
— (U. S. A.).	Museum of comp. Zoölogy at Harvard College. *Bulletin.* XXXVIII. Ser. geol. 5—7. XXXIX. 2—4. XL. 1—3. XLI. 1. *Annual Report.* 1901—1902. *Memoirs* XXV. 1. XXVI. 1—3. XXVII. 1.
ape Town.	The South African Museum: *Annals.* Vol. II. 6—9.
hicago.	Field Columbian *Museum:* Anthropological Series. Vol. II. 5. III. 1. 2. Geological Ser. I. 9. 10. Zoological Ser. I. 17. II. 2. III. 4. 5. Report Ser. II. 1.

Cincinnati Ohio.	The Lloyd Library. *Bulletin*. III. Mycolog. Ser. pp. 1—24; 33—80. IV. Pharmacy. Ser. 1. V. Mycolog. Ser. 2.
—	Cincinnati Museum Association: *Annual Report* 21. 1901.
—	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal*. Vol. XX. 1. 2.
Cordoba.	Academia National de Ciencias exactas. *Boletin*. XVII. 1.
Davenport.	Davenport Academy of Natural Sciences: *Proceedings*. Vol. VIII.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte*. 1901.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Schriften*. Bd. X.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis": *Sitzungsberichte und Abhandlungen*. 1901. Juli—Decbr. 1902. Jan.—Juni.
—	Königliches Zoolog.- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum. *Abhandlungen und Berichte. Beiheft*. II. zu Bd. IX. 1900—1901. *Bericht*: über die Verwaltung u. Vermehrung d. Königl. Sammlung f. Kunst u. Wissenschaft. 1898—99.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings*. Vol. XXIV. Ser. A. 1. Ser. B. 1—2. Ser. C. 1. Transactions XXXI. 12—14. XXXII. Ser. A. 1—5. Ser. B. 1. *Cunningham Memoirs*: I. IX. *List* of the Council and officers etc. 1902. *Todd Lecture Series*: Vol. I. pt. 1. II. pt. 2. VI. VII.
—	The Royal Dublin Society: *The Scientific Proceedings*. Vol. IX. 2—4. The economic *Proceedings*: I. pt. 2. *Transactions*: VII. 8—13.
Edinburgh.	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings*. 10. 1899—1900. 11. 1900—1901.
—	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine*. XVIII.
—	The Royal Physical Society: *Proceedings*. XIV. 4.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch.: *Jahrbücher*. N. F. XXVIII.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Biologisches *Centralblatt*. Bd. XXII.

Erlangen.	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte* 33.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 20. 3. 25. 1—3. 26. 4. 27. 1. 28. *Bericht.* 1902.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: „*Helios*“. 19.
Freiburg.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Berichte.* 12.
St. Gallen.	Naturwissensch. Gesellschaft: *Berichte.* 1899—1900.
Genève.	Société de Physique et d'Histoire Naturelle. *Mémoires.* 34. 1. 2.
Genova.	Società Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* XII. 2—4. XIII. 1—3.
Giessen.	Die Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde: *Bericht* 33. 1899—1902.
—	Die Universität: 5. St. Inaugural-Dissertationen.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VI. 6. 7.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 38. 1901.
Greenwich.	Royal Observatory: *Introductions.* 1899. 1. *Results.* 1899.
Göteborg.	Göteborg och Bohuslän Fornminnesförening: *Bidrag* till kännedom om Göteborgs och Bohusläns fornminnen och historia. B. VII. 1.
—	Kgl. Vetenskaps och Vitterhets Samhället. *Handlingar.* IV.
—	Stadsbibliotheket: Göteborgs högskolas *Årsskrift.* VII. 1901.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten,* Mathm.-Phys. Klasse 1901. 2. 3. 1902. 1—5. *Geschäftl. Mittheil.* 1901. 2. 1902. 1.
Halle a/S.	Kaisrl. Leopoldinisch-Carolinischen Akademie d. Naturforscher. *Katalog* d. Bibl. d. Akad. I. II. Halle a/S. 1891—98. 8. *Bachmann, E. T.:* Entwickelungsgesch. d. Scrophularineen Halle a/S. 1881. 4. Leopoldina. H. XXXVII.
—	Redaction der Natur. *Die Natur.* Jahrg. 50. 12. 51. 1—3.
—	Verein für Erdkunde. *Mittheilungen.* 1902.

Halle a S.	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 74. 3—4.
Hamburg.	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge IX. 1901. *Abhandlungen.* XVII. VII. Abth. 1. VIII. 1—3. IX. 1. 2.
Hannover.	Der Deutsche Seefischereiverein: *Mitteilungen.* XVII. 12. XVIII. 1—11.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 7. 1. 2.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdschrift.* Ser. II. Deel. VII. 2—4.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. V. 1. Abth. Helgoland.
Helsingfors.	Finska Fornminnesföreningen: *Finskt Museum.* VIII. 1901.
—	Finska Vetenskaps-Societeten: *Öfversigt.* 43.
—	Societatis pro Fauna & Flora Fennica: *Acta.* Vol. XVIII—XX. *Meddelanden.* H. 24. 26. 27.
—	Commission Géologique de Finlande: *Bulletin* No. 12. 13.
—	Société de Geographie de Finlande: *Fennia* 10. 16. 18.
—	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* Årg. XIV. 1—5.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen und Mittheilungen.* 51.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift* des Ferdinandeums. 3 Folge. 46.
—	Naturwissensch.-medicinisch. Verein: *Berichte.* Jahrg. XXVII.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein. *Verhandlungen.* XV.
Kjøbenhavn.	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1901.
—	Botaniske Forening: *Botanisk Tidskrift.* 24. 3.
—	Dansk geologisk Forening: *Meddelelser* No. 6, 7.
—	Komm. for Danmarks geol. *Undersøgelse.* I. 7—9. II. R. 11—13.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger* Bd. 16. Nordiske *Fortidsminder.* H. IV.

ıavn. Nyt Tidsskrift for Mathematik. XII. A. 7. 8. XIII. 1—8.

Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1901. 6. 1902. 1—3. 1858. 1859. *Skrifter:* Naturv. mathem. afd. Række 6. Bd. IX. 8. X. 3. 4. XI. 2. 3. XII. 1. 2. Hist. phil. afd. Række 6. Bd. V. 2.

Hrvatskoga Starinarskog Druztva: *Starohrvatska Prosvjeta.* VI. 3. 4.

ia. Det Deichmanske Bibliothek: *Bogfortegnelse.* No. 12.

Universitets-Bibliotheket: Aarsberetning f. d. kgl. norske Fredriks Univ. 1899—1900. *Aarbog:* 1896. 1. 2. Universitets- og Skole *Annaler.* 15. 1900. *Tromholt, S.:* Catalog der in Norwegen bis Juni 1878 beobachteten Nordlichter. Kria. 1902. 4. *Sars, G. O.:* Fauna Norvegia I. Chria. 1897. 4. *Barth, J.:* Norrøna-skaller. Chria. 1896. 8.

Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 17. 12. 18. 1—12.

Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1901.

Den norske Forstforening: *Tidsskrift for Skovbrug.* X.

Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* 1901. 4. 1902. 1—2.

Forening til norske fortidsmindesmærkers bevaring: *Aarsberetning* 1901.

Kunstindustrimuseet: *Beretning* om dets virksomhed 1901.

Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 21. 1902.

Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 22de Aarg.

Det norske geografiske Selskab: *Aarbog.* XII. XIII.

Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 63de Aarg.

Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 19de Aarg. 1901. 52. 20de Aarg. 1902.

Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 22de Aarg. 1902. 2—12.

Kristiania.	Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1901. *Skrifter:* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1901.
Königsberg i Pr.	Die Physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 42. 1901. *Beiträge* zu Naturkunde Preussens. Bd. VIII.
Landshut.	Botanischer Verein: *Bericht.* 12. 1890—1891.
Lawrence.	The Kansas University: *Quarterly.* X. Ser. A. 3. Science *Bulletin.* Vol. I. 1—4.
Leipzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* d. mathem. phys. Classe. 27. *Berichte.* 53. 4—7. 54. 1—5. Sonderheft.
—	Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen* 1901.
Liège.	La Société Royale des Sciences: Mémoire. Ser. 3. Tom. IV.
Lisboa.	Academia real dos Sciencias: *Jornal.* T. VI. No. 24.
Liverpool.	Liverpool Biological Society: *Proceedings and Transactions.* Vol. XVI.
—	Prof. W. A. Herdman. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* 1901. *Memoir* II.
London.	The Quekett Microscopical Club: *The Journal.* Ser. II. Vol. IV. No. 27. Vol. V. No. 32—35. VI. VII. VIII. No. 48—51.
—	Geological *Magazine.* N. S. Decade. IV. Vol. IX.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 63. 65. 1680—1695. 66. 67. 1723—1730.
—	The Linnean Society: *Journal, Botany.* Vol. XXXV. 244—245. XXXVI. 249. XXVI. 178—180. *Proceedings.* 1901—1902. *Journal, Zoology.* XXXVIII. 184—85.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. 69. 454—58. 70. 71. 467—68. *Philos. Transactions.* 194 B. 197 A. 198 A.
—	The Royal Society: *Reports* of the Evolution Committee I. 1902. *Reports* of the Malaria Committee 6. 7. 1902.
—	The Zoological Society: *Transactions.* Vol. XVI. 3. 4. 6. 7. *Proceedings.* 1901. II. 1902 I. II. Index 1891—1900. *List* of the fellows. 1902.

ouvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XVIII. 2. XIX. 1.
übeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* Heft 16.
—	Museum Lübeckischer Kunst und Kulturgeschichte: *Bericht* 1901.
und.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1902. 1—6.
Madras.	Madras Government Museum: *Bulletin.* I. 1. 3. II. III. IV. 1. 2. *Foote,* R. Bruce: Catalogue of the prehistoric antiquities Madras. 1901. 8.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften. *Sitzungsberichte.* 1894. 1895. 1897. 1898. 1901.
Marseille.	Faculté des Sciences: *Annales.* XII.
—	Musée d'Historie Naturelle: *Annales.* Ser. 2. Tome VI.
Massachusetts U. S. A.	Tufts College: *Studies.* Vol. I. no. 7.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. IV—X. XIV. 2. XV. 1.
Mexico.	Instituto Geológico de México. *Boletin.* 15. 2.
Milwaukee.	The Public Museum: *Annual Report.* 1883. 1900—1902. *Bulletin* of the Wisconsin nat. hist. Society. Vol. II. 1—3.
Missoula, Montana.	University of Montana: *Bulletin.* Biolog. Ser. I. 3.
Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte* 1901.
Iodena.	R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti: *Memorie.* Ser. III. T. II.
es Moines.	Jowa Geological Survey. *Annual Report.* VIII. 1897.
ontevideo.	Museo Nacional. *Anales* IV. 22.
ontreal.	Numismatic and Antiquarian Society: *Journal and portrait gallery.* 3 Ser. IV. 1. Catalogue of the Chateau Ramezay Museum.
oscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* Année 1902. 1. 2. Nouveaux Mémoires. T. XV. 1. 3. 5. 6.
—	Meteorolog. Beobachtungen ausgef. am Met. Obs.

	d. Landwirthsch. Akademie bei Moscou. Jahrg. 1891—1900.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1901. 4. 1902. 1. 2. *Abhandlungen.* 20. 3. 21. 3.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3 Ser. II. 2. 3.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* X. 4. Table de Matière. T. I -X. Ser. II. Tome I. II. 1.
Neuchatel.	Société des Sciences Naturelles: *Bulletin.* Tom. XXVII. 1898—1899.
New-York.	Academy of Sciences: *Annals.* Vol. XIV. 1. 2.
—	American Geographical Society: *Bulletin.* Vol. XXXIII. 5. XXXIV. 1—4.
Nürnberg.	Naturhist. Gesellschaft. *Abhandlungen.* Bd. I. VII. VIII. 3. 5—13. IX. XI.—XIV. *Jahresbericht* 1900. 1882—1887. 1891.
—	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1901. 4. 1902. 1—3.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel.* General Index to Reports 1863—84. *Catalogue of Canadian Birds.* pt. I. Ottava 1900. 8.
Paris.	*Bulletin* scientifique de la France et de la Belgique. Tom. XXXV.
—	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1901. 4—8. 1902. 1--3.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 4. Serie. XVII. XVIII.
—	Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXVI.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: *Proceedings* 1901. 3.
—	The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* Vol. 36. 1—11.
—	Free Museum of Science and Art. *Bulletin.* Vol. III. 4.
—	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XL. 167. XLI. 168.
Pisa.	Societas Toscana di Science Naturali: *Processi*

verbali. Vol. XII. pp. 11—60. 75—266. XIII. 1—39. *Atti.* Vol. XVIII.

a. Museo de La Plata: *Revista.* Tom. VIII. 1.

h. Marine Biological Association: *Journal.* Vol. VI. 3.

Die böhm. kaiserl. Franz Josef Akademie der Wissensch. Literatur und Kunst: *Bulletin.* International. Vol. VI.

Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1901. *Jahresbericht.* 1901. *Bericht* über die Astrolog. Studien der Reformators Tyge Brahe. v. Prof. Studnicka. Prag 1901. 8. *Bericht* über die Untersuchung der Gebeine Tycho Brahe's von H. Matiegka. Prag. 1901. 8. *Bericht* über die Saecularfeier der Erinnerung an das vor 300 Jahren erfolgte Ableben des Reformators der beobacht. Astronomie Tycho Brahe. Prag. 1902. 8.

Museum Království Českého v. Praze: Památky archaeologické à Místopisné. Praze 4.

Naturhist. Verein „Lotos": *Sitzungsberichte.* Jahrg. XXI. 1901.

Die ehstnische literarische Gesellschaft: Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands. Bd. VI. 1—3.

Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands: *Sitzungsberichte.* 1901.

Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. XXIII—XXX. XLV. *Arbeiten.* H. 2—5.

Reale Academia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. X. II. 12. XI. I. XI. II. 1—11.

Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali di agricoltura.* 226.

Die Universität: 57 academ. Schriften aus dem Jahre 1901—1902.

ienne. Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* Table pour Ser. 3. Ser. 4. T. I. 1—2. Atlas. XV. 4. *Comptes-rendus.* 1902.

Santiago.	Société Scientifique du Chili: *Actes.* XI. 2—5.
San Francisco.	California Academy of Sciences: *Proceedings.* Ser. 3. Zoologi. II. 7—11. III. 1—4. Botany. II. 3—9. Occasional Papers. Vol. 8.
St. Louis.	The Academy of Science: *Transactions.* IX. 5.
St. Petersburg.	Académie Impériale des Sciences: *Annuaire.* 1901. T. VI. 2—4. 1902. T. VII. 1. 2.
Schwerin.	Verein f. Meklenb. Geschichte und Alterthumskunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 67.
Sèvres près Paris.	Comité Intern. d. Poids et Messures: Travaux et Mémoires. T. XII.
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning* 1901.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift.* 1901. 5. 6. 1902. 1—6.
—	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Öfversigt af Akad. Förhandl.* 58. 9. 10. 59. 1—9. *Handlingar.* 35. *Bihang.* 27. *Meteorologiska Iakttagelser.* Vol. 38. 39.
—	Kgl. Vitterhets-Historie och Antiqvitets-Akademien: *Manadsblad.* 1897. *Handlingar.* Bd. 13. 1.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift.* Bd. 22.
—	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift.* Bd. XI. 3. Svenska Konstminnen från Medeltiden och Renässansen. H. 8.
—	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar.* Bd. 23. 7. 24. 1—6.
—	Stockholms Högskolas Botaniska Institut: *Meddelanden.* IV. 1901.
—	Nordiska Museet: *Meddelanden.* 1899—1900. Handlingar. 4. 5.
—	Svenska Sällskapet för Antropologi och geografi: Tidskrift *Ymer.* Aarg. 21. 1901. 4. 22. 1902. 1—3.
—	Sveriges geologiska *Undersökning.* Serien A. a. no. 115. 117. S. A. c. 1—4. 6. S. B. a. 5. 6. S. B. b. 9. S. C. 172. 180. 183—192. S. C. a. 1. 2.
Stuttgart.	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte.* Jahrg. 58 und Beilagsheft.
Sydney.	The Australian Museum: *Records.* IV. 5—7.

. The Australian Museum: Special Catalogue of the Austr. Birds. I. 1. 2. *Memoirs.* IV. 4. 5. Annual Report of the Trustees. for 1900.

The Royal Societe of New South Wales: *Journal and Proceedings.* Vol. 35.

The geological Survey: *Records.* Vol. VII. 2. Mineral *resources.* 19.

The College of Sciences: *Journal.* Vol. XVI. 1. 2. 6—14. XVII. 1—3. 7—10. *The Callendar.* 1901—1902.

Zoological Society: *Annotationes.* IV. 2. 3.

Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 37. 1—15. *Osservazioni Meteorologiche.* 1901.

). Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1901. Oktbr.—Decbr. 1902. Januar—Septbr. *Report* 1897—1900.

The University: *Studies.* Physiological. Ser. no. 3. Biological. Ser. no. 2.

. Tromsø Museum: *Aarshefter* 24.

jem. Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1901.

. Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXXIII. 1901.

Kgl. Vetenskaps Societeten: *Nova Acta Regiæ Soc. Sci. Upsaliensis.* Vol. XX. 1.

Upsala Universitets-Bibliothek: *Accessions-Katalog.* 15.

. Illinois State Laboratory of nat. hist.: *Bulletin.* VI. 1.

nui (New Zealand). The Public Museum: *Report.* 5. 1900. 7. 1902.

gton. U. S. Fish Commission: *Report.* 1900.

Smihtsonian Institution: *Miscellaneous Collections.* Vol. 42. 43. *North American Fauna* no. 22. *Report* of the bureau of Ethnology. 1896—97. 2. S. Contribution to Knowledge no. 1809.

Smihtsonian Institution: *Report of the board of regents.* 1900.

U. S. National Museum: *Bulletin.* 16. 49. *Proceedings.* Vol. VI. Annual *Report* of the board of regents. 1900.

Washington.	The Biological Society: *Proceedings.* Vol. XIV. Pag. 195—202. XV. 1—120. 191—234.
	Philosophical Society: *Bulletin.* Vol. I—XII. XIV. pp. 167—204.
	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1899—1900.
	U. S. Geological Survey: *Report 21.* 2. 3. 4. 5. Maps. 7.
Wellington.	New Zealand Institute: *Transactions and proceedings* XXXIII. 1900. XXXIV. 1901.
Wien.	Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften: *Almanach.* 49. 1899. 50. 1900.
	K. K. Centralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme *Jahrbücher* 1899 1. 2. 1900. 1902.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1901. 2. 1902. 1. *Verhandlungen.* 1901. 15—18. 1902. 1—10.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen.* 51. 1901.
Wiesbaden.	Nassauischer Verein für Naturkunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 54. 55.
Würzburg.	Physical.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1901. 1—7.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1901.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLVI. 3. 4. XLVII. 1. 2.

DEN BIOLOGISKE STATION.

Herved har jeg den ære at tilstille den ærede bestyrelse en beretning om arbeidet ved stationen.

Hr. adjunkt Jørgensen har mesteparten af aaret havt arbeids- s i det lille laboratorium og har deltaget i bearbeidelsen af det rhistoriske materiale, som i aarenes løb er indsamlet.

Ligesom i forrige aar har cand. real. Barmann foretaget ana- r af de i de vestlandske fjorde tagne vandprøver. Lærer Pettersen har af og til havt arbeidsplads ved undersø- en af de rotatorier, som fra tid til anden er indsamlet i rden, Puddefjorden og kanalen.

Mikal Sæterstøl er fremdeles virksom til regelmæssig ind- ing af plankton osv. i Herløfjorden og paa havet udenfor. Af landske zoologer havde stationen i den forløbne sommer besøg ere, som havde arbeidsplads for en kortere eller længere tid. ni maaned var prof. L. von Graff, Graz. beskjæftiget med amling og studium af turbellarier. I juli studerede dr. R. C. nett, St. Andrews, udviklingen af *Spinax niger,* prof. Hart- b, Helgoland, samlede meduser og dr. Zimmer, Breslau, gjorde istiske studier. I august arbeidede dr. Östergren, Upsala, holothurier og dr. Joseph fra Wien med udviklingen af selachier. i september og oktober var dr. N. Kassianow, Moscou, be- ftiget med studiet af alcyonariernes histologi. — Med stats- er gjorde jeg en ekskursion til vaarsilddistriktet. Gik fra gen 9de mars og foretog undersøgelser i Selbjørnfjorden, Bøm- n, ved Haugesund, Røvær og Skudesnes, i Nærstrandsfjorden ysefjorden. Under skrabning den 14de mars paa et dyb af eter ved Røvær fandtes silderogn i mængde. Selv fra et dyb 45 meter optoges rogn, men den var ubefrugtet. For denne reise vil der foreligge en fuldstændig redegjørelse, saasnart materialet er bearbeidet.

Med slæbedamper „Carl“ har vi i det forløbne aar gjort forskjellige ture, dels for at tilveiebringe materiale til belysning af den vestlandske fjordfauna, dels til indsamling af hydrografiske prøver og plankton. Paa den maade vil der i aarenes løb kunne skaffes en mængde data til en udførlig karakteristik af naturforholdene i de vestlandske fjorde.

I det aar, som gik, har jeg fuldendt en afhandling „Die Bryozoen des westlichen Norwegens“, som nu trykkes i „Die Meeresfauna von Bergen“. Resultatet af undersøgelserne i det nordlige Norge er ogsaa under trykning, og forhaabentlig vil det hele arbeide kunne fuldendes i indeværende aar.

Bergen, 4de mars 1903.

O. Nordgaard.

SOMMERKURSET.

Det 9de sommerkursus ved Bergens Museum tog sin begyn-
lse mandag den 21de juli kl. 9, efterat deltagerne en halv time
ligere var samlede i museets vestibule, hvor undertegnede besty-
af kurset foretog opraab af stipendiaterne efter at have erklæret
rset aabnet i en kort tale. Kurset sluttede den 9de august
12.

Tiden for kursets afholdelse var iaar tidligere end sædvanlig,
t kirkedepartementet havde anbefalet, at kurset sluttede saa tid-
, at deltagerne kunde naa frem til landslærermødet i Stavanger
n 11te august.

Jeg har ingen tvil om, at denne tidlige tid for afholdelsen har
ket uheldig paa besøget ved kurset, idet lærere, som tillige har
t gaardsbrug, af høaannen var forhindret fra at møde. Der var
saa noget knap tid mellem kursets begyndelse og departementets
gjørelse af de indkomne stipendieansøgninger, hvorfor flere sti-
ndiater først kom en eller to dage efter kursets aabning, mens
skillige, særlig af de fjernereboende, helt udeblev. Paa et møde
d kursets deltagere for et par aar siden blev de tre første uger
august fastslaaet som den for deltagerne heldigste tid. Iaar
dt 11 dage paa juli og 9 paa august. En indflydelse i den ret-
ig at nedsætte deltagerantallet har visselig ogsaa den iaar gjen-
tagne afholdelse af et tilsvarende, men kortere, kursus i Kristi-
ia havt, ligesom ogsaa selve den omstændighed, at det herva-
nde kursus varer i tre uger kan virke uheldigt paa deltagerantal-
. Til gjengjæld er udbyttet for den enkelte deltager selvfølgelig
rre, og man kan muligens gaa ud fra, at de deltagere, som møder
de tre ugers kurser, er i særlig grad interesserede. Heraf havde
g iaar i fremtrædende grad indtryk. Det maa ogsaa anføres, at
r ogsaa ved Kristianiakurset iaar viser sig en betydelig nedgang
mmenlignet med tidligere aar, noget man selvfølgelig maatte være

forberedt paa, da de, som har besøgt et eller et par kurser, som regel derefter bliver borte ialfald nogle aar. Der var dog ved dette kursus flere, som deltog i Bergenskurserne for tredie gang eller mere.

Antallet af faste deltagere udgjorde iaar 60, hvortil kommer flere, som uden at indtegne sig fik tilladelse til at paahøre enkelte foredragsrækker eller deltage i nogle dage. Til sammenligning anføres for de tidligere kurser deres afholdstid og deltagerantal.

						Stip.	Deltagere.
1894.	2 uger.	6te	august	—18de	august.	64.	231.
1895.	do.	5te	do.	—17de	do.	52.	140.
1896.	do.	3die	do.	—15de	do.	55.	115.
1897.	do.	2den	do.	—14de	do.	53.	94.
1898.	do.	25de	juli	— 8de	do.	82.	149.[1]
1899.	do.	7de	august	—19de	do.	90.	106.
1900.	3 do.	16de	juli	— 3die	do.	63.	71.[2]
1901.	do.	29de	do.	—13de	do.	79.	96.
1902.	do.	21de	do.	— 9de	do.	56.	60.

Deltagerne indskrev hver dag sine navne i en dertil udlagt protokol, som inddroges ud paa formiddagen. Herved ønskede jeg at faa en oversigt over mulige fravær, hvis antal imidlertid viste sig forsvindende lidet, saa man kan sige, at samtlige deltagere hver dag var tilstede. Paa de forskjellige stifter fordelte deltagerne sig som følger:

Bergens stift	33.[3]
Kristiania stift	7.
Trondhjems stift	4.
Tromsø stift	1.
Kristianssands stift	12.
Hamar stift	3.

Efter planen afholdtes hver formiddag 4 foredrag over kursets faste fag. I en række eftermiddagstimer, i regelen fra kl. 4—5, holdtes ekstraforedrag over forskjellige emner. Af kursets foredragsholdere blev hr. adjunkt Per Engelbrethsen, som skulde

---

[1] Udstilling i Bergen.

[2] Tiden fastsat saa tidlig af hensyn til lærermødet i Kristiania.

[3] Bergens by 4.

	verbali. Vol. XII. pp. 11—60. 75—266. XIII. 1—39. *Atti.* Vol. XVIII.
a Plata.	Museo de La Plata: *Revista.* Tom. VIII. 1.
lymouth.	Marine Biological Association: *Journal.* Vol. VI. 3.
ag.	Die böhm. kaiserl. Franz Josef Akademie der Wissensch. Literatur und Kunst: *Bulletin.* International. Vol. VI.
—	Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1901. *Jahresbericht.* 1901. *Bericht* über die Astrolog. Studien der Reformators Tyge Brahe. v. Prof. Studnicka. Prag 1901. 8. *Bericht* über die Untersuchung der Gebeine Tycho Brahe's von H. Matiegka. Prag. 1901. 8. *Bericht* über die Saecularfeier der Erinnerung an das vor 300 Jahren erfolgte Ableben des Reformators der beobacht. Astronomie Tycho Brahe. Prag. 1902. 8.
—	Museum Království Ceského v. Praze: Památky archaeologické à Mistopisné. Praze 4.
—	Naturhist. Verein „Lotos": *Sitzungsberichte.* Jahrg. XXI. 1901.
eval.	Die ehstnische literarische Gesellschaft: Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands. Bd. VI. 1—3.
iga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands: *Sitzungsberichte.* 1901.
—	Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. XXIII—XXX. XLV. *Arbeiten.* H. 2—5.
oma.	Reale Academia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. X. II. 12. XI. I. XI. II. 1—11.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali di agricoltura.* 226.
stock.	Die Universität: 57 academ. Schriften aus dem Jahre 1901—1902.
int-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* Table pour Ser. 3. Ser. 4. T. I. 1—2. Atlas. XV. 4. *Comptes-rendus.* 1902.

billedgalleriet, hanseatisk museum, akvariet og Haakonshallen besøgtes. Ved disse besøg var deltagerne som regel delte i to partier.

Samtlige foredrag afholdtes paa museet, de fysikalske i den lille sal af hensyn til eksperimenterne, de øvrige i den store sal. Til samtlige deltagere udstedtes testimonium for deltagelse i kurset.

Som lærebog i botanik henvistes til en bog af foredragsholderen, der skaffedes deltagerne for en meget reduceret pris, som støtte for prof. Gustafsons foredrag uddeltes et referathefte.

Udgifterne udgjorde kr. 2610.72 foruden kr. 2350 til stipendier. Til næste aar haves en beholdning stor kr. 208.01.

Bergens Museum den 22de august 1902.

Brunchorst.

Sydney.	The Australian Museum: Special Catalogue of the Austr. Birds. I. 1. 2. *Memoirs.* IV. 4. 5. Annual Report of the Trustees. for 1900.
—	The Royal Societe of New South Wales: *Journal and Proceedings.* Vol. 35.
—	The geological Survey: *Records.* Vol. VII. 2. Mineral *resources.* 19.
Tokyo.	The College of Sciences: *Journal.* Vol. XVI. 1. 2. 6—14. XVII. 1—3. 7—10. *The Callendar.* 1901—1902.
—	Zoological Society: *Annotationes.* IV. 2. 3.
Torino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 37. 1—15. *Osservazioni Meteorologiche.* 1901.
Toronto.	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1901. Oktbr.—Decbr. 1902. Januar—Septbr. *Report* 1897—1900.
—	The University: *Studies.* Physiological. Ser. no. 3. Biological. Ser. no. 2.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 24.
Trondhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1901.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXXIII. 1901.
—	Kgl. Vetenskaps Societeten: *Nova Acta Regiæ Soc. Sci. Upsaliensis.* Vol. XX. 1.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: *Accessions-Katalog.* 15.
Urbana.	Illinois State Laboratory of nat. hist.: *Bulletin.* VI. 1.
Wanganui (New	Zealand). The Public Museum: *Report.* 5. 1900. 7. 1902.
Washington.	U. S. Fish Commission: *Report.* 1900.
—	Smihtsonian Institution: *Miscellaneous Collections.* Vol. 42. 43. *North American Fauna* no. 22. *Report* of the bureau of Ethnology. 1896—97. 2. S. Contribution to Knowledge no. 1809.
—	Smihtsonian Institution: *Report of the board of regents.* 1900.
—	U. S. National Museum: *Bulletin.* 16. 49. *Proceedings.* Vol. VI. Annual *Report* of the board of regents. 1900.

Washington.	The Biological Society: *Proceedings.* Vol. XIV. Pag. 195—202. XV. 1—120. 191—234.
—	Philosophical Society: *Bulletin.* Vol. I—XII. XIV, pp. 167—204.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1899—1900.
—	U. S. Geological Survey: *Report 21.* 2. 3. 4. 5. Maps. 7.
Wellington.	New Zealand Institute: *Transactions and proceedings* XXXIII. 1900. XXXIV. 1901.
Wien.	Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften: *Almanach.* 49. 1899. 50. 1900.
—	K. K. Centralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme *Jahrbücher* 1899 1. 2. 1900. 1902.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1901. 2. 1902. 1. *Verhandlungen.* 1901. 15—18. 1902. 1—10.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen* 51. 1901.
Wiesbaden.	Nassauischer Verein für Naturkunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 54. 55.
Würzburg.	Physical.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1901. 1—7.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1901.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLVI. 3. 4. XLVII. 1. 2.

DEN BIOLOGISKE STATION.

Herved har jeg den ære at tilstille den ærede bestyrelse en kort beretning om arbeidet ved stationen.

Hr. adjunkt Jørgensen har mesteparten af aaret havt arbeidsplads i det lille laboratorium og har deltaget i bearbeidelsen af det naturhistoriske materiale, som i aarenes løb er indsamlet.

Ligesom i forrige aar har cand. real. Barmann foretaget analyser af de i de vestlandske fjorde tagne vandprøver. Lærer Lie-Pettersen har af og til havt arbeidsplads ved undersøgelsen af de rotatorier, som fra tid til anden er indsamlet i Oigarden, Puddefjorden og kanalen.

Mikal Sæterstøl er fremdeles virksom til regelmæssig indsamling af plankton osv. i Herløfjorden og paa havet udenfor. Af udenlandske zoologer havde stationen i den forløbne sommer besøg af flere, som havde arbeidsplads for en kortere eller længere tid. I juni maaned var prof. L. von Graff, Graz, beskjæftiget med indsamling og studium af turbellarier. I juli studerede dr. R. C. Punnett, St. Andrews, udviklingen af *Spinax niger,* prof. Hartlaub, Helgoland, samlede meduser og dr. Zimmer, Breslau, gjorde faunistiske studier. I august arbeidede dr. Ostergren, Upsala, med holothurier og dr. Joseph fra Wien med udviklingen af selachier. Og i september og oktober var dr. N. Kassianow, Moscou, beskjæftiget med studiet af alcyonariernes histologi. — Med statsmidler gjorde jeg en ekskursion til vaarsilddistriktet. Gik fra Bergen 9de mars og foretog undersøgelser i Selbjørnfjorden, Bømmelen, ved Haugesund, Røvær og Skudesnes, i Nærstrandsfjorden og Lysefjorden. Under skrabning den 14de mars paa et dyb af 80 meter ved Røvær fandtes silderogn i mængde. Selv fra et dyb af 145 meter optoges rogn, men den var ubefrugtet. For denne reise vil der foreligge en fuldstændig redegjørelse, saasnart materialet er bearbeidet.

Med slæbedamper „Carl“ har vi i det forløbne aar gjort adskillige ture, dels for at tilveiebringe materiale til belysning af den vestlandske fjordfauna, dels til indsamling af hydrografiske prøver og plankton. Paa den maade vil der i aarenes løb kunne samles en mængde data til en udførlig karakteristik af naturforholdene i de vestlandske fjorde.

I det aar, som gik, har jeg fuldendt en afhandling, „Die Bryozoen des westlichen Norwegens“, som nu trykkes i „Die Meeresfauna von Bergen“. Resultatet af undersøgelserne i det nordlige Norge er ogsaa under trykning, og forhaabentlig vil det hele arbeide kunne fuldendes i indeværende aar.

Bergen, 4de mars 1903.

O. Nordgaard.

SOMMERKURSET.

Det 9de sommerkursus ved Bergens Museum tog sin begyn-
lse mandag den 21de juli kl. 9, efterat deltagerne en halv time
ligere var samlede i museets vestibule, hvor undertegnede besty-
af kurset foretog opraab af stipendiaterne efter at have erklæret
rset aabnet i en kort tale. Kurset sluttede den 9de august
12.

Tiden for kursets afholdelse var iaar tidligere end sædvanlig,
t kirkedepartementet havde anbefalet, at kurset sluttede saa tid-
, at deltagerne kunde naa frem til landslærermødet i Stavanger
n 11te august.

Jeg har ingen tvil om, at denne tidlige tid for afholdelsen har
ket uheldig paa besøget ved kurset, idet lærere, som tillige har
t gaardsbrug, af høaannen var forhindret fra at møde. Der var
saa noget knap tid mellem kursets begyndelse og departementets
jørelse af de indkomne stipendieansøgninger, hvorfor flere sti-
ndiater først kom en eller to dage efter kursets aabning, mens
skillige, særlig af de fjernereboende, helt udeblev. Paa et møde
d kursets deltagere for et par aar siden blev de tre første uger
august fastslaaet som den for deltagerne heldigste tid. Iaar
dt 11 dage paa juli og 9 paa august. En indflydelse i den ret-
ig at nedsætte deltagerantallet har visselig ogsaa den iaar gjen-
tagne afholdelse af et tilsvarende, men kortere, kursus i Kristi-
ia havt, ligesom ogsaa selve den omstændighed, at det hervæ-
nde kursus varer i tre uger kan virke uheldigt paa deltagerantal-
. Til gjengjæld er udbyttet for den enkelte deltager selvfølgelig
rre, og man kan muligens gaa ud fra, at de deltagere, som møder
de tre ugers kurser, er i særlig grad interesserede. Heraf havde
r iaar i fremtrædende grad indtryk. Det maa ogsaa anføres, at
r ogsaa ved Kristianiakurset iaar viser sig en betydelig nedgang
mmenlignet med tidligere aar, noget man selvfølgelig maatte være

forberedt paa, da de, som har besøgt et eller et par kurser, som regel derefter bliver borte ialfald nogle aar. Der var dog ved dette kursus flere, som deltog i Bergenskurserne for tredie gang eller mere.

Antallet af faste deltagere udgjorde iaar 60, hvortil kommer flere, som uden at indtegne sig fik tilladelse til at paahøre enkelte foredragsrækker eller deltage i nogle dage. Til sammenligning anføres for de tidligere kurser deres afholdstid og deltagerantal.

				Stip.	Deltagere.
1894.	2 uger.	6te august	—18de august.	64.	231.
1895.	do.	5te do.	—17de do.	52.	140.
1896.	do.	3die do.	—15de do.	55.	115.
1897.	do.	2den do.	—14de do.	53.	94.
1898.	do.	25de juli	— 8de do.	82.	149.[1]
1899.	do.	7de august	—19de do.	90.	106.
1900.	3 do.	16de juli	— 3die do.	63.	71.[2]
1901.	do.	29de do.	—13de do.	79.	96.
1902.	do.	21de do.	— 9de do.	56.	60.

Deltagerne indskrev hver dag sine navne i en dertil udlagt protokol, som inddroges ud paa formiddagen. Herved ønskede jeg at faa en oversigt over mulige fravær, hvis antal imidlertid viste sig forsvindende lidet, saa man kan sige, at samtlige deltagere hver dag var tilstede. Paa de forskjellige stifter fordelte deltagerne sig som følger:

Bergens stift	33.[3]
Kristiania stift	7.
Trondhjems stift	4.
Tromsø stift	1.
Kristianssands stift	12.
Hamar stift	3.

Efter planen afholdtes hver formiddag 4 foredrag over kursets faste fag. I en række eftermiddagstimer, i regelen fra kl. 4—5, holdtes ekstraforedrag over forskjellige emner. Af kursets foredragsholdere blev hr. adjunkt Per Engelbrethsen, som skulde læst over fysisk geografi, to dage efter sin ankomst syg og maatte straks afreise. Det var selvfølgelig umulig at faa hans fag besat igjen, men istedet overtog prof. **Gustafson** at holde 10 foredrag over Norges forhistoriske tid, et emne, som traadte istedetfor den fysiske geografi. Til udfyldning af foredragsrækken overtog hr. adjunkt **Grønvold**, Hamar, fire foredrag, som dog nærmest henhører under ekstraforedragene. I nedenstaaende oversigt er fagene og foredragsholderne anførte.

---

[1] Udstilling i Bergen.

[2] Tiden fastsat saa tidlig af hensyn til lærermødet i Kristiania.

[3] Bergens by 4.

Fuldstændige foredragsrækker.

Udvalgte afsnit af fysiken. Overlærer A. **Hoel**. 18 foredrag.

Oltidens kulturhistorie. Adjunkt **Sigurd Høst**. 18 foredrag.

Norges forhistoriske tid. Professor **Gustafson**. 10 foredrag.

Planternes anatomi og fysiologi. Dr. J. **Brunchorst**. 19 foredrag.

Ekstraforedrag.

Englands forhistoriske tid til Normannernes erobring. Adjunkt D. **Grønvold**. 4 foredrag.

Billeder fra kunstens storhedstid. Direktør **Johan Bøgh**. 5 foredrag.

Om resonnans og dens indflydelse paa stemmen. Cand. real. **Barmann**. 1 foredrag.

Om nordlys og elektriske udladninger i fortyndet luft etc. Cand. real. **Barmann**. 1 foredrag.

Om jordskjælv og vulkansk aske. Cand. real. C. F. **Kolderup**. 1 foredrag.

Om kunstig opdrætning af ørret. Konservator **Grieg**. 1 foredrag.

De fysikalske og botaniske foredrag illustreredes ved eksperimenter, alle foredrag undtagen hr. **Grønvolds** og **Kolderups** desuden ved lysbilleder, idet museets store samling, der nu omfatter flere tusind billeder, hertil leverede et rigt materiale. Endel nye billeder anskaffedes ogsaa. De fysikalske apparater blev med stor imødekommenhed udlaante af den tekniske skoles righoldige samling, mens museet selv er i besiddelse af alt nødvendigt materiale til plantefysiologiske demonstrationer, hvortil ogsaa haven og plantehuset leverede adskilligt materiale.

Eftermiddagstimerne — forsaavidt de ikke var optaget af foredrag — benyttedes til besøg i museets samlinger under veiledning af konservatorerne, ligesom ogsaa kunstindustrimuseet, fiskerimuseet, billedgalleriet, hanseatisk museum, akvariet og Haakonshallen l søgtes. Ved disse besøg var deltagerne som regel delte i to parti

Samtlige foredrag afholdtes paa museet, de fysikalske i d lille sal af hensyn til eksperimenterne, de øvrige i den store s Til samtlige deltagere udstedtes testimonium for deltagelse i kurs

Som lærebog i botanik henvistes til en bog af foredragsholder der skaffedes deltagerne for en meget reduceret pris, som støtte prof. Gustafsons foredrag uddeltes et referathefte.

Udgifterne udgjorde kr. 2610.72 foruden kr. 2350 til stip dier. Til næste aar haves en beholdning stor kr. 208.01.

Bergens Museum den 22de august 1902.

Brunchorst.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

(Arbeiderforedrag).

Foredrag har været afholdt i tiden mellem 12te januar og 13de mars, begge dage incl. og mellem 12te oktober og 14de december. I begge semestre afholdtes 5 foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal. Et foredrag afholdtes søndag formiddag kl. 12—1 over vekslende emner uden indbyrdes sammenhæng, mens de øvrige timer, søndag eftermiddag kl. 5—6 og ½7—½8, tirsdag og torsdag ½8—½9 væsentlig var forbeholdt mere sammenhængende foredragsrækker. Det samlede antal foredrag var i vaarsemestret 46, i høstsemestret 48, tilsammen 94 mod 93 i forrige aar. Foredragsholderne og emnerne fremgaar af følgende oversigt:

Vaarsemestret:

I. Foredragsrækker:

Adjunkt S. Høst: De gamle romere, deres kulturhistorie, sociale liv, krigsførsel etc.	8	foredrag
Cand. real. C. F. Kolderup: Jordens forhistoriske tid	9	—
Overlærer A. Hoel: Astronomiens elementer	9	—
Direktør Johan Bøgh: Michel Angelos liv og verker	5	—
Doktor H. Dethloff: Øiet og dets sygdomme	3	—
Dr. J. Brunchorst: Planternes ernæring	3	—
	37	foredrag

Enkeltvise foredrag:

Balthazar Schnitler: Vore forfædres hjem og kulturelle liv	1	foredrag
Prof. A. Taranger: Af fortidens retspleie (hekseprocesser og tortur)	1	—

Cand. real. Barmann: Eksperimenter med elektriske lysfænomener	1	foredra
Dr. J. Brunchorst: Planternes vaaben	1	—
—:— Myrer som plantevenner og sopdyrkere	1	—
—:— Snyltende blomsterplanter	1	—
Dr. A. Appelløf: Om koraller og koralrev	1	—
Cand. real. Barmann: Skydning med elektricitet	1	—
Dr. Joh. Hjort: To aars togter med „Michael Sars“	1	—
	46	foredrag

Høstsemestret:

I. Foredragsrækker:

Kaptein Hægland: Om Rusland	6	foredrag
Cand. real. Kolderup: Om jern og kul, deres udvinding og forekomst	5	—
Skolebestyrer Bendixen: Bergens historie	9	—
Lagmand Dahl: Den nye straffelovs principer og grundtræk	5	—
Cand. real. Kolderup: Om Finland	5	—
Direktør Johan Bøgh: Lidt om stilarterne og deres udvikling	4	—
	34	foredrag

II. Enkeltvise foredrag:

Konservator Schetelig: Skibe og baade fra vikingetiden	2	foredrag
Direktør Johan Bøgh: Bjørnsons ungdomsudvikling	1	—
Konservator Grieg: Billeder af tropernes dyreliv, tilsammen	4	—
Pastor Brochmann: 1) Om bogstavernes og tallenes historie; 2) den ældste bibel paa Jorden; 3) de gamle haandskrifter og det nye testamente	3	—
Dr. A. Appelløf: Vore skoges fiender	2	—
Konservator Visted: Lapperne og deres religion	2	—
	18	foredrag

Det samlede antal tilhørere udgjorde:
I vaarsemestret 8179, gjennemsnitlig pr. foredrag 178
I høstsemestret 7830, — „ — 163
For det hele aar 16009, — „ — 170
De tilsvarende tal i forrige aar var 14251 og 153.

Inventaret er bleven forøget med flere hundrede lysbilleder. Regnskabet viser en indtægt af kr. 4113.83, hvoraf entré kr. 482, resten væsentlig offentlige bidrag fra staten, samlaget og kommunen. Udgifterne udgjør ca. 3750 kr., saaledes at der til næste regnskab haves en beholdning af kr. 461.45, som dog for den væsentlige del vil medgaa til endel bestilt, men ikke ankommet undervisningsmateriel (modeller).

Bergen den $\frac{\text{1ste januar}}{\text{1ste april}}$ 1903.

Dr. J. Brunchorst.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	a.	Statens bidrag mod at ligemeget tilveiebringes paa anden maade	kr.	24000.00		
	b.	Statens bidrag til antikvarisk konservator	„	2000.00	kr.	260
2.		Bidrag af samlaget			„	25
3.		Renter af bibliothekfondet			„	50
4.		Bidrag af sparebanken			„	90
5.	a.	Medlemskontingent. kr. 2705.04 ÷ restance .... „ 201.00	kr.	2504.04		
	b.	Entré og katalogsalg	„	383.15		
	c.	Leie af foredragssalen	„	1755.95		
	d.	Refusion af legaterne	„	1566.00		
	e.	Renter og tilfældige indtægter	„	186.50		
	f.	Indtægter vedk. naturhist. saml.	„	392.62		
	g.	— „ bibliotheket ...	„	88.50		
	h.	— „ haven & palmeh.	„	35.20		
	i.	— „ antikv. afdeling	„	725.00	„	76
6.		Laan og underskud:			kr.	501
		Laan i banken vedk. antikvarisk afdeling	kr.	5032.96		
		Underskud paa inventarkonto	„	1542.78		
		Underskud forøvrigt	„	11994.23	„	185
					kr.	687

Udgift:

1.	Gager og lønninger:		
	Dr. Brunchorst	kr. 4800.00	
	„ Appellöf	„ 3600.00	
	Konservator Grieg	„ 2200.00	
	„ Schetelig	„ 2400.00	
	„ Visted	„ 1600.00	
	Fru Brunchorst	„ 1200.00	
	Frk. Lund	„ 630.10	
	„ Christensen	„ 720.00	
	„ Wingaard	„ 300.00	
	H. Bucher	„ 400.00	
	J. Ørdal	„ 1200.00	
	Wm. Dahl	„ 1400.00	
	O. Nielsen	„ 1020.00	kr. 21470.00
2.	Bibliothekets konto		„ 7065.31
3.	Fællesudgifters konto:		
	a. Lys, brænde, elektricitet	kr. 2636.46	
	b. Opsyn og uniform	„ 1181.60	
	c. Rengjøring	„ 866.33	
	d. Fragt, porto, telegrammer	„ 1022.85	
	e. Kontorrekvisita og tegnesager	„ 402.54	
	f. Diverse udgifter	„ 1430.08	
	g. Renter	„ 826.81	„ 8366.67
	h. Inventarkto		„ 922,15
4.	Naturhistorisk afdeling:		
	a. Samlingen	kr. 6022.60	
	b. Haven	„ 4537.32	„ 10559.92
5.	Historisk-antikvarisk afdeling		„ 9029.94
			kr. 57413.99
6.	Laan og underskud fra 1901:		
	Antikvariske afdeling vedkommende	kr. 4786.54	
	Underskud paa inventarkto	„ 620.63	
	Underskud forøvrigt	„ 5894.17	„ 11301.34
			kr. 68715.33

Kap. II. Legater og fonds.

Indtægt:

7.	Frieles legat no. I (kr. 28000.00):			
a.	Beholdning fra forr. aar......		kr. 675.18	
b.	Renter...........	kr. 1400.39		
	÷ administration ..	„ 56.00	„ 1344.39	kr. 2
8.	Frieles legat no. II (kr. 4000.00):			
a.	Beholdning fra forr. aar......		kr. 914.99	
b.	Renter...........	kr. 1952.39		
	÷ administration ..	„ 80.00	„ 1872.32	„ 2
9.	Henr. Sundts legat no. I kr. (50000.00):			
a.	Beholdning fra forr. aar......		kr. 357.34	
b.	Renter...........	kr. 2467.11		
	÷ administration ..	„ 50.00		
		kr. 2417.11		
	Renter cfr. 10 b...	„ 1250.00	„ 1167.11	„ 1
10.	Henr. Sundts legat no. II:			
a.	Beholdning fra forr. aar......		kr. 13751.49	
b.	½ del renter af Sundts legat no. I		„ 1250.00	
c.	Renter af egen kapital.......		„ 670.68	
			kr. 15672.17	
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat:			
	Renter af kr. 24000.00		kr. 1200.00	
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat:			
	Renter af kr. 24000.00		kr. 1200.00	
13.	Berthe Marie Danielssens legat:			
a.	Beholdning fra forr. aar......		kr. 985.41	
b.	Renter...........	kr. 2015.12		
	÷ administration ..	„ 80.00	„ 1935.12	„ 2
14.	Konsul Børs' legat:			
a.	Beholdning fra forr. aar......		kr. 312.97	
b.	Renter...........	kr. 2535.61		
	÷ administration kr. 100.00 ÷ restance - 450.00	„ 550.00	„ 1985.61	
			kr. 2298.58	kr. 9

	Transport		kr. 2298.58	kr. 9251.86
	Indkomne renter fra forr. aar.		„ 275.00	„ 2573.58
15.	Præmieobligationsfondet:			
	a. Renter .... kr. 24624.16			
	÷ administration kr. 1000.00			
	÷ restance. „ 1875.00	„ 2875.00	kr. 21749.16	
	Renter tillagt 15*		„ 12480.00	
			kr. 9269.16	
	Underskud		„ 2563.36	„ 11832.52
15*.	Præmieobligationsfondets afsatte kapital:			
	a. Beholdning fra forr. aar		kr. 39532.81	
	b. Renter		„ 1955.90	
	c. Tillagt renter af 15		„ 12480.00	
			kr. 53968.71	
				kr. 23657.96

Udgift:

7.	Frieles legat no. I:		
	a. Naturhist. tegninger	kr. 400.00	
	b. Tilskud til aarbogen	„ 1100.00	
	c. Beholdning	„ 519.57	kr. 2019.57
8.	Frieles legat no. II:		
	a. Tilskud til aarbogen	kr. 1500.00	
	b. Stipendier	„ 522.40	
	c. Beholdning	„ 764.91	„ 2787.31
9.	Henr. Sundts legat no. I:		
	a. Tilskud til aarbogen	kr. 1200.00	
	b. Beholdning	„ 324.45	„ 1524.45
10.	Henr. Sundts legat no. II:		
	Beholdning til næste regnskab....	kr. 15672.17	
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat:		
	Livrenter	kr. 1200.00	
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat:		
	a. Livrenter	kr. 420.00	
	Lateris	kr. 420.00	kr. 6331.33

	Transport	kr. 420.00	kr. 6331.33
b.	Finantsdepartementet (resterende arveafgift)	„ 224.00	
c.	Tillagt kapitalen	„ 556.00	
		kr. 1200.00	
13.	Berthe Marie Danielssens legat:		
a.	Tilskud til aarbogen	kr. 2204.86	
b.	Beholdning	„ 715.67	„ 2920.53
14.	Konsul Børs' legat:		
a.	Stipendier	kr. 2061.56	
b.	Beholdning	„ 512.02	„ 2573.58
51.	Præmieobligationsfondet:		
a.	Kolderup	kr. 1600.00	
b.	Jørgensen	„ 1000.00	
c.	Høye	„ 1000.00	
d.	Gran	„ 2600.00	
e.	Christensen	„ 3000.00	
f.	Foredragskursus	„ 220.00	
g.	Sars Crustacea	„ 1627.37	
h.	Fjordundersøgelser	„ 785.15	„ 11832.52
15*.	Præmieobligationsfondets afsatte kapital	kr. 53968.71	
			kr. 23657.96

Kap. III. Særformaal under museets administration.

Indtægt:

16.	Biologisk station:		
a.	Statens bidrag	kr. 6100.00	
b.	Pladsafgift etc.	„ 602.87	
d.	Underskud	„ 865.28	kr. 7568.15
	Statens bidrag til fiskeriundersøgelser		„ 1200.00
17.	Akvariet og sælparken:		
a.	Entré	kr. 1583.93	
b.	Bidrag af det nyttige selskab.	„ 500.00	
c.	Underskud	„ 4898.57	„ 6982.50
18.	Sommerkurset:		
a.	Beholdning fra forr. aar	kr. 72.73	
	Lateris	kr. 72.73	kr. 15750.65

	Transport	kr.	72.73	kr.	15750.65
b.	Statens bidrag	„	4950.00		
c.	Kontingent	„	146.00	„	5168.73
	Foredrag for hvermand:				
a.	Beholdning fra forr. aar	kr.	29.83		
b.	Statens bidrag	„	1200.00		
c.	Kommunens bidrag	„	1500.00		
d.	Samlagets bidrag	„	900.00		
e.	Entré	„	482.40		
	Refusion	„	2.00	„	4114.23
	Sars Crustacea:				
	Af præmieobligationsfondet	kr.	1627.37		
	Naturen:				
	Statens bidrag			„	1000.00
				kr.	26033.61

Udgift:

	Biologisk station:				
a.	Underskud fra fr. aar	kr.	566.31		
b.	Gage Nordgaard	„	2800.00		
c.	„ Glimme	„	1200.00		
d.	Reiseudgifter	„	300.35		
e.	Udgifter ved laboratoriet	„	2701.49	kr.	7568.15
	Fiskeriundersøgelser			„	1200.00
	Akvariet og sælparken:				
a.	Underskud fra fr. aar	kr.	5342.22		
b.	Renter af gjæld	„	236.22		
c.	Driftsudgifter	„	1403.66	„	6982.50
	Sommerkurset.				
a.	Stipendier	kr.	2350.00		
b.	Honorar	„	1880.00		
c.	Undervisningsmaterial, trykning, lærebøger	„	343.05		
d.	Lokale, elektricitet, renhold	„	255.00		
e.	Assistance, kontorudgifter	„	152.32		
f.	Beholdning	„	188.36	„	5168.73
			Lateris	kr.	20919.38

			Transport	kr.	209
19.	Foredrag for hvermand;				
	a. Honorar	kr.	1940.00		
	b. Lokale, gas, renhold, elektricitet	„	1000.00		
	c. Undervisningsmaterial	„	338.38		
	d. Kontrol, assistance	„	174.40		
	e. Administration	„	200.00		
	f. Beholdning	„	361.45	„	41
20.	Sars Crustacea:				
	Diverse udgifter	kr.	1627.37		
21.	Naturen			„	10
				kr.	260

Bergen d. $\frac{\text{31te december 1902}}{\text{3die februar 1903}}$

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Beers, Chr., konsul, Paris.
Nansen, dr. F., professor, Kristiania.
Mohr, Conrad, konsul, Bergen.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse. —

Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Crawfurd, Th., adjunkt, dr., Utne.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannessen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Steineger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.
Wille, N., professor, Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1])

Indenbyes:

	Kontingent kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvik, L. L., kjøbmand	25
Abel, C., cand. mag.	4
Algaard, A., ingeniør	4
Allers, A., kjøbmand	5
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Ameln, Ludvig F.	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Amundsen, Didrik, kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, Chr. Campbel, rebsl.	4
Andersen, H. A., fuldmægtig	10
Angell, Bonnevie, sagfører	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bang, overretssagfører	4
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bentzon, Joh. L., mægler	10
Bergh, K., sorenskriver	10
Berstad, jernhandler	15
Beyer, F. C., dispachør	4
Beyer, Th., boghandler	25
Bjorneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blydt, H. S., kjøbmand	4
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Brekke, K., rektor	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	10
Brun, Ferd., bager	4
Brun, M., kjøbmand	4
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., direktør	4
Brynildsen, D. A., bager	4

	Kr.
Bugge, Jens, kjøbmand	10
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan, direktør	10
Christensen, Carl, kontorchef	4
Dahl, magistratssekretær	4
Daae, H., stadsingeniør	10
Dekke, fru Rebekka	10
Dekke, Joh. I., fabrikeier	5
Eyde, P. A., forgylder	4
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred.	5
Ellerhusen, Joach.	5
Ellingsen, E., kjøbmand	4
Eriksen, Hans, skibsf.	20
Erichsen, C., paraplymager	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	10
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	10
Faye, Kr., sagfører	10
Flood, P., smedemester	4
Floor, C., boghandler	20
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Gade, F. G., konsul	4
Geelmuyden, overlærer	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, Christen, mægler	4
Gran, H. K., konsul	10
Greve, A. W., konsul	4
Greve, Jan, cand. theol.	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4
Grieg, E.	4
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Halfdan, skibsmægler	5
Grieg, Joachim, konsul	10

---

[1]) Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	Kr.
Grieg, John, bogtrykker	40
Grieg, S.	4
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Hambro, skolebestyrer	4
Hammer, M., juveler	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Gustav, kjøbmand	10
Hansen, Hans, murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Hartwig, Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland, P., disponent	10
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Henrikssen, O. E., bankchef	10
Hermansen, stiftsarkivar	4
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hilt, Chr. G., kjøbmand	10
Hjort, Johan, dr.	4
Hoel, A., overlærer	4
Hoff, generalmajor	10
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Hvoslef, F. W., biskop	4
Høegh, Chr., sen., kjøbmand	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100
Jacobsen, J. C., kjøbmand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Jens, fabrikeier	4
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophia	20
Jenssen, Johan, farver	4
Johannesen, N. Chr., kontorfuldm.	4
Johnsen, Herman, kontorchef	4

	Kr.
Jørgensen, E., adjunkt	4
Jørgensen, J. G., frisør	4
Jürgensen, P., overlæge	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kielland, arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, Henr., fabrikbestyrer	4
Knudsen, P., snedker	10
Knudsen, K., advokat	4
Knudtzon, I. B., konsul	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Carl	4
Kreyberg, P. C.	4
Krohn, C., optikus	4
Kroepelien, C. J., kjøbmand	10
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jr., kjøbmand	4
Lampe, C. F., bankbogholder	4
Lahn, C., lærer	10
Lange, Eyvind de	4
Lange, Johan	4
Larm, B., fotograf	4
Larsen, O. I., bankfuldmægtig	4
Lehmkuhl, J. E., kjøbmand	10
Lehmkuhl, Kr., kjøbmand	4
Lepsøe, Alb., kjøbmand	10
Lie, H. P., læge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	25
Martens, Broch, læge	4
Martens, W. S., cand. filos.	10
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Laur., rentenist	10
Meyer, W., cand. mag.	6
Michelsen, Chr., sagfører	20
Michelsen, J. A., konsul	4
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4

	Kr.
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand......	4
Mohn, Ferd., kjøbmand	10
Mohr, August, rebslager.........	4
Mohr, Conrad, konsul...........	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged............	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand ...	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand.....	20
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand .	10
Neumann, W., ingeniør..........	4
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, I. G., murmester........	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nilsen, Jens F., kjøbmand.......	4
Nordgaard, O., cand. real........	4
Nygaard, Fr., boghandler........	4
Nævdal, J. H., bygmester	15
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør....	10
Olsen, Jul., politimester	20
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Osenbroch, Chr.	20
Parr, Fr., oberstløitnant	20
Pedersen, Henr. B., fabrikeier ...	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand.....	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand..........	20
Platou, W., disponent	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz, kjøbmand.........	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10
Rolfsen, R., fabrikeier	15
Rosendal, frk. W.	20
Rosæter, Lars K.	4
Rusten, Erik, ekspeditor.........	10
Sandberg, overlæge	4
Schetelig, Haakon, konservator...	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler............	4

	Kr.
Schnelle, frk. Fanny	4
Schjøtt, T. A., skibsfører........	10
Smith, sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Stoltz, Rudolf, skibsmægler	5
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier......	20
Sundt, Fr., skibsmægler	25
Sundt, Gerh., kjøbmand.........	20
Sundt, Lars, kjøbmand..........	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder.........	5
Svendsen, Hans, direktør	4
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand ...	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand.....	4
Wesenberg, Jac., L S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbyes:

Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger	4
Aretander, S., toldskriver, Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crear, John, Leipzig	20
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	20
Gill, general, Fjøsanger	10
Gran, Gerh., prof., Kristiania	4
Gustafson, professor, Kristiania ..	5
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn..	5
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania................	5

	Kr.
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	5
Selland, lærer, Hardanger	5
Torkildsen, R., læge, Nestun	4

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1903

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen i 1904

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1904

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1903

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen i 1904

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1904

Indhold.

Bestyrelsens beretning 5
Gaver til museets bibliothek og samlinger 1903 29
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser 47
Den biologiske station 61
Foredrag for hvermand 63
Regnskabsekstrakt 66
Medlemsfortegnelse 73

MUSEETS DIREKTØR

har afgivet følgende beretning om museets virksomhed i 1903, hvilken beretning bestyrelsen herved fremlægger for generalforsamlingen.

I. Almindelige bemerkninger.

Efterat den omordning af samlingerne, som var bevirket ved indflytningen i de nye fløie, i alt væsentligt var afsluttet i 1902, har arbeidet i 1903 væsentlig gaaet ud paa at bringe en bedring i de økonomiske forhold og nedgang i den trykkende gjæld, som omordningsarbeiderne og de ekstraordinære inventaranskaffelser havde foranlediget. Som det fremgaar af det efterfølgende afsnit er dette i nogen grad lykkes om der end staar meget igjen, før man kommer helt tilbage til normale forhold.

Helt ud over de økonomiske vanskeligheder vil man efter mit skjøn ikke kunne komme, uden at der opnaaes nogen forhøielse af indtægterne. Disse har — tildels paa grund af nedgangen i samlagets bidrag, bevirket af brændevinsloven af 1894 — ikke holdt skridt med den udgiftsforøgelse, som med nødvendighed har fulgt af udvidelsen og museets samtidige ombygning, anlægget af den botaniske have etc. I de nærmeste aar vil ogsaa det vedtagne gageregulativ, paa grund af alderstillæg, bevirke merudgift paa lønningskontoen, som — hvis indtægterne ikke øges — kun kan mødes enten ved indskrænkning af personalet eller af samlingernes annuum. Begge dele maa dog betegnes som yderst uheldige udveie.

For samlingerne og bibliothekets tilvekst er der redegjort i detalj i de efterfølgende beretninger fra de respektive funktionærer. Den uden sammenligning væsentligste forøgelse har samlingerne modtaget gjennem den i forrige beretning kortelig berørte gave paa kr. 5000 fra hr. Fridtjof Sundt, for hvilket beløb der blev indkjøbt etnografiske gjenstande i Burma og Forindien samt etnografica og oldsager i Egypten under en reise til disse lande, som direktøren foretog fra november 1902—mars 1903. Samlingerne er saa betydelige, at de har gjort det nødvendigt at tage et nyt rum i brug i første etage og at omordne endel af den opstillede etnografiske samling. Muligens vil det være nødvendigt at skaffe myntsamlingen plads i et særskilt rum i kjælderen eller søndre fløi for ogsaa at kunne anvende dens nuværende lokale til etnografisk samling. De økonomiske vanskeligheder har bevirket, at kun endel af de nyerhvervede samlinger har kunnet udstilles. For de øvriges vedkommende maa der ventes, til inventar kan skaffes.

Ved bygningen er foretaget endel udvendige reparationsarbeider, hvoraf de vigtigste er, at den hele bygning er malet udvendig og endel af tagets papdække er fornyet.

Personalet har været det samme som forrige aar. Direktøren var permitteret til midten af mars ianledning den ovenfor nævnte reise, og fra begyndelsen af oktober, da han mødte paa tinget som repræsentant for Bergen. Konservator Shetelig har begge gange været konstitueret som direktør. Konservatorerne Shetelig, Appelløf og Grieg har været fraværende paa de sedvanlige stipendiereiser eller andre undersøgelser i en à to maaneder hver. Shetelig har ogsaa fra mars til mai været permitteret for at foretage en studiereise til England. Det øvrige faste personale har som tidligere været tilstaaet en sommerferie paa 14 dage à 1 maaned. Fra begyndelsen af november overtog konservator Visted med bestyrelsens samtykke konstitution i lærerpost, og hans tjeneste ved museet indskrænkedes til eftermiddagene med tilsvarende reduktion i gagen.

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været den samme som i de foregaaende aar: om sommeren hver dag fra kl. 11—2 og 4—6 (tre dage mod entré 25 øre, ellers frit); om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag fra kl. 11—2. Det samlede antal besøgende i samlingerne har været 57172 mod 61139 i forrige aar og 59766 i 1901.

Paa de forskjellige maaneder fordeler besøget sig saaledes:

Januar	2919	(1902: 3229)
Februar	3363	(—„— 3287)
Mars	4874	(—„— 5574)
April	5435	(—„— 5556)
Mai	4087	(—„— 4725)
Juni	5135	(—„— 5682)
Juli	5283	(—„— 5123)
August	7255	(—„— 7854)
September	5887	(—„— 6095)
Oktober	5340	(—„— 5719)
November	4396	(—„— 5210)
December	3198	(—„— 3085)

For omtrent alle maaneders vedkommende er altsaa besøget noget mindre end ifjor, hvad der formentlig skriver sig fra, at ingen nye samlingsgrene af betydning i 1903 er aabnede for publikum. Til dette besøg maa dog lægges besøget i haven og plantehuset, som især om søndagene i sommertiden er meget betydeligt, men over hvilket ingen statistik foreligger.

Besøget paa de forskjellige dage stiller sig som følger for de to sidste aar:

	Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler og kort
1902	46004	12415	1347	1373
1903	39862	13784	1670	1856

Af videnskabsmænd, som i 1903 har besøgt museet og delvis benyttet dets samlinger, kan nævnes følgende: Mr. Rob. Collman Clepham, F. S. A., F. S. A. Scot., Newcastle; Mr. Ronald Livett, Museum of Archaeology, Cambridge, Engl.; Earl of Ducie; prof. Bashford Dean, U. S. A. (zool.); prof. A. A. Veblen, Jowa City, Jowa, U. S. A. (arkeol.); Mr. Reginald Smith, arkeolog ved British Museum; Sir Henry Howarth, medlem af bestyrelsen for British Museum; prof. Rob. Collett. Desuden har de ved biologisk station arbeidende videnskabsmænd og nogle af deltagerne i havforskningskurset benyttet samlingerne og bibliotheket. Bygdesamlingen har i studieøiemed været benyttet af maleren hr. Rusti og af hr. Lars Kinsbervik foruden flere andre. Dr. H. H. Reusch har indgaaende studeret bygdeafdelingens ølboller ianledning et arbeide over norske ølboller, som vil blive publiceret af museet.

II. Forklaringer til regnskabet.

Kap. I. Samlinger og bibliothek.

Indtægterne under dette kapitel bestaar af offentlige bidrag fra stat, samlag og sparebank, renter af bibliothekfondet samt forskjellige indtægter: medlemskontingent, leie, refusioner, tilfældige indtægter ved salg af dubletter o. l. Statsbidraget og sparebankens bidrag, henholdsvis 26000 og 9000, er de samme som ifjor; ligeledes renterne af bibliotheksfondet paa nogle faa kroner nær. Derimod er samlagets bidrag, der tidligere udgjorde 4000 kr., gaaet ned til 1500 kr. efter ifjor at være sunket til 2500 kr. — en samlet nedgang paa 2500 kr. i løbet af to aar. Det er indlysende, at en saadan nedgang paa et iforveien knapt budget, især naar det falder sammen med en sterk udvidelse af samlingerne og derigjennem af museets virksomhed, i det hele maa virke yderst trykkende. Det er derfor ogsaa kun ved et øget salg af undværlige dubletter, at det er lykkedes at holde de samlede indtægter under dette kapitel, der omfatter museets hele drift, oppe i samme høide som i 1902 — kr. 50596.91 mod kr. 50145.36. Saadanne ekstraordinære indtægter kan dog ikke stadig paaregnes, og det vil derfor være særdeles ønskeligt — for ikke at sige nødvendigt — at søge medlemskontingenten, der er den sikreste og betydeligste indtægt udenfor bidrag og renter, øget i betragtelig grad.

Hvad angaar de enkelte poster under tit. 5, forskjellige indtægter, sammenholdt med 1902, saa er medlemskontingenten gaaet ned med ca. 100 kr., entré og katalogsalg er gaaet op med ca. 75 kr., leie af foredragssalene viser en nedgang paa ca. 250 kr., refusion af legaterne er uforandret, renter og tilfældige indtægter viser ubetydelig opgang, mens indtægterne af salg af naturalier (f) er steget med henimod 1700 kr. Bibliothekets indtægter er stegne med ca. 150 kr., havens indtægter er uforandrede og ubetydelige, og salg af antikvarisk afdelings dubletter er endelig gaaet ned med ca. 150 kr. Alt ialt er der paa den hele titel en stigning af ca. 1200 kr., der for dette aar noget mere end opveier nedgangen i samlagets tilskud.

Udgifterne under dette kapitel viser en samlet sum af kr. 46841.04 mod kr. 57413.99 i 1902, altsaa en nedgang af kr. 10572.95, fornemmelig bevirket ved indskrænkning af indkjøbene.

Lønningskontoen viser af den grund som ovenfor er anført nedgang for konservator Visted, mens derimod vagtmester og gartner

Ørdahl har erholdt en forhøielse af 200 kr. En gage paa kr. 400 er helt udgaaet af dette kapitel, hvorimod to gager, ved at udbetales for hele aaret, har medført en stigning af 130 kr., saa kontoen idethele er afsluttet med en besparelse af ca. 200 kr.

Paa bibliothekets konto er sparet ca. 1970 kr., paa fællesudgifters konto (incl. inventarkonto) ca. 1800 kr., paa naturhistorisk afdeling (incl. haven) ca. 3600 kr. og paa antikvarisk afdeling ca. kr. 3000, sammenholdt med ifjor.

Ved de her anførte besparelser i forbindelse med den omstændighed, at det er lykkedes ved foranstaltninger, som dog udtrykkelig maa betegnes som ekstraordinære, at bringe indtægterne til at stige med ca. 150 kr. trods nedgangen af de offentlige bidrag, er det lykkedes at faa et overskud i driftsregnskabet paa kr. 3755.87, ved hjælp af hvilket den samlede gjæld er bragt ned fra kr. 18569.97 til kr. 14814.10, hvoraf kr. 4324.49 vedkommer den antikvariske afdeling, resten driften i almindelighed.

Kap. II. Legatmidler.

Foruden bibliotheksfondet, kr. 100000, hvis renter kommer til indtægt under kap. I i regnskabet, eiede museet pr. 1ste januar 1903 følgende kapitaler:

Frieles legat no. I	kr.	28000.00
— „ - II	„	40000.00
Henrik Sundts legat no. I	„	50000.00
— „ - II	„	15672.17
F. Danielssens og A. Larsens legat	„	24000.00
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	24556.00
Berthe Marie Danielssens legat	„	40000.00
Konsul Chr. Børs' legat	„	50000.00
Præmieobligationsfondet	„	500000.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	53968.71
	kr.	826196.88

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med følgende summer:

Henrik Sundts legat no. II	kr.	2061.78		
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	780.00		
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	9122.05	„	11973.13
Pr. 31te december 1903 udgjør saaledes den samlede kapitalformue			kr.	838170.71

Præmieobligationsfondets afsatte kapital skulde egentlig været forøget med kr. 14142.05, men har lidt et tab ved en misligholdt pantobligation, idet vedkommende pant ved auktion kun udbragtes til kr. 70100 mod paalydende kr. 75000. Pantets skattetakst var 133000 kr., brandtakst kr. 55000. Udsættelsen var i sin tid approberet af formandskabet.

Efter regnskabsaaret er til museet udbetalt kr. 175000 (hvorfra dog gaar arveafgift) udgjørende „C. Sundts fond til en videnskabelig lærestol ved en vordende høiskole i Bergen“. Der vil i næste beretning blive redegjort for dette fonds fundats, paa hvilken kgl. approbation er meddelt.

Medregnes dette fond og bibliothekfondet udgjør de af museet bestyrede kapitaler i dette øieblik noget over 1113000 kr., for regnskabsaaret 1903 ca. kr. 938000. Af denne kapitals udbringende kommer ca. 5000 kr. til indtægt under kapitel I., ca. 17000 kr. gaar til kapitalforøgelse, 1620 kr. til livrenter og 1566 kr. til administration. Det resterende rentebeløb er anvendeligt til forskjellige videnskabelige formaal, som nærmere angives i de forskjellige legaters og fonds fundatser.

De saaledes disponible indtægter, — inclusive beholdninger fra 1902 — udgjør for 1903 kr. 26227.38, hvoraf beholdningerne paa de forskjellige konti udgjør kr. 2836.62 og et underskud (paa konto 15) kr. 878.09, ialt kr. 3714.71.

Udgifterne fordeler sig saaledes:

I.	Publikationer:		
	Aarbogen vedkommende	kr.	6300.00
	Sars: *Crustacea*	„	1165.32
	Nordgaard og Jørgensen: Hydrografisk arbeide (under trykning)	„	2830.00
		kr.	10295.32
II.	Reiser og undersøgelser i Norge	„	4182.93
III.	Aarsstipendier	„	6400.00
	Tilsammen	kr.	20878.25

mod kr. 20821.34 til lignende udgifter i 1902.

Til næste aars regnskab gaar der over et beløb paa kr. 2703.77 (ca. 130 kr. mindre end det fra 1902 modtagne), og videre er der i de kr. 26227.38, hvormed legaternes driftsregnskab balancerer, opført kr. 82.00 til berigtigelse af antegnelser til tidligere regnskaber og kr. 2563.36 til dækkelse af et underskud fra ifjor.

Da der er taget til indtægt et underskud paa kr. 878.04, er underskuddet (paa præmieobligationsfondets rentefond) i virkeligheden kun gaaet ned med ca. 1700 kr. Det anførte restunderskud dækkes dog omtrent ved en renterestance paa 850 kr.

Forøvrigt henvises til, hvad der er anført under afsnit IV. Ligeledes findes den nærmere redegjørelse for regnskabets kap. III, „Særformaal under musseets administration“ under de enkelte formaal, som nedenfor omtales.

III. Bibliotheket.

Bibliothekar: E. Brunchorst.

Bibliotheket er i 1903 bleven forøget med 1255 bind større verker, 249 dissertatser og særtryk samt 86 kartblade fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikv. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte.......	317	84	127	528
Ved kjøb	85	23	5	113
	402	107	132	641
Særskilte verker.				
Ved gave eller bytte	296	88	71	455
Ved kjøb	60	86	13	159
	356	174	84	614
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	224	10	12	246
Ved kjøb	2	1	—	3
	226	11	12	249

Desuden fortsættes subskriptionen paa 115 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 64 falder paa den naturhistoriske og 51 paa den historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden de ovennævnte, endnu 214, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret, og som derfor først blir medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 70 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den optælling af bibliotheket, som optoges i 1892, vil antallet med tilveksten i 1903 beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.	6607	1986	3283	11876
Særskilte verker	4919	4088	1689	10696
Dissertatser og separataftryk.	4616	659	133	5408
	16142	6733	5105	27980

I den ovenfor nævnte forøgelse er medtaget 227 bind, der ifølge testamentarisk bestemmelse tilfaldt bibliotheket efter afdøde dr. CRAWFURD.

Hertil kommer C. FASTINGS bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter, fotografier og tegninger.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo.

Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 9:

1. University of Cincinnati. Cincinnati Ohio.
2. Bibliothèque Universitaire. Lille.
3. Föreningen för Skogsvård. Stockholm.
4. Redactionen af O Archeolog o Portuguès. Lissabon.
5. Musen Paraense. Pará Brazil.
6. Bureau du Conseil internat. pour l'exploration de la mer. København.
7. Marine Biolog. Laboratory. Woods Holl. Mass.
8. Augustana College. Rock Island Ill.
9. The University Press. of California. Berkeley Cal.

Frk. TIDEMAND og cand fil. O. KYRRE-GREPP har velvilligen assisteret ved forskjellige arbeider i bibliotheket, hvorfor man herved bringer dem museets erkjendtlige tak.

IV. Den naturhistoriske afdeling.

Af det til samlingerne anvendte beløb er som sedvanlig en meget stor del medgaaet til udgifter ved præparationsverkstedet og ved laboratorierne. Foruden konservatorerne og docent Kolderup har hr. Herm. Friele B. S. og hr. stipendiat Høye stadig arbeidet ved museet og ligeledes hr. overlærer Jørgensen under sin beskjæftigelse med de under flere stipendiereiser indsamlede moser.

Angaaende arbeiderne ved samlingerne og disses forøgelse henvises til de efterfølgende beretninger fra de respektive konservatorer og for de indkomne gavers vedkommende til den efter beretningen indtagne fælles gavefortegnelse.

I. Samlingen af hvirveldyr.

Konservator: James A. Grieg.

Af de i aarets løb indkomne hvirveldyr kan særlig nævnes:

Skalle af en ældre fuldt udfarvet russekobbe eller grønlandssæl, *phoca grønlandica,* dræbt i mars maaned paa gaarden Rebnord i Austreim. Dette er den sydligste lokalitet ved vor kyst, hvor denne art vides iagttaget.

En 4.26 m. lang hvidfisk, *delphinapterus leucas,* fanget 28. mai i en kilenot i Skodjefjord ved Aalesund. Af hale, hoved og høire luffe toges gibsafstøbninger, som nu er udstillet i samlingens norske pattedyrafdeling. Sammesteds er der ligeledes udstillet en afstøbning af en springer, *lagenorhynchus acutus,* fanget ved Aalesund i juli maaned. — Hvidfisken har i forløbne vaar og sommer vist sig flere steder ved Bergenskysten, saaledes i mars i Ulvikfjorden, Hardanger og i august i Kors- og Fanefjorden, omtrent samtidig saaes den ligeledes i Ryfylkefjorden. I mai maaned dræbtes et individ ved Florø og et andet ved Halsenø, Søndhordland, og i august et ved Bildøbakken, Fjeld. Eksemplarer af denne arktiske hval har forøvrigt i forløbne aar forvildet sig helt ind i Kristiania- og Drammensfjorden.

Kirsebærfugl, *coccothraustes coccothraustes,* fra Utne, Hardanger.

Turteldue, *turtur turtur,* fra Valestrandsfossen, Osterøen.

Ung han i ikke fuldt udfarvet dragt af hvidmaagen, *larus eburneus,* fra Kjeldsund, Gurskø, Søndmør.

Lire, *puffinus anglorum,* skudt paa havet udenfor Espevær, Søndhordland (ny for den norske afdeling). Samtidig blev ogsaa skudt en havhest, *fulmarus glacialis.*

Albinos af lunde, *fratercula arctica.*

Ved kjøb er fra d'hrr. kandidat Schaanning og Koren erhvervet en samling fugleskind, særlig af ungfugle, fra Sydvaranger og Novaja Semlja.

To laksestørjer, *lampris guttatus,* fanget paa line paa 230—250 favnes dyb, den ene 140 kvartmil VNV af Klovningen, Nordfjord, den anden 120 kvartmil VNV af Florø.

Mopsform af søørret, *salmo trutta,* fra Gaula, Søndfjord.

En samling ferskvandsfiske, hovedsagelig fra Mjøsen, gave fra herr stipendidat H. Huitfeldt Kaas, af hvilke et udvalg er udstillet i den norske fiskeafdeling.

Under ekskursioner i skjærgaarden udenfor Bergen indsamledes nogle eksemplarer af vore sjeldnere gobider, *(gobius orca, g. jeffreysi* og *g. pictus).*

Af de i forrige aarsberetning omtalte naturalier er i aarets løb udstillet i samlingen: polarulv; ung ringsæl fra Hjeltefjorden; ung russekobbe fra Rødø, Nordland; havørnrede, samt den 2.70 m. lange klumpfisk fra Fedje. Den tidligere omtalte eiendommelige sortbugede spidshval fra Rugsund, Nordfjord, har ved nærmere undersøgelse vist sig ikke at være som formodet en ny art, men et ældre individ af Sowerbys spidshval, *mesoplodon bidens, Sow.* En nærmere beskrivelse af individet vil blive trykt i museets aarbog.

En større del af samlingen er i sommerens løb bleven oppudset og desinficeret. Desværre har det heller ikke iaar af budgetmæssige hensyn været muligt at foretage de nødvendige forandringer og nyanskaffelser af skabe i den sal, som er udseet til den systematiske reptil-, batrachie- og fiskesamling. Af samme grund har heller ikke den systematiske fuglesamling endelig kunnet blive ordnet, idet der ogsaa til denne udkræves nogle nye montre.

Naturalier er i aarets løb bleven sendt til museerne i Aalesund, Stavanger og Tring, England, samt til naturaliehandler Deyrolle, Paris. Til de i vaar og i høst ved fiskeristyret afholdte kurser i havforskning har en samling norske fiske været udlaante.

2. Evertebratsamlingen.

Konservator: Dr. Appelløf.

I den systematiske læresamling er en del tekstetiketter blevet fornyede.

Konservators arbeide i aarets løb har været dels videnskabelig bearbeidelse af samlingerne, dels undervisningsvirksomhed. Den førstnævnte har hovedsagelig omfattet Nordhavets pycnogonider, grundet dels paa materiale fra „Michael Sars"s togter, dels indsamlinger ved den norske kyst. Desuden har flere inden- og udenlandske museer stillet materiale til disposition. Ogsaa pycnogonidsamlingen fra den sidste „Fram"-ekspedition er overleveret konservator til bearbeidelse.

Nævnes bør desuden, at konservator har gjort en del forarbeider til en zoogeografisk oversigt over Nordhavets bundfauna.

Af det ved „Michael Sars"s togter indsamlede materiale har konservator Grieg bearbeidet ophiuriderne; en afhandling herover fra hans haand foreligger trykt i museets aarbog. Kand. Hj. Broch, Kristiania, har paa det zootomiske laboratorium sammesteds bearbeidet hydroiderne og har ligeledes i museets aarbog offentliggjort resultaterne af undersøgelserne. Sidstnævnte samling indeholder 5 for videnskaben nye arter. Dr. H. J. Hansen, Kjøbenhavs museum, har havt til undersøgelse de i det nordlige Atlanterhav (syd for Færøerne) indsamlede dekapode crustaceer og tilbagesendt samlingen i bestemt stand. Dr. Carlgren, Stockholms Högskola, har til undersøgelse de indsamlede aktinier og har meddelt, at arterne nu foreligger bestemte. Kand. Bjerkan, Tromsø, har ascidierne og bestyrer Nordgaard byozoerne til bearbeidelse.

Til videnskabeligt brug har samlingerne foruden af ovennævnte herrer ogsaa været benyttet af hr. H. Friele, som er beskjæftiget med undersøgelser over nudibranchier.

Konservator har med bestyrelsens tilladelse ved de to her i Bergen afholdte havforskningskurser — det første 12te jan.—31te mars, det andet 1ste septbr.—31te oktbr. — meddelt undervisning i de nordiske havevertebraters og fiskes systematik, udbredelse etc. Til benyttelse ved disse kurser har konservator udarbeidet bestemmelsestabeller for de forskjellige grupper.

Materiale fra samlingerne er udlaant til prof. Jungersen, Kjøbenhavn (pennatulider) og dr. Jensen, do. (mollusker).

Arbeidet med omlægning og ordning af det magasinerede materiale har desværre af mangel paa arbeidshjælp maattet hvile.

Frk. Gullaksen har velvilligen været behjælpelig med en del arbeide ved afdelingen.

Konservator har i ca. 5 uger været permitteret for hummerundersøgelser ved Hvidingsø.

3. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. J. Brunchorst.

Herbariet er forøget med følgende samlinger:

1.	*Lichenes exsiccati Norvegiæ,* indsamlede og bestemte af hr. Johan Havaas, Granvin, no. 151—200[1]	50 ekspl.
2.	Norske moser, indsamlede og bestemte af hr. inspektør B. Kaalaas, væsentlig sjeldnere arter	120 —
3.	Schiffners: *Hepaticæ europaeae exsiccatae* no. 51—100 ved hr. overlærer Jørgensen	50 —
4.	Løv-moser, væsentlig eksotiske, deraf 80 for herbariet nye arter, indkommet ved bytte gjennem hr. overlærer Jørgensen	110 —
5.	Levermoser, europæiske, deraf ca. 20 for herbariet nye arter, indkommet ved bytte gjennem hr. overlærer Jørgensen	38 —
6.	Moser, skandinaviske, fra dr. E. Nejmanns herbarium, kjøbt af dr. Møller, Stockholm	640 —
7.	Norske phanerogamer og karkryptogamer fra forskjellige lokaliteter	20 —
		1028 ekspl.

Saagodtsom det hele nye materiale af moser er indordnet i herbariet. Ligeledes er hele samlingen af udenlandske phanerogamer og karkryptogamer nu forgiftet og opklæbet, mens den endelige ordning af det omfangsrige almindelige herbarium endnu maa udstaa i nogen tid.

4. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. J. Brunchorst.

Der er hverken i haven eller plantehuset gjort nævneværdige forandringer, idet annuet er medgaaet til de almindelige driftsudgifter og for en liden del til supplering af plantehusets bestand. Forøgelsen af bestanden af frilandsplanter er udelukkende skeet ved indsamling og ved bytte eller gaver.

For de sidstes vedkommende henvises til gavefortegnelsen. For at skaffe øget plads vilde nogle forandringer i koldhusets indredning være ønskelige, ligesom porcelænsetiketter til hele samlingen af frilandsplanter burde anskaffes snarest mulig, da de nu anvendte træetiketter er lidet varige og i længden uøkonomiske. Det knappe budget forbyder dog for tiden enhver saadan ekstraordinær udgift.

---

[1] Ialt 5 ekspl. af de angivne nummere. Det ene afgives som gave til universitetet. De andre vil blive byttede bort.

5. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Carl Fred. Kolderup.

Mineralsamlingen er iaar væsentlig øget ved to mindre samlinger af ertsprøver fra hr. ingeniør Jordan og hr. grubebestyrer Handeland. Til indkjøb af mineraler har man ingen penge havt.

Bergartsamlingen er som sedvanlig øget ved den fungerende konservators og de studerendes reiser. Saaledes er der ved konservators reiser i nordre Bergenhus amt indsamlet ca. 280 bergartstufer, ingeniør Haagensen har samlet ca. 100 bergarter, væsentlig fra Bergensfeltet, og lærer Slettemark ca. 20. Paa ekskursioner med de nævnte herrer er indsamlet ca. 100 stufer. Af bergartpræparater er anskaffet ca. 60 stkr. Af hr. direktør Friis er kjøbt en samling bergarter og fossiler fra Andøens kulfelt.

Af arbeider i hovedsamlingen kan nævnes udstillingen af de indkjøbte bergarter og fossiler fra borhullerne i Andøens kulfelt; samlingen er illustreret ved to kolorerte profiler og to kartskitser. Endvidere er der forsøgsvis udstillet materiale til en samling, der skal illustrere de geologiske kræfters virksomhed.

Som i tidligere aar har der ogsaa iaar været talrige forespørgsler om ertsforekomster at besvare, og et par foreløbige befaringer er foretagne.

Ingeniør Thor Haagensen har i hele det forløbne aar studeret ved afdelingen, væsentlig geologie, petrografi og lidt mikroskopi; desuden har han havt øvelser i geologisk kartlægning. Lærerne Slettemark og Melkild har studeret mineralogi. Foruden den almindelige veiledning under studierne har ogsaa de nævnte herrer faaet krystallografien gjennemgaaet forelæsningsvis. Med de studerende er der ogsaa i løbet af vaar og høst foretaget nogle ekskursioner. Foruden disse tre herrer har der ogsaa været andre, der for kortere tid har søgt afdelingen i studieøiemed.

Angaaende det videnskabelige arbeide ved afdelingen kan der meddeles, at jordskjælvsundersøgelserne er foregaaet efter den tidligere plan. Det i aarets løb indsamlede materiale er bearbeidet og udgivet i indeværende aars aarbog under titelen: „Jordskjælv i Norge i 1903.“ I aarbogen er endvidere offentliggjort „Die Labradorfelse des westlichen Norwegens II“.

V. Den historisk antikvariske afdeling.

I. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Konservator: H. Schetelig.

Antiksamlingen er forøget med en samling indiske palæolither fra egnen om Madras, skjænket af hr. Seton-Karr; desuden har den gjennem hr. Fridtjof Sundts gave, som nedenfor anføres i sin helhed, faaet en saa betydelig tilvekst af egyptiske oldsager, at dette rum i det kommende aar maa undergaa en fuldstændig omordning.

I den norske forhistoriske samling har man i det forløbne aar af økonomiske grunde ikke kunnet anskaffe flere udstillingsskab, skjønt den sidste sal ved forrige aars slutning endnu ikke var helt monteret. Imidlertid er det materiale, som skal udstilles, fuldstændig ordnet, saa udstillingen nu kan fuldføres, saasnart de manglende skab er færdige. Arbeidet i samlingen har indskrænket sig til eftergaaelse af enkeltheder ved opstillingen, indordning af nye gjenstande og en fornyet revision af etiketterne, hvorved det helt er gjennemført, at der ved alle gaver anføres fra hvem og naar de er skjænket til museet. — Katalogiseringen af de ikke indførte oldsager fra 1890-aarene er begyndt og vil antagelig afsluttes i kommende aar. Præparering af jordfundne jernsager, der som anført i forrige aarsberetning var høist paakrævet for en stor del af samlingen, har i aarets sidste halvdel været drevet i den udstrækning, som forholdene har tilladt. Det vil dog endnu vare længe, inden stillingen i denne henseende kan siges at være tilfredsstillende, særlig da der vel for tiden ikke er mulighed for at skaffe forøget underordnet assistance. Samlingens tilvekst vil fremgaa af den i aarbogen trykte tilvekstfortegnelse.

I middelaldersamlingen var ved aarets begyndelse den endelige ordning og opstilling netop fuldført. Arbeidet har derfor dette aar været rettet paa at katalogisere og identificere den ganske betydelige del af samlingen, hvorom der ikke forelaa ordnede optegnelser. Dette arbeide har netop nu saa meget bedre kunnet fremmes, som afdelingens formand, hr. B. E. Bendixen, samtidig har været beskjæftiget med en fuldstændig inventarfortegnelse for samtlige kirker i Bergens stift. Herved er der ogsaa skaffet mange værdifulde oplysninger vedrørende gjenstande, som nu er i museets besiddelse. Endelig har man katalogiseret de mange arkitektoniske brudstykker af middelalderske bygninger i Bergen, som i tidens løb er indkommet til museet, ligesom gravstene etc. fra middelalderen ogsaa nu er optaget i katalogen. — Samlingen har i aarets løb ikke faaet nogen væsentlig forøgelse.

2. Myntsamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

I denne samling har der heller ikke iaar skeet nævneværdige forandringer; kun en del nyindkomne stykker er indordnet i pultene. Af tilveksten kan nævnes en suite mynter fra Transvaal, erhvervet ved kjøb, det norske geografiske selskabs guldmedalje, gave fra selskabet, samt værdifulde gaver fra hr. skibsfører P. Schlyder, hr. Fridtjof Sundt og hr. dr. J. Brunchorst. Se forøvrig den fuldstændige gavefortegnelse.

3. Vaabensamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

Den tidligere omtalte opstilling blev i aarets begyndelse fuldført og den hele samling forsynet med nye etiketter. En omarbeidelse af samlingens katalog er paabegyndt. — Samlingen har i aarets løb ikke faaet nogen nævneværdig forøgelse.

4. Den norske kulturhistoriske samling efter reformationen.

Konservator: K. Visted.

I kirkesamlingen er opstillet altertavlen fra Aardals gamle kirke og i et fra vaabensamlingen overført skab endel messehagler og mindre kirkelige gjenstande.

I bysamlingen er opsat et skab for dragter, og heri opstillet 2 uniformer fra „det ridende kor“ og en mandsdragt fra det 18de aarh. — Frk. Signe Magnus stud. phil. har en længere tid velvillig assisteret med katalogisering af bysamlingens sølvsager, hvorfor man herved bringer hende museets erkjendtlige tak.

Bygdesamlingen har undergaaet en del mindre forandringer, idet telemarksrummet delvis er omordnet; desuden er en del nyerhvervede sager opstillet.

5. Den etnografiske samling

Konservator: K. Visted

har faaet en værdifuld forøgelse ved de betydelige samlinger fra Ceylon, Indien, Burma og Egypten, som hr. skibsmægler Fridtjof Sundt har skjænket samlingen. Herved fyldes flere af de største huller i samlingen, idet disse egne før har været meget svagt eller aldeles ikke repræsenteret i samlingen. Opstillingen af samlingen er paabegyndt, men da rummet ikke strakte til maatte et nyt rum, der tidligere benyttedes som magazin, inddrages i samlingen. Indredningen af dette rum har af økonomiske grunde maattet udstaa til næste aar, hvorfor samlingen hidtil ikke har kunnet gjøres tilgjængelig for publikum.

VI. Videnskabelige formaal.

Faste aarsstipendier for videnskabeligt arbeide er for 1903 bevilget til følgende herrer: Overlærer E. Jørgensen for botanik kr. 1200 (1902: kr. 1000). Cand. real. Carl Fred. Kolderup for geologi kr. 1600. Dr. H. H. Gran for botanik (plankton) kr. 2600.

Fra 1ste januar 1904 er hr. Kolderups stipendium forhøiet fra kr. 1600 til kr. 2400, samtidig som stipendiets indehaver faar titel af docent. Til den forøgede bevilgning er bl. a. knyttet den betingelse, at docenten ikke maa paatage sig anden lærervirksomhed end som maksimum 12 timer ugentlig, medens han forøvrig forudsættes helt at ofre sit arbeide paa geologiske studier og dermed sammenhængende docentvirksomhed.

Videre er han forpligtet til uden særskilt godtgjørelse at afholde saadanne foredragsrækker, som undervisningsvirksomhed knyttet til eller foranstaltet af museet maatte gjøre ønskelige.

Den samme betingelse som i sidste punkt nævnt er tidligere knyttet til bevilgningen til hr. docent Gran og endelig ogsaa til en fra $^1/_1$ 04 opført bevilgning af præmieobligationsfondet, stor kr. 1000 til dr. Appellöf for zoologisk docentvirksomhed, væsentlig foranlediget ved ønsket om at lette fortsættelsen af de havforskningskurser, som har været afholdt i 1903.

Der er saaledes nu til museet knyttet tre docenter med forelæsningspligt.

Hr. K. Høye har fra 1ste januar 1900 oppebaaret et stipendium af kr. 1000 aarlig af præmieobligationsfondet, dog ikke som fast bevilgning, til mykologiske undersøgelser, særlig over klipfiskesoppen. Der blev til arbeiderne i 1903, som var ment at skulle bestaa i mere omfattende fisketilberedningsforsøg, bevilget kr. 1500 af staten, kr. 1500 af børserne i Kristiansund, Bergen og Trondhjem. De større forsøg blev dog ikke iverksatte i det nævnte aar, dels fordi bevilgningen blev givet saa sent, at der af den grund frembød sig vanskeligheder, og dels fordi det abnorme fiske lagde hindringer i veien. De vil blive igangsatte i begyndelsen af 1904, for hvilket aar hr. Høyes stipendium er bevilget med uforandret beløb. Med 1904 kan forsøgene forhaabentlig ventes afsluttede, saa soppens bekjæmpelse derefter kan overtages af det private initiativ eller af staten. Selv om dette skulde lykkes, tillader jeg mig at anbefale, at Høye ogsaa for 1905 bevilges det samme stipendium, idet dette dels har været meget lidet i forhold til det arbeide, hr. Høye har nedlagt i sine undersøgelser, og idet det tillige synes mig ønskeligt at sætte hr. Høye istand til at fortsætte sine mykologiske undersøgelser paa andre felter. Jeg nævner da særlig de arbeider over norske frugtsorters gjærsoppe, som han for flere aar siden begyndte, men som senere blev sat tilside for klipfiskesopundersøgelserne.

Johan Havaas, Granvin, bevilgedes i februar 1900 et stipendium paa kr. 400 aarligt i 4 aar til undersøgelser over lavfloraen paa Vestlandet og udgivelsen af et exsiccatverk: „*Lichenes exsiccati Norvegiæ*“. Af dette verk er nu udgivet 200 arter. Der er ved undersøgelserne, der har strakt sig over forskjellige dele af de to Bergenhusamter, saavel i kyststrøgene som indenlands (iaar hovedsagelig Statlandet samt delvis Vaagsø, Sartorø og Hardanger), tilveiebragt et rigt materiale til kjendskaben om lichenfloraen, som tidligere var lidet undersøgt. Af helt nye arter er fundne 9, af nye varieteter og former 12, af arter, nye for Norges flora, desuden 40.

Det vilde synes mig meget ønskeligt, om hr. Havaas, der paa egen haand, ved flittigt arbeide i en aarrække, har samlet sig grundige kundskaber af almindelig art — sproglige saavelsom botaniske — og har udviklet sig til en særdeles grundig lichenkjender, den eneste i vort land for tiden, af museet kunde sættes istand til at fortsætte sine studier. Det af ham valgte omraade hører til den systematiske botaniks vanskeligste og mindst bearbeidede. Det kræver baade meget og langvarigt arbeide, idet indgaaende mikroskopisk undersøgelse er nødvendig til bestemmelserne, og en medfødt systematisk begavelse, som hr. Havaas utvilsomt er i besiddelse af. Hr. Havaas er gaardbruger og har folkeskolens uddannelse. Under tjenstgjøring som sanitetskorporal fik han sin første veiledning i botaniske studier af sanitetsmajor Smith.

Stipendiet er for 1903 bevilget af Børs' legat.

Reisestipendier og bidrag til undersøgelser i indlandet er, ligesom de sidste par aar, dels uddelte i bestemt sum, dels bevilgede saaledes, at vedkommende faar reise- og mulige arbeidsudgifter (ved gravning, bundskrabning etc.) godtgjorte efter regning samt tillige oppebærer en daglig kostholdsgodtgjørelse af kr. 5 pr. dag. Denne beregningsmaade er særlig anvendt, naar det gjaldt undersøgelser ved museets funktionærer eller faste stipendiater.

Konservator H. Schetelig har paa denne maade anvendt kr. 676.89 til arkeologiske undersøgelser paa vestlandet, dels til selvstændige udgravninger, dels til reiser ianledning anmeldte fund gjort af andre. Der er foretaget gravninger i Haus, hvor to grave var truede ved rydningsarbeide; den ene indeholdt et rigt yngre jernalders fund. Lignende fund bragtes for dagen ved fortsatte gravninger paa Myklebostad, Nordfjordeid, hvor museet tidligere har foretaget undersøgelser. Der gjordes fire gravfund, der ikke omfattede særlig værdifulde gjenstande, men som paa grund af fundomstændighederne tildels frembød ualmindelig interesse. Under to længere reiser til Søndhordland, Sogn og Nordfjord, der fandtes nødvendige paa grund af indkomne meldinger, blev der intet af nævneværdig interesse bragt for dagen, og ved gjennemgravning af en haug paa Berle i Bremanger viste det sig, at graven var forstyrret langt tilbage i tiden. Detaljeret beretning om aarets undersøgelser er som vanlig vedlagt afdelingens arkiv. Det anvendte beløb er bevilget af Frieles legat no. II.

Overlærer E. Jørgensen erholdt et stipendium til undersøgelse af mosfloraen og enkelte kritiske slegter af blomsterplanter *(Alchemilla, Euphrasia, Alectorolophus)* i Bergens stift. Undersøgelser blev gjort paa følgende steder: Eknæs i Osterfjorden, Gulen i Søndfjord, Bremanger, Kinn (øen), Eikefjord udenfor Florø, Hosanger paa Osterøen, Mofjorden og Modalen, Vaage paa Tysnesø, Engevikhavn, Tøsse i Aadlandsfjord, Trængereid og Vaksdal. Udgifterne androg til kr. 282.49, som er ført til udgift paa Børs' legat.

Docent Carl Fred. Kolderup bevilgedes et stipendium paa kr. 300 af Børs' og Frieles legater til geologiske undersøgelser paa vestlandet. Stipendiet blev anvendt til undersøgelser af konglomerat og sandstensfelterne samt de postsiluriske eruptiver i N. Bergenhus. De undersøgte eruptiver er 1) Sognæskollens labradorstensfelt, 2) Syenitfjeldet mellem Dalsfjord og Førdefjord, 3) Gabbrofeltet i Eikefjord og 4) Bremangerlandets hvide granit. Desuden nogle hidtil ukjendte serpentin- og labradorstensfelter i Gloppen. Endelig blev foretaget nogle ekskursioner i Bergensfeltet. Af haandstykker medbragtes ca. 200, der er indlemmet i bergartsamlingen.

Lærer Lie-Pettersen kr. 150 af Børs' legat til undersøgelser over insekt- og rotatoriefaunaen paa vestlandet. Stipendiet anvendtes til fortsættelse af tidligere aars undersøgelser paa Voss og i omegnen af Bergen i sommermaanederne.

Amanuensis Rekstad ved den geologiske undersøgelse bevilgedes kr. 300 af Børs' legat til bræundersøgelser i Sogn. Hr. Rekstad undersøgte i tiden fra slutningen af august til slutningen af september Nigardsbræen, Faabergstølbræ, Lodalsbræ, Stegeholtbræ i Jostedalen, bræerne i Krondalen, Tunsbergsdalsbræen og Fjærlandsbræerne. Det viste sig, at bræerne i de sidste 4 aar er gaaet betydelig tilbage, men i sine øvre dele havde større mægtighed nu end i 1899. Hr. Rekstad mener, at de i kommende aar atter vil begynde at gaa frem. For Bøjumsbræens vedkommende fremgaar det af de foreliggende iagttagelser fra 1868 til nu, at den i dette tidsrum har udført to hele perioder i sin bevægelsestilstand med minima i 1867 og 1903 og et mellemliggende minimum omkring 1880, altsaa perioder paa 18 aar. Lignende forhold synes at herske ved de andre bræer i dette strøg. Disse og andre iagttagelser vil blive udførlig omhandlede i et arbeide i næste bind af museets aarbog.

Konservator James A. Grieg kr. 300 af Børs' legat til zoologiske undersøgelser. Stipendiet er anvendt til 1 maaneds skrabninger i Sognefjorden omkring Vik til fuldstændiggjørelse af de i 1902 udførte undersøgelser ved samme sted. I de to aar er paa sydsiden af fjorden undersøgt strækningen fra Eitremelven i mundingen af Arnefjorden til noget indenfor Tveit paa Vangsnæs. Paa nordsiden er skrabet mellem Hanevik og Danneviksnæsset. Midtfjords, hvor dybden er 6—700 favne, kunde ikke skrabes fra baad, hvorfor undersøgelserne væsentlig er indskrænkede til et belte nær land. Ved siden af arktiske og boreale er fundet adskillige rent sydlige, engelske og lusitanske former.

Dr. A. Appelløf tilstodes kr. 100 (af Børs' legat) som efterbevilgning til stipendium for 1902.

Cand. filos. Selland kr. 50 som tillæg til et universitetsstipendium til botaniske undersøgelser paa Voss (Børs's legat).

Til zoologiske og hydrografiske fjordundersøgelser er anvendt kr. 623, som er medgaaet til arbeider i de nærmeste fjorde (præmieobligationsfondet).

Af samme fond er bevilget kr. 1000 til udgifter ved hr. Høyes klipfiskundersøgelser.

Jordskjælvundersøgelserne har været fortsat af hr. Kolderup. Det har fremdeles, trods anbefaling fra alle sagkyndige hold, ikke lykkes at faa anskaffet en selvregistrerende jordskjælvmaaler, saa der ved museet kan oprettes en seismografisk station som led i den kjæde af saadanne stationer, som i de senere aar er istandbragte i forskjellige lande. Bergen vil være det heldigste sted for en saadan station og udgiften ved apparatet og dets installation beløber sig blot til 1000 kr.

Publikationer. Aarbogen for 1903 er under direktørens redaktion udgivet i tre hefter, hvoraf de første to udkom i 1903, det sidste i begyndelsen af 1904. Hefterne indeholder nedennævnte afhandlinger og udgjør 480 pag. tekst samt 28 plancher (deraf flere farvelagte) foruden 79 figurer i teksten. Alle clicheer og næsten alle plancher er udførte ved hr. John Griegs reproduktionsanstalt i Bergen.

No. 1. Emily Arnesen: Spongien von der norwegischen Küste. II. Monaxonida: Halichondrina. (Mit 7 Tafeln).

„ 2. R. C. Punnett M. A.: On the Nemerteans of Norway. (With 2 plates).

„ 3. Haakon Schetelig: Fortegnelse over de til Bergens museum i 1902 indkomne sager ældre end reformationen. (Med 11 figurer i teksten).

„ 4. Edward T. Browne: Report on some Medusae from Norway and Spitzbergen. (With 5 plates).

„ 5. Kristofer Visted: Bidrag til tydning af primstaven. (Med 13 figurer i teksten).

„ 6. Dr. N. Kassianow: Ueber das Nervensystem der Alcyonarien.

„ 7. Haakon Schetelig: Notes from the Antiquarian Collection. (With 12 figures).

„ 8. O. Nordgaard: Studier over naturforholdene i vestlandske fjorde. I. Hydrografi. (Med 4 plancher).

„ 9. Hjalmar Broch: Die von dem norwegischen Fischereidampfer „Michael Sars“ in den Jahren 1900--1902 in dem Nordmeer gesammelten Hydroiden. (Mit 4 Tafeln).

„ 10. Embr. Strand: Theridiiden und Argiopiden, gesammelt von Mr. H. Seebohm in Krasnojarsk (Sibirien) 1878.

„ 11. Dr. Fried. Tobler: Eigenwachstum der Zelle und Pflanzenform.

„ 12. Carl Fred. Kolderup: Die Labradorfelse des westlichen Norwegens II. Die Labradorfelse und die mit denselben verwandten Gesteine in dem Bergensgebiete. (Mit 3 Tafeln und 25 Figuren im Text).

No. 13. **James A. Grieg**: Echinodermen von der norwegischen Fischerdampfer „Michael Sars“ in den Jahren 1900—1903 gesammelt. (Mit 4 Figuren im Text).

„ 14. **Haakon Schetelig**: Fortegnelse over de til Bergens museum i 1903 indkomne sager ældre end reformationen. (With List of Illustrations in English).

„ 15. **Carl Fred. Kolderup**: Jordskjælv i Norge 1903. (Resumé in deutscher Sprache). (1 figur i teksten og 2 kartplancher).

Omkostningerne ved aarbogen er bestridte af **Frieles**, **Sundts**, **Berthe Marie Danielssens** og **Børs**' legater.

For præmieobligationsfondets regning er trykningen af **Sars**' verk „An account of the Crustacea of Norway“ fortsat, men intet hefte er dog i aarets løb afsluttet. Til udgivelsen af dette verk er hidtil af staten bevilget kr. 4000, medens der af museets legatmidler og præmieobligationsfondets renter er anvendt kr. 5440.34. Forudsætningen er, at staten og museet skal betale hver sin halvdel. Der er for 1904—05 søgt et bidrag paa kr. 2000, men af regjeringen foreslaaet kr. 1000, som altsaa ikke vil ekvivalere museets hidtil havte udlæg.

Af dr. **Appelløfs**: „Meeresfauna von Bergen“ er i aaret intet udkommet. 2det hefte er fremdeles under forberedelse.

Ligeledes er trykningen af O. **Nordgaards** hydrografisk-biologiske undersøgelser ved den norske kyst fortsat, og arbeidet, der bliver af adskilligt omfang og vil indeholde bidrag af hr. **Jørgensen**, kan ventes udgivet i første halvdel af 1904.

VII. Foredrag og kurser.

„Foredrag for hvermand“ har været afholdt som tidligere og er omtalt i næste afsnit og medfølgende beretning. „Sommerkurset“ for folkeskolens lærere blev indstillet paa grund af negtet statsbevilgning, og andre kurser foranstaltet af museet har ikke været holdt. Landmandskurset for Bergensamterne har dog ogsaa iaar havt lokale paa museet mod godtgjørelse af de direkte udgifter alene.

I 1904 vil der atter blive afholdt foredragskurser, særlig beregnet paa indenbys lærere ved to af de ovenfor omtalte, til museet knyttede docenter.

VIII. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Bestyrelsen har bestaaet af dr. Brunchorst (formand), kjøbmand Herm. Friele B. S. og overlæge G. A. Hansen. Det er nu blevet endelig fastslaaet, at stationen sorterer under kirkedepartementet og saaledes er uafhængig af fiskeristyrelsen. Bevilgningen til stationen har desværre heller ikke i 1903 vist sig tilstrækkelig, og underskuddet er steget fra kr. 865.28 til kr. 1030.68. Forøvrigt henvises til medfølgende beretning (pag. 61).

Akvariet og sælparken har som ifjor staaet under bestyrelse af dr. Brunchorst, Herm. Friele B. S. og Gerh. Sundt. Indtægten af entré har været kr. 1439.44 mod kr. 1291.83 i 1901, kr. 1583.93 i 1902. Driftsudgifterne har været kr. 1561.02 foruden renter af gjælden, der ved et bidrag af det nyttige selskab er bragt ned, med ca. 400 kr. og nu udgjør kr. 4458.38.

„Foredrag for hvermand" (arbeiderforedrag). Bestyrelsen har bestaaet af dr. J. Brunchorst (formand), rektor Brekke og konsul Falch, valgte af museets bestyrelse og arbeider Elias Olsen og typograf Ludvig Sandahl, valgte af henholdsvis arbeiderforeningen og haandverkssvendenes forening. Idet der henvises til den af formanden afgivne beretning, skal her alene bemerkes, at udgifterne har været kr. 4114.75, der er dækket ved de sedvanlige offentlige bidrag (staten, samlaget og kommunen) samt ved indtægt og entré (kr. 430.65 mod kr. 482.40 i forr. regnskab). Til næste regnskab haves en beholdning af kr. 377.35.

Af Sars: Crustacea er udgivet bd. IV hefte 11—14. Udgifterne er bestridte af præmieobligationsfondet og i kap. III ført indenfor linien.

Naturen har modtaget sit sedvanlige bidrag og er udgivet under uforandret redaktion.

ser til forudgaaende beretning fra direktøren og aflægger sin ndtlige tak til dem, som med gaver eller arbeide har fremmet museets virksomhed. En særlig tak bringer man hr. Fridtjof Sundt for den store gave, han har skjænket den etnografiske samling, og gjennem hvilken denne har faaet en særdeles betydningsfuld forøgelse og er bleven fuldstændiggjort paa omraader, hvor den tidligere var yderst mangelfuld. Tillige nævner man i denne forbindelse den testamentariske gave af bøger fra dr. Crawfurd, en gave, der omfattede adskillige værdifulde verker.

Hr. dr. Crawfurd, der hørte til foreningens af bestyrelsen udnævnte livsvarige medlemmer, afgik ved døden den 20de juli 1903. Han havde tidligere skjænket sit omfattende norske herbarium iseet og derved bidraget ganske væsentlig til øgningen af den iske samling.

Dr. Th. Crawfurd.

Ved generalforsamlingen den 5te mai 1903 udtraadte d'herr. ixen og A. Høyer, som begge gjenvalgtes. I 1904 udr ingen af de foreningsvalgte medlemmer, men derimod de af kirkedepartementet opnævnte, d'herr. rektor Brekke og statsraad Michelsen. Disse herrer er opnævnte paany og som suppleanter for dem henholdsvis hr. overlærer Hoel og hr. konsul Joach. Grieg.

Antallet af bidragsydende medlemmer udgjorde, da forr. beretning afgaves, 277. Af disse er i aarets løb 8 udmeldte eller døde og et, hr. Fridtjof Sundt, af bestyrelsen udnævnt til livsvarigt medlem, medens 4 nye er tilkommet. Det samlede antal bidragsydende medlemmer er saaledes 268.

I bestyrelsen for Bergens museum den 18de mai 1904.

G. A. Hansen. B. E. Bendixen. Klaus Hanssen.
A. Høyer. Herm. Friele B. S. K. Brekke.
Gerh. Sundt. Joachim Grieg. Andor Hoel.

Brunchorst.

GAVER TIL MUSEETS BIBLIOTHEK OG SAMLINGER.

Bibliotheket.

Gaver er i aarets løb, foruden dr. **Crawfurds** testamentariske gave 227 bd., modtaget fra følgende institutioner og private:

Aal, Benedikte, frk. Kristiania.
Arbo, C. O. E., major. Kristiania.
Balchen, enkefru. Kristiania.
Bendixen, B. E., skolebestyrer. Bergen.
Brunchorst, J., dr. Bergen.
Bütschli, O., prof. dr. Jena.
Centralbureau, det statistiske. Kristiania.
Commission de la Belgica. Anvers.
Dahl, Knut, dr. Bergen.
Dahl, Nils A., raadmand. Bergen.
Department of Interior. Ottawa.
Departementet, Kirke- og undervisnings. Kristiania.
Dolleris, Andr., bogh. Vejle.
Flesche, kasserer. Bergen.
Flesche, A., lærer. Florø.
Formandskabet. Bergen.
Friele, Herm. B. S. Bergen.
Graff, Ludw. v., prof. Graz.
Grepp, O. Kyrre, cand. fil. Bergen.
Grindstad, arsenalforvalter. Bergen.
Haeckel, E., prof. Jena.
Hampel, Jozsef, prof. Budapest.
Herdman, prof. Liverpool.
Hildebrandson, H. Hildebrand. Upsala.
Krohn, P. M., ingeniør. Phønixville.
Monaco, prince Albert I. Monaco.
Martens, J. W. St., cand. fil. Bergen.
Munthe, Chr. Morgenstierne, kapt. Kristiania.

MUNTHE, HARTWIG, oberstløitnant. Kristiania.
Nationalmuseum. Stockholm.
NORDAHL-OLSEN, red. Bergen.
Observatoriet. Kristiania.
Observatory, United States Naval. Washington
OMANG, S. O. F., adjunkt. Larvik.
Opmaaling, den geografiske. Kristiania.
PACKARD, A. S., prof.
REUSCH, H., dr. Kristiania.
RETZIUS, G., prof. dr. Stockholm.
SCHETELIG, H., konservator. Bergen.
SCHJELDERUP, W. M., o.r.sagf. Bergen.
SCHMIDT-NIELSEN, S., dr. Bergen.
THOR, SIG., konservator. Kristiania.
VIDSTEN, BOLETTE, fru. Bergen.
WILLE, N., prof. Kristiania.
WINGE, HERLUF, dr. Kjøbenhavn.
ØYEN, P. A., dr. amanuensis. Kristiania.

Den naturhistoriske afdeling.

A. Vertebrater.

SANDMAN, J. ALB., fiskeriinspektør, Helsingfors: Skalle af ringsæl (*phoca føtida*) fra Saimen, Finland.

REBNORD, ANDERS J., Austreim: Skalle af russekobbe (*phoca grønlandica*).

SVENSEN, ENOCH, Kjeldsund, Gurskø, Søndmør: Hvidmaage (*larus eburneus*).

LIE-PETTERSEN, lærer: Bergfink (*fringilla montifringilla*), fluesnapper (*muscicapa atricapilla*) og furukorsnæb (*loxia pityopsittacus*).

BØRRETZEN, E. C., Etne, Søndhordland: Stor fiskeand (*mergus merganser*).

HUS, JOHAN S., Lofthus, Hardanger: Kaie (*corvus monedula*).

GRIEG, BERNT F., kontorfuldmægtig: Krikand (*anas crecca*) og efugl (*somateria mollissima*).

APOLD, JOHANNES, kirkesanger, Odda, Hardanger: Kirsebærfugl (*coccothraustes coccothraustes*), enkeltbekkasin (*tematias gallinago*).

Iversen, Wilh., fabrikeier, Valestrandsfossen: Turteldue *(turtur turtur)*, kardinal *(cardinalis virginianus)*, undulatpapegøi *(melopsittacus undulatus)*.

Wollebæk, A., kandidat: Klarkutling *(aphya pellucida)*.

Lefdal, Lars P., Moldøen: Laksestørje *(lampris guttalus)*.

Titland, R., Florø: Laksestørje *(lampris guttalus)*.

Simonnæs, fiskeriasisstent: Mopsform af søørret *(salmo trutta)*.

Finnøy, Knut, Finnø, Romsdalen: Skjægulk *(agonus cataphractus)*.

Kverhellen, Otto P., Rognsvaag: Skjælbrosme *(phycis blennoides)*.

Huitfeldt Kaas, H., fiskeristipendiat: En samling feskvandsfiske, væsentlig fra Mjøsen.

Mulbakken, Knut J.: Haagylling *(chimæra monstrosa)*.

B. Evertebrater.

Brunchorst, dr.: *Phyllium siccifolium* fra Indien.

Odfjeld, Abr., Bergen: *Fungia sp.* fra Singapore, *balanus sp.* fra bunden af et skib.

Næsheim, Harald, Haugesund: *Gorgonocephalus linckii* fra Veahavet (v. f. Karmøen).

Sequeland, L., Bergen: *Limax maximus*, tagen i Nygaardsparken.

Riege, Jak., gymnasiast, Bergen: *Acherontia atropos*, fanget ved Fane $^{14}/_{9}$ 1903.

Jordal, dyrlæge, Bergen: *Cœnurus cerebralis*.

C. Mineraler, bergarter og fossiler.

Casa Lebbe, Kandy, Ceylon: To eksemplarer af maanesten fra Ceylon.

Jordan, ingeniør, Bergen: Forskjellige ertsprøver.

Handeland, grubebestyrer, Østensjø: Kisprøver fra Froestadgruben i Østensjø.

Vogt, professor, Kristiania: 3 stufer titanjern med tilhørende præparater.

Haagensen, ingeniør, Bergen: Forskjellige bergarter.

Slettemark, lærer, Bergen: do. do.

Den botaniske samling.

Riis, pastor, Skjold: Diverse løg af eksotiske planter.

Lampe, fru, Bergen: Sibiriske rødder opbevarede i 40 aar.

Vedeler, Lorentz: 1 tradescantia virginia.

Walnum, Wencher, Vik: En samling levende planter fra Rambæren.

Loen, Helge, Loen: Et stort eksemplar af en kaktusart.

Den historisk antikvariske afdeling.

A. Oldsamlingen.

Vonen, Nikka, frk., Søndfjord: En liden glasflaske fra en gravhaug paa Møklebust i Vasdalen.

Brynestad, Rasmus R., gaardbruger, Olden, Nordfjord: En slibesten fra stenalderen.

Sunde, David, gaardbruger, Olden, Nordfjord: Et bryne fundet i en gravhaug.

Iversen, Anton, Yttre Arne: Fiskesøkke af klebersten.

Johannesen, Johs., gaardbruger, Yttre Arne: Gravfundne jernstykker fra vikingetiden.

Strømmen, Samuel E., gaardbruger, Askevold, Søndfjord: Gravfund fra vikingetiden.

Asheim, Mattias, gaardbruger, Brekke, Sogn: Gravfund fra vikingetiden.

Hillestad, Ole, lærer, Hafslo, Sogn: En øks fra vikingetiden.

Yttre Eide, Ole S., gaardbruger, Stryn, Nordfjord: Gravfundne sager fra vikingetiden.

Myklebostad, Johs. O., gaardbruger, Nordfjordeid: Tre overordentlig rige gravfund fra vikingetiden.

Sandanger, Daniel, gaardbruger, Søndmør: En øks fra ældre jernalder.

Vespestad, Johan L., gaardbruger, Bømmel: Brudstykke af en pilespids af skifer.

Ørskog, Rasmus, gaardbruger, Lote, Nordfjord: Et sverd og en øks fra vikingetiden.

Martens, Karl, ingeniør: En blaa glasperle fundet ved havnevæsenets arbeider i det afbrændte strøg paa Strandgaden.

Eikum, Per, gaardbruger, Solvorn, Sogn: Et gravfund fra den ældre jernalder.

Grieg, fru, Haugeveien 6 b, Bergen: Et sverd og en sydspi[illegible] fra vikingetiden.

Kjosaas, Jørgen Sjursøn, gaardbruger, Øistesø, Hardanger: Gra[illegible]fund fra vikingetiden.

Berle, Anton J. S., gaardbruger, Berle, Nordfjord: Et jordfundet haandsnellehjul af klebersten.

Øvrebø, Fridtjof, Torvestad: Et brudstykke af et flintredskab fra Haaland og en stenøks fra Grønningen paa Karmøen.

B. Middelaldersamlingen.

Aga, Lars J., Hardanger: Udskaaret træstykke med romanske ornamenter, pendant til den merkelige „ljorekarm", som museet tidligere besidder fra denne gaard.

Heiberg, G. F., godseier, Amle, Sogn: Snit af en sudtagtile fra Urnæs kirke.

C. Myntsamlingen.

Ege, C. J., bankchef, Bergen: Tre engelske kobbermynter, Edvard VII.

Dethloff, H. G., læge, Bergen: En speciedalerseddel, Norges bank, 1817.

Schlyder, P., skibsfører, Bergen: En guldmynt, to sølvmynter og tre kobbermynter fra Forindiens sydvestkyst; et £ guld, Transvaal.

Det norske geografiske selskab, Kristiania: Selskabets guldmedalje, kopi i forgyldt sølv.

Tvennesæter, Einar, Solheimsviken: 4 skilling skillemynt 1809, to messingjetoner.

Eknæs, Lars, Ekanger, Hamre: En liden jordfundet sølvmynt.

Baars, Ragnar, kasserer, Bergen: 4 skilling danske 1788, 12 skilling danske amerikansk mynt 1764, en erkehertugelig østerrigsk daler ca. 1600, to spanske sølvmynter af 1780 og 1785.

Børs, Olaf, kjøbmand, Bergen: To rigsdalersedler kurant 1809, en rigsbankdaler og en tre-rigsbank-skillingseddel Kristiania 1814.

Holm, August, New York: 6 pengesedler og 27 mynter fra Mellemamerika og Vestindien, samt en del europæiske dubletter.

Dahl, præparant, Bergen: En pengeseddel fra Cuba.

Sundt, F., skibsmægler: en samling orientalske mynter.

Brunchorst, J., dr., Bergen: 16 mynter fra Indien, Ceylon og Egypten, samt nogle moderne europæiske, der ikke tidligere fandtes i samlingen.

Monsen, Ole, Ramstaddalen, Søndmør: 7 kinesiske mynter.

Pallibin, dr., kustos ved den botaniske have, St. Petersburg: Tre finske sølvmynter.

D. Etnografiske samling.

Sundt, F., skibsmægler: En samling etnografiske gjenstande fra Ceylon, Indien, Burma og Egypten — opført i særskilt liste sammen med egyptiske oldsager.

Schetelig, H., konservator: Hundeslæde fra Sverdrups sidste ekspedition.

E. By-afdelingen.

Jansen, G., Sem: Bergens bødkerforenings signet fra 1632.

Isachsen, ritmester: Hue med skilt og fjær, epauletter, cortouche, gehæng og pistolfuteral, hørende til „det ridende kors"s uniform.

Abel, fru: Hvid fjærbusk til samme uniform.

Bøschen, Margrethe, frk.: Liden messing-bismer.

Wallendahl, Aug., grosserer: Uniformsfrak, skjærf og epauletter til borgervæbningens uniform.

Thisted, Karl: 6 ovnsplader med interessante relieffremstillinger, 18de aarh.

Ræmisch, M., paraplymager: 2 uniformfrakker og 1 par benklæder tilhørende borgervæbningens uniform.

F. Bygdesamlingen.

Lødemel, Samueline, S., frk., Haram: Kaale af sten.

Jonassen, fru: Manglebret af eg.

Eide, F., konsul, Haugesund: Bismer med stenlod.

Vik, Lars, Øistesø: En mandsvest.

Taraldset, lærer: Madskaal af træ.

Mohr, Anton: Et stavestøp, et høvre og et par bogtrær.

Hordeland, Sjur S., Etne: Lang kniv (hvalfanger-redskab).

G. Kirkesamlingen.

Aardals herredsstyre ved hr. E. I. Offerdal: Altertavle, prækestol, og 2 søiler fra Aardals gamle kirke.

H. Sager indkjøbte for Fridtjof Sundts gave.

Etnografiske sager.

Kam af horn med sølvbeslag, Ceylon.

Kjæde af sølv, do.

Vifte (skjærm) af tøi med elfenbensskaft, do.

Buddha-billede af forgyldt metal, do.

2 ankelringe af messing, Ceylon.
1 par armringe af messing, do.
Betel-boks af kobber, do.
3 knive med skede og sølvbeslag, do.
Elefantklokke af messing, do.
Okseklokke af messing, do.
Betel-tang af jern, do.
Vase af messing, do.
Sabel med udskaaret greb, do.
1 par haarspyd af forgyldt sølv, do.
3 lerkar, do.
Hue af silketøi, do.
Kam af skildpadde, do.
Betel-pose af grønt tøi, do.
Vandkande af messing, do.
17 smykker af sølv og guld, do.
Hat af lærred, do.
2 malte træplader, do.
Model af Buddhas tand, do.
Messing-model af en dagope, do.
Liden tromme, do.
Smykke (amulet-gjemme) af sølv, Tibet.
2 bedehjul af messing og sølv, do.
Æske af messing, do.
Krukke af kamelhud, do.
Varmebækken af brændt ler, Kashmir.
2 store knive, Nepal.
Vase af messing, Ceylon.
7 sabler, Indien.
3 spyd, do.
2 dolke, do.
3 knive, do.
Kølle af jern, do.
Øks, do.
2 buer, do.
1 kogger med 8 pile, do.
3 skjolde af jern og læder, do.
9 gudebilleder af marmor, do.
Lampe af bronce, Nepal.
Drevet kobberplade med billede af Siva, do.

Udstyr til husalteret, Indien.
Opsats til do., do.
Flaske af messing, do.
2 vaser af messing, do.
3 spillebret af træ, do.
1 par pauker af messing, do.
2 trommer, do.
3 musikinstrumenter, do.
Krukke af messing, do.
Beholder til en vandpibe, do.
Lampe af messing, do.
2 rør til vandpiber, do.
2 broderede klædningsstykker, do.
Dragt, Kabul.
2 borde, Kina.
2 stole, do.
Udstyr til husalteret, do.
3 musikinstrumenter, do.
Utensilier til opiumsrøgning, do.
Hovedpude, do.
Temaskine og tekop, do.
Kjøkkentøi af messing, do.
Bord af forgyldt træ, Burma.
2 sverd, do.
Bord i lakarbeide, do.
Tiggermunks skaal, do.
Tromme, do.
4 æsker i lakarbeide, do.
6 mindre lakarbeider, do.
Skibsmodel, do.
2 store figurer af forgyldt træ, do.
Model af tempeldekoration, do.
3 vaser af messing, do.
Skrin af messing, do.
Pande af messing, do.
2 fad af messing, do.
Komplet rustning, do.
Fad af messing, do.
Firkantet æske af messing, do.
Mandsdragt, Burma.

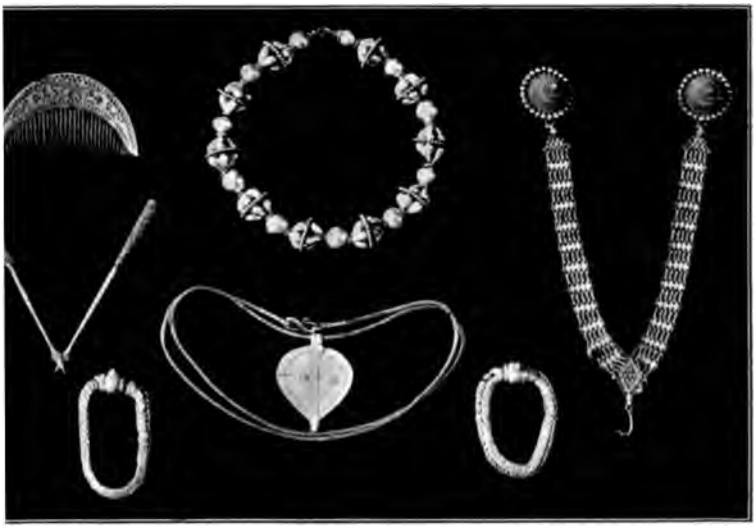

Fig. 1. Smykker af sølv og guld. Ceylon og Indien.

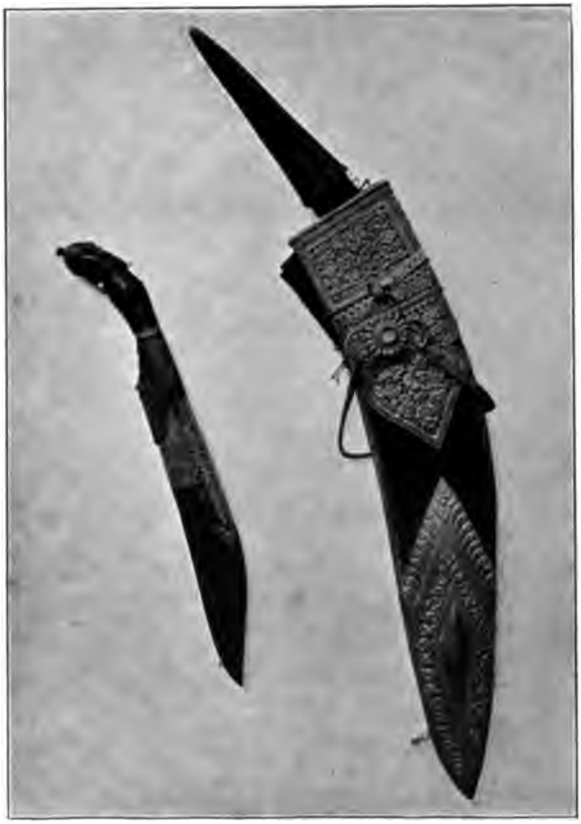

Fig. 2. Knive fra Ceylon og Nepal.

nduisk prestedragt, Indien.
vindedragt, Burma.
atchin-dragt, do.
ıan-dragt, do.

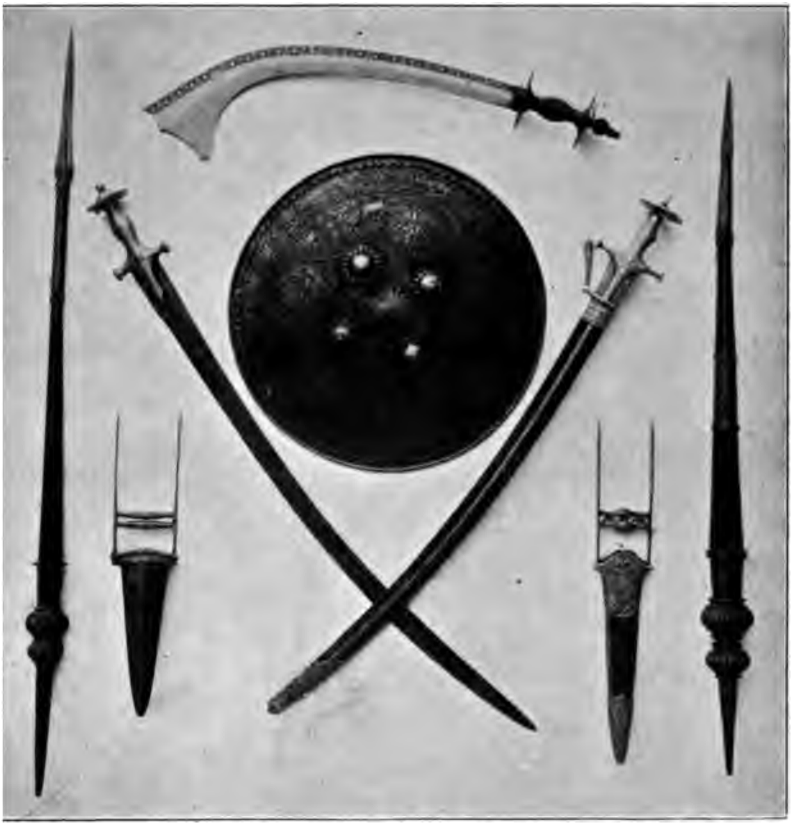

Fig. 3. Indiske vaaben.

ırsee-dragt, Indien.
andsdragt, Kina.
vindedragt, do.
·agt, Kashmir.
ıhamedansk dragt, Indien.
ıddhistisk munkedragt, Bagindien.
ndu-dragt, Indien.
kvindedragter, do.
ərt Buddha-billede af forgyldt træ, do.

3 forgyldte opsatser, Indien.
Stort læder-skjold, Øvre-Egypten.
3 pauker, do.
Træ-fad, do.

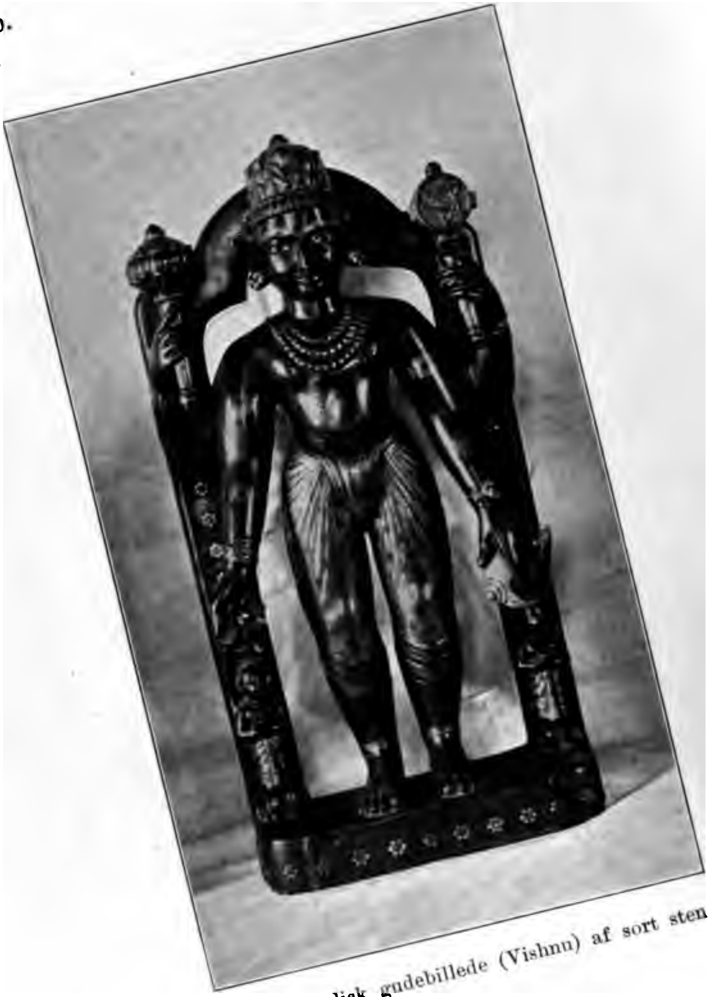

Fig. 4. Indisk gudebillede (Vishnu) af sort sten.

Læder-flaske, do.
2 træskaaler, do.
Bue med pile, do.
2 sverd, do.
Kølle, do.
instrument, do.

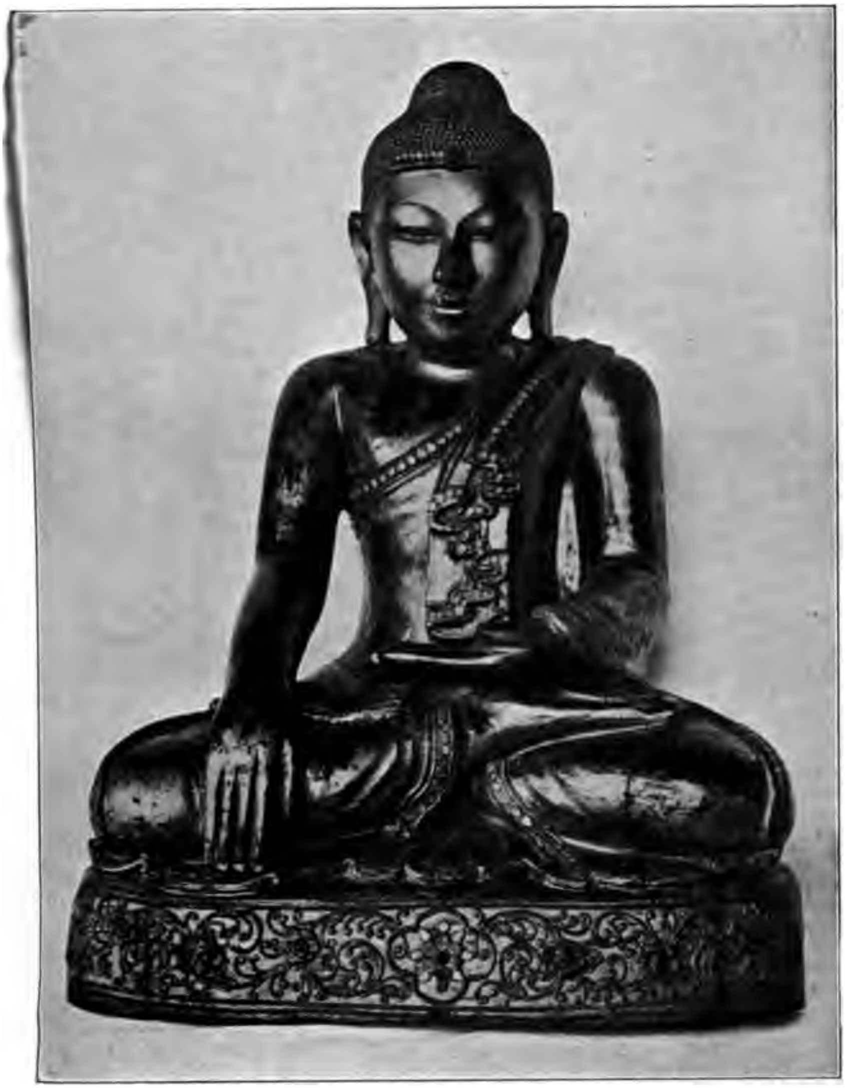

Fig. 5. Gudebillede af forgyldt træ. Burma.

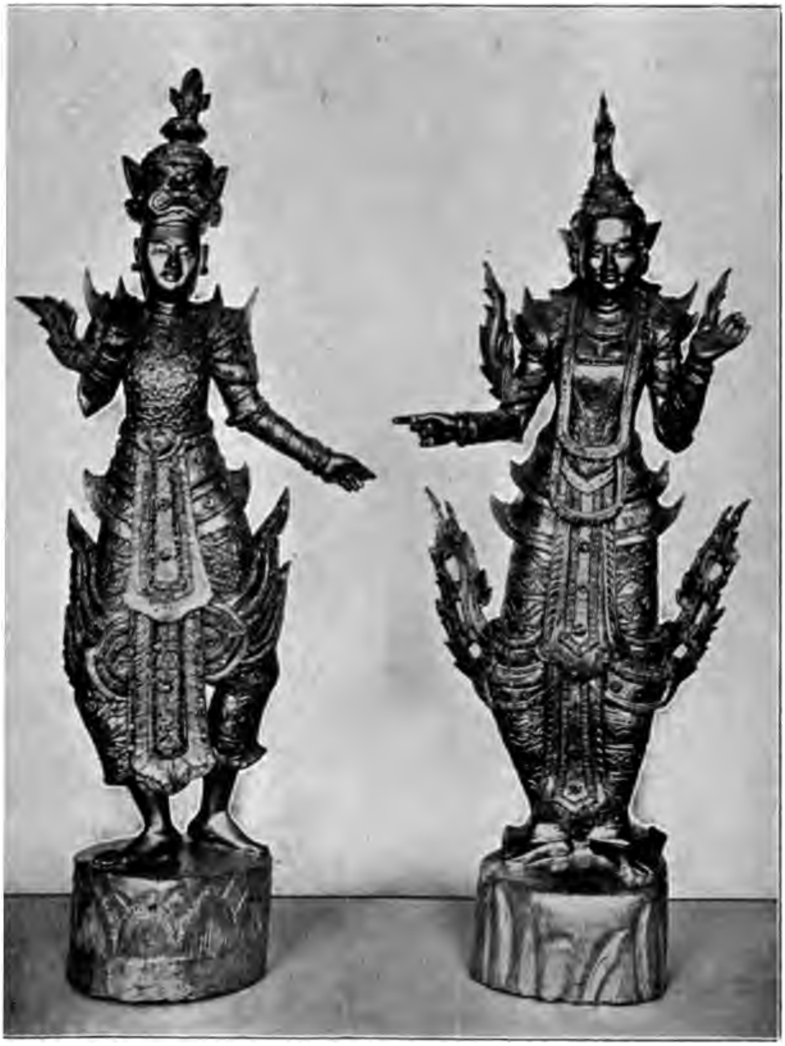

Fig. 6. Fyrste- og fyrstindefigur af forgyldt træ. Burma.

Musik-instrument, Øvre-Egypten.
Træ-laas, do.
2 flettede fad, do.
Sæletøi, do.
Diverse klædningsstykker, do.
Øks, do.

Egyptiske oldsager.

Tre bronceøkser.
En miniaturøks af bronce.
Meisel af bronce med meget smal eg.

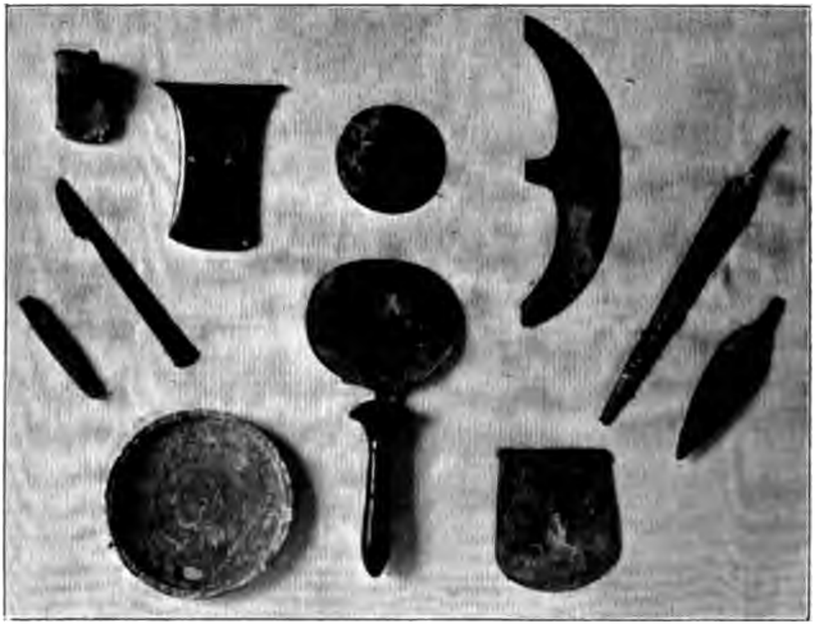

Fig. 7. Egyptiske broncesager.

Celt af bronce, antagelig brugt som hakke.
En tynd flad broncekniv.
Spydblad af bronce med tange.
Spyd eller dolk af bronce.
To pilespidser af bronce.
Køllehoved af sort og hvid sten, dreiet skiveformet med skafthul i midten.
Et fladt stykke bronce af ukjendt bestemmelse.

Speile af bronce med bevaret træskaft; dette er udskaaret som en lotusblomst.

Liden firkantet bronceæske,

Øse af bronce med dyb beholder og langt skaft.

Rund bronceskaal.

To broncelamper.

To lerkrukker fra den ældste tid; den ene har spiralornamenter.

En simpel rød og sort lerkrukke.

Statuette af træ (siddende kvinde).

Mumie i kiste; gule figurer paa sort bund.

Mumiekiste af ældre form; polychrom paa hvid bund.

Træskrin, formet som en pylon.

To relieffer af sandsten.

Polychrom stele af sandsten.

Lidet offerbord af kalksten.

Gravkar (kanope) af alabast.

Balsameret krokodille.

Nakkeskammel af træ.

Afstøbninger af en sfinx, en siddende skriver, to konger, og fem relieffer.

Desuden en samling orientalske mynter.

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

aide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXVI. XXVII. 1. *Memoirs.* Vol. II. 1.
v.	Folke-Høiskolen: 26 bind ældre verker og smaatryk af forskj. forfattere.
more.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XXII. 160—64. *Bulletin.* Vol. XIV. 142—152. *Aniversary* 25th.
l.	Die Naturforsch. Gesellschaft: *Verhandlungen.* Bd. XV. h. 1. XVI.
st.	The Belfast Natural History & Philos. Society: A Guide to Belfast. Belfast 1902. 8.
en.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1902. 12. 1903. 1—11. *Aarsberetning.* 1901—1902.
-	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1902.
-	*Medicinsk Revue.* 1903.
ely, Cal.	The University Press. University of California: *Publications.* Zoology. Vol. I pp. 1—114. Botany. Vol. I pp. 1—164.
n.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1902. 41—53. 1903. 1—40. *Abhandlungen.* 1902.
·	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 34. 6. 35. 1—5. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. XIII. 6. XIV. 1—5.

Cincinnati Ohio.	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XX. 3.
Cordoba.	Academia Nacional de Ciencias exactas. *Boletin.* XVII. 2. 3.
Danzig.	Die naturforschende Gesellschaft: *Schriften.* Bd. 10. 4.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1902.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Schriften.* Bd. XI. *Sitzungsberichte* Bd. XIII. 1.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1902. Juli—Decbr.
—	Königliches Zoolog.- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum: *Bericht:* über die Verwaltung u. Vermehrung d. Königl. Sammlung f. Kunst u. Wissenschaft. 1900—1901.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* Vol. XXIV. Ser. A. 2. Ser. B. 3. Ser. C. 2. 3. *Transactions* XXXII. Ser. A. 6. Ser. B. 2. Ser. C. 1.
—	The Royal Dublin Society: *The Scientific Proceedings.* Vol. IX. 5. The economic *Proceedings.* I. pt. 3. *Transactions:* VII. 14—16. VIII. 1.
Edinburgh.	Royal College of Physicians: *Reports* from the laboratory. Vol. VIII.
—	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* XII. 1901—1902.
—	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XIX. 1—8. 10—12.
—	Geological Society: *Transactions.* Vol. VIII. 2 special pt.
—	The Royal Society: *Transactions.* Vol. XL. 1. 2. XLII. *Proceedings.* Vol. XXIII.
—	The Royal Physical Society: *Proceedings.* XV. 1.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch.: *Jahrbücher.* N. F. XXIX.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Biologisches *Centralblatt.* Bd. XXIII. 1—23.
—	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte* 34.

Brooklyn, New-York.	Museum of the Brooklyn Institute of Arts and Sciences: Science *Bulletin*. Vol. I. 2. 3.
Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen*. Bd. 40. 1901. *Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XX.
Bruxelles.	Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-arts de Belgique: *Annuaire*. 69. *Bulletins*. 1902. 9—12. 1903. 1—8.
—	Musée Royale d'Histoire naturelle de Belgique: *Mémoires*. Tom. I. heft 4. II. 1. 2. 4.
—	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin*. XVI. 4. 5. XVII. 1—4. Nouveaux Mémoires 1903. 1.
—	Société Royale Malacologique de Belgique: *Annales*. Vol. 36. 37.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1902.
—	Kgl. Ungar. Naturwissch. Gesellschaft: Mathem. und Naturwiss. *Berichte* aus Ungarn. Band 18.
—	Ung. Nat. Museum: *Annales*. Sér. 2. Vol. I. 1. A. Magyar Nemzeti Múseum Multja Es Jelene. Budapesten. 1902. 4. *Aquila*. IX. Supplement. X. 1—4.
enos Aires.	Museo Nacional: *Anales*. Ser. 3. T. I. pp. 3—18. 44—222. 262—320. 328—439. T. II. pp. 81—192.
ambridge (Engl.).	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings*. XI. 7. XII. 1—3. List 1903.
— (U. S. A.)	Museum of comp. Zoölogy at Harvard College: *Bulletin*. XXXVIII. Ser. geol. V. 8. XXXIX. 5—8. XL. 4—7. XLII. Geol. Ser. VI. 1—4. *Memoirs* XXVI. 4. XXVII. 2. XXVIII. *Annals* of Harvard College Observatory. Vol. XLVIII. No. 2.
Cape Town.	The South African Museum: *Annals*. Vol. II 10. 11. Index. III. 1—3. *Report*. 1901. 1902.
Chicago.	Field Columbian *Museum*: Anthropological Series. Vol. III. 3. Geological Ser. I. 11. Zoological Ser. III. 6. 7. Botanical Ser. I. 7.
Cincinnati Ohio.	Cincinnati Museum Association: *Annual Report*. 22. 1902.

Cincinnati Ohio.	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XX. 3.
Cordoba.	Academia Nacional de Ciencias exactas. *Boletin* XVII. 2. 3.
Danzig.	Die naturforschende Gesellschaft: *Schriften.* Bd 10. 4.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1902.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Schriften.* Bd. XI. *Sitzungsberichte* Bd. XIII. 1.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1902. Juli—Decbr.
—	Königliches Zoolog.- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum: *Bericht:* über die Verwaltung u. Vermehrung d. Königl. Sammlung f. Kunst u. Wissenschaft. 1900—1901.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* Vol. XXIV. Ser. A. 2. Ser. B. 3. Ser. C. 2. 3. *Transactions* XXXII. Ser. A. 6. Ser. B. 2. Ser. C. 1.
—	The Royal Dublin Society: *The Scientific Proceedings.* Vol. IX. 5. The economic *Proceedings:* I. pt. 3. *Transactions:* VII. 14—16. VIII. 1.
Edinburgh.	Royal College of Physicians: *Reports* from the laboratory. Vol. VIII.
—	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* XII. 1901—1902.
—	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XIX. 1—8. 10—12.
—	Geological Society: *Transactions.* Vol. VIII 2 special pt.
—	The Royal Society: *Transactions.* Vol. XL. 1. XLII. *Proceedings.* Vol. XXIII.
—	The Royal Physical Society: *Proceedings.* XV
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissens *Jahrbücher.* N. F. XXIX.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Bio gisches *Centralblatt.* Bd. XXIII. 1—23.
—	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberich* 34.

Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 20. 4. 25. 4.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: *„Helios“.* Bd. 20.
Freiburg.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Berichte.* 13.
St. Gallen.	Naturwissensh. Gesellschaft: *Berichte.* 1900—1901.
Genève.	Société de Physique et d'Histoire Naturelle. *Mémoires.* 34. 3.
Genova.	Società Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* XIII. 4. XIV. 1—3.
Giessen.	Die Universität: 7. St. Inaugural-Dissertationen.
Glasgow.	Natural History Society: *Proceedings & Transactions.* Vol. V. 3. VI. 1. 2.
Graz.	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 39. 1902.
Greifswald.	Naturwissch. Verein für Neu Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 33. 34.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten,* Mathm.-Phys. Klasse 1902. 6. 1903. 1—5. *Geschäftl. Mittheil.* 1902. 2. 1903. 1.
Halifax.	The Nova Scotian Institute of Science: *Proceedings & Transactions.* Vol. III. 3. 4.
Halle a/S.	Verein für Erdkunde. *Mittheilungen.* 1903.
—	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 75. 76. 1. 2.
Hamburg.	Naturhistorisches Museum: *Mitteilungen.* Jahrg. XIX.
—	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge. X. 1902. *Abhandlungen.* XVIII.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* XVIII. 12. XIX. 1—11.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. VII. VIII. Abth. Kiel.
Helsingfors.	Finska Fornminnesföreningen: *Finskt Museum.* IX. 1902. *Tidskrift.* Vol. XXII.
—	Societatis pro Fauna & Flora Fennica: *Acta.* Vol. XXI—XXIII. *Meddelanden.* H. 28.
—	Commission Géologique de Finlande: *Bulletin* No. 14.

Lisboa.	M. le Redacteur de O Archeologo Portogués: *O Archeologo Portogués.* Vol. VIII. 1—9. 1903.
Liverpool.	Liverpool Biological Society: *Proceedings and Transactions.* Vol. XVII.
—	Prof. W. A. HERDMAN. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* 1902.
London.	The Quekett Microscopical Club: *The Journal.* Ser. II. Vol. VIII. No. 52. 53.
—	British Museum (Natural History): Catalogue of the Collection of Birds eggs in the British Museum. I. II. III.
—	Geological *Magazine.* N. S. Decade. IV. Vol. X.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 67. 1731—48. 68. 69. 1775—82.
—	The Linnean Society: *Journal, Botany.* Vol. XXXV. 246. 47. XXXVI. 250—52. *Proceedings.* 1902—1903. *Journal, Zoology.* XXVIII. 186. XXIX. 187. 88. *List* 1902—1903. 1903—1904.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. 71. 469—76. 72. 477—84. *Philos. Transactions.* 196 B. 1—294. 201 A. 1—227. 329—558. 202 A. *Report* to Colonial Government pt. I. Ceylon Pearl Oyster Fisheries and Marine Biology. 1903. 4. *Reports* of the Malaria Committee 8. 1903. *Reports* of the sleeping sickness Commission No. 1—4.
—	The Zoological Society: *Transactions.* Vol. XVI. 5. *Proceedings.* 1903. I. 1. 2. *List* of the fellows. 1901.
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XIX. 2. XX. 1. 2.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* Heft 17.
—	Museum Lübeckischer Kunst und Kulturgeschichte: *Bericht* 1902.
Lund.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1903. 1—6.
—	Universitets-Bibliotheket: *Acta.* XXXVII. 1. 2.
—	Kulturhistoriska Föreningen för Södra Sverige: *Redogörelse.* 1902—1903.
Madison.	Wisconsin Geological & Natural History Survey: *Bulletin* no. 8.

Bd. XXIII. Naturw. Abth. I—III. Jahrg. 27. Bd. XXIV. Naturw. Abth. I—III.

Kristiania. Det Deichmanske Bibliothek: *Bogfortegnelse.* No. 13.

— *Universitets-Bibliotheket: Aarsberetning* f. d. kgl. norske Fredriks Univ. 1900—1901. *Aarbog:* 1897. 1898. Universitets- og Skole *Annaler.* 16. 1901. 17. 1902.

— Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 19.

— Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1902. *Bulletin* Année 1901. 1902.

— Den norske Forstforening: *Tidsskrift for Skovbrug.* XI.

— Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* 1902. 3. 4. 1903. 1—3. Aarg. 3—11. 1874—1882.

— Forening til norske fortidsmindesmærkers bevaring: *Aarsberetning* 1902.

— Kunstindustrimuseet: *Beretning* om dets virksomhed 1902.

— Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 22. 1903.

— Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 23de Aarg. Hovedregister 1881—1902.

— Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 64de Aarg. 65de Aarg. 1.

— Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 21de Aarg. 1903. 1—51.

— Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 23de Aarg.

— Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1902. *Skrifter:* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1902.

Königsberg i Pr. Die Physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 43. 1902.

Lawrence. The Kansas University: *Quarterly.* X. Ser. A. 4. Science *Bulletin.* Vol. I. 5—12.

Leipzig. Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* d. mathem. phys. Classe. 28. 1—5. *Berichte.* 54. 6. 7. 55. 1—5.

— Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen* 1902.

Lisboa.	M. le Redacteur de O Archeologo Portogués: *O Archeologo Portogués.* Vol. VIII. 1—9. 1903.
Liverpool.	Liverpool Biological Society: *Proceedings and Transactions.* Vol. XVII.
—	Prof. W. A. Herdman. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* 1902.
London.	The Quekett Microscopical Club: *The Journal.* Ser. II. Vol. VIII. No. 52. 53.
—	British Museum (Natural History): Catalogue of the Collection of Birds eggs in the British Museum. I. II. III.
—	Geological *Magazine.* N. S. Decade. IV. Vol. X.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 67. 1731—48. 68. 69. 1775—82.
—	The Linnean Society: *Journal, Botany.* Vol. XXXV. 246. 47. XXXVI. 250—52. *Proceedings.* 1902—1903. *Journal, Zoology.* XXVIII. 186. XXIX. 187. 88. *List* 1902—1903. 1903—1904.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. 71. 469—76. 72. 477—84. *Philos. Transactions.* 196 B. 1—294. 201 A. 1—227. 329—558. 202 A. *Report* to Colonial Government pt. I. Ceylon Pearl Oyster Fisheries and Marine Biology. 1903. 4. *Reports* of the Malaria Committee 8. 1903. *Reports* of the sleeping sickness Commission No. 1—4.
—	The Zoological Society: *Transactions.* Vol. XVI. 5. *Proceedings.* 1903. I. 1. 2. *List* of the fellows. 1901.
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XIX. 2. XX. 1. 2.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* Heft 17.
—	Museum Lübeckischer Kunst und Kulturgeschichte: *Bericht* 1902.
Lund.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1903. 1—6.
—	Universitets-Bibliotheket: *Acta.* XXXVII. 1. 2.
—	Kulturhistoriska Föreningen för Södra Sverige: *Redogörelse.* 1902—1903.
Madison.	Wisconsin Geological & Natural History Survey: *Bulletin* no. 8.

Madras.	Madras Government Museum: *Bulletin.* I. 2. 4. IV. 3.
Manchester.	The Manchester Museum Owens College: *Report* 1889—1893. Notes no. 9—16. *Catalogue* of Embryol. Models. 8°. 1902.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften. *Sitzungsberichte.* 1902.
Marseille.	Faculté des Sciences: *Annales.* XIII.
—	Musée d'Historie Naturelle: *Annales.* Ser. 2. Tome VII.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. XV. 2. XVI. 1.
Mexico.	Instituto Geológico de México. *Boletin.* 16.
Milwaukee.	The Public Museum: *Bulletin* of the Wisconsin nat. hist. Society. Vol. II. 4.
Missoula, Montana.	University of Montana: *Bulletin.* Geolog. Ser. I.
Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte* 1902.
Modena.	R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti: *Memorie.* Ser. 2. XII. 2. Ser. III. 3.
Des Moines.	Jowa Geological Survey. *Annual Report.* XII. 1901.
Montevideo.	Museo Nacional. *Anales* V. pp. 1—48. XLVIII. 1—160.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* Année 1901. 4. 1902. 3. 1903. 1.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Abhandlungen* 22. 1. *Sitzungsberichte* 1902. 3. 1903. 1—3. Zittel, Karl A. von: Ueber wissenschaftliche Wahrheit. München 1902. 4°. Knapp, Georg Friedrich: Justus von Liebig nach dem Leben gezeichnet. Festrede. München 1903. 4°.
—	Ornithologischer Verein: *Jahresbericht* 1901—1902.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3 Ser. II. 4. III. IV. 1. 2.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* Ser. II. Tome II. 2.
Newcastle-upon-Tyne.	Natural History Society of Northumberland, Durham and N-u-Tyne: *Transactions.* Vol. XII. 2. XIV. 1. 2.

New Haven.	Connecticut Academy of Sciences and Arts: *Transactions.* Vol. XI. 1. 2.
New-York.	American Geographical Society: *Bulletin.* Vol. XXXIV. 5. XXXV. 1—4.
Nürnberg.	Naturhist. Gesellschaft. *Abhandlungen.* Bd. XV. 1.
—	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1902. 4. 1903. 1. 2.
Osnabrück.	Der Naturwissensch. Verein: *Jahresbericht* 15. 1901—1902.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel.* XII. *Contributions* to Canadian Palæontology. Vol. III. 2. *Catalogue of Canadian Birds.* pt. II. Ottava 1903. 8.
Padova.	Accademia Scientifica Veneto Trentina Istriana: *Atti.* Vol. IV. 2.
Pará (Brazil).	Museu Paraense: *Boletim.* Tom. III. 1—4. *Memorias.* I. II.
Paris.	*Bulletin* scientifique de la France et de la Belgique. Tom. XXXVI.
—	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1902. 4—8.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 4. Serie. XIX.
—	Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXVII.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: *Proceedings* 1902. Vol. 54.
—	The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* Vol. 36. 12. 37. 1—10.
—	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XLI. 170. 171. XLII. 172. 173.
Pisa.	Societas Toscana di Scienze Naturali: *Processi verbali.* Vol. XIII. pp. 40—191. *Atti.* Vol. XIX.
Porto.	Redacteur dr. Augusto NOBRE: *Annaes* de Sciencias Naturaes VII.
Prag.	Die böhm. kaiserl. Franz Josef Akademie der Wissensch. Literatur und Kunst: *Bulletin.* International. Vol. VII. 1903. Sc. mathem. et naturel. VII. 1903. Médecine.
—	Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1902. *Jahres-*

	bericht. 1902. Christian DOPPLER: Ueber das Farbige Licht der Doppelsterne etc. Zur Feier seines hundersten Geburtstages neu herausgegeb. von dr. F. J. STUDNICKA. Prag 1903. 8°.
Prag.	Museum Království Ceského v. Praze: *Památky* archaeologické à Mistopisné. Praze 4. Vol. XX. 2--6. *Bericht* 1901—1902.
—	Naturhist. Verein „Lotos“: *Sitzungsberichte.* Jahrg. XX. 1900. XXII. 1902.
Reichenberg (Böhmen).	Verein der Naturfreunde: *Mittheilungen.* Jahrg. 33. 34.
Riga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands: *Sitzungsberichte.* 1902.
—	Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. XLVI.
ock Island, Ill.	Augustana College: *Publications* no. 3.
oma.	Reale Accademia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. XI. II. 12. XII. I. XII. II. 1—11.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali de agricoltura.* 228.
ostock.	Die Universität: 46 academ. Schriften aus dem Jahre 1902—1903.
int-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* Ser. 4. T. I. 3. 4. Atlas. T. II. 1. 2. 3. og atlas. *Comptes-rendus.* 1903.
antiago.	Société Scientifique du Chili: *Actes.* XII. 1—3.
t. Louis.	The Missouri Botanical Garden: *Report* 13. 1902.
—	The Academy of Science: *Transactions.* XI. 6—11. XII. 1—8.
S. Paulo, Brazilien.	Museo Paulista: *Revista.* Vol. V.
St. Petersburg.	Académie Impériale des Sciences: *Annuaire.* 1902. T. VII. 3. 4. 1903. T. VIII. 1. *Bulletin* XIII. 4. 5. XIV. XV. XVI. XVII. 1—4. *Publications* du Musée d'Anthropol et d'Ethnograph. II.
Schwerin.	Verein f. Meklenb. Geschichte und Alterthumskunde: *Jahrbücher* Jahrg. 68
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning* 1902.

Stettin.	Gesellsch. f. Pommersche Geschichte und alterthumskunde: *Monatsblätter*. Jahrg. 16. 1902. *Baltische Studien*. N. F. 6. Inhaltsverzeichniss. T. 1—46.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift*. 1903. 1—3.
—	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Öfversigt af Akad. Förhandl.* 59. 10. *Handlingar*. 36. 37. 1. 2. *Bihang*. 28. *Meteorologiska Iakttagelser*. Vol. 40. 41. 42. *Årsbok* 1903. *Lefnadsteckninger*. Bd. 4. Hf. 3. *Arkiv* f. Matematik, Astronomi och Fysik. I. 1. 2. *Arkiv* f. Kemi, Mineralogi och Geologi. I. 1. *Arkiv* f. Botanik. I. 1—3. *Arkiv* f. Zoologi. I. 1. 2. *Berzelius* Resanteckningar. Stholm. 1903. 8°.
—	Kgl. Vitterhets-Historie och Antiqvitets-Akademien: *Tidskrift*. XVII. 1. 2.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift*. Bd. 23.
—	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift*. Bd. XII. 1.
—	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar*. Bd. 24. 7. 25. 1—6.
—	Stockholms Högskolas Botaniska Institut: *Meddelanden*. V. 1902.
—	Nordiska Museet: *Meddelanden*. 1901. Sommarbilder och Vinterbilder från Skansen.
—	Svenska Sällskapet för Antropologi och geografi: Tidskrift *Ymer*. 22. 1902. 4. 23. 1903. 1—3.
—	Föreningen för Skogsvård: *Tidskrift*. 1903.
—	Sveriges geologiska *Undersökning*. Serien A. a. no. 116. 118. 122. S. A. c. 7. S. C. 193. 194. S. C. a. no. 3.
Stuttgart.	Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen*. Heft. 21—25.
—	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte*. Jahrg. 59 und Beilagsheft.
Sydney.	The Australian Museum: Special Catalogue of the Austr. Birds. I. 3. Annual Report of the Trustees. for 1901.

lney.	The Royal Society of New South Wales: *Journal and Proceedings.* Vol. 36.
—	The geological Survey: *Records.* Vol. VII. 3.
cyo.	The College of Sciences: *Journal.* Vol. XVI. 15. XVII. 11. XVIII. 1–3. XIX. 1. 5—7.
—	Zoological Society: *Annotationes.* IV. 4. 5.
ino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 38. *Osservazioni Meteorologiche.* 1902.
—	Museo di Zoologia ed Anatomia comparata della R. Universita: *Bollettino.* Vol. XVII.
onto.	The Canadian Institute: *Proceedings.* Vol. II. 5. *Transactions.* Vol. VII. 2.
—	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1902. Oktbr.—Decbr. 1903. Januar—Septbr. *Report* 1901.
—	The University: *Studies.* Physiological. Ser. Vol. II. no. 1. Biological. Ser. no. 3. Geological. Ser. no. 2. *Papers* no. 15. 1901—1902.
nsø.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 21 og 22 anden afdl. *Aarsberetning* 1901.
dhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1902.
la.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXXIV. 1902.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: *Accessions-Katalog.* 16. *Årsskrift.* 1901. 1902. 3 Akad. afhandlinger. LÖNBERG: Sveriges Karta tiden til. omkring 1850. Upsala 1903. 8°. *Bulletin* of the geological Institution. Vol. V. pt. 2. no. 10.
ana.	Illinois State Laboratory of nat. hist.: Biennial *Report.* 1899—1900.
shington.	U. S. Fish Commission: *Report.* 1901. *Bulletin.* Vol. XX. XXI.
—	Smihtsonian Institution. *Miscellanious Collections.* Vol. 44 no. 1372. *List* of publications 1846—1903. *Report* of the bureau of Ethnology. 1897—1898. 1. 2. Section of Foreign markets: *Bulletin* no. 12. *Report of the board of regents.* 1901.
—	The Biological Society: *Proceeding.* Vol. XV. Pag. 121—191. 235—256. XVI. 1—170.

Washington.	Philosophical Society: *Bulletin*. Vol. XIV. pp. 205—232.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1901. 1902.
—	U. S. Geological Survey: *Report* 221—423. Water-Supply and Irrigation. *Paper* no. 65—79. *Monographs* XLI. XLII. XLIII. *Bulletin* no. 177—207.
Wellington.	New Zealand Institute: *Transactions and proceedings* XXXV. 1902.
Wien.	Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften: *Almanach*. 51. 1901. *Sitzungsberichte*. Jahrg. CX. I. 1—10. II a. 4—10. II b. 2—10. III. 1—10. Register zu 106—110. CXI. I. 1—9. II a. 1—10. II b. 1—10. III. 1—10. II. *Denkschriften*. Bd. 68. 69. 70. 72. 73. *Mittheilungen* der Erdbeben-Commission. N. F. I—XIII.
—	K. K. Centralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme *Jahrbücher* 1901.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1901. 3. 4. 1902. 2—4. 1903. 1. *Verhandlungen*. 1902. 11—18. 1903. 1—15.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen*. 52. 1902.
—	K. K. Naturhistorisches Hofmuseum: *Annalen*. Bd. 1. XV. 3. 4. XVI. XVII.
Wiesbaden.	Nassauischer Verein für Naturkunde: *Jahrbücher*. Jahrg. 56.
Woods Holl, Mass.	Marine Biological Laboratory: *Bulletin*. Vol. III. IV. 2—6. V. VI. 1. 2.
Würzburg.	Physical.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte*. 1902. 1—6.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report*. 1902.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift*. XLVII. 3—4. XLVIII. 1—2.

DEN BIOLOGISKE STATION.

En kort beretning om stationens virksomhed i det forløbne aar tilstilles herved den ærede bestyrelse.

Hr. overlærer Jørgensen har fremdeles været behjælpelig med bearbeidelsen af stationens materiale, men har kun enkeltvis havt arbeidsplads paa stationen, fordi det fandtes bekvemmere for tegningens skyld at holde til i museets lille foredragssal, hvor der er fuldstændig ro.

I den sidste del af aaret har hr. Kristian Høye havt arbeidsplads til undersøgelser over klipfisksoppen, ligeledes nu og da hr. lærer Lie-Pettersen til studier over rotatorier.

Hr. Mikal Sæterstøl hjælper fremdeles til med indsamling af plankton, og hr. Nils Glimme har blandt andet været mig behjælpelig ved indsamling af materiale til en udførlig skildring af krabbens *(Cancer pagurus)* liv, et arbeide, som vi forøvrigt har drevet paa med i flere aar.

I mai maaned besøgtes stationen af lærer E. Norum fra Haugesund i det øiemed at drive algologiske studier. I juli maaned var her en kort tid professor Bashford Dean fra Columbia-universitetet i New York. Hans studier gjaldt slimaalen *(Myxine glutinosa).* I samme maaned gjæstedes vi ogsaa af en franskmand, Marcel H. Hérubel, som vi var behjælpelig med indsamling af gefyreer.

Ligeledes havde da dr. Fried. Tobler fra Berlin arbeidsplads til studier over algernes vekst med mere.

Senere paa aaret kom dr. N. Kassianow fra Moscou, han arbeidede med alcyonariernes histologi. Begge de sidstnævnte herrer har leveret et kort uddrag af sine arbeider i aarbogen.

Stationens hjælpemidler blev endvidere paa forskjellig maade benyttet af flere af deltagerne i det havforskningskursus, som var arrangeret af fiskeristyrelsens videnskabelige afdeling.

Paa grundlag af materiale, som er indsamlet ved videnskabelige ekskursioner fra den biologiske station, har to engelske zoologer skrevet et par værdifulde afhandlinger for aarbogen. Den ene, som omhandler Norges nemertiner, er udført af demonstrator i komparativ anatomi ved universitetet i Cambridge, dr. R. C. Punnett, den anden handler om norske meduser og er af dr. Edward T. Browne fra universitetet i London. Disse to engelske herrer har saaledes ydet betydningsfulde bidrag til belysning af vor fauna.

Med slæbedamper „Carl“ har vi i aarets løb gjort mange ekskursioner dels i hydrografisk, dels i biologisk øiemed. Som et første resultat af dette arbeide har jeg i aarbogen for 1903 faaet trykt: Studier over naturforholdene i vestlandske fjorde. I. Hydrografi.

Jeg har begyndt med bearbeidelsen af bryozoer fra „Michael Sars“s togter, derimod har jeg endnu ikke faaet tid til at røre det materiale af bryozoer, som blev indsamlet paa den sidste Framekspedition.

Det er desværre trukket noget i langdrag med arbeidet over undersøgelserne i det nordlige Norge, men i 1904 skal det da endelig bli færdigt, en god del er ogsaa trykt.

Bergen, 15de februar 1904.

I ærbødighed
O. Nordgaard.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

(ARBEIDERFOREDRAG).

Foredragene begyndte i vaarsemestret 1903 den 11te januar og fortsatte til 12te mars. I høsthalvaaret holdtes de første foredrag den 11te oktober, de sidste den 11te december. I begge halvaar holdtes fem foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal. Et foredrag holdtes søndag formiddag 12—1 over vekslende emner uden indbyrdes sammenhæng, medens de øvrige timer: søndag eftermiddag kl. 5—6 og $^{1}/_{2}7$—$^{1}/_{2}8$ samt tirsdag og torsdag $^{1}/_{2}8$—$^{1}/_{2}9$ væsentlig var forbeholdt mere sammenhængende foredragsrækker. Det samlede antal foredrag var i vaarsemestret 45, i høstsemestret 45, tilsammen 90 mod 94 i forrige beretningsaar.

Foredragsholderne og fagene fremgaar af følgende oversigt:

Vaarsemestret.

I. Foredragsrækker:		
Konservator Grieg: Uddøde og uddøende dyrearter	3	foredrag
Konrektor A. Høyer: Norges land og folk	9	—
Doktor H. P. Lie: Vore nydelsesmidler	8	—
Kemiker H. Bull: Populær kemi	9	—
Adjunkt Sigurd Høst: Samfundsforhold i middelalderen	8	—
II. Enkelte foredrag:		
Direktør Johan Bøgh: Ibsens ungdomsudvikling	1	—
Konservator Visted: Sydhavsfolkenes religion	1	—
—„— Træk af naturfolkenes liv	1	--
Balthasar Schnitler: Vore forfædres aandsliv	1	—
Dr. A. Appellöf: Nogle norske fiske og deres levevis	2	—
Dr. H. Magnus: Om overbefolkning og den nyere udvikling af landbruget	2	—
Tilsammen	45	foredrag

Høstsemestret.

I. Foredragsrækker:		
Skolebestyrer Hambro: Englands historie i det 19de aarhundrede	9	foredrag
Løitnant Schrøder-Nilsen: Boerne og boerkrigen	4	—
Overlærer A. Hoel: Udvalgte afsnit af fysiken	9	—
Konrektor A. Høyer: Danmarks land og folk	7	—
Dr. H. Magnus: Den industrielle revolution i det 19de aarhundrede	5	—
II. Enkelte foredrag:		
Konservator Grieg: Hval og hvalfangst	2	—
Docent C. F. Kolderup: Grubedriften i det nordlige Norge	1	—
Konservator Visted: Norske folkeviser	2	—
Konservator Grieg: Vore madnyttige fiske (torsken)	1	—
Bestyrer O. Nordgaard: De norske fiskerier (torskefiskerierne)	1	—
Konservator Visted: Bygningsskik i Norge i gamle dage	2	—
Litterat Kyrre Grepp: Skoler og skoleliv i Bergen for 100 aar siden	1	—
Konservator Appellöf: Om hummerens udvikling	1	—
Tilsammen	45	foredrag

Det samlede antal tilhørere udgjorde:

I vaarsemestret	6609,	gjennemsnitlig pr. foredrag	147
I høstsemestret	9930,	— —	220
For det hele aar	16539,	gjennemsnitlig pr. foredrag	184

De tilsvarende tal i forrige aar var henholdsvis 16009 og 170.

I anledning skrivelse fra kirkedepartementet af 10de februar angaaende forskjellige spørgsmaal vedrørende arbeiderakademiernes administration og statsbidragets beregningsmaade etc. udtalte man, at nogen nedsættelse i udgifterne ved de herværende foredrag ikke kunde iverksættes, at administrationen var gratis forsaavidt ingen lønnet inspektør eller lignende var ansat, og der kun betaltes kr. 200 for kontorhjælp og udførelse af kassererforretningerne, hvilket beløb er meget lavt ansat, da vedkommende ogsaa har at holde orden paa samlingen af lysbilleder samt, at man fandt den antydede nye beregningsmaade for statsbidraget lidet hensigtsmæssig.

I denne forbindelse tilføies, at den for statsbidragets udbetaling satte betingelse — at det dobbelte beløb tilveiebringes paa anden maade — ved de herværende foredrag opfyldes ved de bevilgede offentlige bidrag, men at der, udover det saaledes forlangte beløb, aarlig indkommer omkring 400 kr. ved entré etc.

Regnskabet for 1903 udviste en indtægt af kr. 4030.65 foruden beholdning fra 1902 kr. 461.45. Af denne indtægt er kr. 430.65 entré, resten offentlige bidrag fra stat, samlag og kommune. Udgifterne har været kr. 3994.75, saaledes at der overgaar til næste regnskab en beholdning paa kr. 497.35. Udgifterne til undervisningsmateriel har været usædvanlig store, idet der foruden flere hundrede lysbilleder og èn række fotografier til forfærdigelse af saadanne er anskaffet en samling modeller (afstøbninger). Samlingen af lysbilleder udlaanes i adskillig udstrækning til andre foredragskurser samt til foreninger og skoler.

Bergen den 22de december 1903.

Dr. J. Brunchorst,
bestyrelsens formand.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	a.	Statens bidrag mod at ligemeget tilveiebringes paa anden maade		kr. 24000.00	
		Statens bidrag til antikvarisk konservator		„ 2000.00	kr. 26000.00
2.		Bidrag af samlaget			„ 1500.00
3.		Renter af bibliothekfondet			„ 4995.27
4.		Bidrag af sparebanken			„ 9000.00
5.		Forskjellige indtægter:			
	a.	Medlemskontingent	kr. 2619.63		
		÷ Restance	„ 213.00	kr. 2406.63	
	b.	Entré og katalog		„ 467.50	
	c.	Leie af foredragssalene		„ 1507.50	
	d.	Refusion af legaterne		„ 1566.00	
	e.	Renter og tilfældige indtægter		„ 237.79	
	f.	Indtægter vedk. naturhist. saml.		„ 2079.02	
	g.	— „ bibliotheket		„ 236.85	
	h.	— „ haven		„ 25.60	
	i.	— „ historisk afd.		„ 574.75	„ 9101.64
					kr. 50596.91
6.		Laan og underskud:			
		Laan i banken vedk. antikvarisk afdeling		kr. 4324.49	
		Underskud paa inventarkonto		„ 1542.78	
		Underskud forøvrigt		„ 9246.83	„ 14814.10
					kr. 65411.01

Udgift:

1.	Gager og lønninger:				
	Dr. Brunchorst	kr.	4800.00		
	„ Appelløf	„	3600.00		
	Konservator Schetelig	„	2400.00		
	„ Grieg	„	2200.00		
	„ Visted	„	1466.62		
	Fru Brunchorst	„	1200.00		
	Frk. Wingaard	„	300.00		
	„ Lund	„	720.00		
	„ Christensen	„	720.00		
	J. Ørdal	„	1400.00		
	Wm. Dahl	„	1400.00		
	O. Nilsen	„	1060.00	kr.	21266.62
2.	Bibliotheket			„	5098.97
3.	Fællesudgifters konto:				
	a. Lys, brænde, elektricitet	kr.	2618.05		
	b. Opsyn og uniform	„	1308.80		
	c. Renhold	„	867.82		
	d. Fragt, porto, telegrammer	„	1088.78		
	e. Kontorrekvisita og tegnesager	„	294.00		
	f. Diverse udgifter	„	864.70		
	g. Renter	„	454.93	„	7497.08
4.	Naturhistorisk afdeling:				
	a. Samlingen	kr.	2452.23		
	b. Haven	„	4511.69	„	6963.92
5.	Antikvarisk afdeling:				
	a. Samlingen	kr.	5722.92		
	Renter af laan vedk. antikvarisk afdeling	„	291.53	„	6014.45
				kr.	46841.04
6.	Laan og underskud fra 1902:				
	a. Antikvarisk afdeling vedk.	kr.	5032.96		
	b. Underskud paa inventarkonto	„	1542.78		
	b. Underskud forøvrigt	„	11994.23	„	18569.97
				kr.	65411.01

Kap. II. Museets legater og fonds.

Indtægt:

7.	Frieles legat no. I:			
	a. Beholdning fra forrige aar....		kr. 519.57	
	b. Renter..........	kr. 1398.57		
	÷ administration.	„ 56.00	„ 1342.57	kr. 186
8.	Frieles legat no. II:			
	a. Beholdning fra forrige aar.......		kr. 764.91	
	b. Renter..........	kr. 2032.30		
	÷ administration.	„ 80.00	„ 1952.30	„ 271
9.	Sundts legat no. I:			
	a. Beholdning..................		kr. 324.45	
	b. Renter..........	kr. 2513.78		
	÷ administration.	„ 50.00		
		kr. 2463.78		
	Tillagt konto 10 ..	„ 1250.00	„ 1213.78	„ 158
10.	Sundts legat no. II:			
	a. Beholdning fra forrige aar....		kr. 15672.17	
	b. Renter......................		„ 761.78	
	c. $^1/_2$ del renter af Sundts legat no. I		„ 1250.00	
	Tillagt forlidet af no. I i 1901		„ 50.00	
			kr. 17733.95	
11.	T. Danielssens og A. Larsens legat:			
	Renter af kr. 24000.00..........		kr. 1200.00	
12.	T. Hansens og H. Danielssens legat:			
	Renter af kr. 24000.00.........		kr. 1200.00	
13.	Berthe Marie Danielssens legat:			
	a. Beholdning fra forrige aar....		kr. 715.67	
	b. Renter..........	kr. 2053.30		
	÷ administration.	„ 80.00	„ 1973.30	„ 268
14.	Konsul Børs' legat:			
	a. Beholdning fra forrige aar....		kr. 512.02	
	b. Indkomne renter fra forrige aar		„ 450.00	
	c. Renter..........	kr. 2521.33		
	Lateris	kr. 2521.33	kr. 962.02	kr. 8806

Transport		kr. 2521.33	kr. 962.02	kr. 8806.55
÷ Restance	kr. 550.00			
÷ administration.	„ 100.00	„ 650.00	„ 1871.33	
Refusion....................			„ 5.20	„ 2838.55
15. Præmieobligationsfondet:				
a. Indkomne renter fra forrige aar			kr. 1875.00	
b. Renter.........		kr. 25199.19		
÷ Restance	kr. 850.00			
÷ administration	„ 1000.00	„ 1850.00	„ 23349.19	
			kr. 25224.19	
Renter tillagt 15*...........			„ 11520.00	
			kr. 13704.19	
Underskud.................			„ 878.09	„ 14582.28
15*. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:				
a. Beholdning fra forrige aar....			kr. 53968.71	
b. Renter......................			„ 2592.05	
c. Tillagt renter af 15.........			„ 11520.00	
			kr. 68080.76	
Tab paa obligation i Vaagsalm. 6			„ 4990.00	
			kr. 63090.76	
				kr. 26227.38

Udgift:

7. Frieles legat no. I:		
a. Naturhist. tegninger til aarbogen	kr. 400.00	
b. Aarbogen..................	„ 1000.00	
c. Beholdning.................	„ 462.14	kr. 1862.14
8. Frieles legat no. II:		
a. Naturhist. tegninger til aarbogen	kr. 400.00	
b. Aarbogen..................	„ 1000.00	
c. Stipendier.................	„ 826.84	
d. Beholdning.................	„ 490.37	„ 2717.21
9. Sundts legat no. I:		
Aarbogen.....................	kr. 1000.00	
Lateris	kr. 1000.00	kr. 4579.35

	Transport	kr.	1000.00	kr.	457
	Revisionsberigtigelse	„	50.00		
	Beholdning	„	488.23	„	153
10.	Sundts legat no. II:				
	Beholdning til næste regnskab	kr.	17733.95		
11.	T. Danielssens og A. Larsens legat:				
	Livrenter	kr.	1200.00		
12.	T. Hansens og H. Danielssens legat:				
	Livrenter	kr.	420.00		
	Tillagt kapitalen	„	780.00		
		kr.	1200.00		
13.	Berthe Marie Danielssens legat:				
	a. Aarbogen	kr.	2000.00		
	b. Revisionsberigtigelse	„	32.00		
	c. Beholdning	„	656.97	„	268
14.	Konsul Børs' legat:				
	a. Aarbogen	kr.	500.00		
	b. Stipendier	„	1732.49		
	c. Beholdning	„	606.06	„	283
15.	Præmieobligationsfondet:				
	Underskud fra forrige aar	kr.	2563.36		
	Høyes klipfiskeundersøgelser	„	1000.00		
	Kolderup	„	1600.00		
	Jørgensen	„	1200.00		
	Høye	„	1000.00		
	Gran	„	2600.00		
	Fjordundersøgelser	„	623.60		
	Nordgaards arbeide	„	2830.00		
	Sars Crustacea	„	1165.32	„	1458
15*.	Præmieobligationsfondets afsatte kapital				
		kr.	63090.76		
				kr.	2622

Kap. III. Særformaal under museets administration.

Indtægt:

16.	Biologisk station:		
	a. Statens bidrag	kr.	5700.00
	Lateris	kr.	5700.00

	Transport	kr.	5700.00		
	b. Pladsafgift	„	155.00		
	c. Underskud	„	1080.68	kr.	6885.68
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Bidrag af det nyttige selskab	kr.	800.00		
	b. Entré	„	1439.94		
	c. Revisionsberigtigelse	„	5.00		
	d. Underskud	„	4458.38	„	6703.32
18.	Sommerkurset:				
	Beholdning fra forrige aar			„	188.36
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Beholdning fra forrige aar	kr.	461.45		
	b. Statens bidrag	„	1200.00		
	c. Kommunens bidrag	„	1500.00		
	d. Samlagets bidrag	„	900.00		
	e. Entré	„	430.65	„	4492.10
20.	Sars Crustacea:				
	Af præmieobligationsfondet	kr.	1165.32		
21.	Naturen:				
	Bidrag af staten			„	1000.00
				kr.	19269.46

Udgift:

16.	Biologisk station:				
	Underskud fra forrige aar	kr.	865.28		
	a. Gage, Nordgaard	„	2800.00		
	b. „ Glimme	„	1200.00		
	c. Reiseudgifter	„	70.50		
	d. Udgifter ved laboratoriet	„	1949.90	kr.	6885.68
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Underskud fra forrige aar	kr.	4898.57		
	b. Renter	„	243.73		
	c. Driftsudgifter	„	1561.02	„	6703.32
18.	Sommerkurset:				
	Beholdning			„	188.36
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Honorar	kr.	1865.00		
	Lateris	kr.	1865.00	kr.	13777.36

		Transport	kr.	1865.00	kr.	13777.36
	b.	Lokale, gas, renhold, elektricitet	„	985.00		
	c.	Undervisningsmaterial	„	885.95		
	d.	Kontrol, assistance	„	178.80		
	e.	Administration	„	200.00		
	f.	Beholdning	„	377.35	„	4492.10
20.		Sars Crustacea	kr.	1165.32		
21.		Naturen			„	1000.00
					kr.	19269.46

Bergen den 31te december 1903. / 4de februar 1904.

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Børs, **Chr.**, konsul, Paris.
Nansen, dr. F., professor, Kristiania.
Mohr, **Conrad**, konsul, Bergen.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse. —

Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, **Ernst**, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, **Th.**, professor, Kristiania.
Johannessen, **Ole**, L. P. S., konsul, Bergen.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, **Joh.** A., kjøbmand, Bergen.
Nordahl, C. G., grosserer, Stettin.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Steineger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Sundt, **Fridtjof**, skibsmægler, Bergen.
Thomsen, **Carlo**, konsul, Hamburg.
Wille, N., professor, Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1])

Indenbyes:

	Kontingent kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvik, L. L., kjøbmand	25
Abel, C., cand. mag	4
Algaard, A., ingeniør	4
Allers, A., kjøbmand	5
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Ameln, Ludvig F.	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Amundsen, Didrik, kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, Chr. Campbell, rebsl.	4
Andersen, H. A., fuldmægtig	10
Angell, Bonnevie, sagfører	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bang, overretssagfører	4
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bentzon, Joh. L., mægler	10
Bergh, K., sorenskriver	10
Berstad, jernhandler	15
Beyer, Th., boghandler	25
Bjørneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blydt, H. S., kjøbmand	4
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Brekke, K., rektor	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	10
Brun, Ferd., bager	4
Brun, M., kjøbmand	4

	Kr.
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., direktør	4
Brynildsen, D. A., Bager	4
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan, direktør	10
Christensen, Carl, kontorchef	4
Dahl, magistratssekretær	4
Daae, H., stadsingeniør	10
Dekke, fru Rebekka	10
Dekke, Joh. I., fabrikeier	5
*Ege, Kristine	100
*Ege, bankchef	100
Eyde, P. A., forgylder	4
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred	5
Ellerhusen, Joach.	5
Ellingsen, E., kjøbmand	4
Eriksen, Hans, skibsf.	20
Erichsen, C., paraplymager	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	10
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	10
Faye, Kr., sagfører	10
Flood, P., smedemester	4
Floor, C., boghandler	20
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Gade, F. G., konsul	4
Geelmuyden, overlærer	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, Christen, mægler	4
Gran, H. K., konsul	10

---

[1]) Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	Kr.
Greve, A. W., konsul	4
Greve, Jan, cand. theol.	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4
Grieg, E.	4
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Halfdan, skibsmægler	5
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, John, bogtrykker	40
Grieg, S.	4
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Hambro, skolebestyrer	4
Hammer, M., juveler	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Gustav, kjøbmand	10
Hansen, Hans, murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Hartwig, Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland, P., disponent	10
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Henrikssen, O. E., bankchef	10
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hilt, Chr. G., kjøbmand	10
Hjort, Johan, dr.	4
Hoel, A., overlærer	4
Hoff, generalmajor	10
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Hvoslef, F. W., biskop	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100
Jacobsen, J. C., kjømand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10

	Kr.
Jebsen, Jens, fabrikeier	4
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophia	20
Jenssen, Johan, farver	4
Johannesen, N. Chr., kontorfuldm.	4
Johnsen, Herm., kontorchef	4
Jørgensen, E., adjunkt	4
Jørgensen, J. G., frisør	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kielland, arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, Henr., fabrikbestyrer	4
Knudsen, P., snedker	10
Knudsen, K., advokat	4
Knudtzon, I. B., konsul	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Carl, bankbogholder	4
Kolderup, docent	4
Kreyberg, P. C.	4
Krohn, C., optikus	4
Kroepelien, C. J., kjøbmand	10
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jr., kjøbmand	4
Lampe, C. F., bankbogholder	4
Lahn, C., lærer	10
Lange, Eyvind de	4
Lange, Johan	4
Larm, B., fotograf	4
Lehmkuhl, J. E., kjøbmand	10
Lehmkuhl, Kr., kjøbmand	4
Lepsøe, Alb., kjøbmand	10
Lie, H. P., læge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	25
Martens, Broch, læge	4
Martens, W. S., cand. filos.	10
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Laur., rentenist	10

	Kr.
Michelsen, Chr., statsraad	20
Michelsen, J. A., konsul	4
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Michelet, redaktør	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, Ferd., kjøbmand	10
Mohr, August, rebslager	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	4
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nilsen, Jens F., kjøbmand	4
Nordgaard, O., cand. real	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Nævdal, J. H., bygmester	15
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Jul., politimester	20
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Osenbroch, Chr.	20
Parr, Fr., oberstløitnant	20
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz, kjøbmand	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10
Rosendal, frk. W.	20
Rosæter, Lars K.	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Sandberg, overlæge	4

	Kr.
Schetelig, Haakon, konservator	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Schjøtt, T. A., skibsfører	10
Smith, sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L. S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbyes:

Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger	4
Arctander, S., toldskriver, Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crear, John, Leipzig	20
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	20
Gill, general, Fjøsanger	10
Gran, Gerh., prof., Kristiania	4
Gustafson, professor, Kristiania	5
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn	5
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5

	Kr.
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	5
Selland, lærer, Hardanger	5
Torkildsen, R., læge, Nestun	4

AUG 29 1930